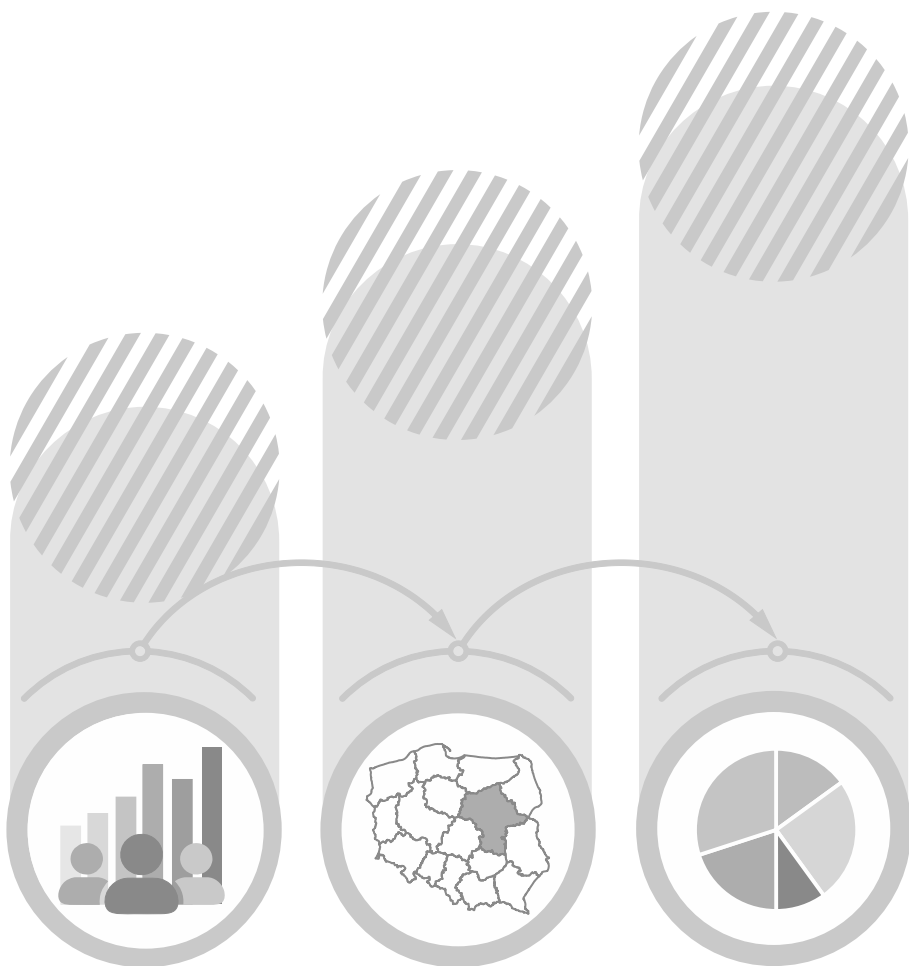

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego 2023

Report on the socio-economic situation of Mazowieckie Voivodship 2023

Urząd Statystyczny w Warszawie Statistical Office in Warsaw

Warszawa Warsaw 2023

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Warszawie, Mazowiecki Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Warszawa, Mazovian Centre for Regional Surveys

Zespół autorski

Editorial team

Małgorzata Bieńkowska, Edyta Błaszczak, Iwona Cieciora, Aneta Czyżkowska, Edyta Kaźmierczak,
Justyna Kotowoda, Teresa Kwiecień, Anna Pasterkowska, Joanna Podolska, Iwona Sońta,
Grzegorz Stępień, Marzena Suchecka, Dorota Sułkowska, Łukasz Zieliński

Kierujący

Supervisor

Anna Cacko, Tomasz Zegar

Tłumaczenie

Translation

Agnieszka Gromek-Żukowska

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Daniel Koźmiński, Grzegorz Stępień, Łukasz Zieliński

ISSN 2720-3239

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on website

<https://warszawa.stat.gov.pl/publikacje-i-foldery/>

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

When publishing Statistical Office data – please indicate source

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Warszawie przygotował kolejną edycję rocznego „Raportu o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego”. Publikacja ta stanowi kompleksowe opracowanie analityczne odnoszące się do wyzwań rozwojowych kraju i województw zawartych w Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030. W tym podstawowym dokumencie strategicznym polityki regionalnej państwa, jako wyzwania wskazano m.in.: zmiany klimatu; przeciwdziałanie negatywnym skutkom procesów demograficznych; rozwijanie i wspieranie kapitału ludzkiego i społecznego; wzrost produktywności i innowacyjności regionalnych gospodarek; rozwój infrastruktury podnoszącej konkurencyjność, atrakcyjność inwestycyjną i warunki życia w regionach; zwiększenie efektywności zarządzania rozwojem (w tym finansowania działań rozwojowych).

Układ tematyczny publikacji pozwala na skuteczną identyfikację potrzeb rozwojowych Mazowsza i stanowi wsparcie dla analiz regionalnych dokonywanych w celu monitorowania realizacji założeń polityki publicznej. Analizy dokonano w różnych przekrojach terytorialnych, co umożliwiło prezentację zróżnicowania w rozwoju społecznym i gospodarczym województwa. Tekst analityczny opracowania wzbogacono tablicami oraz prezentacją graficzną w postaci map i wykresów, co pozwala na szybką oraz efektywną percepcję informacji statystycznych, jak i przedstawionych za ich pomocą relacji przestrzennych zjawisk.

Podstawową część Raportu uzupełniono tablicami zawierającymi przegląd ważniejszych danych dla województwa mazowieckiego i m.st. Warszawy w ujęciu retrospektywnym oraz dla miast na prawach powiatu i kraju. Do prezentacji wybranych danych dla Mazowsza na tle innych województw zastosowano formę graficzną.

Zaprezentowane w Raporcie dane dotyczą roku 2022 lub ostatniego dostępnego. W celu zilustrowania zmian w czasie, niektóre zagadnienia przedstawiono w retrospekcji wieloletniej. Dla większości tematów prezentacja zjawisk sięga 2015 r. Wybrane dane odniesiono do przeciętnych wielkości dla kraju.

W tegorocznej edycji opracowania zrezygnowano z prezentowania warunków meteorologicznych oraz koniunktury gospodarczej, natomiast rozdział „Zarządzanie rozwojem” poszerzono o zagadnienia dotyczące planowania przestrzennego i rewitalizacji. Dane z rachunków regionalnych za lata 2015–2019 zrewidowano w stosunku do wcześniej opublikowanych, w ślad za rewizją dokonaną w rocznych rachunkach narodowych. Dane o liczbie i strukturze ludności oraz wszystkie współczynniki demograficzne dla lat 2020 i 2021 zweryfikowano uwzględniając wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań z dnia 31 marca 2021 roku. W związku z tym wskaźniki liczone przy wykorzystaniu liczby ludności uległy zmianie w porównaniu z opublikowanymi w poprzedniej edycji Raportu.

Wyrażam nadzieję, że niniejsze wydawnictwo dostarczy szeregu interesujących informacji o przestrzennym zróżnicowaniu sytuacji społeczno-gospodarczej województwa mazowieckiego i będzie przydatnym źródłem wiedzy dla wszystkich osób realizujących zadania długookresowych strategii rozwoju.

p.o. Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Warszawie

Agnieszka Ajdyn

Preface

The Statistical Office in Warszawa has prepared the next edition of the annual „Report on the socio-economic situation of Mazowieckie Voivodship”. This publication is a comprehensive analytical study referring to the development challenges of the country and voivodships contained in the National Strategy of Regional Development 2030. In this basic strategic document of the state’s regional policy, the challenges identified include: climate change; counteracting the negative effects of demographic processes; developing and supporting human and social capital; increase in the productivity and innovation of regional economies; development of infrastructure improving competitiveness, investment attractiveness and living conditions in regions; increasing the efficiency of development management (including financing development activities).

The thematic layout of the publication allows for the effective identification of the development needs of Mazovia and supports regional analyses carried out in order to monitor the implementation of public policy assumptions. The analysis was made in various territorial sections, which enabled the presentation of differences in the social and economic development of the Voivodship. The analytical text of the study was enriched with tables and a graphic presentation in the form of maps and charts, which allows for a quick and effective perception of statistical information, as well as spatial relations of phenomena presented by them.

The basic part of the Report was supplemented with tables containing an overview of the most important data for Mazowieckie Voivodship and Warsaw capital city in retrospective and for the country. Graphical form was used to present selected data for Mazovia against the background of other voivodships.

The data presented in the Report relate to 2022 or the last available year. In order to illustrate changes over time, some issues are presented in a multi-year retrospective. For most topics, the presentation of phenomena dates back to 2015. Selected data were compared to the average values for the country.

In this year's edition of the study, the presentation of meteorological conditions and the economic situation was abandoned, while the chapter "Development management" was extended to include issues related to spatial planning and revitalisation. Data from regional accounts for the years 2015–2019 were revised in relation to previously published, following the revision made in annual national accounts. Data on the number and structure of the population and all demographic coefficients for 2020 and 2021 were verified taking into account the results of the National Population and Housing Census as of 31 March 2021. Therefore, the indicators calculated using the population number have changed compared to those published in the previous edition of the Report.

I do hope that this publication will provide a lot of interesting information about the spatial diversity of the socio-economic situation of Mazowieckie Voivodship and will be a useful source of knowledge for all persons implementing long-term development strategies.

Acting Director
of the Statistical Office
in Warsaw

Agnieszka Ajdyn

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa Preface	3 4
Spis tablic List of tables	8
Spis wykresów List of charts	10
Spis map List of maps	15
Objaśnienia znaków umownych Symbols	18
Ważniejsze skróty Main abbreviations	18
Synteza Executive summary	19 27
Rozdział 1 Województwo na tle kraju Chapter 1 Voivodship against the background of the country	35
Rozdział 2 Województwo na tle pozostałych województw Chapter 2 Voivodship against the background of other voivodships	38
Rozdział 3 Powierzchnia i podział terytorialny województwa Chapter 3 Area and territorial division of the Voivodship	46
Rozdział 4 Środowisko Chapter 4 Environment	48
4.1. Powierzchnia 4.1. Area	48
4.2. Zużycie wody. Ścieki przemysłowe i komunalne 4.2. Water consumption. Industrial and municipal wastewater	51
4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza 4.3. Pollution and protection of air	55
4.4. Ochrona przyrody. Lasy 4.4. Nature protection. Forests	57
4.5. Odpady przemysłowe i komunalne 4.5. Industrial and municipal waste	61
4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska 4.6. Economic aspects of environmental protection	65
Rozdział 5 Społeczeństwo Chapter 5 Society	67
5.1. Kapitał ludzki 5.1. Human capital	67
Demografia Demography	67
Edukacja Education	77

	Str. Page
Zasoby pracy Labour resources	87
5.2. Jakość życia 5.2. Quality of life	95
Zamożność mieszkańców Inhabitants' wealth	95
Pomoc społeczna i wspieranie rodziny Social assistance and family support	101
Warunki mieszkaniowe Housing conditions	108
Ochrona zdrowia Health care	115
Kultura Culture	122
Bezpieczeństwo publiczne Public safety	125
Spółeczeństwo informacyjne Information society	128
Aktywność społeczna Social activity	130
Rozdział 6 Chapter 6	
Gospodarka Economy	133
6.1. Produkt krajowy brutto 6.1. Gross domestic product	133
6.2. Przedsiębiorczość 6.2. Entrepreneurship	138
Podmioty gospodarki narodowej Entities of the national economy	138
Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna Research and development as well as innovation activity	142
Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach Use of information and communication technologies in enterprises	149
Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych Financial results of non-financial enterprises	152
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw Investment outlays of enterprises	156
6.3. Produkcja i usługi 6.3. Production and services	159
Rolnictwo Agriculture	159
Przemysł Industry	164
Budownictwo Construction	170

	Str. Page
Rynek wewnętrzny Internal market	176
Transport Transport	178
Energia Energy	185
Rozdział 7 Chapter 7	
Zarządzanie rozwojem Development management	189
7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego 7.1. Revenue of local government units	189
7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego 7.2. Expenditure of local government units	193
7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego 7.3. Result of budgets of local government units	196
7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich 7.4. Projects co-financed by the European funds	199
7.5. Planowanie przestrzenne i rewitalizacja 7.5. Spatial planning and revitalisation	204
Rozdział 8 Chapter 8	
Wybrane dane o województwie mazowieckim Selected data on Mazowieckie Voivodship	212
Rozdział 9 Chapter 9	
Wybrane dane o m.st. Warszawie Selected data on m.st. Warszawa	216
Rozdział 10 Chapter 10	
Wybrane dane o miastach na prawach powiatu Selected data on cities with powiat status	218

Spis tablic

List of tables

	Tablica Table	Str. Page
Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie Selected data for Poland and the Voivodship	1	35
Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania Geodesic area by land use	2	48
Zużycie wody według potrzeb Water consumption by needs	3	51
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground and population connected to wastewater treatment plants	4	53
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality	5	56
Odpady przemysłowe Industrial waste	6	61
Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku Municipal waste collected separately during the year	7	63
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w latach 2015–2021 (ceny bieżące) Outlays on fixed assets for environmental protection and water management in 2015–2021 (current prices)	8	66
Ludność Population	9	68
Wychowanie przedszkolne Pre-primary education	10	78
Osoby, które przystąpiły do egzaminu maturalnego Persons who took matriculation examination	11	84
Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15–89 lat w 4 kwartale według BAEL Economic activity of the population aged 15–89 in quarter 4 by LFS	12	93
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector	13	97
Świadczenia społeczne Social benefits	14	98
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny Average monthly available income	15	99
Świadczenia pomocy społecznej Social assistance benefits	16	101
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries of social assistance at domicile	17	103
Świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+” "Family 500+" child-raising benefit	18	104
Świadczenia na rzecz rodziny Benefits to the family	19	104

	Tablica Table	Str. Page
Żłobki i kluby dziecięce Nurseries and children's clubs	20	106
Zasoby mieszkaniowe Dwelling stocks	21	108
Wodociągi Water supply system	22	110
Kanalizacja Sewage system	23	112
Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households	24	113
Placówki opieki zdrowotnej Health care facilities	25	115
Instytucje kultury Cultural institutions	26	122
Przestępstwa stwierdzone przez Policję i wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw Crimes ascertained by the Police and rate of detectability of delinquents	27	125
Wypadki drogowe oraz ich skutki Road traffic accidents and their effects	28	127
Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu Households with access to the Internet at home and Internet users	29	129
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register	30	130
Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON Entities of the national economy in the REGON register	31	138
Nakłady wewnętrzne na działalność B+R według źródeł finansowania (ceny bieżące) Intramural expenditure on R&D by source of funds (current prices)	32	142
Nakłady wewnętrzne na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące) Intramural expenditure on R&D by origin of funds (current prices)	33	144
Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji Innovative enterprises by types of introduced innovations	34	147
Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises	35	154
Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące) Investment outlays of non-financial enterprises (current prices)	36	158
Plony wybranych ziemiopłodów rolnych Yields of selected agricultural crops	37	159
Przemysł Industry	38	166
Budownictwo Construction	39	170

	Tablica Table	Str. Page
Budownictwo mieszkaniowe Residential construction	40	173
Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące) Indices of retail sales of goods (current prices)	41	177
Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni Public roads by types of surface	42	178
Drogi publiczne o twardej nawierzchni Hard surface public roads	43	179
Komunikacja miejska Urban transport	44	182
Ruch pasażerów w portach lotniczych Passenger traffic at airports	45	184
Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych Consumers and consumption of electricity in households	46	186
Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego Revenue of budgets of local government units	47	189
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego Expenditure of budgets of local government units	48	193
Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego Result of budgets of local government units	49	196
Zobowiązania jednostek samorządu terytorialnego w 2021 r. Liabilities of local government units in 2021	50	198
Wartość całkowita projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa do 31 czerwca 2022 r. The total value of projects implemented under the Partnership Agreement 2014– –2020 in the Voivodship until 31 June 2022	51	200
Obszary zdegradowane w gminach Degraded area in gminas	52	207

Spis wykresów

List of charts

	Wykres Chart	Str. Page
Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2021 r. Municipal waste collected separately during the year in relation to total municipal waste collected in 2021	1	38
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2022 r. Natural increase per 1,000 population in 2022	2	39
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2022 r. Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 popula- tion in 2022	3	39

	Wykres Chart	Str. Page
Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2022 r. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2022	4	44
Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące) Intramural expenditure on research and development per capita in 2021 (current prices)	5	44
Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania w 2022 r. Geodesic area by land use in 2022	6	49
Grunty zrekultywowane i zagospodarowane w ciągu roku Land reclaimed and managed during the year	7	50
Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi Wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground	8	53
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2021 r. Area of special nature value under legal protection in 2021	9	59
Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca Industrial waste generated during the year per capita	10	62
Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca Municipal waste collected during the year per capita	11	63
Nakłady na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2015–2021 (ceny bieżące) Outlays on fixed assets by source of financing in 2015–2021 (current prices)	12	65
Ludność Population	13	69
Indeks starości Ageing index	14	71
Mediana wieku ludności Median age of population	15	72
Małżeństwa zawarte na 1000 ludności Marriages contracted per 1,000 population	16	72
Ruch naturalny ludności Vital statistics of population	17	74
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności Net migration for permanent residence per 1,000 population	18	75
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego Children in pre-primary establishments	19	78
Ludność według poziomu wykształcenia Population by education level	20	80
Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych Pupils and graduates of primary schools	21	81
Uczniowie szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2021/22 Students of post-primary schools by types of schools in the 2021/22 school year	22	82
Absolwenci szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia w roku szkolnym 2020/21 Graduates of vocational schools for youth by narrow fields of education in the 2020/21 school year	23	83

	Wykres Chart	Str. Page
Studenci stacjonarni uczelni w miejscowościach akademickich na 1000 ludności Students in full-time programmes in academic towns per 1,000 population	24	85
Absolwenci uczelni według grup kierunków kształcenia w roku akademickim 2020/21 Graduates by broad fields of education in the 2020/21 academic year	25	86
Stopa bezrobocia rejestrowanego Registered unemployment rate	26	90
Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów Activity rate by quarters	27	94
Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw Indices of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector	28	97
Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2021 r. Subjective evaluation of material situation of households in 2021	29	100
Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc według przyczyn Number of families with assigning help (based on the decisions) by reasons	30	102
Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach i klubach dziecięcych Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries and children's clubs	31	106
Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności Doctors and nurses per 10 thousand population	32	118
Lekarze specjaliści Medical specialists	33	119
Świadczenia udzielone w trybie ambulatoryjnym w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć Out-patient health services provided in hospital emergency wards and admission rooms	34	120
Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury w 2021 r. Events organised by culture institutions and event participants in 2021	35	124
Osoby zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy Individuals ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months	36	129
Osoby korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy Individuals using e-government services during the last 12 months	37	129
Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące) Indices of gross domestic product (current prices)	38	133
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według podregionów (ceny bieżące) Gross domestic product per capita by subregions (current prices)	39	134
Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące) Gross value added by kind of activity (current prices)	40	135
Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące) Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)	41	136
Podmioty gospodarki narodowej Entities of the national economy	42	139

	Wykres Chart	Str. Page
Podmioty gospodarki narodowej według sekcji PKD Entities of the national economy by PKD sections	43	140
Spółki handlowe według rodzaju kapitału Commercial companies by type of capital	44	141
Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D	45	143
Nakłady wewnętrzne na działalność B+R na 1 mieszkańca Intramural expenditure on R&D per capita	46	143
Personel wewnętrzny B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo Internal R&D personnel per 1,000 economically active persons	47	146
Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem Share of revenue of industrial enterprises from sale of new or improved products in total sales revenue	48	148
Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe na 1 mln mieszkańców Patent applications filed by domestic entities per million inhabitants	49	149
Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu Enterprises with Internet access	50	150
Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe Enterprises receiving orders via computer networks	51	151
Udział eksportu w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem Share of export in total revenue from sale of products, goods and materials	52	152
Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises	53	153
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące) Indices of investment outlays of non-financial enterprises (current prices)	54	157
Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemioplodów rolnych i ogrodnich w 2022 r. Share of Voivodship in the country production of selected agricultural and horticultural crops in 2022	55	160
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych Cattle density per 100 ha of agricultural land	56	161
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych Pigs density per 100 ha of agricultural land	57	161
Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej) Indices of total animals for slaughter procurement (in live weight)	58	162
Dynamika skupu mleka Indices of cows' milk procurement	59	162
Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe) Indices of sold production of industry (constant prices)	60	167

	Wykres Chart	Str. Page
Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące) Sold production of industry by PKD sections (current prices)	61	168
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle Indices of average employment in industry	62	168
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD Average paid employment in industry by PKD sections	63	169
Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) Indices of sold production of construction (current prices)	64	171
Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące) Indices of construction and assembly production (current prices)	65	171
Produkcja budowlano-montażowa według działów PKD (ceny bieżące) Construction and assembly production by divisions of PKD (current prices)	66	172
Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie Indices of average employment in construction	67	172
Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania Indices of the number of dwellings completed	68	173
Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa Dwellings completed by forms of construction	69	174
Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące) Indices of retail sales of goods (current prices)	70	176
Drogi publiczne o twardej nawierzchni Hard surface public roads	71	179
Krajowe linie regularnej komunikacji autobusowej w 2021 r. National lines of scheduled bus transport in 2021	72	182
Ruch pasażerów w portach lotniczych (przyjazdy i wyjazdy) Passenger traffic at airports (arrivals and departures)	73	184
Zużycie energii elektrycznej według sektorów gospodarki Electricity consumption by economy sectors	74	186
Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2021 r. Expenditure of local government units budgets by divisions in 2021	75	195
Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2021 r. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2021	76	197
Dotacje otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich Grants received by local government units for the implementation of European projects	77	201
Struktura przedsięwzięć zaplanowanych w programach rewitalizacji GPR/PR według obszaru interwencji w 2021 r. Structure of undertakings planned in the GPR/PR revitalisation programmes by intervention areas in 2021	78	210

Spis map

List of maps

	Mapa Map	Str. Page
Stężenie pyłów zawieszonych PM _{2,5} , PM ₁₀ i NO ₂ w 2021 r. Concentration of suspended particulates matter PM _{2,5} , PM ₁₀ and NO ₂ in 2021	1	38
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2022 r. (przeciętny w roku) Employment rate by LFS in 2022 (annual average)	2	40
Stopa bezrobocia według BAEL w 2022 r. (przeciętna w roku) Unemployment rate by LFS in 2022 (annual average)	3	40
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2021 r. Average monthly available income per capita in households in 2021	4	41
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2021 r. Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2021	5	41
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) Dwelling stocks per 1,000 population in 2021 (as of 31 December)	6	42
Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) Out-patient health care units in 2021 (as of 31 December)	7	42
Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące) Gross domestic product per capita in 2021 (current prices)	8	43
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Entities of the national economy per 10 thousand population in 2022 (as of 31 December)	9	43
Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2021 r. Hard surface public roads per 100 km ² of total area in 2021	10	45
Energia ze źródeł odnawialnych w 2021 r. Energy from renewable sources in 2021	11	45
Podział administracyjny województwa mazowieckiego w 2022 r. Administrative division of Mazowieckie Voivodship in 2022	12	46
Podział województwa mazowieckiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2022 r. Division of Mazowieckie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2022	13	47
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2021 r. Water consumption for the needs of the national economy and population in 2021	14	52
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2021 r. Population connected to wastewater treatment plants in 2021	15	54
Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2021 r. Area of special nature value under legal protection in 2021	16	57
Lesistość w 2021 r. Forest cover in 2021	17	60
Odpady komunalne zebrane w 2021 r. Municipal waste collected in 2021	18	64

	Mapa Map	Str. Page
Zmiana liczby ludności w latach 2015–2022 Population changes in 2015–2022	19	70
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2022 r. Natural increase per 1,000 population in 2022	20	73
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2022 r. Net migration for permanent residence per 1,000 population in 2022	21	76
Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2021/22 Pre-primary education in the 2021/22 school year	22	79
Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2021/22 Pupils in primary schools in the 2021/22 school year	23	81
Pracujący w gospodarce narodowej w 2021 r. Employed persons in the national economy in 2021	24	88
Pracujący w 2021 r. Employed persons in 2021	25	89
Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2022 r. Registered unemployment rate in 2022	26	91
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w 2021 r. Average monthly gross wages and salaries in 2021	27	96
Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2021 r. Scope of use of social assistance at domicile in 2021	28	103
Żłobki i kluby dziecięce w 2021 r. Nurseries and children's clubs in 2021	29	107
Warunki mieszkaniowe ludności w 2021 r. Housing conditions of population in 2021	30	109
Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w 2021 r. Consumption of water from water supply systems in households in 2021	31	111
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2021 r. Population connected to the sewage system in 2021	32	112
Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2021 r. Population connected to the gas supply system in 2021	33	114
Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2021 r. Out-patient health care in 2021	34	116
Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2021 r. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Health care” division in 2021	35	121
Wydatki budżetów gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2021 r. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2021	36	124
Zagrożenie przestępczością w 2022 r. Crime risk in 2022	37	126
Bezpieczeństwo na drogach w 2022 r. Road safety in 2022	38	128
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w rejestrze REGON w 2022 r. Foundations, associations and social organisations in the REGON register in 2022	39	131

	Mapa Map	Str. Page
Podmioty gospodarki narodowej w 2022 r. Entities of the national economy in 2022	40	139
Nakłady wewnętrzne na działalność B+R na 1 mieszkańca w 2021 r. Intramural expenditure on R&D per capita in 2021	41	144
Udział środków zewnętrznych w nakładach wewnętrznych na działalność B+R w 2021 r. Share of external funds in intramural expenditure on R&D in 2021	42	145
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące) Investment outlays in enterprises per capita in 2021 (current prices)	43	156
Produkcja sprzedana przemysłu w 2021 r. (ceny bieżące) Sold production of industry in 2021 (current prices)	44	165
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2021 r. Average paid employment in industry in 2021	45	165
Mieszkania oddane do użytkowania w 2022 r. Dwellings completed in 2022	46	175
Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2021 r. Improved hard surface communal and district roads in 2021	47	180
Ścieżki rowerowe w 2021 r. Cycle paths in 2021	48	181
Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2021 r. Consumption of electricity in households in 2021	49	187
Dochody własne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2021 r. Own revenue of budgets of gminas per capita in 2021	50	191
Dotacje otrzymane przez gminy na 1 mieszkańca w 2021 r. Grants received by gminas per capita in 2021	51	192
Wydatki inwestycyjne budżetów gmin na 1 mieszkańca w 2021 r. Investment expenditure of budgets of gminas per capita in 2021	52	194
Dotacje otrzymane przez gminy na realizację projektów europejskich w 2021 r. Grants received by gminas for the implementation of European projects in 2021	53	202
Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2021 r. Share of the area covered by binding local spatial management plans in total area in 2021	54	204
Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2021 r. Activity of the gminas in the field of revitalisation in 2021	55	206
Udział powierzchni obszaru zdegradowanego w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2021 r. Share of degraded area in the total area of gminas that carried out revitalisation activities on the basis of the GPR or PR in 2021	56	208
Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2021 r. Share of revitalisation area in the total area of gminas that carried out revitalisation activities on the basis of the GPR or PR in 2021	57	209

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol		Opis
Symbol		Description
Kreska	(-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero:	(0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
	(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka	(.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Znak	Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji categories of applied classification presented in an abbreviated form
„W tym” “Of which”		oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

Skrót	Znaczenie	Skrót	Znaczenie	Skrót	Znaczenie
Abbreviation	Meaning	Abbreviation	Meaning	Abbreviation	Meaning
tys.	tysiąc	km	kilometr kilometre	d	doła
mln	milion	m²	metr kwadratowy square metre	r.	rok
mld bn	miliard billion	ha	hektar hectare	r/r y/y	rok do roku year on year
zł PLN	złoty złoty	km²	kilometr kwadratowy square kilometre	dok. cont.	dokończenie continued
szt.	sztuka	m³	metr sześcienny cubic metre	gm.	gmina
µg	mikrogram microgram	dam³	dekametr sześcienny cubic decametre	m.	miasto
kg	kilogram kilogram	hm³	hektometr sześcienny cubic hectometre	m.st.	miasto stołeczne capital city
dt	decytona decitonne	MW	megawat megawatt	Agl.	aglomeracja agglomeration
t	tona tonne	kWh	kilowatogodzina kilowatt-hour	pkt	punkt point
mm	milimetr millimetre	GWh	gigawatogodzina gigawatt-hour	p. proc. pp	punkt procentowy percentage point
m	metr metre	°C	stopień Celsjusza centigrade	Dz. U.	Dziennik Ustaw
				UE EU	Unia Europejska European Union

Synteza

Powierzchnia w 2022 r.

użytki rolne	-3159 ha r/r
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione	+221 ha r/r
grunty zabudowane i zurbanizowane	+3383 ha r/r

Największą część powierzchni województwa mazowieckiego zajmowały użytki rolne (67,6%), a następnie grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione (23,8%), grunty zabudowane i zurbanizowane (6,2%).

Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe w 2021 r.

zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności	+14,5% r/r
zużycie wody na potrzeby przemysłu	+16,6% r/r
zużycie wody na potrzeby eksploatacji sieci wodociągowej	-1,9% r/r
ścieki wymagające oczyszczenia	
komunalne	+1,2% r/r
przemysłowe	+0,9% r/r
ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków	+0,3 p. proc. r/r

W stosunku do 2020 r. zużycie wody ogółem było wyższe, w tym w przemyśle. Natomiast zużycie wody na potrzeby eksploatacji sieci wodociągowej, w tym na potrzeby gospodarstw domowych było niższe.

Zwiększyła się ilość ścieków wymagających oczyszczenia, zarówno komunalnych, jak i przemysłowych. Wzrósł odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków do 74,7%.

Zanieczyszczenie i ochrona powietrza w 2021 r.

emisja zanieczyszczeń powietrza	
pyłowych	-9,0% r/r
gazowych	+9,2% r/r
zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urzędzeniach do redukcji zanieczyszczeń	
pyłowe	99,9%
gazowe (bez dwutlenku węgla)	81,5%

W porównaniu z 2020 r. zmniejszyła się emisja zanieczyszczeń pyłowych, a gazowych – zwiększyła. Wzrost emisji zanieczyszczeń gazowych wynikał w głównej mierze ze wzrostu emisji dwutlenku węgla.

Ilość zanieczyszczeń pyłowych zatrzymanych lub zneutralizowanych w urządzeniach oczyszczających była na tym samym poziomie jak w 2020 r. Zwiększył się natomiast wskaźnik redukcji zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) o 4,6 p. proc.

Ochrona przyrody. Lasy w 2021 r.

powierzchnia obszarów prawnie chronionych	-1089 ha r/r
udział w powierzchni ogółem	29,7%
powierzchnia gruntów leśnych	-1041 ha r/r
lesistość	23,4%

W porównaniu z 2020 r. zmniejszyła się powierzchnia obszarów prawnie chronionych oraz gruntów leśnych. Wskaźnik lesistości utrzymał się na poziomie 23,4%.

Odpady przemysłowe i komunalne w 2021 r.

odpady przemysłowe wytworzone	+4,0% r/r
odpady komunalne zebrane	+4,9% r/r
udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie	+1,0 p. proc. r/r

Wzrosła ilość wytworzonych odpadów zarówno przemysłowych, jak i komunalnych w porównaniu z 2020 r. Większość odpadów przemysłowych została unieszkodliwiona lub poddana odzyskowi przez wytwórców we własnym zakresie. Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie zwiększył się do 37,5%.

Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska w 2021 r.

nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska	+44,1% r/r
nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej	+15,4% r/r

Nakłady poniesione na środki trwałe służące ochronie środowiska oraz w gospodarce wodnej były wyższe niż 2020 r. Większość tych nakładów sfinansowana była ze środków własnych inwestora.

Ludność w 2022 r.

ubyttek ludności	-0,04% r/r
przyrost naturalny na 1000 ludności	-2,24‰
ogólne saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności	2,05‰

Województwo mazowieckie do 2020 r. zaludniało się, przy czym w większym stopniu w wyniku ruchu migracyjnego niż ruchu naturalnego. W 2022 r. zarejestrowano większą liczbę zgonów niż urodzeń. Roczny ubytek ludności wyniósł 2,2 tys. osób.

Edukacja w roku szkolnym 2021/22

dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego	+3,0% r/r
uczniowie w szkołach podstawowych dla dzieci i młodzieży	+1,5% r/r
uczniowie w szkołach ponadpodstawowych dla dzieci i młodzieży	+2,7% r/r
studenci na uczelniach	+3,2% r/r

Rok szkolny 2021/22 był kolejnym, w którym odnotowano wzrost liczby dzieci uczestniczących w wychowaniu przedszkolnym.

W porównaniu z rokiem szkolnym 2020/21 liczba szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży nieznacznie zmniejszyła się, natomiast wzrosła liczba uczniów w tych szkołach.

Liczba uczniów szkół ponadpodstawowych była wyższa niż rok wcześniej. Największą popularnością cieszyły się te szkoły, które dawały możliwość uzyskania świadectwa dojrzałości, a tym samym kontynuowania nauki na uczelniach. Pobierało w nich naukę 90,9% ogólnej liczby uczniów na tym poziomie kształcenia.

W stosunku do roku akademickiego 2020/21 zwiększyła się liczba studentów na mazowieckich uczelniach.

Zasoby pracy

pracujący w 2021 r.	+3,1% r/r
stopa bezrobocia rejestrowanego w 2022 r.	4,2%

W 2021 r. zaobserwowano wzrost w skali roku liczby pracujących w gospodarce narodowej. Pracujących w województwie mazowieckim było najwięcej i stanowili 18,0% tej populacji w kraju.

W 2022 r. zanotowano spadek w skali roku zarówno stopy bezrobocia, jak i liczby zarejestrowanych bezrobotnych; urzędy pracy rejestrowały więcej ofert zatrudnienia.

wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2022 r.	60,8%	Według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) przeprowadzonego w 4 kwartale 2022 r. wskaźnik zatrudnienia był najwyższy w kraju.
stopa bezrobocia według BAEL w 2022 r.	2,6%	Stopa bezrobocia w 4 kwartale 2022 r. według Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) była wyższa wśród mężczyzn niż wśród kobiet.

Zamożność mieszkańców

przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w 2022 r.	+12,5% r/r	W 2022 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw w ujęciu rocznym rosły szybciej niż w roku poprzednim i wolniej niż w kraju. Przeciętne wynagrodzenie w województwie było najwyższe w kraju i stanowiło 115,7% średniego wynagrodzenia.
przeciętna miesięczna emerytura i renta w 2022 r.		Przeciętne emerytury i renty wypłacane w 2022 r. były wyższe niż w roku poprzednim, przy czym świadczenia wypłacane przez ZUS rosły szybciej niż świadczenia rolników indywidualnych. W ujęciu rocznym zwiększyła się liczba świadczeniobiorców ZUS, a zmniejszała osób pobierających świadczenia z rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych.
ZUS	+9,7% r/r	
KRUS	+5,3% r/r	
dochody gospodarstw domowych w 2021 r.	+9,4% r/r	W 2021 r. wzrost przeciętnego miesięcznego dochodu rozporządzalnego na 1 osobę w gospodarstwie domowym był wyższy niż rok wcześniej.
wskaźnik zagrożenia ubóstwem po transferach społecznych w 2021 r.	-1,6 p. proc. r/r	Zmniejszył się wskaźnik zagrożenia ubóstwem, a spadek współczynnika Giniego wskazuje na zmniejszenie nierówności w dochodach do dyspozycji.
współczynnik Giniego w 2021 r.	-2,6 p. proc. r/r	
udział gospodarstw domowych z dobrą lub raczej dobrą sytuacją materialną w 2021 r.	+1,5 p. proc. r/r	Utrzymała się korzystna tendencja poprawy subiektywnej oceny warunków życia gospodarstw. W ujęciu rocznym zwiększył się odsetek gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną jako dobrą albo raczej dobrą, a zmniejszył się – gospodarstw postrzegających ją jako przeciętną.

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny w 2021 r.

beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej	-10,7% r/r	W 2021 r. liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej i liczba ich gospodarstw domowych była mniejsza niż rok wcześniej.
świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”	+0,1% r/r	W 2021 r. wydatki z tytułu wypłaty świadczeń wychowawczych wzrosły o 0,1% i stanowiły 15,7% wydatków ogółem w Polsce.
placówki sprawujące opiekę nad dziećmi do lat 3	+9,3% r/r	Z roku na rok poprawia się sytuacja w zakresie instytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat 3. W 2021 r. wzrosła liczba placówek i proponowanych przez nie miejsc (aż 93,6% z nich oferowały żłobki), a także przebywających w nich dzieci.
miejsca w placówkach	+10,1% r/r	

Warunki mieszkaniowe w 2021 r.

zasoby mieszkaniowe	+1,3% r/r	Wzrost liczby mieszkań w zasobach mieszkaniowych w województwie był nieco większy niż w kraju. Szybciej przybywało mieszkań w miastach niż na wsi.
powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę	32,7 m ²	W skali roku zwiększyła się, zarówno w miastach, jak i na wsi, powierzchnia mieszkania przypadająca na 1 osobę. Nieznacznie zmniejszyła się przeciętna liczba osób w mieszkaniu.
zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	-2,8% r/r	W 2021 r. odnotowano kolejne inwestycje w obszarze infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej oraz gazowej (wzrosła długość sieci oraz przyłączy prowadzących do budynków). Zmniejszyło się zużycie wody z wodociągów przez gospodarstwa domowe, natomiast zwiększyło się zużycie gazu z sieci.
zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	+16,3% r/r	

Ochrona zdrowia w 2021 r.

podmioty ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	-3,3% r/r	W 2021 r. liczba podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej była większa niż w 2020 r. Wzrosła też liczba udzielonych w nich porad z 45 mln do 51 mln.
porady	+13,6% r/r	
szpitale ogólne	brak zmiany r/r	Liczba szpitali ogólnych nie zmieniła się w stosunku do roku poprzedniego, wzrosła jednak liczba łóżek, którymi dysponowały; w 2021 r. na 10 tys. mieszkańców województwa przypadało 45 łóżek, rok wcześniej 44. Wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim liczba hospitalizowanych pacjentów.
łóżka w szpitalach ogólnych	+3,2% r/r	
kadra medyczna		W 2021 r. wzrosła liczba personelu medycznego pracującego bezpośrednio z pacjentem. Wśród lekarzy najwięcej było specjalistów z zakresu chorób wewnętrznych, chirurgii i medycyny rodzinnej.
lekarze	+3,2% r/r	
lekarze dentyści	+3,6% r/r	
pielęgniarki	+1,9% r/r	
położne	+4,1% r/r	
farmaceuci	+1,1% r/r	
fizjoterapeuci	+7,4% r/r	
diagności laboratoryjni	+50,7% r/r	
wyjazdy zespołów ratownictwa medycznego	+9,7% r/r	W 2021 r. odnotowano więcej niż rok wcześniej wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia. Udzieliły one więcej świadczeń zdrowotnych niż rok wcześniej.

Kultura w 2021 r.

liczba czytelników bibliotek publicznych	-1,4% r/r	W 2021 r. odnotowano spadek liczby czytelników bibliotek publicznych przy jednoczesnym wzroście liczby wypożyczeń księgozbioru na zewnątrz. Liczba wypożyczeń na 1 czytelnika była największa od 2015 r., ale mniejsza niż w Polsce.
widzowie w kinach stałych	+41,8% r/r	W 2021 r. zwiększyła się liczba widzów w kinach stałych oraz liczba seansów filmowych. Jeden seans obejrzało średnio 21 widzów.

Bezpieczeństwo publiczne w 2022 r.

przestępstwa stwierdzone	+6,2% r/r
wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw	-0,9 p. proc. r/r
wypadki drogowe	-6,2% r/r

Liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych była wyższa niż w 2021 r. Zmniejszył się wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw do 62,7%. Na drogach województwa Policja odnotowała mniej wypadków.

Społeczeństwo informacyjne w 2022 r.

gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu	95,9%
osoby w wieku 16–74 lata korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu	59,7%

Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu był o 0,6 p. proc. wyższy niż w 2021 r. W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększył się również o 4,4 p. proc. odsetek osób korzystających z usług administracji publicznej.

Aktywność społeczna w 2022 r.

fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne	+5,2% r/r

W 2022 r. utrzymał się wzrost w skali roku liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych.

Produkt krajowy brutto w 2021 r.

produkt krajowy brutto (ceny bieżące)	+11,2% r/r
produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (w PPS; UE27=100)	brak zmiany r/r

Według wstępnego szacunku produkt krajowy brutto był wyższy niż w 2020 r. Nieznacznie zmniejszył się udział województwa w generowaniu PKB. Nie zmieniła się relacja PKB na 1 mieszkańca według parytetu siły nabywczej do średniej unijnej.

Podmioty gospodarki narodowej w 2022 r.

podmioty gospodarki narodowej	+4,4% r/r

W 2022 r. utrzymał się wzrost w skali roku liczby podmiotów gospodarki narodowej. Najliczniejszą grupę podmiotów według form prawnych stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, tj. 64,8% ogółu podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON.

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna w 2021 r.

nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową	+9,4% r/r
personel wewnętrzny B+R	+10,1% r/r
nakłady na działalność innowacyjną	
w przemyśle	-14,3% r/r
w usługach	+17,6% r/r

Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową były wyższe niż w roku poprzednim. Wzrosło rzeczywiste zaangażowanie osób (w EPC) w prowadzone badania naukowe i prace rozwojowe. Niższe niż w 2020 r. były nakłady poniesione na działalność innowacyjną w grupie przedsiębiorstw przemysłowych, wyższe natomiast w grupie z sektora usług.

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach w 2022 r.

przedsiębiorstwa posiadające szerokopasmowy dostęp do Internetu	98,3%	Dostęp do szerokopasmowego Internetu posiadały prawie wszystkie przedsiębiorstwa. W 2021 r. zmniejszył się odsetek przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia przez sieci komputerowe.
przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe	-2,0 p. proc. r/r	

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych w 2022 r.

wynik finansowy netto	7,1% r/r	Wynik finansowy netto badanych przedsiębiorstw był wyższy od uzyskanego w 2021 r. Pogorszył się wskaźnik poziomu kosztów oraz wskaźniki rentowności obrotu brutto i netto. Nie zmienił się udział jednostek wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw.
wskaźnik rentowności obrotu brutto	5,9%	
netto	4,7%	

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych w 2022 r.

nakłady inwestycyjne (ceny bieżące)	+14,1% r/r	Nakłady inwestycyjne badanych przedsiębiorstw były wyższe niż w 2021 r. Wzrosły nakłady na budynki i budowle oraz nakłady na zakupy. Rozpoczęto nieco więcej niż przed rokiem nowych inwestycji, ale ich wartość kosztorysowa była znacznie wyższa.

Rolnictwo w 2022 r.

bydło	+3,9% r/r	W czerwcu 2022 r. odnotowano wzrost w skali roku pogłowia bydła i owiec oraz spadek pogłowia trzody chlewnej.
trzoda chlewna	-3,7% r/r	
skup produktów rolnych ogółem	+53,2% r/r	Producenci z województwa mazowieckiego dostarczyli do skupu więcej niż w 2021 r. pszenicy, żywca wołowego i drobiowego oraz mleka. Mniejsza była podaż żyta, ziemniaków, żywca rzeźnego wieprzowego. Na rynku rolnym średnie ceny pszenicy, żyta, ziemniaków, żywca wołowego, wieprzowego i drobiowego oraz mleka były wyższe niż w 2021 r.
produkty roślinne	+44,0% r/r	
produkty zwierzęce	+55,9% r/r	

Przemysł w 2022 r.

produkcja sprzedana przemysłu (ceny stałe)	+13,6% r/r	Zwiększenie produkcji sprzedanej przemysłu w 2022 r. wynikało głównie ze wzrostu przetwórstwa przemysłowego, które (w cenach bieżących) stanowiło 75,4% wartości sprzedanej produkcji ogółem. Wzrostowi produkcji (w ujęciu rocznym) towarzyszyło zwiększenie wydajności pracy i przeciętnego zatrudnienia. W 2022 r. przedsiębiorstwa mające siedzibę w województwie mazowieckim wytworzyły 23,5% krajowej produkcji sprzedanej przemysłu (najwięcej w Polsce).

Budownictwo w 2022 r.

produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące)	+26,1% r/r	W skali roku odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa. Zwiększyła się wydajność pracy mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego. W 2022 r. produkcja sprzedana budownictwa stanowiła 28,5% produkcji sprzedanej budownictwa w kraju (najwięcej w Polsce).
produkcja budowlano-montażowa (ceny bieżące)	+9,8% r/r	Wyższa niż w 2021 r. była produkcja budowlano-montażowa. Zwiększenie produkcji zanotowano w podmiotach zajmujących się głównie budową budynków, w jednostkach specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej oraz w przedsiębiorstwach wykonujących głównie roboty budowlane specjalistyczne.
mieszkania oddane do użytkowania	-2,8% r/r	Mieszkań oddanych do użytkowania było mniej niż przed rokiem, przy czym w miastach zanotowano spadek o 5,5%, a na wsi wzrost o 3,5%.

Rynek wewnętrzny w 2022 r.

sprzedaż detaliczna	+18,4% r/r	W 2022 r. zarówno sprzedaż detaliczna, jak i hurtowa były wyższe niż przed rokiem. Spadek sprzedaży detalicznej wystąpił jedynie w jednostkach handlujących pojazdami samochodowymi, motocyklami, częściami.
sprzedaż hurtowa	+31,3% r/r	

Transport w 2021 r.

drogi publiczne o twardej nawierzchni	+1,7% r/r	W 2021 r. zwiększyła się długość dróg publicznych o twardej nawierzchni, a zmniejszyła się długość dróg o nawierzchni gruntowej. Drogi o nawierzchni twardej ulepszonej stanowiły 95,7% długości dróg o nawierzchni twardej. Drogi o nawierzchni gruntowej stanowiły 27,3% długości dróg publicznych.
przewozy pasażerów w transporcie zarobkowym (bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej)	+2,0% r/r	Więcej niż w 2020 r. przewieziono pasażerów transportem zarobkowym. Zmniejszyła się zarówno liczba jak i długość linii krajowych i międzynarodowych.
przewozy pasażerów komunikacją miejską naziemną metrem	+12,2% r/r +9,7% r/r	Więcej niż przed rokiem przewieziono pasażerów komunikacją miejską naziemną, a także zwiększyła się liczba pasażerów przewiezionych metrem.
przewozy pasażerów w transporcie lotniczym	+40,2% r/r	W 2021 r. transportem lotniczym przewieziono więcej pasażerów niż rok wcześniej; lotniska województwa obsłużyły 45,3% ruchu pasażerskiego w kraju.

Energia w 2021 r.

produkcja energii elektrycznej	+7,8% r/r	Produkcja energii elektrycznej w 2021 r. była wyższa niż przed rokiem i stanowiła 18,2% ogółu wyprodukowanej energii elektrycznej w kraju.
zużycie energii elektrycznej	+2,1% r/r	W 2021 r. w mniejszym stopniu niż w roku poprzednim wzrosło zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych. W mniejszym stopniu wzrosła również liczba gospodarstw domowych korzystających z energii elektrycznej. W przeliczeniu na 1 mieszkańca zużycie energii zwiększyło się i było przeciętnie o 15,9% wyższe niż w kraju.

Dochody jednostek samorządu terytorialnego w 2021 r.

dochody ogółem	+12,3% r/r	Dochody jednostek samorządu terytorialnego były wyższe niż uzyskane w 2020 r., przy czym subwencja ogólna wzrosła relatywnie bardziej niż dochody własne i dotacje. Nieco wyższe niż przed rokiem były dotacje otrzymane na realizację projektów europejskich.
dochody własne	+10,6% r/r	
dotacje z funduszy europejskich	+0,7% r/r	

Wydatki jednostek samorządu terytorialnego w 2021 r.

wydatki ogółem	+4,5% r/r	Wydatki jednostek samorządu terytorialnego były wyższe niż zrealizowane w 2020 r., przy czym wydatki majątkowe (w tym inwestycyjne) wzrosły relatywnie bardziej niż wydatki bieżące.
wydatki inwestycyjne	+5,2% r/r	

Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w 2021 r.

relacja wyniku do dochodów ogółem	+5,7%	W 2021 r. jednostki samorządu terytorialnego uzyskały nadwyżkę budżetową (wobec deficytu rok wcześniej). W skali roku znacznie zwiększyła się liczba jednostek z nadwyżką budżetową.
udział jednostek z nadwyżką	+11,9 p. proc. r/r	

Planowanie przestrzenne i rewitalizacja w 2021 r.

udział powierzchni objętej miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego	+0,4 p. proc. r/r	W 2021 r. powierzchnia objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego była nieznacznie wyższa niż rok wcześniej i stanowiła 33,9% powierzchni ogółem województwa.
liczba mieszkańców na obszarach rewitalizowanych	-6,0% r/r	
		Niespełna połowa gmin województwa mazowieckiego prowadziła działania rewitalizacyjne. Przeciętny obszar rewitalizacji zajmował 7,6% powierzchni gminy. Liczba mieszkańców na obszarach rewitalizowanych była mniejsza niż w 2020 r. i stanowiła 14,6% ogółem ludności gmin prowadzących procesy rewitalizacyjne.

Executive summary

Area in 2022

agricultural land	-3159 ha y/y	The largest part of the area of Mazowieckie Voivodship was occupied by agricultural land (67.6%), followed by forest land as well as woodland and shrubland (23.8%) and built-up and urbanised areas (6.2%).
forest land as well as woodland and shrubland	+221 ha y/y	
built-up and urbanised areas	+3383 ha y/y	

Water consumption. Municipal and industrial wastewater in 2021

water consumption for the needs of the national economy and population	+14.5% y/y	Compared to 2020, total water consumption was higher, including in industry. On the other hand, water consumption for the operation of the water supply network, including for the needs of households, was lower.
water consumption for the needs of industry	+16.6% y/y	The amount of municipal wastewater requiring treatment, both municipal and industrial, has increased. The percentage of the population connected to wastewater treatment plants increased to 74.7%.
water consumption for the operation of the water supply network	-1.9% y/y	
wastewater requiring treatment		
municipal	+1.2% y/y	
industrial	+0.9% y/y	
population connected to wastewater treatment plants	+0.3 pp y/y	

Pollution and protection of air in 2021

emission of air pollutants		Compared to 2020, the emission of particulate pollutants decreased, and gaseous emissions increased. The increase in the emission of gaseous pollutants resulted mainly from the increase in the emission of carbon dioxide.
particulates	-9.0% y/y	
gaseous	+9.2% y/y	
retained or neutralised pollutants in pollutant reduction systems		The amount of particulate pollutants retained or neutralised in purification systems was at the same level as in 2020. On the other hand, the reduction index of gaseous pollutants (without carbon dioxide) increased by 4.6 pp.
particulates	99.9%	
gaseous (excluding carbon dioxide)	81.5%	

Nature protection. Forests in 2021

areas under legal protection	-1089 ha y/y	Compared to 2020, the areas under legal protection and forest land decreased. The forest cover indicator remained at 23.4%.
share in total area	29.7%	
forest land area	-1041 ha y/y	
forest cover	23.4%	

Industrial and municipal waste in 2021

industrial waste generated	+4.0% y/y	The amount of both industrial and municipal waste generated increased compared to 2020. Most industrial waste was conditioned or recovered by waste producer on site. The share of separately collected municipal waste increased to 37.5%.
municipal waste collected	+4.9% y/y	
municipal waste collected separately	+1.0 pp y/y	

Economic aspects of environmental protection in 2021

outlays on fixed assets for environmental protection	+44.1% y/y	Outlays on fixed assets for environmental protection and water management were higher than in 2020. Most of these outlays were financed from the investor's own funds.
outlays on fixed assets for water management	+15.4% y/y	

Population in 2022

decrease population rate	-0.04% y/y	Mazowieckie Voivodship is populating to 2020, but to a greater extent as a result of migration movement than natural movement. In 2022, more deaths than births were registered. The annual population decrease amounted to 2.2 thousand persons.
natural increase per 1,000 population	-2.24‰	
total net migration for permanent residence per 1,000 population	2.05‰	

Education in the 2021/22 school year

children in pre-primary establishments	+3.0% y/y	The 2021/22 school year was another in which an increase in the number of children participating in pre-primary education was recorded.
pupils in primary schools for children and youth	+1.5% y/y	Compared to the 2020/21 school year, the number of primary schools for children and youth slightly decreased, while the number of pupils in these schools increased.
students in post-primary schools for children and youth	+2.7% y/y	The number of secondary school students was higher than the year before. The most popular were those schools that gave the possibility of obtaining a certificate of secondary education, and thus continuing education at higher education institutions. 90.9% of the total number of students at this level of education attended them.
students at higher education institutions	+3.2% y/y	Compared to the 2020/21 academic year, the number of students at Masovian higher education institutions increased.

Labour resources

employed persons in 2021	+3.1% y/y	In 2021, an increase was observed in the number of persons employed in the national economy in annual terms. The employed were the most numerous in Mazowieckie Voivodship and accounted for 18.0% of this population in the country.
registered unemployment rate in 2022	4.2%	In 2022, there was an annual decrease in both the unemployment rate and the number of registered unemployed persons; labour offices registered more job offers.

employment rate by LFS in 2022	60.8%	According to the results of the Labour Force Survey (LFS) conducted in the fourth quarter 2022 the employment rate was the highest in the country.
unemployment rate by LFS in 2022	2.6%	Unemployment rate in the fourth quarter 2022 according to the results of the Labour Force Survey (LFS) was higher among men than women.

Inhabitants' wealth

average monthly gross wages and salaries in 2022	+12.5% y/y	In 2022, the average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector grew on an annual basis faster than in the previous year and slower than in Poland. The average wages and salaries in the Voivodship were the highest in the country and accounted for 115.7% of the average wages and salaries.
average monthly retirement and other pension in 2022		The average retirements and other pensions paid in 2022 were higher than in the previous year, while benefits paid by the Social Insurance Institution grew faster than benefits paid by individual farmers. In annual terms, the number of the Social Insurance Institution beneficiaries increased and the number of persons receiving benefits from the agricultural social insurance system decreased.
Social Insurance Institution	+9.7% y/y	
Agricultural Social Insurance Fund	+5.3% y/y	
household income in 2021	+9.4% y/y	In 2021, the increase in the average monthly available income per capita in a household was higher than in the previous year.
at-risk-of-poverty rate after social transfers in 2021	-1.6 pp y/y	The at-risk-of-poverty rate after social transfers has decreased, and a decrease in the Gini coefficient indicates a reduction in disposable income inequality.
Gini coefficient in 2021	-2.6 pp y/y	
share of households with good or rather good material situation in 2021	+1.5 pp y/y	The favourable tendency to improve the subjective evaluation of the living conditions of households was maintained. In annual terms, the percentage of households perceiving their financial situation as good or rather good increased, and the percentage of households perceiving it as average decreased.

Social assistance and family support in 2021

beneficiaries of social assistance at domicile	-10.7% y/y	In 2021, the number of beneficiaries of social assistance at domicile and the number of their households was smaller than in the previous year.
child-raising benefit „Family 500+“	+0.1% y/y	In 2021, expenditure on child-raising benefit payments increased by 0.1% and accounted for 15.7% of total expenditure in Poland.
establishments providing care for children up to the age of 3	+9.3% y/y	The situation in the area of institutional care for children up to the age of 3 is improving year by year. In 2021, the number of establishments and places they offer increased (as much as 93.6% of them were offered by nurseries), as well as children staying in them.
places in establishments	+10.1% y/y	

Housing conditions in 2021

dwelling stocks	+1.3% y/y	The increase in the number of dwellings in the dwelling stocks was higher than the national average. The increase in the number of dwellings was higher in urban than in rural areas.

useful floor area of a dwelling per person	32.7 m ²	Over the year, the floor area per person increased, both in urban and in rural areas. The average number of persons in a dwelling decreased slightly.
consumption of water from water supply system in households per capita	-2.8% y/y	In 2021, further investments in the area of water, sewage and gas infrastructure were recorded (the length of the network and connections to buildings increased). The consumption of water from water supply system by households, the amount of sewage decreased while the consumption of gas from gas supply system increased.
consumption of gas from gas supply system in households per capita	+16.3% y/y	

Health care in 2021

out-patient health care providers	+3.3% y/y	In 2021, the number of out-patient health care providers was higher than in 2020. The number of consultations provided by them also increased from 45 million to 51 million.
consultations	+13.6% y/y	
general hospitals	no change y/y	The number of general hospitals did not change compared to the previous year, but the number of beds they had at their disposal increased; in 2021, there were 45 beds per 10 thousand inhabitants of the Voivodship, compared to 44 in the previous year. The number of hospitalised patients increased compared to the previous year.
beds in general hospitals	+3.2% y/y	
medical personnel		In 2021, the number of medical personnel working directly with the patient increased. Among the doctors, the majority were specialists in internal medicine, surgery and family medicine.
doctors	+3.2% y/y	
dentists	+3.6% y/y	
nurses	+1.9% y/y	
midwives	+4.1% y/y	
pharmacists	+1.1% y/y	
physiotherapists	+7.4% y/y	
laboratory diagnostics	+50.7% y/y	In 2021, there were more responses of emergency medical services by place of accident than in the previous year. They provided more health services than the year before.
responses of emergency medical services	+9.7% y/y	

Culture in 2021

number of public library users	-1.4% y/y	In 2021, a decrease in the number of public library users was recorded, with a simultaneous increase in the number of out-of-library loans of collection. The number of loans per library user was the highest since 2015, but lower than in Poland.
audience in indoor cinemas	+41.8% y/y	In 2021, the number of audience in indoor cinemas and the number of film screenings increased. One screening was watched by an average of 21 viewers.

Public safety in 2022

ascertained crimes	+6.2% y/y	The number of crimes ascertained in completed preparatory proceedings was higher than in 2021. The rate of detectability of delinquents in crimes decreased to 62.7%. The Police reported fewer accidents on the roads of the Voivodship.
rate of detectability of delinquents in crimes	-0.9 pp y/y	
road traffic accidents	-6.2% y/y	

Information society in 2022

households with Internet access	95.9%	The percentage of households with access to the Internet at home was 0.6 pp higher than in 2021. Compared to the previous year, the percentage of persons using public administration services also increased by 4.4 pp.
persons aged 16–74 using public administration services via the Internet	59.7%	

Social activity in 2022

foundations, associations and social organisations	+5.2% y/y	In 2022, an annual growth in the number of foundations, associations and social organisations continued.

Gross domestic product in 2021

gross domestic product (current prices)	+11.2% y/y	According to preliminary estimate, the gross domestic product was higher than in 2020. The Voivodship's share in generating GDP has slightly decreased. The ratio of GDP per capita according to purchasing power parity to the EU average has not changed.
gross domestic product per capita (in PPS; EU27=100)	no change y/y	

Entities of the national economy in 2022

entities of the national economy	+4.4% y/y	In 2022, the annual growth in the number of entities of the national economy continued. The most numerous group of entities according to legal status were natural persons conducting economic activity, i.e. 64.8% of total entities registered in the REGON register.

Research and development and innovation activity in 2021

intramural expenditure on research and development	+9.4% y/y	Intramural expenditure on research and development was higher than in the previous year. The actual involvement of persons (in EPC) in ongoing research and development work has increased. Expenditure incurred on innovative activities in the group of industrial enterprises was lower than in 2020, while higher in the group from the service sector.
internal R&D personnel	+10.1% y/y	
expenditure on innovation activities		
in industry	-14.3% y/y	
in services	+17.6% y/y	

Use of information and communication technologies in enterprises in 2022

enterprises with broadband access to the Internet	98.3%	Almost all companies had access to broadband Internet. In 2021, the percentage of enterprises receiving orders over computer networks decreased.
enterprises receiving orders over computer networks	-2.0 pp y/y	

Financial results of non-financial enterprises in 2022

net financial result	7.1% y/y	The net financial result of the surveyed enterprises was higher than in 2021. The cost level indicator as well as gross and net turnover profitability rates deteriorated. The share of units showing net profit in the total number of enterprises did not change.
turnover profitability rate gross	5.9%	
net	4.7%	

Investment outlays of non-financial enterprises in 2022

investment outlays (current prices)	+14.1% y/y	Investment outlays of the surveyed enterprises were higher than in 2021. Outlays on buildings and structures as well as outlays on purchases increased. Enterprises started slightly more new investments than a year before, but the estimated value of these investments was much higher.

Agriculture in 2022

cattle	+3.9% y/y	In June 2022, there was an increase in the cattle and sheep population and a decrease in the pig population over the year.
pigs	-3.7% y/y	
total agricultural products procurement	+53.2% y/y	Producers from Mazowieckie Voivodship delivered more wheat, cattle and poultry for slaughter and milk than in 2021. The supply of rye, potatoes and pigs for slaughter was lower. On the agricultural market, the average prices of wheat, rye, potatoes, cattle, pigs, poultry for slaughter and milk were higher than in 2021.
crop products	+44.0% y/y	
animal products	+55.9% y/y	

Industry in 2022

sold production of industry (constant prices)	+13.6% y/y	The increase in sold production of industry in 2022 was mainly due to the increase in manufacturing, which (in current prices) accounted for 75.4% of the value of total production sold. The increase in production (in annual terms) was accompanied by an increase in labour productivity and average employment. In 2022, enterprises based in Mazowieckie Voivodship generated 23.5% of domestic sold production of industry (the most in Poland).

Construction in 2022

sold production of construction (current prices)	+26.1% y/y	In the annual terms, an increase in sold production of construction was recorded. Labour productivity, measured by the value of production sold per employed person, increased. In 2022, sold production of construction accounted for 28.5% of sold production of construction in the country (the most in Poland).
construction and assembly production (current prices)	+9.8% y/y	Construction and assembly production was higher than in 2021. An increase in production was recorded in entities dealing mainly with the construction of buildings, in units specialising in the construction of civil engineering works and in units performing mainly specialised construction activities.
dwellings completed	-2.8% y/y	There were fewer dwellings completed than a year before, with a decrease of 5.5% in urban areas and an increase of 3.5% in rural areas.

Internal market in 2022

retail sales	+18.4% y/y	In 2022, both retail sales and wholesale were higher than a year before. The decline in retail sales occurred only in units trading in motor vehicles, motorcycles, parts.
wholesale	+31.3% y/y	

Transport in 2021

hard surface public roads	+1.7% y/y	In 2021, the length of hard surface public roads increased, while the length of unsurfaced roads decreased. Improved hard surface roads accounted for 95.7% of the length of hard surface roads. Unsurfaced roads accounted for 27.3% of the length of public roads.
transport of passengers in commercial transport (excluding urban transport enterprises)	+2.0% y/y	More passengers were transported by commercial transport than in 2020. Both the number and length of national and international lines decreased.
transport of passengers by urban transport		More passengers were transported by ground urban transport than in the previous year, and the number of passengers transported by metro also increased.
ground	+12.2% y/y	
metro	+9.7% y/y	
transport of passengers by air transport	+40.2% y/y	In 2021, more passengers were transported by air than in the previous year; the Voivodship's airports handled 45.3% of the passenger traffic in the country.

Energy in 2021

electricity production	+7.8% y/y	In 2021, the production of electricity was higher than in the previous year and accounted for 18.2% of the total electricity produced in the country.
electricity consumption	+2.1% y/y	In 2021, electricity consumption in households increased to a lesser extent than in the previous year. The number of households using electricity also increased to a lesser extent. Calculated per capita, energy consumption increased and was on average 15.9% higher than in Poland.

Revenue of local government units in 2021

total revenue	+12.3% y/y
own revenue	+10.6% y/y
grants from European funds	+0.7% y/y

The revenue of local government units was higher than that obtained in 2020, while general subvention increased relatively more than own revenue and grants. Grants received for the implementation of European projects were slightly higher than in the previous year.

Expenditure of local government units in 2021

total expenditure	+4.5% y/y
investment expenditure	+5.2% y/y

The expenditure of local government units was higher than in 2020, while the property expenditure (including investment expenditure) increased relatively more than current expenditure.

Result of budgets of local government units in 2021

relation of result to total revenue	+5.7%
share of units with a surplus	+11.9 pp y/y

In 2021, local government units achieved a budget surplus (compared to the deficit a year earlier). The number of units with a budget surplus increased significantly throughout the year.

Spatial planning and revitalisation in 2021

share of area covered by local spatial development plan	+0.4 pp y/y
number of inhabitants in revitalisation areas	-6.0% y/y

In 2021, the area covered by local spatial development plans was slightly higher than the year before and accounted for 33.9% of the total area of the Voivodship.

Less than half of the gminas of Mazowieckie Voivodship carried out revitalisation activities. The average revitalisation area covered 7.6% of the gmina area. The number of inhabitants in revitalised areas was lower than in 2020 and accounted for 14.6% of the total population of gminas carrying out revitalisation processes.

Rozdział 1

Chapter 1

Województwo na tle kraju

Voivodship against the background of the country

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie
Table 1. Selected data for Poland and the Voivodship

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Mazowieckie
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w powierzchni ogółem w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) w % Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management in total area in 2021 (as of 31 December) in %	0,2	0,1
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2021 r. w hm ³ Water consumption for the needs of the national economy and population in 2021 in hm ³	8845,0	2790,9
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi w 2021 r. w hm ³ Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2021 in hm ³	2254,0	283,2
Ścieki komunalne oczyszczane ogółem w 2021 r. w dam ³ Total municipal wastewater treated in 2021 in dam ³	1355953,0	221726,0
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2021 r. w tonach/rok: Emissions of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality in 2021 in tonnes/year:		
gazowych gaseous pollutants	209490154	33445444
pyłowych particulate pollutants	22168	1992
Obszary prawnie chronione ogółem w powierzchni ogółem w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) w % Total area under legal protection in total area in 2021 (as of 31 December) in %	32,3	29,7
Lesistość w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) w % Forest cover in 2021 (as of 31 December) in %	29,6	23,4
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per 1 km ² of total area in 2022 (as of 31 December)	121	155
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2022 r. Natural increase per 1,000 population in 2022	-3,79	-2,24
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2022 r. Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population in 2022	0,05	2,05
Przeciętne trwanie życia w 2022 r. w latach: Life expectancy in 2022 in years:		
mężczyźni males	71,8	71,6
kobiety females	79,7	80,0
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^a na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2021/22 Children aged 3–6 in pre-primary education establishments ^a per 1,000 children aged 3–6 in the 2021/22 school year	904	940

a W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

a In nurseries schools, pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points; including children in units performing health care activities throughout the school year.

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (cd.)
Table 1. Selected data for Poland and the Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Mazowieckie
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2022 r. w % (przeciętne w roku) Employment rate by LFS w 2022 r. in % (annual averages)	56,3	60,5
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL w 2022 r. w % (przeciętne w roku) Activity rate by LFS in 2022 in % (annual averages)	58,0	62,2
Stopa bezrobocia według BAEL w 2022 r. w % (przeciętne w roku) Unemployment rate by LFS in 2022 in % (annual averages)	2,9	2,7
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Registered unemployed persons per job offer in 2022 (as of 31 December)	18	28
Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw ^b w 2022 r. w zł Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^b in 2022 in PLN	6653,67	7699,78
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2022 r. w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in 2022 in PLN	2789,89	2922,54
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2021 r. w zł Average monthly available income per capita in households in 2021 in PLN	2061,93	2450,37
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych ^c w 2021 r. w % At-risk-of-poverty rate after social transfers ^c in 2021 in %	14,8	13,9
Współczynnik Giniego ^c w 2021 r. w % Gini coefficient ^c in 2021 in %	26,8	30,1
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2021 r. w % Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2021 in %	3,7	3,0
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2021 r. w tys. zł Social assistance benefits granted in 2021 in thousand PLN	3451528	393533
Dzieci przebywające w żłobkach ^d i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2021 r. Children staying in nurseries ^d and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 in 2021	155,2	166,2
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per out-patient health care unit in 2021 (as of 31 December)	1474	1592
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia): Medical personnel per 10 thousand population in 2021 (as of 31 December):		
lekarze doctors	34	43
pielęgniarki nurses	57	61
Łóżka w szpitalach ogólnych na 10 tys. ludności w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) Beds in general hospitals per 10 thousand population in 2021 (as of 31 December)	44	46
Produkt krajowy brutto (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2021 r. w zł Gross domestic product (current prices) per capita in 2021 in PLN	69069 ^e	108113 ^e
Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Entities of the national economy per 10 thousand population in 2022 (as of 31 December)	1323	1758 ^f
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego na 10 tys. ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Commercial companies with foreign capital participation per 10 thousand population in 2022 (as of 31 December)	23	69 ^f

b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. c Na podstawie danych z Europejskiego Badania Warunków Życia Ludności (EU-SILC). d Łącznie z oddziałami żłobkowymi i z żłobkami przyzakładowymi. e Wstępny szacunek. f Bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejscu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON.

b Data concern economic entities employing more than 9 persons. c Based on data from the European Population Survey of Income and Living Conditions (EU-SILC). d Including nursery wards and workplace nurseries. e Preliminary estimate. f Excluding entities for which the information about the business address does not exist in the REGON register.

Tablica 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (dok.)
Table 1. Selected data for Poland and the Voivodship (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Mazowieckie
Personel wewnętrzny ^g w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo w 2021 r. Internal R&D personnel ^g per 1,000 economically active persons in 2021	9,0	18,5
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych ^h w 2022 r. w % Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises ^h in 2022 in %	83,2	82,3
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^h w 2022 r. w % Cost level indicator in non-financial enterprises ^h in 2022 in %	94,0	94,1
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące) ^h w 2022 r. – rok poprzedni=100 Indices of investment outlays of non-financial enterprises (current prices) ^h in 2022 – previous year=100	118,2	114,1
Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych w 2022 r. (stan w dniu 1 czerwca) ⁱ w szt. Cattle density per 100 ha of agricultural land in 2022 (as of 1 June) ⁱ in heads	43,1	61,0
Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych w 2022 r. (stan w dniu 1 czerwca) ⁱ w szt. Pigs density per 100 ha of agricultural land in 2022 (as of 1 June) ⁱ in heads	64,3	61,7
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) ^b na 1 przeciętnie zatrudnionego w przemyśle w 2022 r. w zł Sold production of industry (current prices) ^b per average employed person in industry in 2022 in PLN	895324	1494037
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) ^b na 1 przeciętnie zatrudnionego w budownictwie w 2022 r. w zł Sold production of construction (current prices) ^b per average employed person in construction in 2022 in PLN	908593	1214166
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2022 r. Dwellings completed per 1,000 population in 2022	6,3	7,8
Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) w km Public roads with hard surface per 100 km ² of total area in 2021 (as of 31 December) in km	100,9	114,1
Linie kolejowe eksploatowane na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) w km Railway lines operated per 100 km ² of total area in 2021 (as of 31 December) in km	6,2	4,8
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2021 r. w % Share of renewable energy sources in production of electricity in 2021 in %	17,0	6,1

b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. g W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC); do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę aktywnych zawodowo i pracujących na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) – przeciętne w roku. h Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. i Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2022 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.

b Data concern economic entities employing more than 9 persons. g In full time equivalent (FTE); for calculating the ratios, as the base (denominator) numbers of economically active and employed persons were adopted on the basis of the Labour Force Survey (LFS) – annual averages. h Data concern economic entities employing more than 49 persons. i The data on agricultural land as of 1 June 2020 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on 1 June 2022.

Rozdział 2

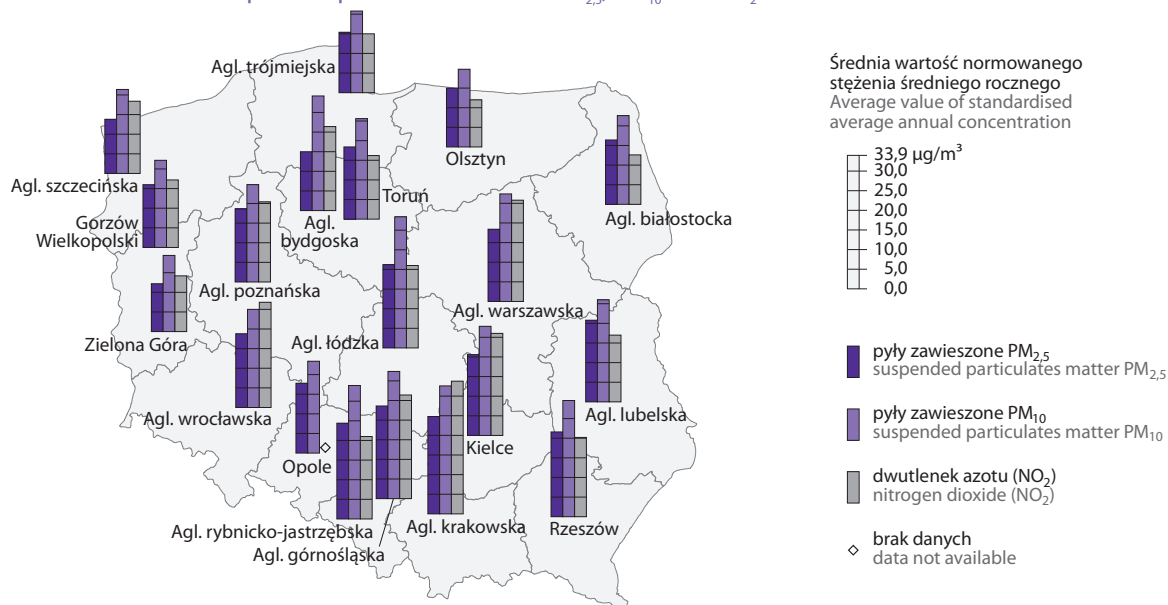
Chapter 2

Województwo na tle pozostałych województw

Voivodship against the background of other voivodships

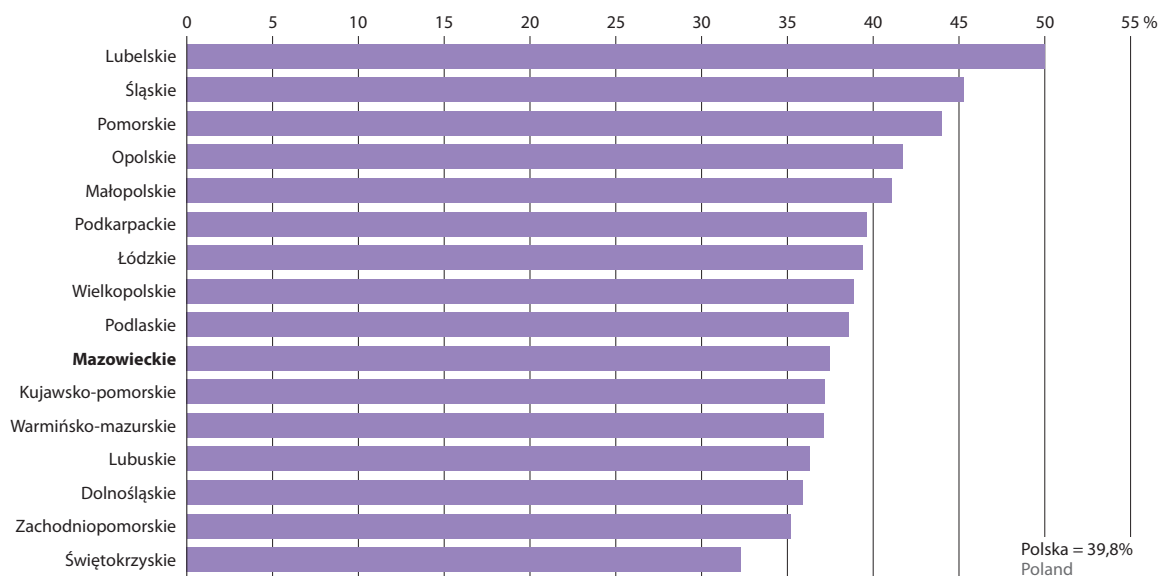
Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM_{2,5}, PM₁₀ i NO₂ w 2021 r.

Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM_{2,5}, PM₁₀ and NO₂ in 2021

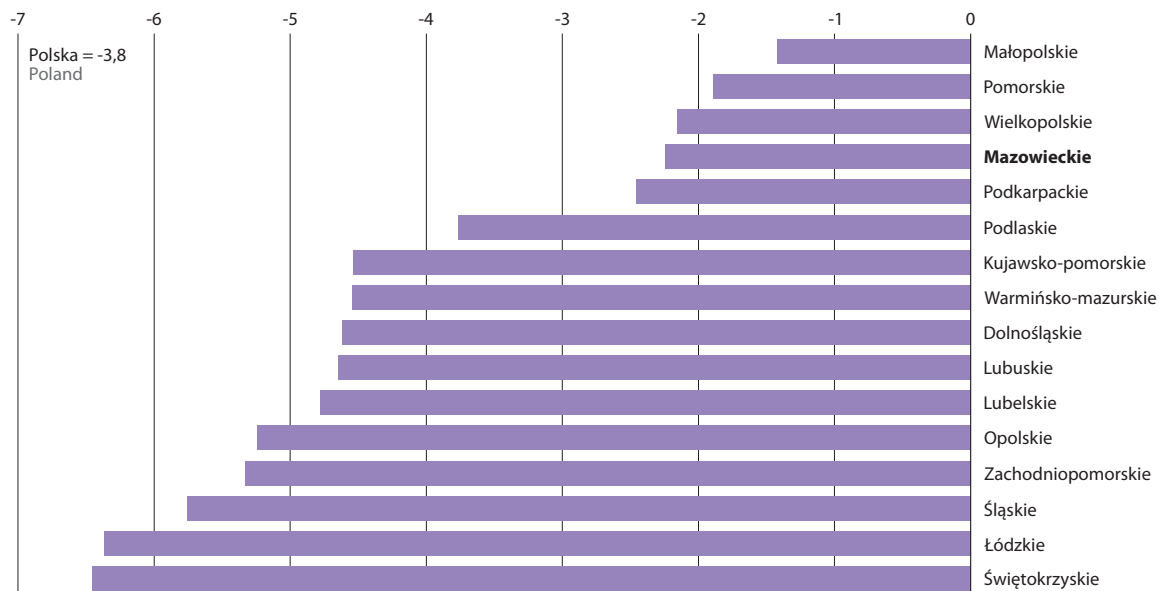
Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2021 r.

Chart 1. Municipal waste collected separately during the year in relation to total municipal waste collected in 2021

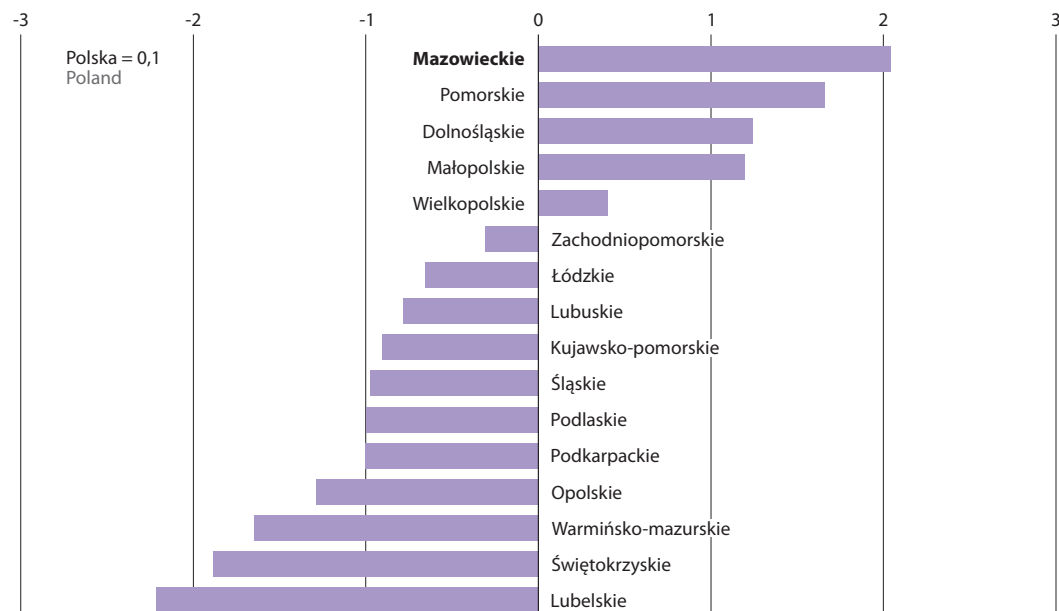
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2022 r.

Chart 2. Natural increase per 1,000 population in 2022

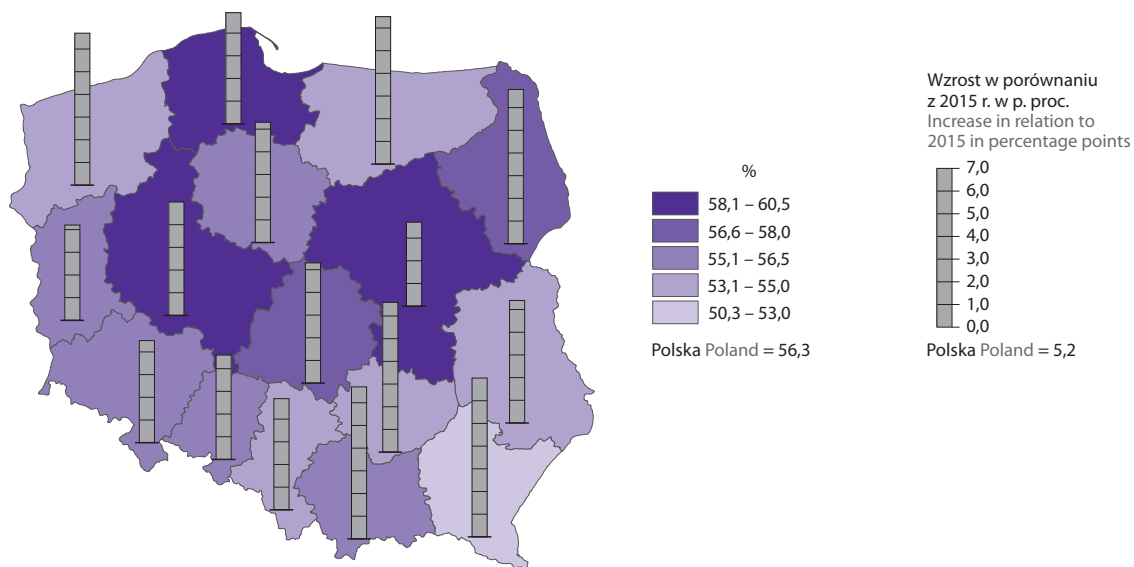

Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2022 r.

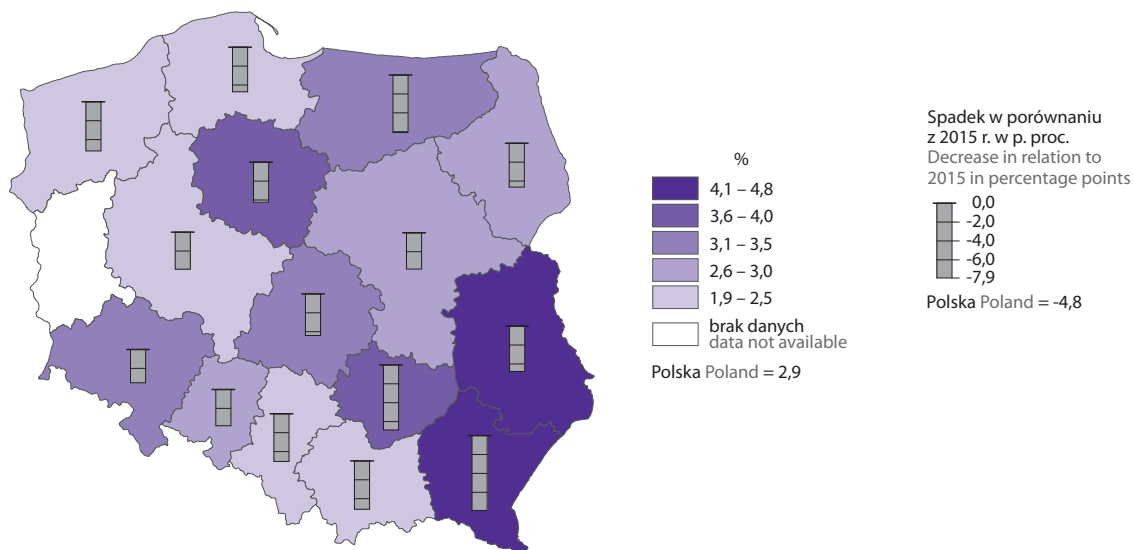
Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population in 2022

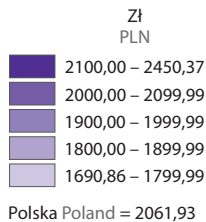
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 2022 r. (przeciętny w roku)
 Map 2. Employment rate by LFS in 2022 (annual average)

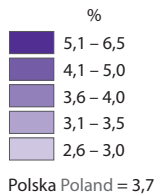
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 2022 r. (przeciętna w roku)
 Map 3. Unemployment rate by LFS in 2022 (annual average)

Map 4.

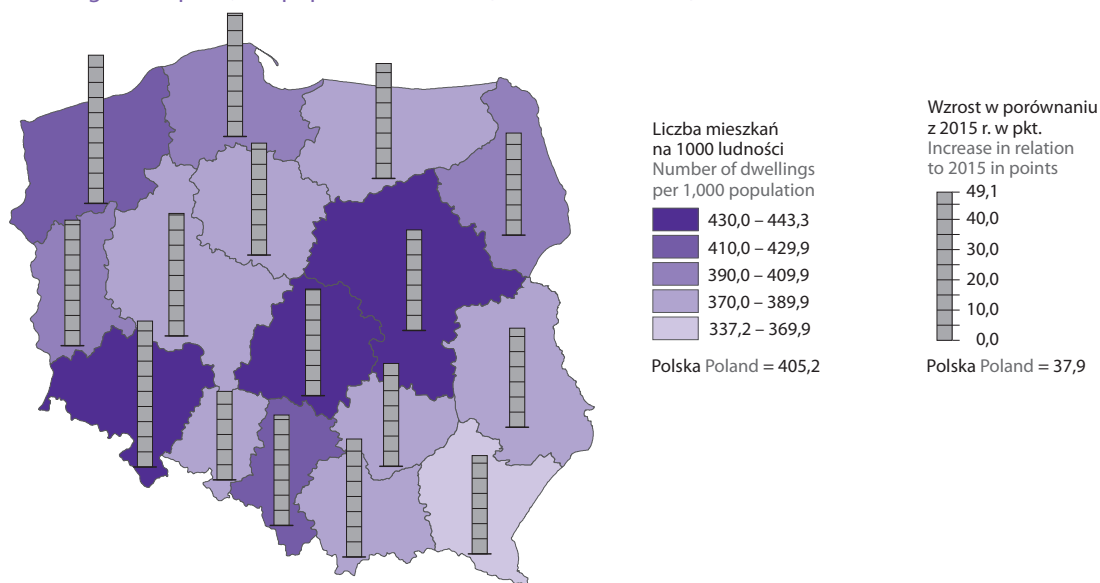

Map 5.

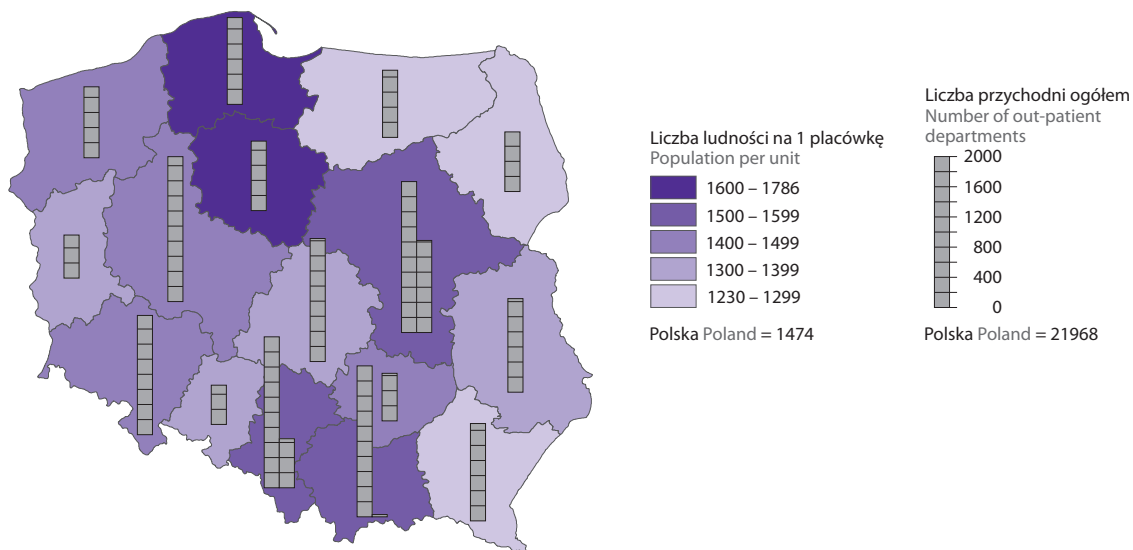
Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia)

Map 6. Dwelling stocks per 1,000 population in 2021 (as of 31 December)

Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia)

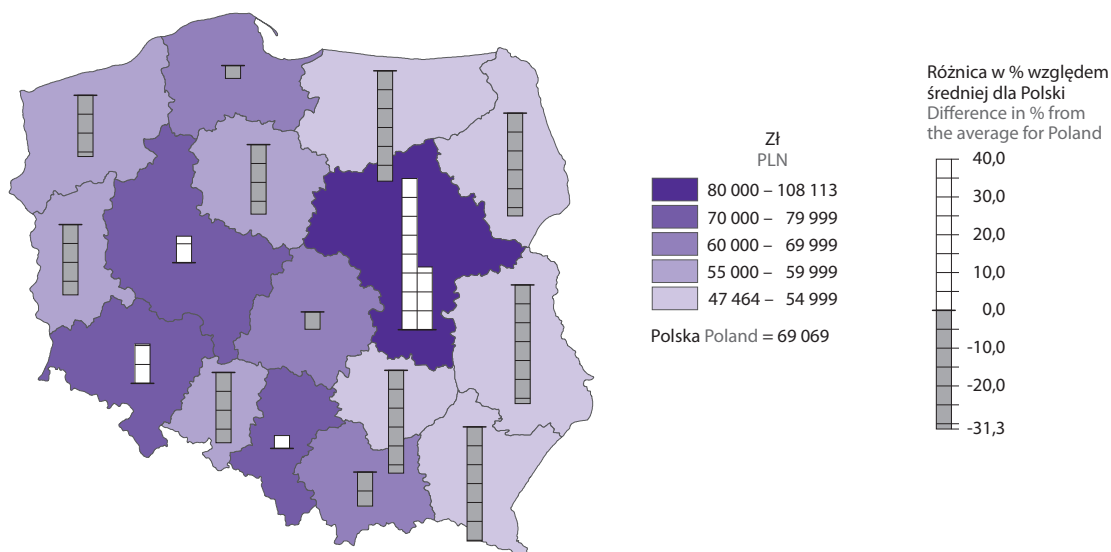
Map 7. Out-patient health care units in 2021 (as of 31 December)

Mapa 8. Produkt krajowy brutto^a na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące)

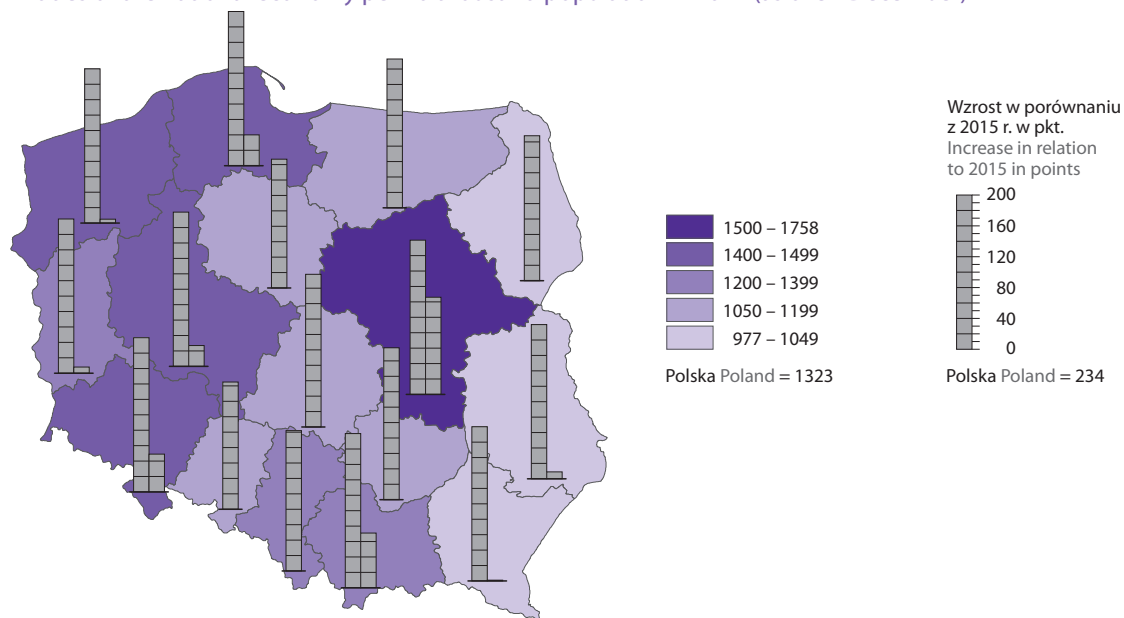
Map 8. Gross domestic product^a per capita in 2021 (current prices)

a Grupowanie metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności; wstępne szacunki.
 a Grouping by local kind-of-activity unit method; preliminary estimates.

Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia)

Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2022 (as of 31 December)

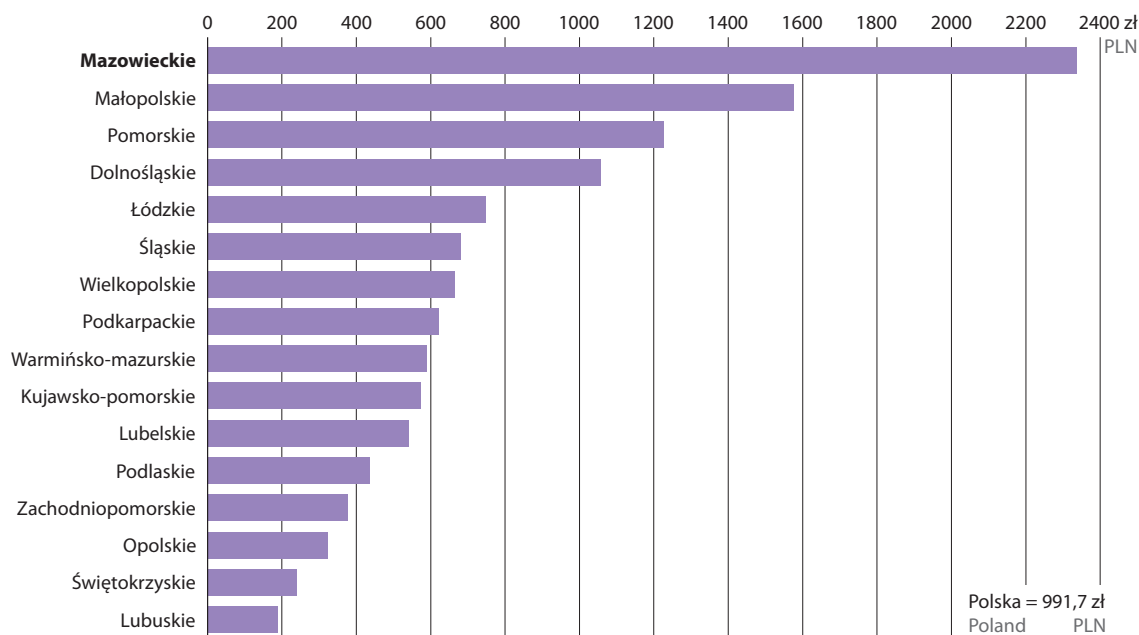
Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2022 r.

Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2022

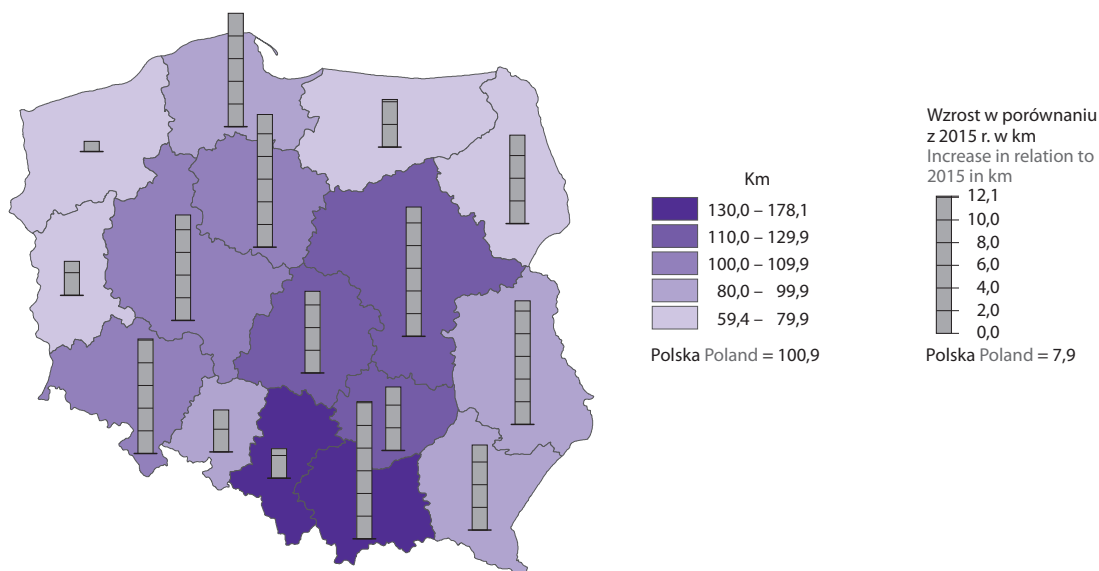
Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące)

Chart 5. Intramural expenditure on research and development per capita in 2021 (current prices)

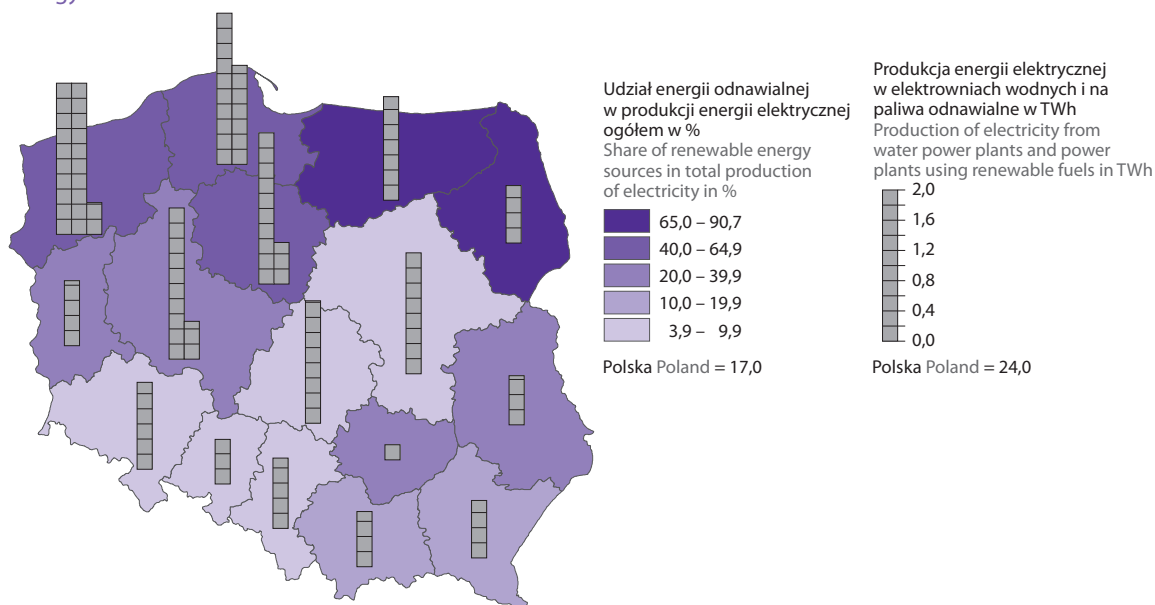
Mapa 10. Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km² powierzchni ogólnej w 2021 r.

Map 10. Hard surface public roads per 100 km² of total area in 2021

Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2021 r.

Map 11. Energy from renewable sources in 2021

Rozdział 3

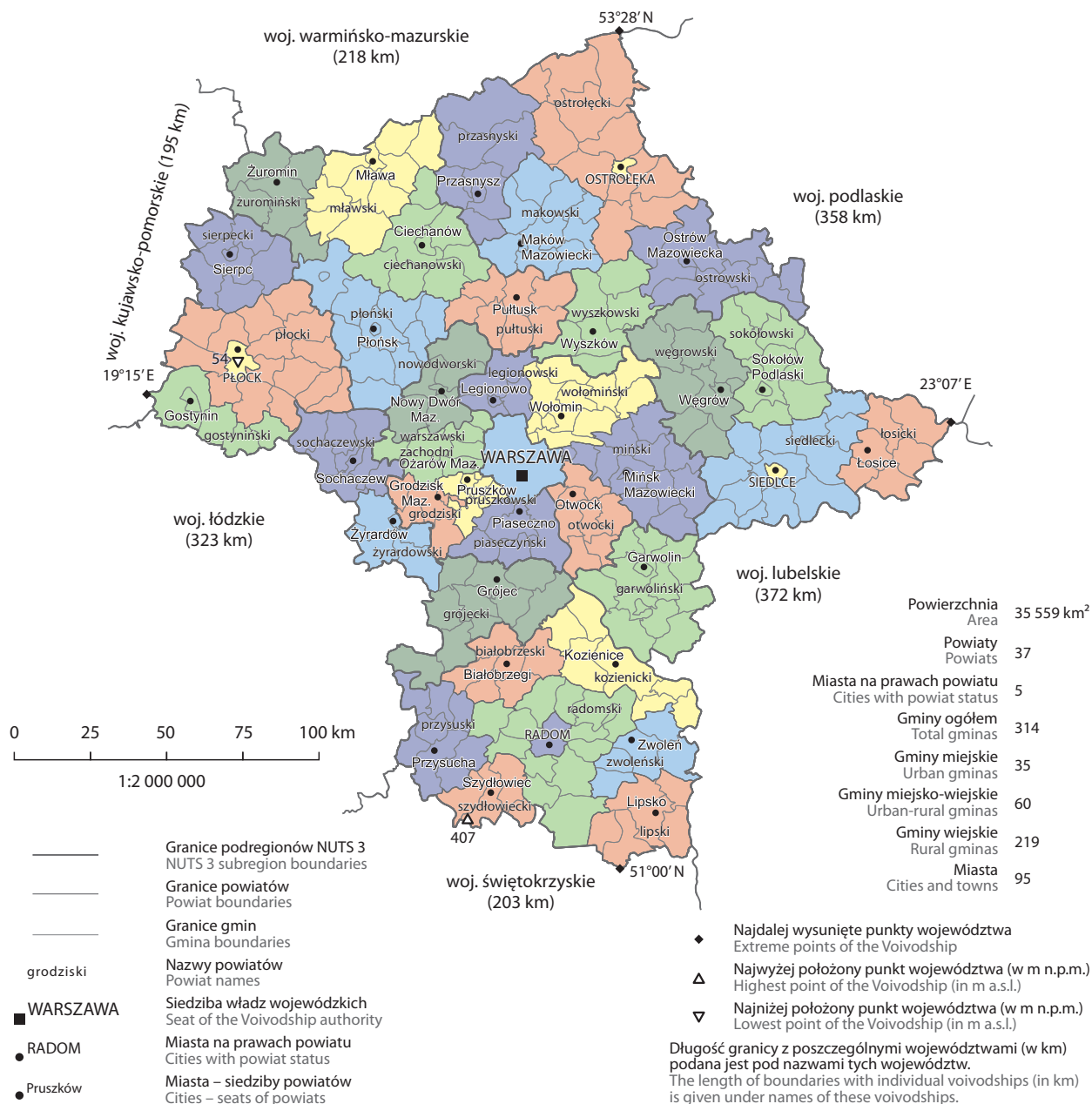
Chapter 3

Powierzchnia i podział terytorialny województwa

Area and territorial division of the Voivodship

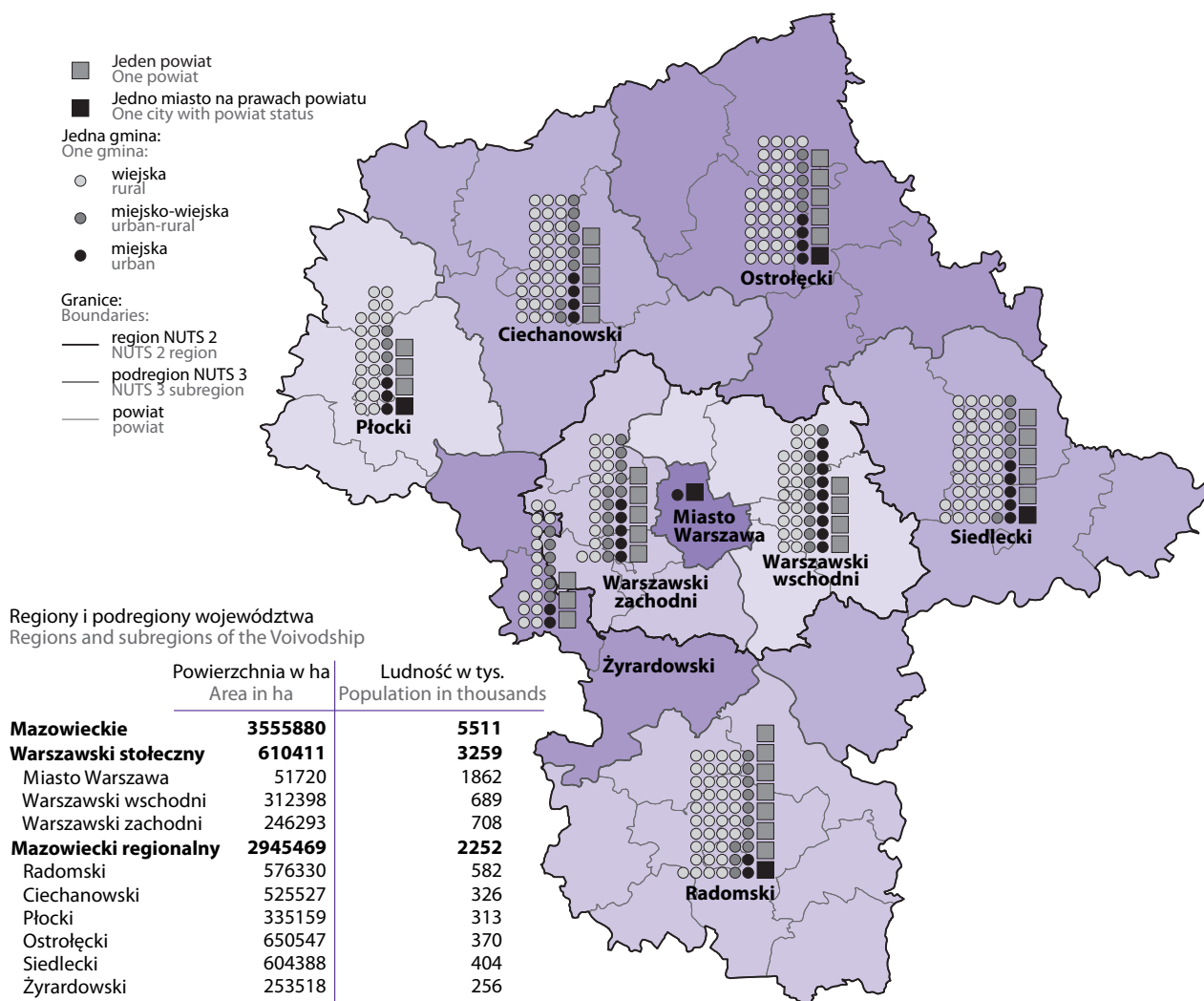
Mapa 12. Podział administracyjny województwa mazowieckiego w 2022 r.
Stan w dniu 1 stycznia

Map 12. Administrative division of Mazowieckie Voivodship in 2022
As of 1 January

Mapa 13. Podział województwa mazowieckiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2022 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Map 13. Division of Mazowieckie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2022
 As of 31 December

Według stanu w dniu 1 stycznia 2022 r. województwo mazowieckie zajmowało powierzchnię 35559 km², co stanowi 11,4% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 grudnia 2022 r.) mieszkało prawie 5511 tys. ludności, tj. 14,6% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 155 osób (trzecia lokata w kraju). W miastach mieszkało 64,7% ludności województwa.

Rozdział 4

Chapter 4

Środowisko

Environment

4.1. Powierzchnia

4.1. Area

Zgodnie z ewidencją geodezyjną prowadzoną przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii, powierzchnia województwa mazowieckiego w dużej mierze jest wykorzystywana pod produkcję rolną oraz zajęta przez lasy. W 2021 r. w województwie mazowieckim gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji było 3,7 tys. ha, stanowiły one 6% takich gruntów w kraju.

Województwo mazowieckie jest największym pod względem powierzchni województwem w Polsce; zajmuje 11,4% powierzchni kraju. Położone jest w środkowo-wschodniej Polsce i graniczy z sześcioma województwami: warmińsko-mazurskim, podlaskim, lubelskim, świętokrzyskim, łódzkim, kujawsko-pomorskim. W krajobrazie wyeksponowane są doliny rzek m.in. Wisły, Narwi, Bugu i Pilicy.

Tablica 2. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania
Stan w dniu 1 stycznia

Table 2. Geodesic area by land use
As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	w ha in ha				Polska=100 Poland=100
Powierzchnia ogólna Total area	3555847	3555843	3555847	3555881	11,4
w tym of which					
Użytki rolne Agricultural land	2385087	2409855 ^a	2407529 ^a	2404370 ^a	12,9
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione Forest land as well as woodland and shrubland	880976	847049	847117	847338	8,9
Grunty pod wodami powierzchniowymi Land under surface waters	42252	42610	42641	42409	6,4
Grunty zabudowane i zurbanizowane Built-up and urbanised areas	201767	215001 ^b	217338 ^b	220721 ^b	12,2
Nieużytki Wasteland	34378	33951	33918	33871	7,2

^a Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. ^b Łącznie z gruntami przeznaczonymi pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

^a Including woodland and shrubland on agricultural land, classified in the item “forest land as well as woodland and shrubland” until 2016. ^b Including land for the construction of public roads or railways.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

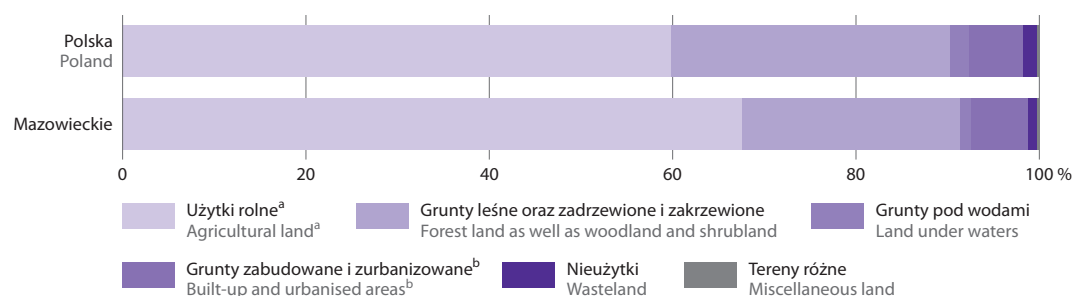
W 2022 r. ogólna powierzchnia geodezyjna wyniosła 3555,9 tys. ha. W strukturze gruntów dominowały użytki rolne i grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione, które stanowiły łącznie 91% powierzchni województwa. Z areału użytków rolnych, grunty orne stanowiły 68%, trwałe użytki zielone 21% i sady prawie 4%.

W stosunku do roku poprzedniego użytki rolne zmniejszyły się o 3159 ha. W powierzchni gruntów leśnych oraz zadrzewionych i zakrzewionych, areał lasów zwiększył się o 155 ha, a zmalały grunty zadrzewione i zakrzewione o 257 ha. W 2022 r. powierzchnia gruntów zabudowanych i zurbanizowanych wzrosła o 3383 ha; najbardziej powierzchnia terenów mieszkaniowych o 1725 ha i dróg o 1703 ha.

W porównaniu z 2015 r. areał użytków rolnych (obliczony w warunkach porównywalnych, czyli bez gruntów zadrzewionych i zakrzewionych na użytkach rolnych) zmniejszył się o 1,4%, natomiast gruntów leśnych zwiększył się o 1,1%. Większy wzrost o 8,2% odnotowano w przypadku gruntów zabudowanych i zurbanizowanych (liczony bez gruntów przeznaczonych pod budowę dróg publicznych i linii kolejowych). Na początku 2022 r. zajmowały one 6,1% powierzchni województwa mazowieckiego (w 2015 r. było to 5,7%).

Wykres 6. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania w 2022 r.
Chart 6. Stan w dniu 1 stycznia

Geodesic area by land use in 2022
As of 1 January

a łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych. b łącznie z gruntami przeznaczonymi pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

a Including woodland and shrubland on agricultural land. b Including land for the construction of public roads or railways.

Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

Grunty zdegradowane – grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

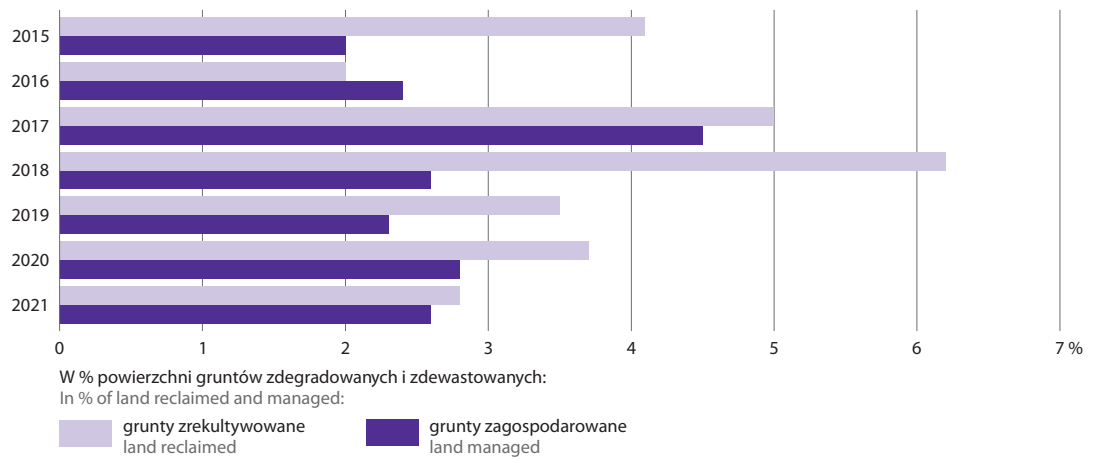
Grunty zdewastowane – grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

Rekultywacja gruntów – nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty rekultywowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolniczemu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

W 2021 r. w województwie mazowieckim gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji było 3741 ha. Stanowiły one 0,1% powierzchni województwa oraz 6,0% tych gruntów w kraju. Z ogólnej ich powierzchni niewiele ponad 91% to grunty zdewastowane, natomiast blisko 9% to grunty zdegradowane. W porównaniu z 2015 r. można zauważyć zdecydowany spadek gruntów zdewastowanych o 156 ha do 3420 ha oraz wzrost zdegradowanych o 11 ha do 321 ha.

W 2021 r. rekultywowano 104 ha gruntów (rok wcześniej 135 ha), zagospodarowano zaś 98 ha (w 2020 r. – 102 ha). Z ogólnej powierzchni gruntów zdewastowanych i zdegradowanych 2,8% rekultywowano, a 2,6% zagospodarowano. W latach 2015–2021 rekultywowano 1022 ha i zagospodarowano 719 ha gruntów zdewastowanych i zdegradowanych głównie w celach rolniczych.

Wykres 7. Grunty zrekultywowane i zagospodarowane w ciągu roku
Chart 7. Land reclaimed and managed during the year

4.2. Zużycie wody. Ścieki przemysłowe i komunalne

4.2. Water consumption. Industrial and municipal wastewater

W porównaniu z 2020 r. w województwie mazowieckim zanotowano wyższe zużycie wody w przemyśle, zmniejszyło się natomiast zużycie wody na potrzeby gospodarstw domowych. W 2021 r. oczyszczono niemal 96% ścieków komunalnych i blisko 86% ścieków przemysłowych. Blisko 75% mieszkańców województwa korzystało z oczyszczalni ścieków.

W województwie mazowieckim rozkład wielkości zużycia wody w poszczególnych sektorach gospodarki od 2015 r. nie uległ istotnym zmianom. W 2021 r. największy udział miał przemysł (89%), następnie gospodarka komunalna (9%) oraz rybactwo (2%). W 2021 r. łączne zużycie wody wyniosło 2790,9 hm³ (78,5 dam³/km²) i stanowiło 31,6% zużycia w kraju. Zużycie wody w województwie wzrosło w stosunku do 2020 r. o 14,5%, a do 2015 r. (bez nawodnień w rolnictwie i leśnictwie) o 1,3%.

W porównaniu z 2020 r. zanotowano wyższe zużycie wody w przemyśle o 16,6%, a także – do napełniania i uzupełniania stawów rybnych o 10,8%. Zmniejszyło się natomiast zużycie wody na potrzeby eksploatacji sieci wodociągowej o 1,9% (przy czym na potrzeby gospodarstw domowych o 3,0%).

Głównym źródłem zaopatrzenia w wodę przemysłu są przede wszystkim wody powierzchniowe (wody o znacznie słabszej jakości niż wody podziemne). Pobór wód powierzchniowych na potrzeby przemysłu w województwie mazowieckim wyniósł 2451,3 hm³ i wzrósł w porównaniu z 2020 r. o 354,1 hm³, a z 2015 r. o 30,5 hm³. Pobór wód podziemnych wyniósł 28,5 hm³ i był niższy od poboru z 2020 r. o 2,8 hm³, a z 2015 r. o 0,5 hm³.

Tablica 3. Zużycie wody według potrzeb
Table 3. Water consumption by needs

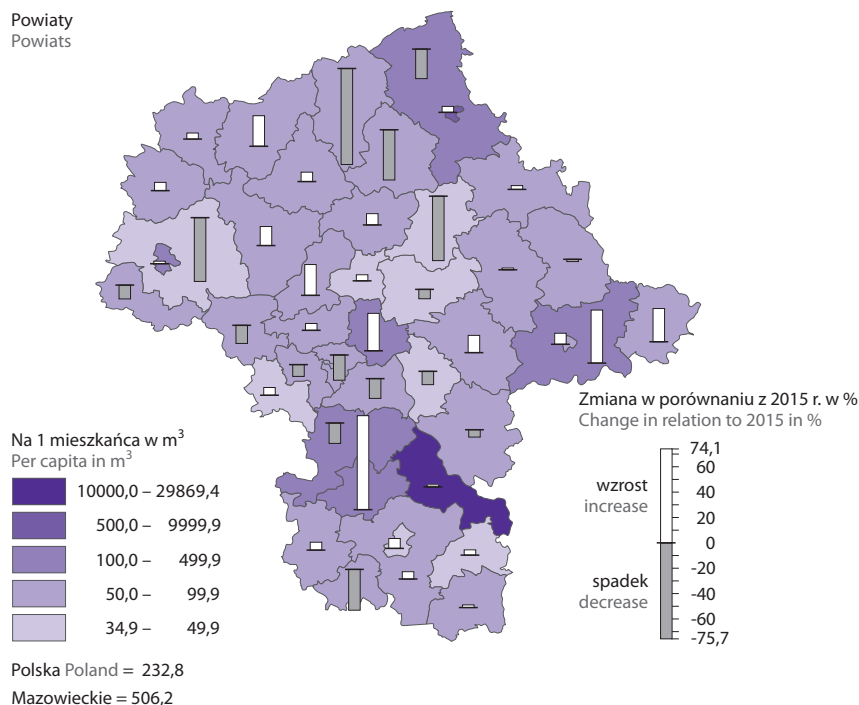
Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	w hm ³				Polska=100
	in hm ³				Poland=100
Ogółem^a Total^a	2784,9	2448,9	2437,7	2790,9	31,6
w tym: of which:					
Przemysł Industry	2447,9	2137,3	2127,7	2480,7	38,9
Rybactwo ^b Fishing ^b	54,3	43,2	47,8	53,0	6,3
Gospodarstwa domowe Households	202,4	215,1	216,4	209,9	16,4

a Do 2018 r. pozycja obejmuje nawodnienia w rolnictwie i leśnictwie. b Napełnianie i uzupełnianie stawów rybnych.

a Untill 2018, includes irrigation in agriculture and forestry. b Filling and completing fish ponds.

Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2021 r. wyniosło 506 m³ i było dwukrotnie wyższe niż średnio w kraju; wskaźnik dla kraju wyniósł 233 m³. W omawianym roku jego najwyższy poziom odnotowano w powiecie kozienickim (29869 m³). Wskaźnik wyższy niż przeciętnie w województwie wystąpił także w Ostrołęce (8836 m³). Wysokie zużycie wody w obu przypadkach spowodowane jest lokalizacją dużych elektrowni. Najniższe zużycie wody w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w powiecie legionowskim (35 m³).

Mapa 14. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2021 r.
 Map 14. Water consumption for the needs of the national economy and population in 2021

W 2021 r. w województwie mazowieckim odprowadzono do wód lub do ziemi 2595,5 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych, tj. 33,4% ogółu tych ścieków w kraju. Bezpośrednio z zakładów odprowadzono 2363,8 hm³ ścieków (blisko 98% stanowiły wody chłodnicze niewymagające oczyszczania), a 231,7 hm³ siecią kanalizacyjną. Łącznie oczyszczenia wymagało 283,2 hm³ ścieków, tj. 12,6% ścieków przemysłowych i komunalnych wymagających oczyszczenia w Polsce.

Jako **ścieki wymagające oczyszczania** przyjęto ścieki odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz gospodarstw domowych.

Ścieków przemysłowych wymagających oczyszczenia w 2021 r. odprowadzono 51,5 hm³. Ich ilość zwiększyła się w stosunku do 2015 r. o 25,6%, a do 2020 r. o 0,9%. Procesowi oczyszczenia poddano 44,2 hm³, tj. 85,7%. Należy zauważyć, że nie ma wyraźnych zmian w sposobie oczyszczania ścieków przemysłowych. Głównie były one oczyszczane biologicznie (w 2021 r. 57,7% wymagających oczyszczenia, w 2015 r. 66,0%) oraz chemicznie (odpowiednio 13,5% i 6,8%). Na przestrzeni siedmiu lat zwiększyła się ilość ścieków przemysłowych wymagających oczyszczenia odprowadzonych w postaci nieoczyszczonej (z 4,0 hm³ w 2015 r. do 7,3 hm³ w 2021 r.).

Zdecydowana większość ścieków wymagających oczyszczenia to ścieki komunalne, w 2021 r. – 231,7 hm³. Suma tych ścieków wzrosła o 12,9% w stosunku do 2015 r., a do 2020 r. o 1,2%. Udział oczyszczonych ścieków komunalnych zmalał z 98,6% w 2015 r. do 95,7% w 2021 r. Największa ilość ścieków bytowych oczyszczana była w oczyszczalniach o wysoko efektywnych technologiach oczyszczania, umożliwiającą zwiększoną redukcję azotu i fosforu, tj. z podwyższonym usuwaniem biogenów (w 2015 r. 87,1%, w 2021 r. 83,4%). Pozostała część ścieków komunalnych oczyszczana była biologicznie, a udział tej metody oczyszczania nie zmienił się znacząco (11,5% wobec 12,3%).

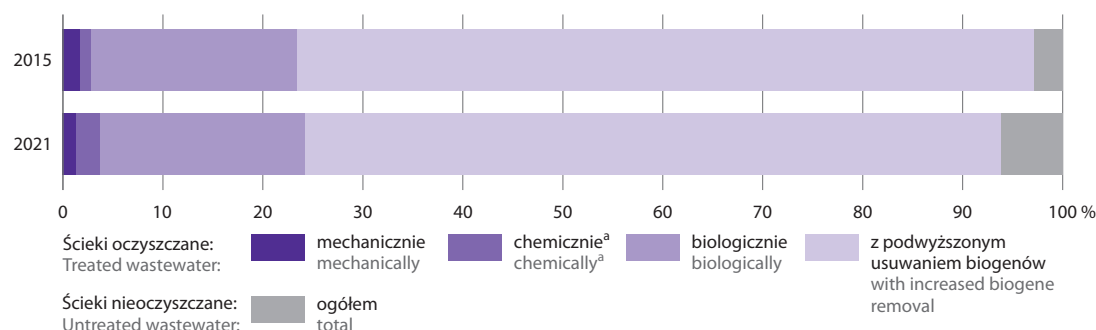
Tablica 4. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi oraz ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków

Table 4. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground and population connected to wastewater treatment plants

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Ścieki komunalne odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Municipal wastewater discharged during the year in dam ³	205277	224278	229010	231664
Ścieki przemysłowe odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Industrial wastewater discharged during the year in dam ³	41027	49805	51030	51513
Oczyszczalnie ścieków (stan w dniu 31 grudnia) Wastewater treatment plants (as of 31 December)	434	438	434	428
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a	71,3	73,5	74,4	74,7

a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

Wykres 8. Ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczania odprowadzone do wód lub do ziemi
Chart 8. Wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

a Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.
a Data concern only industrial wastewater.

Oczyszczalnia ścieków – zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Ze względu na rodzaj stosowanych sposobów oczyszczania ścieków i związanych z nimi procesów, oczyszczalnie dzieli się na: mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Ścieki przemysłowe w 2021 r. oczyszczane były w 101 oczyszczalniach o łącznej przepustowości 335,1 dam³/dobę. Najwięcej (69) było oczyszczalni biologicznych, a następnie 13 – chemicznych, 10 – z podwyższonym usuwaniem biogenów i 9 – mechanicznych. Od 2015 r. ogółem ich liczba zmniejszyła się o 14, natomiast przepustowość wzrosła o 88,4 dam³/dobę.

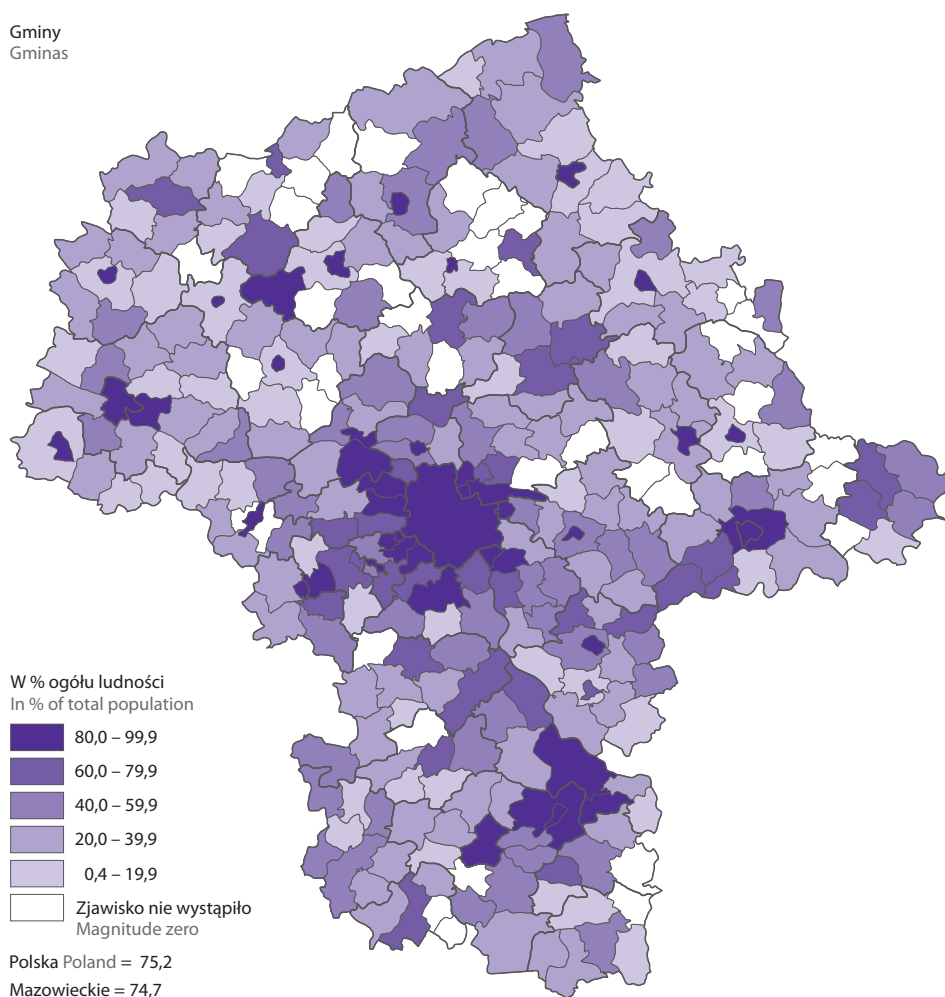
Ścieki komunalne oczyszczane były w 327 oczyszczalniach o łącznej przepustowości 1104,5 dam³/dobę. Oczyszczalni biologicznych było 260, a z podwyższonym usuwaniem biogenów – 67. W 2021 r. w odniesieniu do 2015 r. więcej było oczyszczalni biologicznych (o 12), a mniej – z podwyższonym usuwaniem biogenów (o 4). Łącznie ich przepustowość zwiększyła się o 23,0 dam³/dobę.

Dane o **ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków** podano w oparciu o szacunek liczby ludności korzystającej z oczyszczalni pracujących na sieci kanalizacyjnej i oczyszczających ścieki z miast i wsi (łącznie z ludnością korzystającą z oczyszczalni przemysłowych oczyszczających ścieki komunalne).

W województwie mazowieckim z oczyszczalni ścieków w 2021 r. korzystało 74,7% ludności, w stosunku do 2020 r. nastąpił wzrost o 0,3 p. proc., natomiast do 2015 r. o 3,4 p. proc. W kraju wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 75,2% i był wyższy w porównaniu z 2020 r. o 0,3 p. proc., a z 2015 r. o 2,5 p. proc.

Największy odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków odnotowano w Radomiu (99,9%), zaś najmniejszy w gminie wiejskiej Karniewo (0,4%). Należy zaznaczyć, że w 38 gminach województwa ludność nie korzystała z oczyszczalni ścieków.

Mapa 15. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków^a w 2021 r.
Map 15. Population connected to wastewater treatment plants^a in 2021

^a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
^a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances.

4.3. Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

4.3. Pollution and protection of air

W 2021 r. w województwie mazowieckim obserwuje się wzrost poziomu emisji zanieczyszczeń gazowych wytworzonych w zakładach szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza, który wynika w głównej mierze ze wzrostu emisji dwutlenku węgla. Stopień redukcji wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych sięga niemal 100%, a gazowych blisko 82%. Głównym źródłem zanieczyszczenia powietrza jest emisja zanieczyszczeń pochodząca z sektora przemysłowego (energetyka).

Źródłem emisji zanieczyszczeń powietrza są m.in. tzw. punktowe źródła emisji, czyli zakłady szczególnie uciążliwe dla czystości powietrza. Zalicza się do nich wszystkie zakłady o największej w skali kraju emisji zanieczyszczeń do powietrza, określonej na podstawie wysokości opłat wniesionych za roczną emisję substancji zanieczyszczających. Na koniec 2021 r. na terenie województwa mazowieckiego działało 136 takich zakładów (w 2015 r. 134). W urządzenia do redukcji zanieczyszczeń pyłowych wyposażonych było 70 zakładów (51,5% ogółu), a gazowych 25 (18,4%).

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku; obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych – ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku; obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Emisja zanieczyszczeń pyłowych w 2021 r. wyniosła 2,0 tys. ton i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się o 9,0%, a z 2015 r. – o 48,8%. Większość zanieczyszczeń pyłowych pochodziła ze spalania paliw (81,0% ogólnej emisji pyłów w mazowieckim). Udział województwa w emisji zanieczyszczeń pyłowych wytworzonych przez zakłady szczególnie uciążliwe w kraju stanowił 9,0% i był niższy o 0,7 p. proc. niż w 2020 r. oraz wyższy o 0,2 p. proc. niż w 2015 r.

Emisja zanieczyszczeń gazowych w województwie mazowieckim w 2021 r. wyniosła 33445,4 tys. ton i zwiększyła się o 9,2% w stosunku do 2020 r. i o 17,1% do 2015 r. Wzrost ogółem emisji zanieczyszczeń gazowych w ostatnim omawianym roku, jak również w porównaniu z 2015 r., wynika w głównej mierze z większej emisji dwutlenku węgla. Udział województwa mazowieckiego w emisji zanieczyszczeń gazowych wytworzonych przez zakłady szczególnie uciążliwe w kraju stanowił 16,0% w porównaniu z 2020 r. udział ten spadł o 0,5 p. proc., natomiast wzrósł o 2,5 p. proc. do 2015 r.

Tablica 5. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
Table 5. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	w tysiącach ton in thousand tonnes			Polska=100 Poland=100	
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gaseous pollutants					
Ogółem Total	28568,0	32541,0	30623,2	33445,4	16,0
w tym: of which:					
Dwutlenek siarki Sulphur dioxide	68,4	30,3	27,1	22,9	12,6
Metan Methane	0,4	0,4	0,4	0,5	0,1
Tlenki azotu Nitrogen oxides	34,8	25,1	22,7	23,9	13,3
Tlenek węgla Carbon monoxide	17,3	10,6	10,6	11,9	4,5
Dwutlenek węgla Carbon dioxide	28439,6	32469,5	30557,9	33381,4	16,0
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulate pollutants					
Ogółem Total	3,9	2,4	2,2	2,0	9,0
w tym: of which:					
Ze spalania paliw From fuel combustion	3,4	2,0	1,9	1,6	13,5
Niezorganizowana Unorganised	0,0	0,1	0,0	0,0	0,4

W 2021 r. w województwie mazowieckim 60,0% emisji zanieczyszczeń pyłowych i 75,0% gazowych pochodziło z zakładów zajmujących się według Polskiej Klasyfikacji Działalności wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych.

W urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń powietrza w 2021 r. zatrzymano 99,9% pyłów i 81,5% gazów (bez dwutlenku węgla) wyemitowanych przez zakłady szczególnie uciążliwe, mające siedzibę w województwie mazowieckim (w 2020 r. odpowiednio 99,9% i 76,9%). W latach 2015–2021 stopień redukcji zanieczyszczeń pyłowych nie uległ istotnym zmianom (w 2015 r. 99,8%). Redukcja zanieczyszczeń gazowych natomiast od 2015 r. wzrosła o 28,2 p. proc. W skali kraju w 2021 r. zatrzymano 99,9% wytworzonych zanieczyszczeń pyłowych i 73,5% gazowych (bez dwutlenku węgla).

4.4. Ochrona przyrody. Lasy

4.4. Nature protection. Forests

Na koniec 2021 r. powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona stanowiła 29,7% powierzchni województwa. W stosunku do 2015 r. wzrosła o 1,3 tys. ha, powiększyła się również o 2,1 tys. ha sieć obszarów objętych ochroną w ramach programu Natura 2000. Wskaźnik lesistości wyniósł 23,4% i w ciągu siedmiu lat wzrósł o 0,1 p. proc.

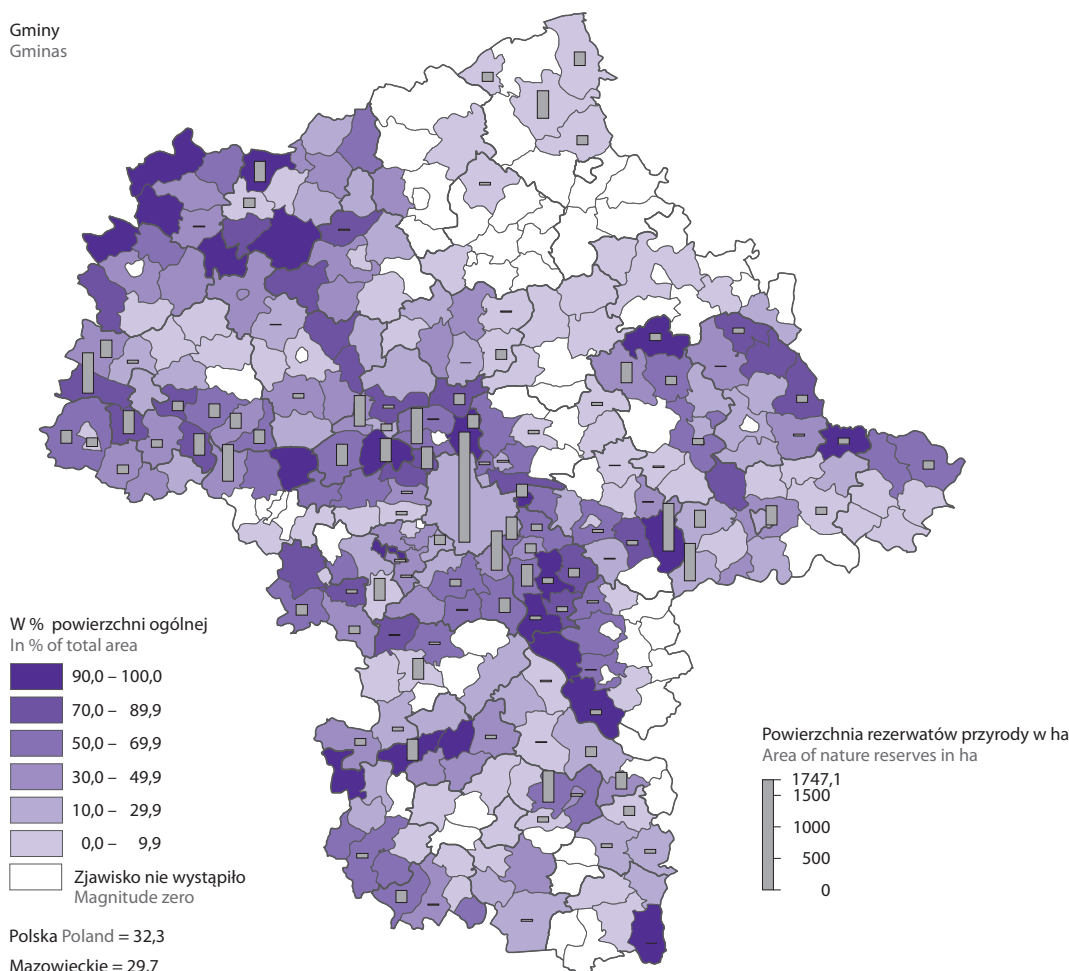
Obszary prawnie chronione w województwie mazowieckim w 2021 r. zajmowały ogółem 1057,1 tys. ha, stanowiły one 29,7% powierzchni ogólnej województwa i 10,5% tej powierzchni w Polsce. Porównując z 2020 r. terenów tych było mniej o 1089 ha, a z 2015 r. więcej o 1312 ha. W kraju udział powierzchni o szczególnych walorach przyrodniczych był nieco wyższy i wynosił 32,3%.

Najwyższy odsetek obszarów prawnie chronionych odnotowano w powiecie otwockim (78,1%), a najniższy – w wyszkowskim (0,1%). Na poziomie gmin udział takich obszarów był jeszcze bardziej zróżnicowany. W województwie mazowieckim w 8 gminach obszary prawnie chronione stanowiły całą powierzchnię tych gmin, natomiast w 68 omawiana forma ochrony nie wystąpiła.

Mapa 16. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 16. Area of special nature value under legal protection in 2021
As of 31 December

Gminy
Gminas

Park narodowy – obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerваты przyrody – obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy – obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar chronionego krajobrazu – tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 – obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków, siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Użytki ekologiczne – zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzecza, wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub sezonowego przebywania.

Stanowiska dokumentacyjne – niewyodrębniające się na powierzchni lub możliwe do wyodrębnienia, ważne pod względem naukowym i dydaktycznym, miejsca występowania formacji geologicznych, nagromadzeń skamieniałości lub tworów mineralnych, jaskinie lub schroniska podskalne wraz z namuliskami oraz fragmenty eksploatowanych lub nieczynnych wyrobisk powierzchniowych i podziemnych. Stanowiskami dokumentacyjnymi mogą być także miejsca występowania kopalnych szczątków roślin lub zwierząt.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

Najwyższą formę ochrony przyrody stanowią parki narodowe. Na terenie województwa mazowieckiego znajduje się 1 park narodowy (Kampinoski Park Narodowy utworzony w 1959 r.) o powierzchni 38,5 tys. ha (12,2% powierzchni parków narodowych w kraju). Położony jest na terenie trzech powiatów, przy czym zdecydowana większość jego powierzchni znajduje się w powiatach warszawskim zachodnim i nowodworskim (86%), a pozostała w sochaczewskim.

Na koniec 2021 r. w województwie zlokalizowanych było 188 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 19,5 tys. ha. Ich powierzchnia w porównaniu z 2015 r. zwiększyła się o 676 ha, tj. o 3,6%. Największy obszar zajmowały rezerваты leśne i wodne, które łącznie stanowiły 77,7% ogólnej powierzchni rezerwatów w województwie. Ponadto w mazowieckim znajdowało się 9 parków krajobrazowych o łącznej powierzchni 173,2 tys. ha, z czego 4 częściowo położone były również na terenach sąsiednich województw. Zajmowały one 4,9% ogólnej powierzchni województwa i w większości były zajęte przez lasy (56,0%) oraz użytki rolne (34,0%). Obszary chronionego krajobrazu, z definicji o mniejszych rygorach ochronności, zajmowały 835,7 tys. ha, tj. 23,5% powierzchni województwa. Wyznaczono dotychczas 31 takich obszarów, w tym 2 częściowo położone na terenie innych województw. Od 2015 r. ich ogólna powierzchnia zwiększyła się o 610,8 ha, tj. o 0,1%.

Duża część obszarów prawnie chronionych wchodzi w skład Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000. W ramach programu Natura 2000, na terenie województwa mazowieckiego wyznaczono dotychczas 17 obszarów specjalnej ochrony ptaków (OSO – obszary specjalnej ochrony ptaków) oraz 65 specjalnych obszarów ochrony siedlisk przyrodniczych, wybranych cennych gatunków roślin i zwierząt (SOO – specjalne obszary ochrony siedlisk). W 2021 r. powierzchnia OSO wyniosła 428,6 tys. ha (12,1% powierzchni ogólnej województwa), a powierzchnia SOO 195,8 tys. ha (5,5%). Od 2015 r. Obszary Natura 2000 w województwie zwiększyły się o 0,5% i stanowiły 7,4% tych obszarów w kraju. Na terenie województwa największe Obszary Natura 2000 specjalnej ochrony ptaków znajdują się w Puszczy Białej, Ostoi Kozienickiej oraz Dolinie Dolnego Bugu, natomiast ochrony siedlisk – w Puszczy Kampinoskiej i Ostoi Nadbużańskiej.

Wykres 9. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia

Chart 9. Area of special nature value under legal protection in 2021
As of 31 December

a Bez rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody (stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych) położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

a Excluding nature reserves and other forms of nature protection (documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes) situated in the area of landscape parks and protected landscape areas.

Pozostałe formy ochrony przyrody znajdujące się na terenie województwa to: stanowiska dokumentacyjne zajmujące 0,5 tys. ha, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – 5,6 tys. ha oraz użytki ekologiczne – 1,9 tys. ha. Liczba pomników przyrody w województwie mazowieckim na koniec 2021 r. wyniosła 4150 (najwięcej w kraju). W porównaniu z 2020 r. było ich więcej o 41, a z 2015 r. mniej o 124 obiektów. Wśród pomników większość to pojedyncze drzewa (3090), a następnie grupy drzew (707).

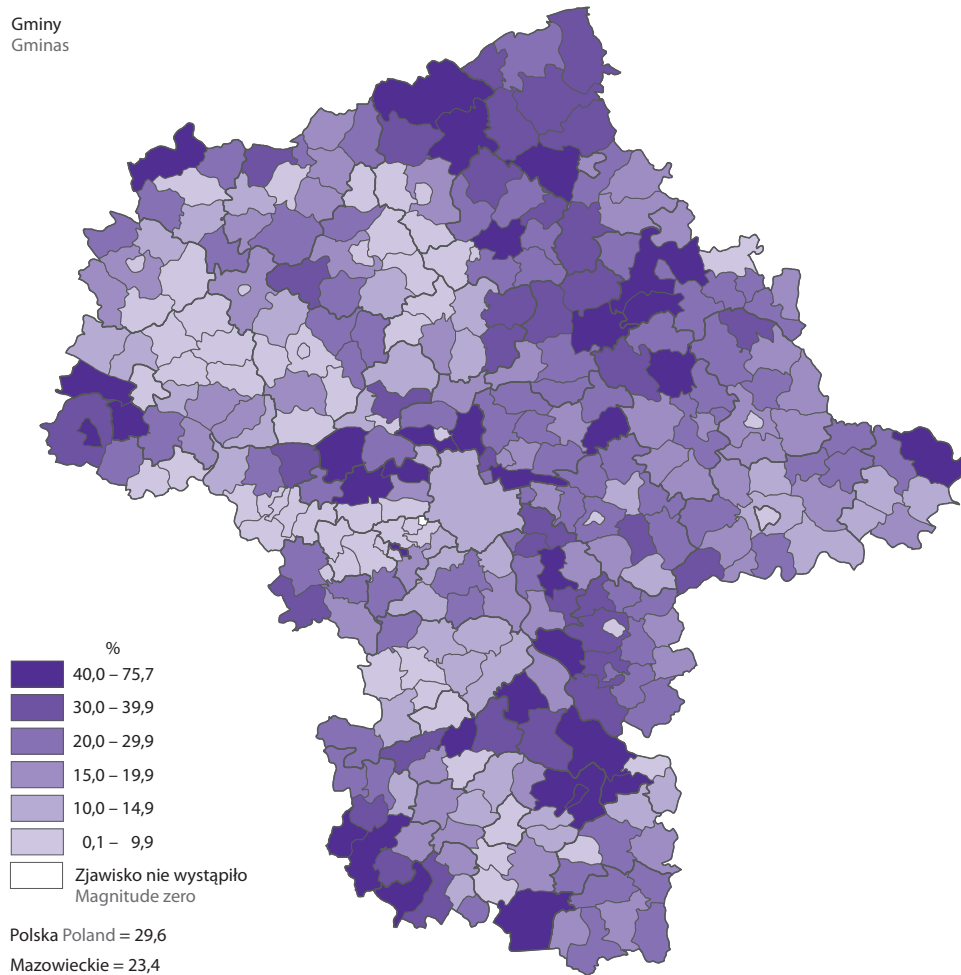
Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni geodezyjnej kraju (danej jednostki terytorialnej: województwa, powiatu, gminy).

W 2021 r. grunty leśne w województwie mazowieckim zajmowały powierzchnię 844,3 tys. ha, (24,0% powierzchni lądowej), w tym 98,6% stanowiły lasy. W skali roku powierzchnia gruntów leśnych zmniejszyła się o 1,0 tys. ha, natomiast w ciągu siedmiu lat wzrosła o 4,7 tys. ha. Na terenie mazowieckiego znajdowało się 8,9% ogólnej powierzchni gruntów leśnych w Polsce.

Powierzchnia lasów w województwie w 2021 r. wyniosła 832,2 tys. ha. (wobec 827,5 tys. ha w 2015 r.). W strukturze własnościowej dominowały lasy publiczne (55,1%; w kraju – 80,7%). Wśród nich zdecydowaną większość (91,8%) stanowiły lasy znajdujące się w zarządzie Lasów Państwowych.

Wskaźnik lesistości w województwie był mniejszy od krajowego (wynoszącego 29,6%) i ukształtował się na poziomie 23,4%. W stosunku do 2020 r. wskaźnik ten nie zmienił się, natomiast do 2015 r. był wyższy o 0,1 p. proc. Wskaźnik lesistości wykazuje duże zróżnicowanie w ujęciu terytorialnym. Jego najwyższy poziom odnotowano w gminach Izabelin (75,7%), Podkowie Leśnej (74,9%) oraz Zielonce (74,2%), zaś najniższy w Sokołowie Podlaskim (0,1%). W jednej gminie (Piastów) nie było lasów.

Mapa 17. Lesistość w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia
 Map 17. Forest cover in 2021
 As of 31 December

4.5. Odpady przemysłowe i komunalne

4.5. Industrial and municipal waste

W 2021 r. w województwie mazowieckim wytworzono 8,3 mln ton odpadów, z czego 24% stanowiły odpady komunalne. Ilość wytworzonych odpadów zwiększyła się o 4,2% w porównaniu z 2020 r. Odpady przemysłowe najczęściej były unieszkodliwiane przez wytwórców we własnym zakresie lub przekazywane innym odbiorcom w gospodarowanie. Ilość odpadów przemysłowych składowanych wyniosła ponad 43 mln ton. Odpady komunalne zebrane były z większym udziałem selektywnej zbiórki.

Dane o **odpadach przemysłowych** obejmują pierwsze 19 grup katalogu odpadów i pochodzą od jednostek (zakładów) wytwarzających w ciągu roku sumarycznie powyżej 1 tysiąca ton odpadów, z wyłączeniem odpadów komunalnych, lub posiadających 1 milion ton i więcej odpadów nagromadzonych.

W województwie mazowieckim w 2021 r. było 160 zakładów wytwarzających odpady (z wyłączeniem odpadów komunalnych), tj. więcej o 2 niż przed rokiem (w Polsce odpowiednio 1836 zakładów, tj. więcej o 27). W zakładach tych w ciągu roku wytworzono 6288,9 tys. ton odpadów przemysłowych pochodzących z różnych gałęzi działalności gospodarczej (5,8% wytworzonych w kraju). Większość odpadów została zagospodarowana przez wytwórców we własnym zakresie: 58,8% unieszkodliwiono, a 10,8% poddano procesom odzysku. Pozostałe odpady zostały przekazane innym odbiorcom w gospodarowanie (29,7%) lub do czasowego magazynowania (0,7%). Ilość wytworzonych odpadów przemysłowych zwiększyła się o 4,0% porównując z 2020 r. i o 8,7% z 2015 r.

Tablica 6. Odpady przemysłowe
Table 6. Industrial waste

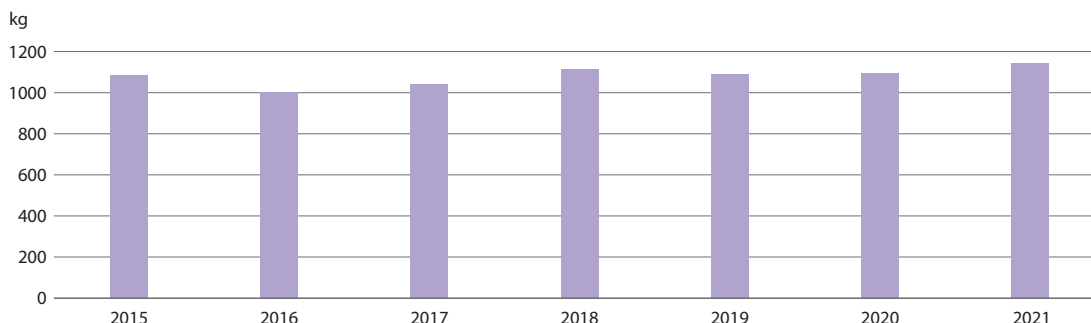
Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	w tysiącach ton in thousand tonnes				Polska=100 Poland=100
Odpady wytworzone (w ciągu roku) Waste generated (during the year)	5784,8	5 899,5	6 048,0	6288,9	5,8
w tym: of which:					
unieszkodliwione we własnym zakresie conditioned by waste producer on site	2619,4	2 580,2	2 825,3	3694,9	15,7
przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	2491,8	2 430,6	2 326,8	1870,4	3,1
magazynowane czasowo temporarily stored	94,6	89,1	32,9	42,8	3,5
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone ^a ; stan w końcu roku) Waste landfilled to date (accumulated ^a ; as of the end of the year)	42630,1	42764,2	42890,2	43184,8	2,4

a Na składowiskach (hałdach, stawach osadowych) własnych.
a On own landfills (heaps, settling ponds).

Wprowadzona w prawie polskim pięciostopniowa hierarchia gospodarowania odpadami, jako najlepsze postępowanie wskazuje zapobieganie powstawaniu odpadów, a w następnej kolejności ponowne ich użycie oraz recykling. W ostateczności odpady mogą być unieszkodliwiane np. poprzez składowanie.

Według stanu w końcu 2021 r. w województwie mazowieckim ilość odpadów przemysłowych składowanych (nagromadzonych) w obiektach własnych wyniosła 43184,8 tys. ton (2,4% w skali kraju) i zajmowała łączną powierzchnię 513,1 ha. Ilość odpadów składowanych wzrosła zarówno w stosunku do 2020 r., jak i do 2015 r. odpowiednio o 294,6 i o 554,7 tys. ton. Powierzchnia składowania nie zmieniła się w stosunku do 2020 r., natomiast do 2015 r. zmniejszyła się o 5,6 ha.

Wykres 10. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 10. Industrial waste generated during the year per capita

W 2021 r. ilość przemysłowych odpadów wytworzonych w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa mazowieckiego wyniosła 1141 kg (w Polsce wskaźnik ten osiągnął wartość 2835 kg). Ilość ta zwiększyła się zarówno w porównaniu z 2020 r., jak i 2015 r. odpowiednio o 45 kg i o 58 kg.

Odpady komunalne – odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

W 2021 r. w województwie mazowieckim zebrano 1970,6 tys. ton odpadów komunalnych (14,4% zebranych w kraju). Ich ilość wzrosła w porównaniu z poprzednim rokiem o 4,9%, a z 2015 r. o 18,7%. Zdecydowana większość odpadów komunalnych pochodzi z gospodarstw domowych – w 2021 r. było to 1673,7 tys. ton (tj. 84,9%), co oznacza wzrost o 1,3% w stosunku do 2020 r. Odpady z innych źródeł (tzw. usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji) stanowiły 15,1% ogółu odpadów komunalnych; ich ilość wzrosła o 30,9% w porównaniu z 2020 r.

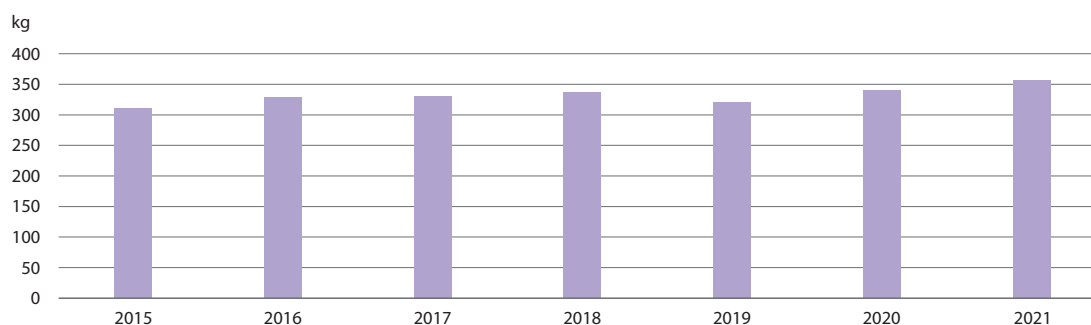
W 2021 r. odpady zebrane selektywnie stanowiły 37,5% ogółu odpadów komunalnych; 2015 r. było to 25,0%. W strukturze tych odpadów największe frakcje to odpady biodegradowalne (34,4%), a następnie zmieszane odpady opakowaniowe (16,7%), szkło (14,5%), wielkogabarytowe (12,5%), papier i tektura (11,5%), tworzywa sztuczne (6,5%). W 2020 r. struktura ta kształtowała się podobnie, tylko udział odpadów wielkogabarytowych był niższy niż papieru i tektury. W 2015 r. frakcją o największym udziale były odpady biodegradowalne (16,7%), następnie wielkogabarytowe (13,6%), szkło (10,9%), papier i tektura (10,8%) i tworzywa sztuczne (7,7%).

Tablica 7. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku
Table 7. Municipal waste collected separately during the year

Wyszczególnienie Specification	2015		2021			
	ogółem total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	ogółem total		w tym z gospodarstw domowych of which from households	
	w tonach in tonnes		Polska=100 Poland=100	w tonach in tonnes	Polska=100 Poland=100	
Ogółem Total	415220,9	369637,6	739004,6	13,6	686275,3	13,6
w tym: of which:						
Papier i tektura Paper and cardboard	44820,6	33922,3	84787,5	15,4	70227,5	14,9
Szkło Glass	45144,9	42552,9	107243,7	13,7	104565,9	14,1
Tworzywa sztuczne Plastics	32148,3	28213,2	47669,0	9,1	44075,3	9,2
Metale Metals	6603,3	6306,0	2151,2	24,7	2041,1	26,3
Tekstylia Textiles	111,9	95,3	557,2	12,5	540,7	12,5
Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne Waste electrical and electronic equipment	7545,6	7302,4	5499,5	12,3	5355,2	12,4

W 2021 r. ilość wytworzonych odpadów komunalnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie mazowieckim wyniosła 357 kg (w Polsce 360 kg). Oznacza to wzrost zarówno w stosunku do 2020 r., jak i 2015 r. odpowiednio o 17 kg oraz o 47 kg na osobę.

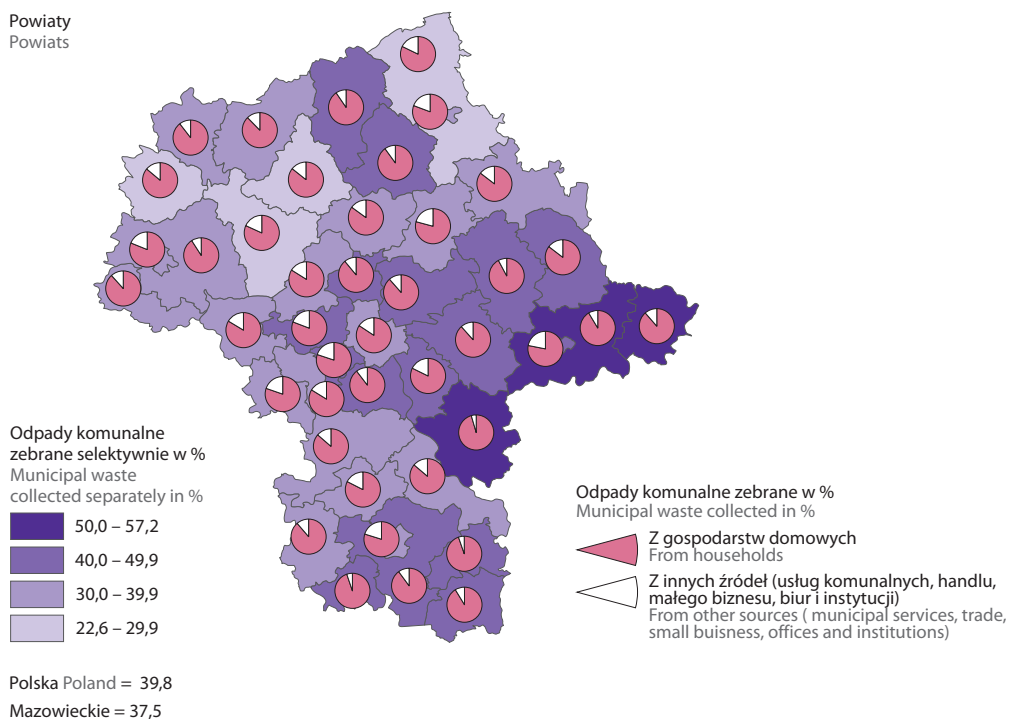
Wykres 11. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 11. Municipal waste collected during the year per capita

Na koniec 2021 r. na terenie województwa mazowieckiego funkcjonowało 21 składowisk o łącznej powierzchni 144,1 ha (8,6% tej powierzchni w kraju). W porównaniu z 2015 r. zmniejszyła się zarówno liczba składowisk (o 16), jak i ich powierzchnia (o 27,5 ha). Na składowiska trafiło 921,8 tys. ton odpadów komunalnych (46,8% ogółu zebranych). W ciągu 2021 r. zakończono eksploatację 3 składowisk o łącznej powierzchni 15,8 ha.

Niepokojącym zjawiskiem jest powstawanie dzikich wysypisk. W ciągu 2021 r. na terenie województwa mazowieckiego zlikwidowano 1601 nielegalnych wysypisk, z których zebrano 3,3 tys. ton odpadów komunalnych. W latach 2015–2021 zlikwidowano ich łącznie 8,7 tys., o masie 33,0 tys. ton odpadów. Nadal w województwie na koniec 2021 r. pozostało 139 dzikich wysypisk śmieci o łącznej powierzchni 59,0 tys. m².

Mapa 18. Odpady komunalne zebrane w 2021 r.
Map 18. Municipal waste collected in 2021

Uwzględniając przekrój terytorialny według powiatów, największy udział odpadów zebranych selektywnie w 2021 r. zanotowano w powiatach: siedleckim (57,2%), łosickim (56,2%) i garwolińskim (52,8%), natomiast najmniejszy udział w powiatach: sierpeckim (22,6%), płońskim (25,5%) i ostrołęckim (28,0%).

4.6. Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.6. Economic aspects of environmental protection

W 2021 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska wyniosły 2343,8 mln zł, a w gospodarce wodnej osiągnęły poziom 455,8 mln zł. W latach 2015–2021 strumień nakładów skierowany był głównie na gospodarkę ściekową i ochronę wód, ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu, a także ujęcia i doprowadzenia wody oraz budowę i modernizację stacji uzdatniania wody. Większość nakładów sfinansowano w tych latach ze środków własnych inwestora, znacznym źródłem finansowania były też kredyty i pożyczki krajowe oraz środki z zagranicy.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w województwie mazowieckim w 2021 r. wyniosły 2343,8 mln zł (wobec 1626,8 mln zł w 2020 r. i 2205,5 mln zł w 2015 r.). W większości przeznaczone zostały na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu (w 2021 r. 1037,6 mln zł) oraz na gospodarkę ściekową i ochronę wód (w 2021 r. 975,4 mln zł). W latach 2015–2021 nakłady na ochronę powietrza atmosferycznego i klimatu stanowiły od 32% do 51% nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska ogółem, natomiast na gospodarkę ściekową i ochronę wód stanowiły od 37% do 55%. Najniższy udział na przestrzeni tych lat miały nakłady na ochronę różnorodności biologicznej i krajobrazu, poniżej 2%.

W 2021 r. głównym źródłem finansowania nakładów na środki trwałe służące ochronie środowiska były środki własne inwestorów (41%). Pozostałe źródła to: kredyty i pożyczki krajowe (30%), środki z zagranicy (13%), fundusze ekologiczne (12%), łącznie środki z budżetu centralnego, województwa, powiatu, gminy (2%), a także inne środki (3%).

Wykres 12. Nakłady^a na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2015–2021 (ceny bieżące)
Chart 12. Outlays^a on fixed assets by source of financing in 2015–2021 (current prices)

a Według lokalizacji inwestycji. b Łącznie ze środkami z budżetu gmin będących inwestorami. c Środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach międzynarodowych programów funduszy pomocowych (w tym Fundusz Spójności), funduszy strukturalnych, pomocy bilateralnej, ekokonwersji. d Pożyczki, kredyty i dotacje. e W tym bankowe. f W tym nakłady niesfinansowane.

a By site location of investment. b Including funds from budgets of gminas which are investors. c Non-refundable and refundable funds received from international programmes of aid funds (including the Cohesion Fund), structural funds, bilateral assistance, ecological conversion. d Loans, credits and grants. e Of which bank credits and loans. f Of which non-financed outlays.

Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w 2021 r. wyniosły 455,8 mln zł (wobec 394,9 mln zł w 2020 r. i 437,8 mln zł w 2015 r.). W latach 2015–2021 inwestycje skierowane były głównie na ujęcia i doprowadzenia wody oraz budowę i modernizację stacji uzdatniania wody. W 2021 r. na ujęcia i doprowadzenia wody przeznaczono 262,8 mln zł (tj. 58% wszystkich nakładów na gospodarkę wodną), natomiast na budowę i modernizację stacji uzdatniania wody 152,6 mln zł (33%).

W strukturze finansowania nakładów na środki trwałe w gospodarce wodnej w 2021 r. dominowały środki własne (55%). Pozostałe źródła to: fundusze ekologiczne (14%), środki z zagranicy (11%), łącznie środki z budżetu centralnego, województwa, powiatu, gminy (8%), kredyty i pożyczki krajowe (2%) oraz inne środki, w tym niesfinansowane (10%).

Udział województwa mazowieckiego w nakładach krajowych kształtował się na poziomie 18,9% dla ochrony środowiska (w 2020 r. 14,2%, 2015 r. 14,5%) i 13,9% w przypadku gospodarki wodnej (w 2020 r. 14,8%, 2015 r. 13,3%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa w 2021 r. nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej wyniosły 508 zł i były wyższe o 142 zł w porównaniu z 2020 r., a z 2015 r. o 13 zł.

W województwie mazowieckim w 2021 r. w wyniku realizacji inwestycji ochrony środowiska w zakresie ochrony powietrza, zdolność przekazanych do eksploatacji urządzeń do redukcji zanieczyszczeń gazowych wyniosła 23432 ton/rok. Zdecydowana większość inwestycji zlokalizowana była w Ostrołęce – 23215 ton/rok, a reszta w Płocku – 217 ton/rok.

Przekazano do eksploatacji 5 zbiorników dla odpływów, strat, przecieków wód podziemnych o łącznej pojemności 25 m³. Zwiększono przepustowość istniejących oczyszczalni komunalnych typu biologicznego (bez komór fermentacyjnych) łącznie o 2,7 tys. m³/dobę (z tego o 1,9 tys. m³/dobę w powiecie przasnyskim oraz 0,7 tys. m³/dobę powiecie białobrzeskim i 0,1 tys. m³/dobę w powiecie mińskim).

Efektem realizacji inwestycji było również przekazanie 343,8 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki (najwięcej w Warszawie 36,2 km) oraz 44,7 km sieci kanalizacyjnej odprowadzającej wody opadowe (najwięcej w powiecie piaseczyńskim 6,8 km oraz 6,3 km w Płocku).

W zakresie gospodarki wodnej w 2021 r. oddano do użytku ujęcia wody o przepustowości 7,4 tys. m³/dobę oraz stacje uzdatniania wody o przepustowości 8,0 tys. m³/dobę. Oddano też do użytku 435,0 km sieci wodociągowej (najwięcej w powiecie ostrołęckim 66,6 km) oraz wybudowano lub zmodernizowano 8,4 km

Tablica 8. Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej^a w latach 2015–2021 (ceny bieżące)

Table 8. Outlays on fixed assets for environmental protection and water management^a in 2015–2021 (current prices)

Wyszczególnienie Specification	W tysiącach złotych In thousand PLN	Polska=100 Poland=100	Na 1 mieszkańca ^b w zł Per capita ^b in PLN
Ochrona środowiska Environmental protection	11870840,6	15,8	313
w tym: of which:			
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu Protection of air and climate	4755893,2	19,6	125
Gospodarka ściekowa i ochrona wód Wastewater management and protection of waters	5488045,7	16,0	145
Gospodarka odpadami Waste management	892840,3	11,0	23
Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu Protection of biodiversity and landscape	44468,8	5,1	1
Pozostała działalność związana z ochroną środowiska Other activity connected with environmental protection	260748,5	4,6	7
Gospodarka wodna Water management	2512380,9	13,5	66
w tym: of which:			
Ujęcia i doprowadzenia wody Water intakes and systems	1457282,9	17,2	38
Budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody Construction and modernisation of water treatment plants	843287,8	31,3	22
Zbiorniki i stopnie wodne Water reservoirs and falls	44967,3	1,0	1
Obwałowania przeciwpowodziowe Flood embankments	110191,5	6,1	3

a Według lokalizacji inwestycji. b Średnia wartość z danego okresu.

a By investments locations. b Average value from a given period.

Rozdział 5

Chapter 5

Społeczeństwo

Society

5.1. Kapitał ludzki

5.1. Human capital

Demografia

Demography

Mazowieckie jest największym pod względem powierzchni i liczby ludności województwem w kraju. Ludność województwa stanowi prawie 15% ogółu populacji Polski – oznacza to, że co siódmy mieszkaniec kraju mieszka na Mazowszu. Więcej jest ludności miejskiej niż wiejskiej, a co drugi mieszkaniec mazowieckich miast zamieszkuje w m.st. Warszawie.

Wzrost liczby ludności województwa mazowieckiego notowany w latach 2015–2019 był wynikiem korzystnych tendencji w zakresie ruchu migracyjnego i naturalnego. Wówczas w każdym roku obserwacji rejestrowano więcej zameldowań na pobyt stały niż wymeldowań, ponadto liczba urodzeń przewyższała liczbę zgonów. Mieszkańców zyskały zarówno miasta, jak i wsie. W 2020 r. saldo migracji stałej było dodatnie, natomiast liczba zgonów była wyższa od liczby urodzeń żywych. Od 2021 r. notowano spadek liczby mieszkańców województwa mazowieckiego. W 2022 r. zmniejszyła się liczba mieszkańców wsi, natomiast wzrosła liczba mieszkańców miast. Saldo migracji stałej było dodatnie, natomiast liczba zgonów przewyższyła liczbę urodzeń żywych. Przyrost/ubytek ludności był jednak bardzo zróżnicowany terytorialnie. Przybywało mieszkańców w obszarze metropolitalnym Warszawy i strefach podmiejskich dużych miast, a ubywało w miastach subregionalnych i powiatach usytuowanych na krańcach województwa.

Zaobserwowano zmiany w strukturze ludności według wieku – wzrósł odsetek populacji w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym. Zwiększyła się liczba osób w wieku 65 lat i więcej przypadająca na 100 osób w wieku 0–14 lat. Pogorszyły się więc relacje międzypokoleniowe między dziadkami i wnukami. Zwiększyła się wartość mediany (wiek środkowy ludności). Wszystko to świadczy o postępującym z roku na rok procesie starzenia demograficznego ludności województwa. Pozytywnym natomiast zjawiskiem była utrzymująca się niska umieralność niemowląt.

W 2022 r. liczba mieszkańców województwa mazowieckiego zmniejszyła się o 2,2 tys. osób (przy spadku o 4,8 tys. osób w roku poprzednim). Współczynnik salda migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały wyniósł 2,05‰, co w skali roku oznacza spadek o 0,31 pkt. Współczynnik przyrostu naturalnego wyniósł minus 2,24‰, a w 2021 r. – minus 3,54‰. Zanotowano spadek liczby urodzeń żywych na 1000 ludności (z 9,78‰ do 9,12‰) oraz spadek liczby zgonów (z 13,33‰ do 11,36‰). Współczynnik urodzeń w województwie mazowieckim był wyższy niż średnio w kraju (o 1,05 pkt.), natomiast współczynnik zgonów – niższy o 0,5 pkt. Liczba zgonów niemowląt w przeliczeniu na 1000 urodzeń żywych wyniosła 3,08‰ i była o 0,76 pkt. niższa niż średnio w kraju.

Dane dotyczące ludności – jeśli nie zaznaczono inaczej – podaje się według krajowej definicji zamieszkania i dotyczą liczby stałych mieszkańców gminy skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące; do ludności gminy nie są zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast zaliczani są stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności).

Szacunki stanu i struktury ludności dla lat międzyspisowych sporządza się metodą bilansową, przyjmując wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu zmian w kolejnych okresach spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony), migracjami ludności (migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały oraz wewnętrzne na pobyt czasowy), a także przesunięciami ludności z tytułu zmian administracyjnych mających swoje odzwierciedlenie w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta. Dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały pochodzą z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (obejmują wyłącznie migracje zarejestrowane). Dane o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach pochodzące ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego.

Dane o ludności oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjmując jako bazę wyjściową:

- dla lat 2015–2019 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011,
- dla lat 2020–2022 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.

Dane prezentowane za lata 2020–2021 zostały zmienione w stosunku do opublikowanych w poprzedniej edycji Raportu.

Mazowieckie jest województwem o największej liczbie ludności. W końcu 2022 r. mieszkało tu 5510,6 tys. osób, co stanowiło 14,6% ogółu ludności Polski. W porównaniu z 2021 r. liczba ludności województwa zmniejszyła się o 2,2 tys. (o 0,04%), a w porównaniu z 2015 r. zwiększyła się o 161,5 tys. (o 3,0%).

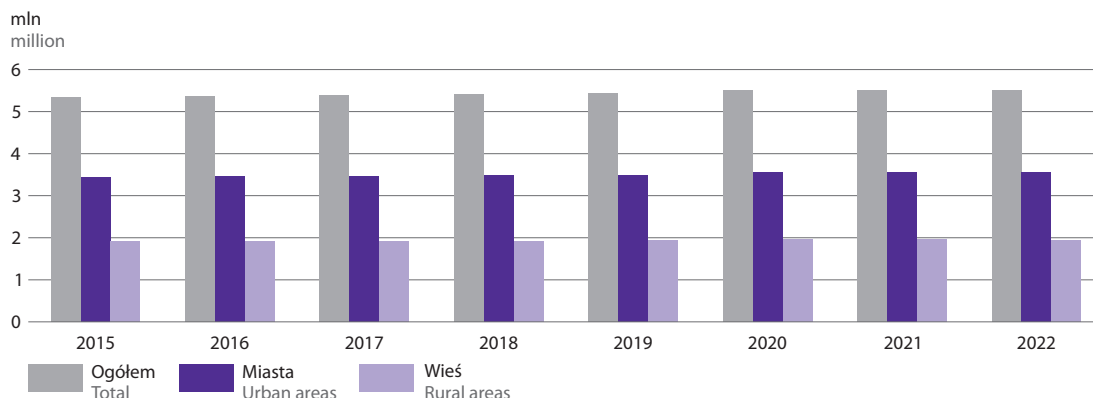
W 95 miastach województwa mieszkało 3562,9 tys. osób, tj. 15,8% miejskiej ludności kraju, a na wsi 1947,7 tys. – 12,7% ogółu ludności wiejskiej. W porównaniu z 2021 r. liczba mieszkańców miast zwiększyła się o 0,5 tys. (o 0,01%), a mieszkańców wsi zmniejszyła o 2,7 tys. (o 0,1%). Mazowieckie zurbanizowane jest w stopniu wyższym od przeciętnego w kraju – udział mieszkańców miast w ogólnej liczbie ludności województwa stanowił 64,7% (o 0,1 p. proc. więcej niż przed rokiem), natomiast w kraju – 59,6% (o 0,1 p. proc. mniej).

Tablica 9. Ludność
Table 9. Population

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Ogółem (stan w dniu 31 grudnia): w tysiącach Total (as of 31 December): in thousands	5349,1	5517,6	5512,8	5510,6
Polska=100 Poland=100	13,9	14,5	14,5	14,6
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	109,0	108,8	108,9	108,9
Miasta – w % ogółu ludności Urban areas – in % of total population	64,3	64,6	64,6	64,7
Wieś – w % ogółu ludności Rural areas – in % of total population	35,7	35,4	35,4	35,3
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per 1 km ² of total area	150	155	155	155

Największym miastem regionu, a zarazem stolicą kraju i ośrodkiem metropolitalnym rangi europejskiej jest Warszawa, gdzie zamieszkuje co drugi mieszkaniec mazowieckich miast. Na koniec 2022 r. Warszawa liczyła 1862,0 tys. ludności, co stanowiło 33,8% ogółu ludności województwa. W latach 2015–2022 liczba ludności stolicy zwiększyła się o 117,6 tys. Roczne tempo przyrostu zawierało się w przedziale od 0,1% w 2021 r. (przyrost o 1,3 tys. osób) do 4,0% w 2020 r. (przyrost o 71,1 tys. osób). W 2022 r. zanotowano spadek liczby ludności stolicy w porównaniu z 2021 r. o 1,1 tys., tj. o 0,1%.

Wykres 13. Ludność
Chart 13. Stan w dniu 31 grudnia
Population
As of 31 December

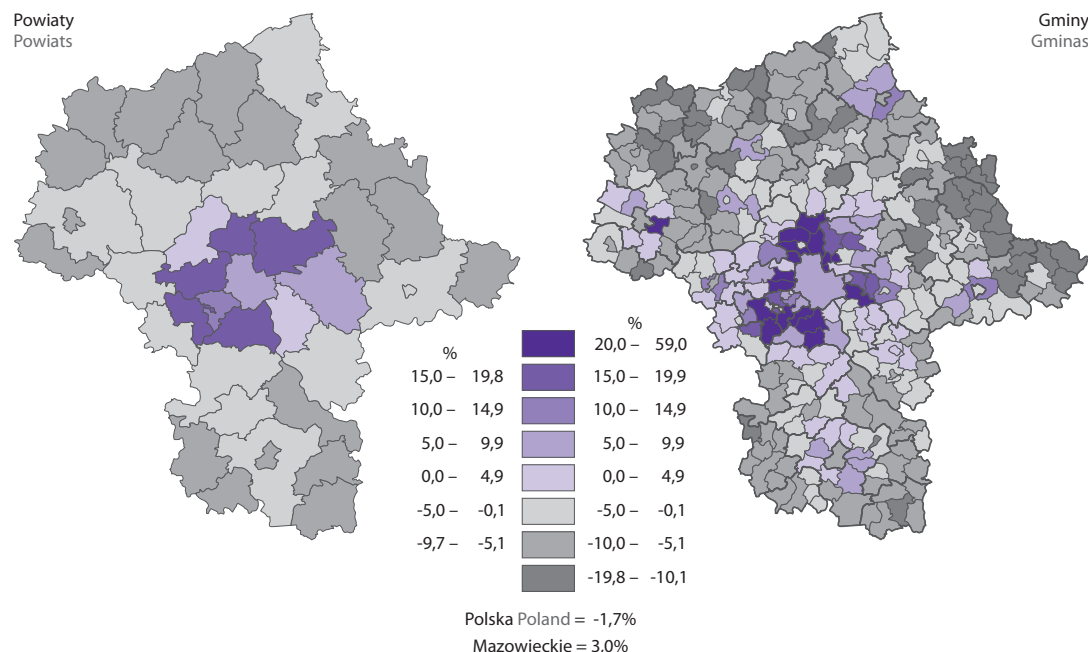
Gęstość zaludnienia w 2022 r. wynosiła 155 osób na 1 km² (w kraju średnio 121 osób); wyższa była w miastach (1574 osoby) niż na wsi (58 osób). Z analizy rozkładu tego wskaźnika na poziomie powiatów wynika, że najmniejsza gęstość zaludnienia wystąpiła w powiecie łosickim (37 osób/km²), a największa – w m.st. Warszawie (3600 osób/km²).

Największy przyrost ludności w porównaniu z 2015 r. wystąpił w powiatach: piaseczyńskim (o 19,8%), warszawskim zachodnim (o 17,9%), wołomińskim (o 16,3%), grodziskim (o 15,2%), legionowskim (o 15,0%) i pruszkowskim (o 10,7%). Z kolei największy ubytek miał miejsce w powiatach: żuromińskim (o 9,7%), lipskim (o 9,2%), łosickim (o 8,9%), makowskim i m. Radom (po 8,5%). Rozpiętość między powiatem o największym przyroście i powiatem o największym ubytku wyniosła 29,5 p. proc. W skali gmin dysproporcje były dużo większe – rozpiętość osiągnęła 78,8 p. proc.; największy przyrost ludności wyniósł 59,0% (gmina wiejska Wieliszew, powiat legionowski), a największy ubytek – 19,8% (gmina wiejska Ceranów, powiat sołowski).

Mapa 19. Zmiana liczby ludności w latach 2015–2022**Stan w dniu 31 grudnia**

Map 19. Population changes in 2015–2022

As of 31 December

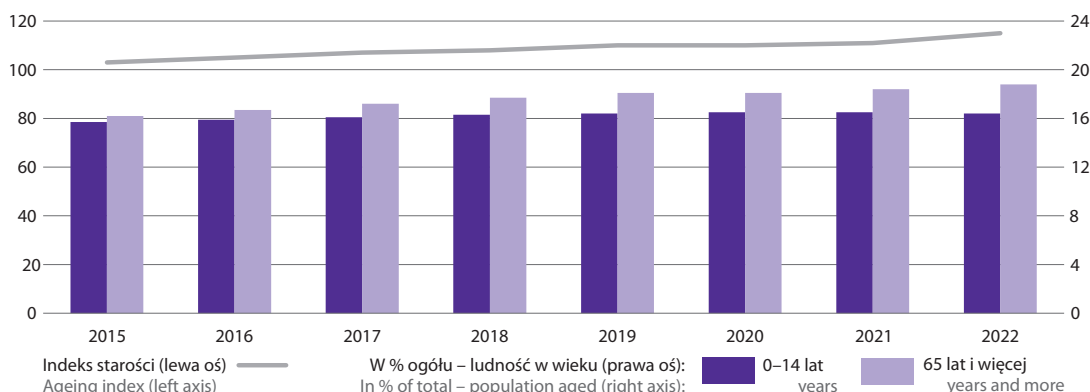
W województwie mazowieckim struktura ludności według płci charakteryzuje się liczebną przewagą kobiet. W końcu 2022 r. populacja kobiet liczyła 2872,4 tys. i była o 234,1 tys. większa od populacji mężczyzn. Podobnie jak w latach wcześniejszych kobiety stanowiły ponad 52% ogółu ludności województwa, a współczynnik feminizacji określający liczbę kobiet przypadającą na 100 mężczyzn kształtował się nadal na poziomie 109 kobiet (w miastach 114; na wsi 101). Wskaźnik ten jest zróżnicowany pod względem wieku. W 2022 r. we wszystkich rocznikach poniżej 26 roku życia występowała liczebna przewaga mężczyzn (przeciętnie na 100 mężczyzn przypadało 95 kobiet). W rocznikach starszych miała miejsce nadwyżka liczby kobiet nad mężczyznami, przy czym w kolejnych, coraz to starszych grupach wieku przewaga liczebna kobiet zwiększała się. W grupie wieku 85 lat i więcej współczynnik feminizacji osiągnął wartość 250. Na wsi nadwyżka liczby mężczyzn utrzymywała się we wszystkich rocznikach poniżej 64 roku życia, natomiast w miastach – poniżej 22 roku.

Z każdym rokiem ludność województwa mazowieckiego (także kraju) nieznacznie się starzeje. Nieprzerwanie obserwowany jest wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym, co jest rezultatem m.in. zasilania w kolejnych latach tej grupy wieku przez roczniki osób urodzonych w wyższym demograficznym lat 50. XX wieku. W latach 2015–2022 w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku udział tej populacji zwiększył się z 20,0% do 21,9%. W końcu 2022 r. liczba ludności w wieku poprodukcyjnym wynosiła 1205,1 tys. i była o 133,1 tys. (o 12,4%) większa niż w 2015 r. Ubyło natomiast ludności w wieku produkcyjnym – jej odsetek zmniejszył się z 61,4% w 2015 r. do 58,7% w 2022 r., a liczebność z 3282,7 tys. do 3235,7 tys. Liczba dzieci i młodzieży w wieku 0–17 lat (w wieku przedprodukcyjnym) stopniowo wzrastała, jak również udział tej grupy w ogólnej liczbie ludności (z 18,6% w 2015 r. do 19,4% w 2022 r.). W 2022 r. było 1069,8 tys. osób w wieku przedprodukcyjnym, tj. o 75,4 tys. (o 7,6%) więcej niż w 2015 r.

Jednym z mierników stopnia zaawansowania procesu starzenia się ludności jest wskaźnik starości demograficznej. Zgodnie z rekomendacjami ONZ społeczeństwo, w którym udział osób w wieku 65 lat i więcej w populacji ogółem przekracza 6% można nazwać starym. W województwie mazowieckim już w 1970 r. zanotowano wyższy odsetek (9,5%). W 2015 r. wskaźnik starości wynosił 16,2% i w ciągu siedmiu lat zwiększył się do 18,8%, a liczebność tej grupy ludności wzrosła o 19,1% (do 1034,4 tys. osób). Pogorszyły się proporcje między najmłodszymi a najstarszymi generacjami. Świadczy o tym wzrost wartości indeksu starości, który ilustruje liczbowe relacje między pokoleniem dziadków i wnuków. O ile w 2015 r. na 100

dzieci w wieku 0–14 lat przypadają 103 osoby w wieku 65 lat i więcej, to w 2022 r. było to już 115 osób. Odnosząc omówione miary do przeciętnych wartości dla kraju, można powiedzieć, że w analizowanym okresie proces starzenia się ludności województwa mazowieckiego charakteryzował się mniejszą dynamiką. W Polsce w latach 2015–2022 udział osób starszych w ogólnej liczbie ludności zwiększył się z 15,8% do 19,5%, a liczebność tej populacji wzrosła o 21,0%, ponadto indeks starości wzrósł z 106 do 126.

Wykres 14. Indeks starości
Chart 14. Ageing index

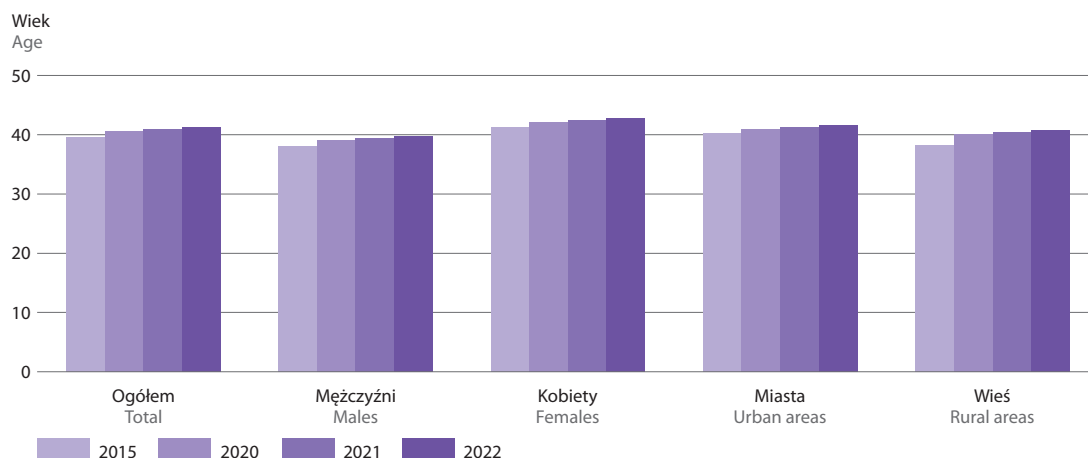
Ważną miarą procesu starzenia się ludności, zwłaszcza z punktu widzenia potrzeb w zakresie usług pielęgnacyjnych i zdrowotnych, jest wskaźnik starzenia podwójnego. Określa on udział osób sędziwych (powyżej 84 lat) w populacji osób starszych (w wieku 65 lat i więcej). W latach 2015–2016 wartość tego wskaźnika zwiększyła się z 13,1% do 13,4%, a od 2017 r. stopniowo malała do 12,0% w 2022 r. W kraju wskaźnik ten we wszystkich analizowanych latach był niższy niż w województwie i w 2022 r. wyniósł 10,9%.

Istotne znaczenie w analizie sytuacji osób starszych ma współczynnik wsparcia międzypokoleniowego, określający relację pomiędzy osobami najstarszymi a ich potencjalnymi dziećmi. Współczynnik ten (nazywany również współczynnikiem wsparcia rodziców) wskazuje ile osób w wieku 85 lat i więcej przypada na 100 osób w wieku 50–64 lata. W latach 2015–2022 w województwie mazowieckim (a także w kraju) obserwowano systematyczny wzrost tego współczynnika. O ile w 2015 r. na 100 osób w wieku 50–64 lata przypadało ponad 10 osób sędziwych, to w 2022 r. było to ponad 13 osób (w Polsce odpowiednio prawie 9 i ponad 11 osób). Wraz ze wzrostem tego współczynnika maleją szanse na zapewnienie nieformalnej opieki najstarszym osobom.

Mediana wieku (wiek środkowy) ludności – parametr wyznaczający granicę wieku, którą połowa ludności już przekroczyła, a druga połowa jeszcze nie osiągnęła.

Kolejnym miernikiem stopnia zaawansowania procesu starzenia się ludności jest mediana wieku. Przyjęło się oznaczać społeczeństwa jako stare demograficznie, gdy wartość mediany jest w przedziale 30–34 lata. Można więc powiedzieć, że mieszkańcy województwa mazowieckiego (a także Polski) są społeczeństwem bardzo starym demograficznie. W 2022 r. mediana wieku mieszkańców Mazowsza wyniosła 41,3 lata (w 2015 r. – 39,6 lat). Wiek środkowy dla mężczyzn to 39,8 lat, a dla kobiet – 42,8 lat (w 2015 r. odpowiednio 38,0 i 41,2 lata). Mediana ludności zamieszkałej na wsi wyniosła 40,7 lat, a w mieście – 41,6 lat (w 2015 r. odpowiednio 38,2 i 40,3 lata).

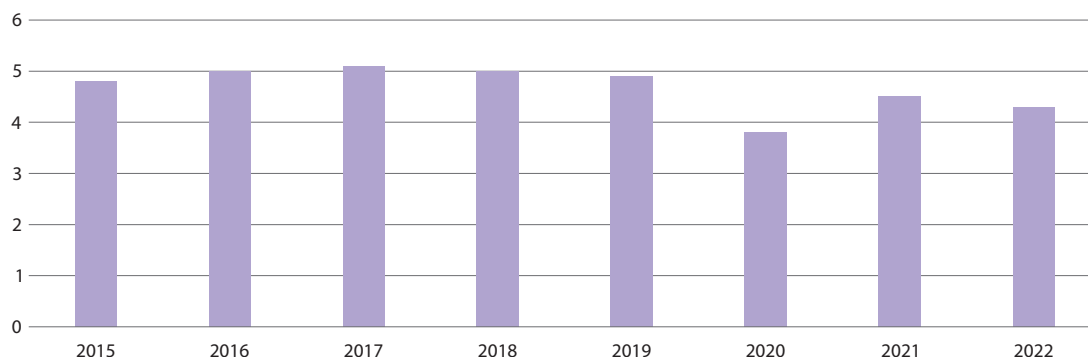
Wykres 15. Mediana wieku ludności
Chart 15. Median age of population

Współczynniki dotyczące ruchu naturalnego i migracji w podziale terytorialnym obliczono jako iloraz liczby faktów określonego rodzaju i liczby ludności (według stanu w dniu 30 czerwca).

W województwie mazowieckim w latach 2015–2022 największą liczbę nowo zawartych związków małżeńskich odnotowano w 2018 r. (27,2 tys.). W 2022 r. związek małżeński zawarło 23,5 tys. par, tj. o 1499 mniej niż rok wcześniej. Współczynnik małżeństw wyniósł 4,26‰ (wobec 4,53‰ w 2021 r.). W miastach zarejestrowano 15,5 tys. małżeństw, tj. o 3,4% mniej niż przed rokiem, a na wsi – 7,9 tys., tj. o 10,8% mniej. W 2022 r. częstość zawierania małżeństw w miastach była wyższa niż na wsi; wskaźnik natężenia małżeństw wyniósł odpowiednio 4,35‰ i 4,08‰. Odnosząc dane wojewódzkie do danych ogólnopolskich można powiedzieć, że w latach 2015–2022 częstość zawierania małżeństw w 2015 r. była niższa niż średnio w kraju, a w kolejnych latach wyższa.

Wykres 16. Małżeństwa zawarte na 1000 ludności
Chart 16. Marriages contracted per 1,000 population

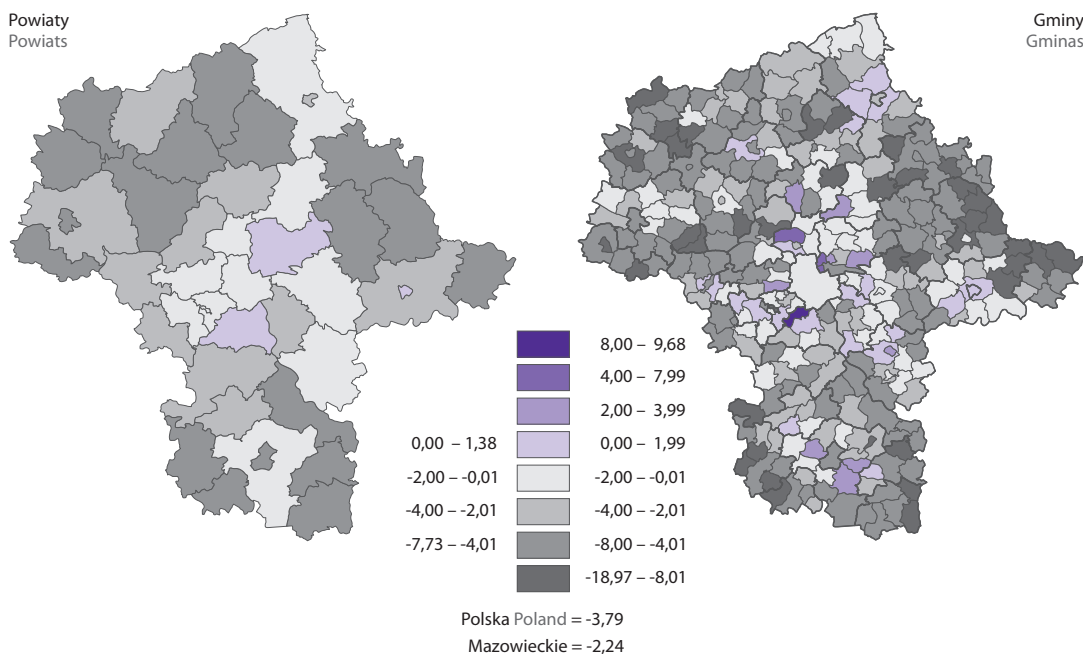
Przyrost naturalny ludności – różnica między liczbą urodzeń żywych i liczbą zgonów.

W województwie mazowieckim w latach 2015–2019 obserwowano dodatni przyrost naturalny. Najwyższe jego natężenie wystąpiło w 2016 r. – wówczas, w wyniku bilansu urodzeń i zgonów, na każde 10 tys. ludności przybyło prawie 9 osób. W 2022 r. przyrost naturalny był ujemny – w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców ubyło 22 osoby. Przyrost naturalny ludności Mazowsza zapewniany był przede wszystkim przez ludność zamieszkującą w miastach, gdzie co roku z tego tytułu przybywało od ponad 6 do ponad 13 osób na 10 tys. ludności (w 2022 r. ubyło prawie 20 osób). W latach 2015–2022 na obszarach wiejskich współczynnik przyrostu naturalnego dodatni był tylko w latach 2016 i 2017, a w pozostałych – ujemny. Największy ubytek odnotowano w 2021 r. (42 osoby); w 2022 r. ubyło 27 osób.

Na koniec 2022 r. ujemny przyrost naturalny wystąpił w 39 powiatach. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w powiecie gostyńskim (-7,73‰). Dodatni przyrost naturalny wystąpił w 3 powiatach (wołomińskim – 1,38‰, piaseczyńskim – 0,54‰ i m. Siedlce – 0,18‰).

Różnice współczynnika przyrostu/ubytku naturalnego występują w ujęciu gminnym – w 2022 r. od przyrostu w wysokości 9,68‰ w gminie wiejskiej Lesznówola (powiat piaseczyński) do ubytku naturalnego wynoszącego – 18,97‰ w gminie wiejskiej Pacyna (powiat gostyński). Przyrost naturalny ludności wystąpił tylko w 32 gminach województwa.

Mapa 20. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2022 r.
Map 20. Natural increase per 1,000 population in 2022

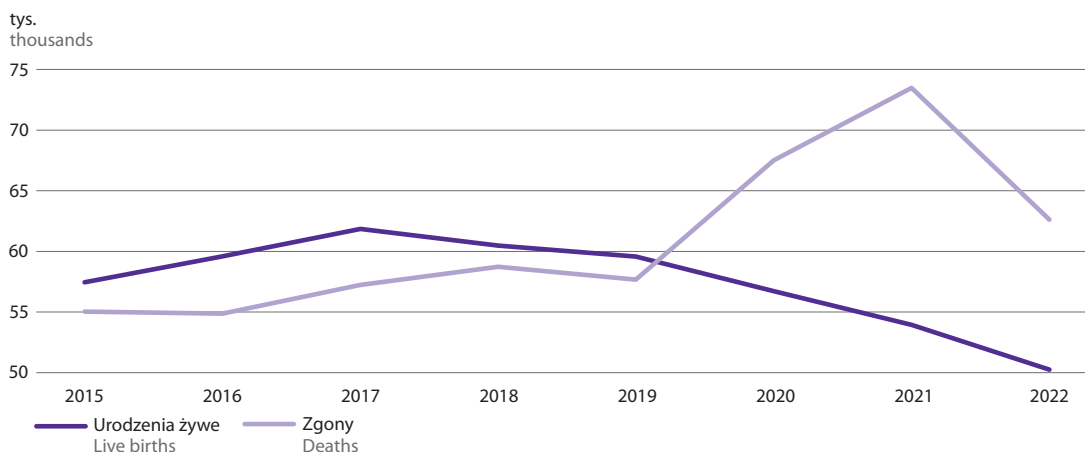

Dane o urodzeniach i zgonach (w tym zgonach niemowląt) zostały obliczone zgodnie z kryteriami definicji urodzenia i zgonu noworodka – rekomendowanej przez Światową Organizację Zdrowia (WHO).

W województwie mazowieckim w latach 2015–2022 wzrost liczby urodzeń żywych w skali roku wystąpił w latach 2016–2017, a w kolejnych latach odnotowano spadek liczby urodzeń. O ile w 2021 r. zarejestrowano 53,9 tys. urodzeń żywych, to w 2022 r. – 50,2 tys. (o 3689 mniej). Współczynnik urodzeń żywych obniżył się o 0,66 pkt do 9,12‰; w miastach wyniósł 9,27‰, a na wsi 8,84‰. Mniejsze natężenie urodzeń na wsi niż w miastach nieprzerwanie obserwuje się od 2015 r. W każdym roku analizowanego okresu notowana na Mazowszu liczba urodzeń żywych na 1000 ludności była większa od średniej w kraju.

Wykres 17. Ruch naturalny ludności
Chart 17. Vital statistics of population

W województwie mazowieckim w latach 2015–2022 liczba zgonów corocznie przekraczała 50,0 tys. (od 54,9 tys. w 2016 r. do 73,5 tys. w 2021 r.). W 2022 r. zgony rejestrowane w miastach stanowiły 64,0% ogółu, przy czym umieralność w miastach była mniejsza niż na wsi. Zmarło 62,6 tys. osób, tj. o 10856 mniej niż przed rokiem. Współczynnik umieralności wyniósł 11,36‰ (wobec 13,33‰ w 2021 r.); w miastach – 11,24‰, a na wsi – 11,58‰. Ponad 50% zmarłych osób stanowili mężczyźni. Głównymi przyczynami zgonów (tak samo jak w kraju) są choroby układu krążenia i choroby nowotworowe, powodujące 49,2% wszystkich zgonów. W latach 2015–2019 odsetek zgonów w wyniku chorób nowotworowych utrzymywał się na zbliżonym poziomie, stanowiąc 26–27% ogółu, natomiast w 2020 r. wyniósł 22,5%, a w 2021 r. – 18,6%. Malał również udział zgonów spowodowanych chorobami układu krążenia (z 45,4% w 2015 r. do 28,3% w 2020 r.); w 2021 r. wyniósł 30,5%. Zauważalny jest spadek odsetka zgonów w wyniku chorób układu oddechowego (z 8,5% w 2015 i 2018 r. do 6,4% w 2021 r.). W 2021 r. zgony z powodu COVID-19 stanowiły 18,2% ogółu zgonów.

W latach 2015–2022 wśród ogółu województw mazowieckie charakteryzowało się jednym z najniższych poziomów umieralności niemowląt. Od 2015 r. (w Polsce od 2016 r.) na 1000 urodzeń żywych nieprzerwanie przypada mniej niż 4 zgony dzieci w wieku poniżej 1 roku życia. W 2022 r. zarejestrowano 155 zgonów niemowląt, czyli o 28 mniej niż przed rokiem. Współczynnik umieralności zmniejszył się o 0,31 pkt do 3,08‰. W miastach współczynnik ten był wyższy niż na wsi i wyniósł 3,12‰ wobec 3,02‰. W 2022 r. z ogółu zmarłych niemowląt 77,4% umarło w wieku noworodkowym, czyli w wieku do 4 tygodni (poniżej 28 dni), przy czym 57,4% w ciągu pierwszego tygodnia życia. Najczęstszą przyczyną zgonów niemowląt (48,1% w 2021 r.) są stany chorobowe powstające w okresie okołoporodowym, czyli w późnym okresie trwania ciąży matki oraz w ciągu pierwszych 6 dni życia noworodka.

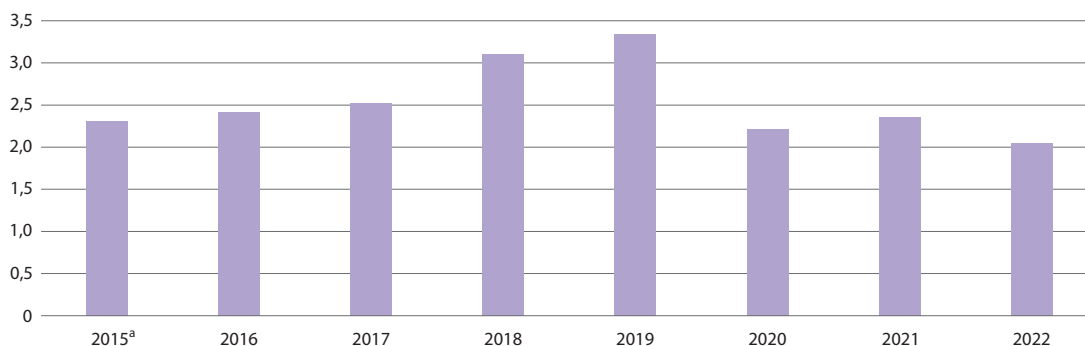
Migracje ludności to przemieszczenia ludności związane ze zmianą miejsca zamieszkania (pobytu stałego lub czasowego) w połączeniu z przekroczeniem granicy jednostki administracyjnej podziału terytorialnego kraju (migracje wewnętrzne) lub granicy państwa (migracje zagraniczne).

W ramach migracji wewnętrznych ludności rozróżnia się ruch międzywojewódzki, czyli przemieszczenia ludności z jednego województwa do innego województwa oraz ruch wewnątrzwojewódzki, tj. zmiany miejsca zamieszkania osób w granicach tego samego województwa.

Saldo migracji jest to różnica między napływem i odpływem ludności w danej jednostce administracyjnej (terytorialnej).

Na podstawie krajowej statystyki migracji można powiedzieć, że od kilkunastu lat roczny napływ ludności do województwa mazowieckiego na pobyt stały (z innych województw i z zagranicy) przekracza wielkość odpływu (do innych województw i za granicę), co powoduje, że saldo migracji jest dodatnie. W latach 2015–2022 różnica między napływem migracyjnym a odpływem w ruchu międzywojewódzkim wyniosła 96,7 tys. osób, a w ruchu zagranicznym – 13,4 tys. Wśród ogółu województw przyrost ludności z tytułu dodatniego salda migracji występował jeszcze w dolnośląskim, małopolskim, pomorskim i wielkopolskim, przy czym w mazowieckim był najwyższy. W 2022 r. na Mazowszu nadwyżka liczby osób, które zameldowały się na pobyt stały nad liczbą osób, które wymeldowały się wyniosła 11,3 tys. Na każde 10 tys. ludności przybyło przeciętnie 21 osób; w miastach 4, a na wsi 52 osoby (przed rokiem odpowiednio: 24, 9 i 50 osób).

Wykres 18. Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności
Chart 18. Net migration for permanent residence per 1,000 population

a Do obliczenia ogólnego salda migracji w przypadku migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r.

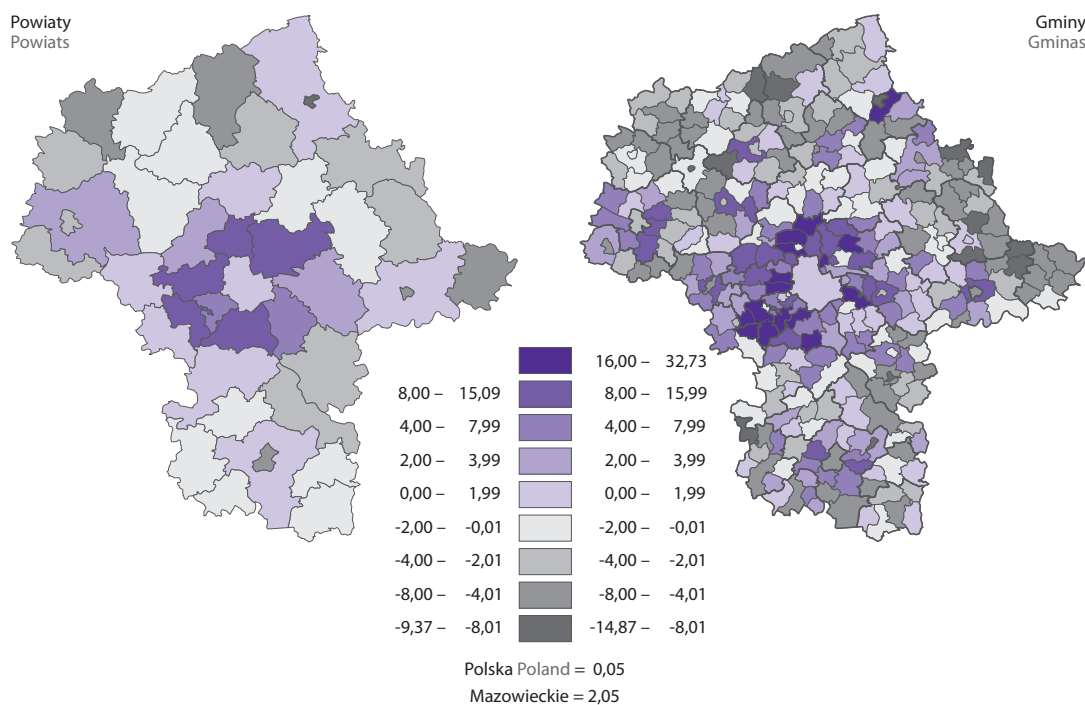
a In calculating the total net migration in case of the international migration data for 2014 was adopted.

W 2022 r. w województwie mazowieckim odnotowano 66,3 tys. zameldowań na pobyt stały oraz 57,0 tys. wymeldowań (w ruchu wewnątrz- i międzywojewódzkim). W miastach zarejestrowano 36,4 tys. zameldowań, a na wsi – 29,9 tys. Odpływ migracyjny w miastach województwa dotyczył 36,7 tys. osób, natomiast wymeldowania zarejestrowane na wsi dotyczyły 20,3 tys. osób. Saldo migracji w ruchu wewnętrznym wyniosło 9,4 tys. osób; średnio na 10 tys. ludności przybyło 17 osób. Miasta straciły 0,2 tys. mieszkańców, a wsie zyskały – 9,6 tys. W przeliczeniu na 10 tys. ludności w miastach ubyla przeciętnie 1 osoba, natomiast na wsi przybyło – 49 osób.

W ramach migracji zagranicznych do województwa mazowieckiego przybyło 2,8 tys. osób a wyjechało za granicę 0,9 tys. W wyniku nadwyżki imigrantów nad emigrantami liczba mieszkańców województwa zwiększyła się o 1,9 tys. osób; średnio na 10 tys. ludności przybyły 4 osoby. W miastach odnotowano wzrost o 1,5 tys. osób, a na wsi – o 0,4 tys. W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców miast i wsi przybyło odpowiednio 4 osoby i 2 osoby.

Migracje ludności mają istotny wpływ na stan i strukturę ludności w poszczególnych jednostkach podziału terytorialnego. W 2022 r. w 18 powiatach województwa saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały było dodatnie, w tym w 10 było wyższe (w przeliczeniu na 1000 ludności) niż średnio w województwie; najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w powiecie grodziskim (15,09‰). Ujemna wartość współczynnika wystąpiła w 24 powiatach, przy czym najniższa była w mieście Ostrołęce (-9,37‰). Wśród miast na prawach powiatu tylko w m.st. Warszawie ogólne saldo migracji było dodatnie; współczynnik wyniósł 1,49‰. W ujęciu gminnym zróżnicowanie tego zjawiska było jeszcze większe – współczynnik zawierał się w przedziale od 32,73‰ w gminie wiejskiej Lesznówola (powiat piaseczyński) do -14,87‰ w gminie miejskiej Raciąż (powiat płoński).

Mapa 21. Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2022 r.
Map 21. Net migration for permanent residence per 1,000 population in 2022

Edukacja

Education

Rok szkolny 2021/22 był kolejnym, w którym odnotowano wzrost liczby dzieci uczestniczących w wychowaniu przedszkolnym, wzrósł również wskaźnik upowszechniania edukacji przedszkolnej wśród dzieci w wieku 3–6 lat w stosunku do roku poprzedniego.

W liceach ogólnokształcących, ciesząc się największą popularnością wśród młodzieży, kształciła się ponad połowa uczniów szkół ponadpodstawowych.

W porównaniu z rokiem akademickim 2020/21 wzrosła liczba studentów na mazowieckich uczelniach. Zarówno w stosunku do 2015 r., jak i roku poprzedniego wzrósł udział osób z wykształceniem wyższym w populacji osób w wieku 15–89 lat.

Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o uczelniach, zdawalności egzaminów i o wydatkach jednostek samorządu terytorialnego, opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Od roku akademickiego 2017/18 dane o uczelniach, z wyjątkiem danych o części uczelni prowadzonych przez kościoły i inne związki wyznaniowe opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POL-on administrowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki.

Dane dotyczące zdawalności egzaminów pochodzą z Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.

Informacje dotyczące wydatków jednostek samorządu terytorialnego zaprezentowano na podstawie sprawozdawczości Ministerstwa Finansów.

Wychowanie przedszkolne

W województwie mazowieckim w roku szkolnym 2021/22 dzieci mogły uczęszczać do 2189 przedszkoli, 1219 oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych, 1 zespołu wychowania przedszkolnego i 278 punktów przedszkolnych. Większość przedszkoli zlokalizowana była w miastach – 74,2%, natomiast oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych na wsi – 64,3% (w kraju odpowiednio 68,0% i 75,0%).

Liczba placówek wychowania przedszkolnego zwiększyła się o 9,4% w stosunku do roku szkolnego 2015/16, natomiast zmniejszyła się o 0,1% w porównaniu z rokiem szkolnym 2020/21 (w kraju zwiększyła się odpowiednio o 6,2% i 0,3%). W stosunku do roku szkolnego 2020/21 zwiększyła się tylko liczba przedszkoli (o 35, tj. 1,6%).

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

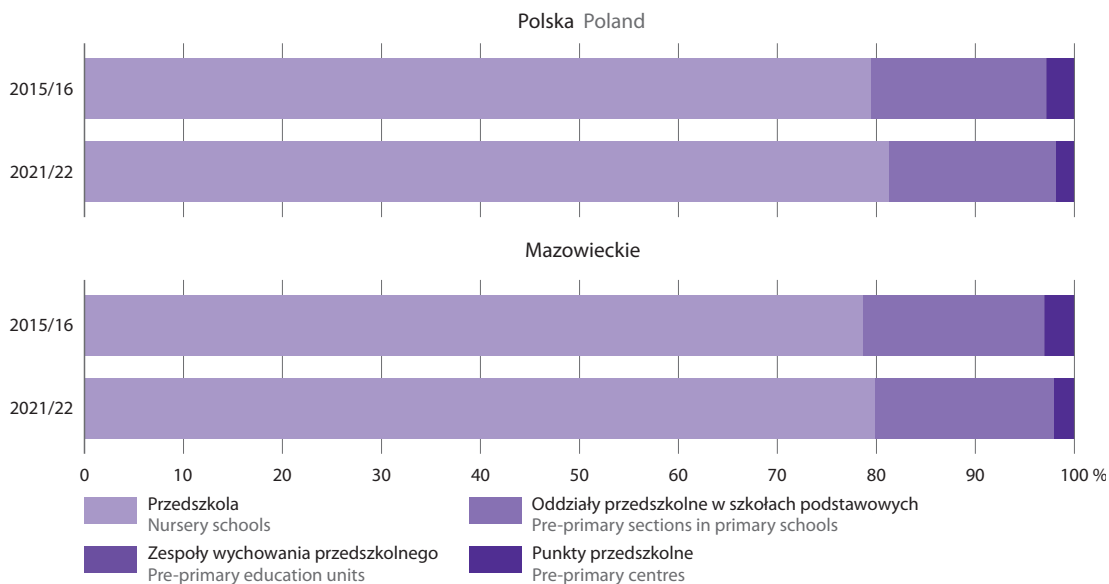
Tablica 10. Wychowanie przedszkolne^a
Table 10. Pre-primary education^a

Wyszczególnienie Specification	2015/16	2019/20	2020/21	2021/22
Placówki Establishments	3371	3683	3691	3687
miasta urban areas	1866	2200	2235	2245
wieś rural areas	1505	1483	1456	1442
W tym przedszkola Of which nursery schools	1856	2097	2154	2189
w tym specjalne of which special	27	45	44	45
Dzieci Children	182219	227633	232504	239424
miasta urban areas	130928	164672	168277	171659
wieś rural areas	51291	62961	64227	67765
W tym w wieku: 6 lat Of which at the age of: 6	15609	56231	59204	60094
5 lat 5	63012	57472	58544	60485

^a Łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
^a Including children staying in the units performing health care activities.

W ramach systemu oświaty w roku szkolnym 2021/22 wychowaniem przedszkolnym objętych było 239,4 tys. dzieci, tj. więcej o 31,4% niż w roku szkolnym 2015/16 i o 3,0% niż rok wcześniej (w kraju odpowiednio więcej o 29,1% i 3,4%). W miastach województwa mazowieckiego do placówek wychowania przedszkolnego uczęszczało 171,7 tys. dzieci, a na wsiach 67,8 tys.

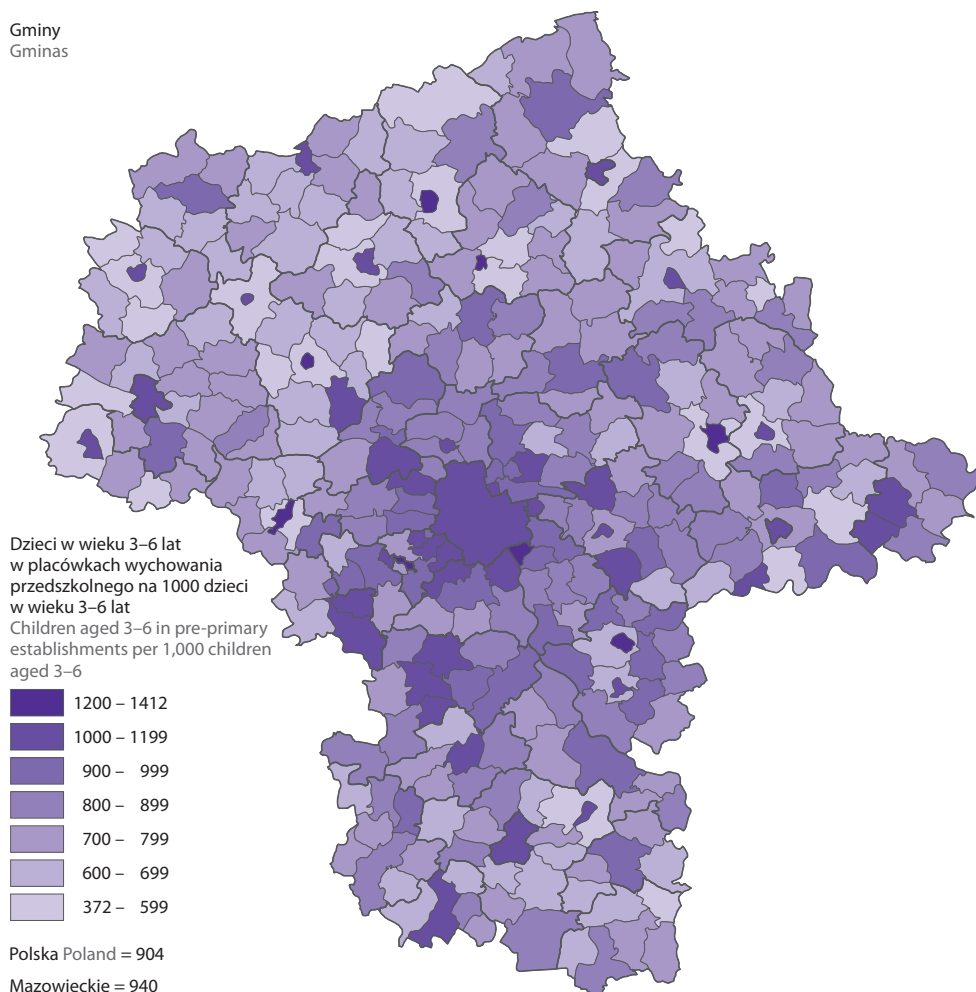
Wykres 19. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego^a
Chart 19. Children in pre-primary establishments^a

^a Łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.
^a Including children staying in the units performing health care activities.

W skali całego województwa najwięcej dzieci uczęszczało do przedszkoli – 79,9% ogółu dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym. Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych gromadziły 18,0% dzieci, a punkty przedszkolne i zespoły wychowania przedszkolnego – 2,1%.

Mapa 22. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2021/22
Map 22. Pre-primary education in the 2021/22 school year

Wskaźnik upowszechnienia edukacji przedszkolnej zwiększył się w skali roku. O ile w roku szkolnym 2020/21 na każdy 1000 dzieci w wieku 3–6 lat przypadało 920 dzieci uczęszczających do placówek wychowania przedszkolnego, to rok później było to już 940 dzieci (w kraju odpowiednio 878 i 904 dzieci).

W 47 gminach województwa wskaźnik przekroczył wartość 1000; sytuacja taka dotyczy szczególnie miast i oznacza, że do placówek na ich terenie uczęszczają dzieci dowożone z okolicznych gmin. Najwyższy w województwie wskaźnik upowszechnienia edukacji przedszkolnej odnotowano w gminach miejskich Maków Mazowiecki (1412), Podkowa Leśna (1389) i Przasnysz (1375), najniższy – w gminach wiejskich Nowy Duninów (372), Przasnysz (375) i Sochaczew (452).

Edukacja

W województwie mazowieckim według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) w latach 2015–2021 zaobserwowano systematyczny wzrost (z 30,8% do 35,5%) udziału osób z wykształceniem wyższym w populacji osób w wieku 15–89 lat; w Polsce wzrost o 3,7 p. proc. do poziomu 26,0%. W porównaniu z 2015 r. w województwie nastąpił również wzrost udziału osób z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym (o 1,8 p. proc.) oraz z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (o 0,6 p. proc.), natomiast spadł udział osób z wykształceniem gimnazjalnym, podstawowym i niepełnym podstawowym (o 4,6 p. proc.) oraz zasadniczym zawodowym (o 2,5 p. proc.).

Kobiety były lepiej wykształcone niż mężczyźni; w 2021 r. dyplomem uczelni legitymowało się 39,3% kobiet wobec 31,3% mężczyzn (w kraju odpowiednio 29,7% wobec 22,0%). Mężczyźni natomiast częściej niż kobiety legitymowali się wykształceniem zawodowym (zasadniczym oraz policealnym i średnim); w 2021 r. odpowiednio więcej o 9,3 p. proc. oraz o 1,5 p. proc.

Wykres 20. Ludność^a według poziomu wykształcenia
Chart 20. Population^a by education level

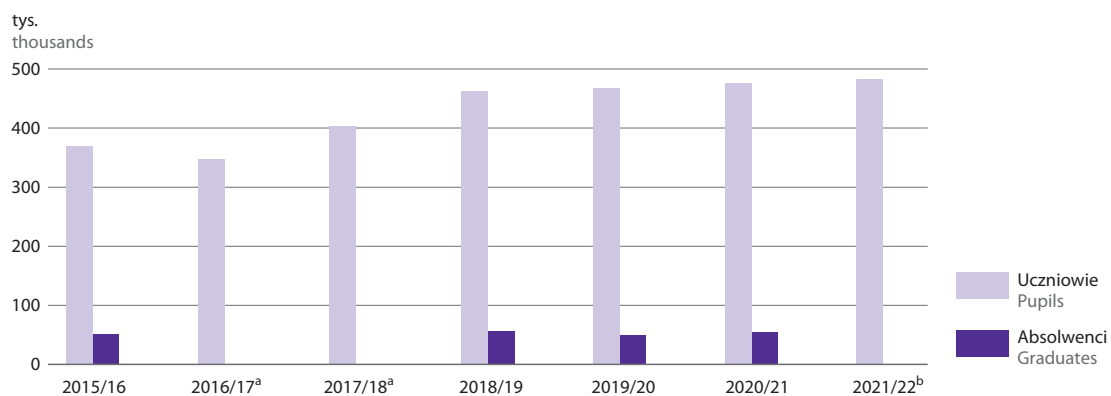
a W wieku 15–89 lat.
a Aged 15–89.

Edukacja w szkołach podstawowych

W roku szkolnym 2021/22 w województwie mazowieckim działało 1911 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży – o 8 mniej niż w poprzednim roku szkolnym (w Polsce 14144 szkoły, o 75 mniej), z tego w miastach 863 szkoły, a na wsi – 1048.

W szkołach tych uczyło się 483,1 tys. dzieci i młodzieży (o 1,5% więcej w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym). W miastach do szkół podstawowych uczęszczało 326,4 tys. dzieci i młodzieży (o 1,9% więcej w stosunku do poprzedniego roku szkolnego), natomiast na wsi uczyło się 156,7 tys. osób (o 0,7% więcej). W kraju liczba uczniów zwiększyła się o 1,0% (w miastach o 1,2%, a na wsi o 0,7%).

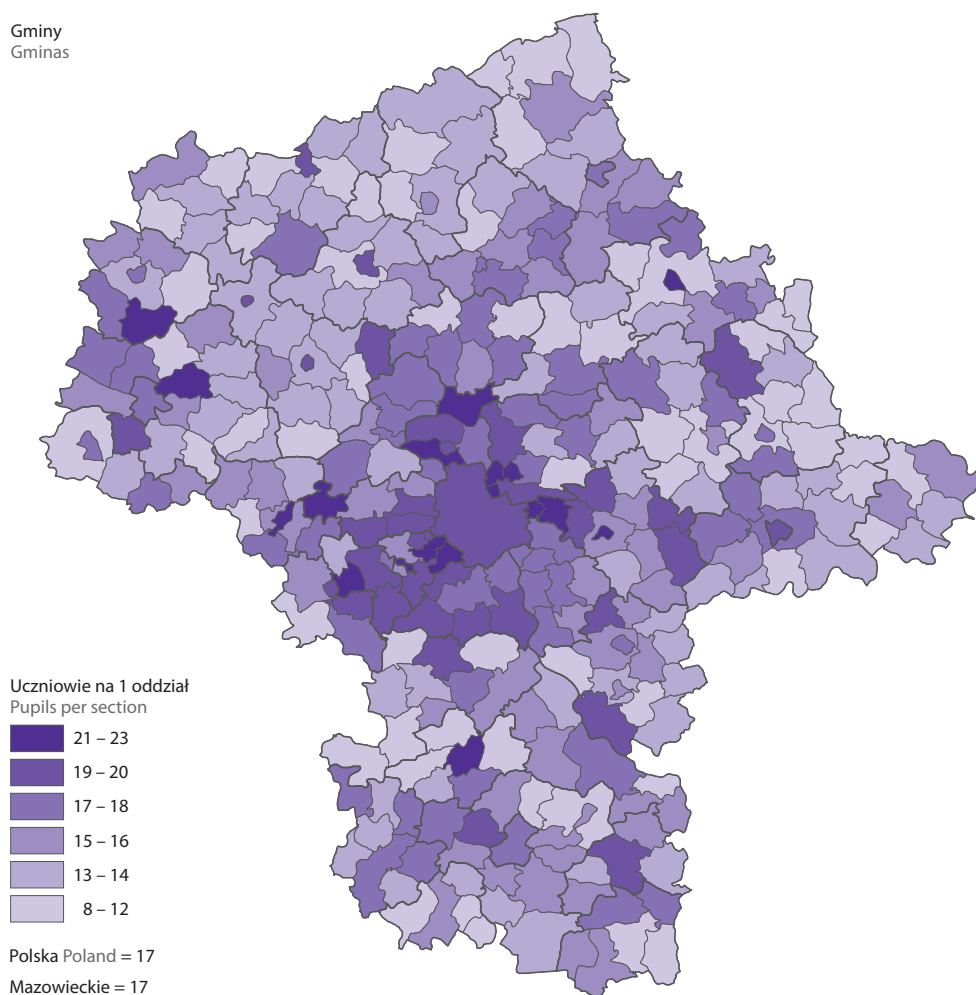
Wykres 21. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych
Chart 21. Pupils and graduates of primary schools

a Brak absolwentów związany jest z reformą systemu edukacji, tj. z przejściem z 6- na 8-letnią szkołę podstawową. b Dane o absolwentach będą dostępne w późniejszym terminie.

a Lack of graduates is connected with the reform of the educational system i. e. transition from a 6-year to 8-year primary school. b The data of graduates will be available at a later date.

Mapa 23. Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2021/22
Map 23. Pupils in primary schools in the 2021/22 school year

Średnia wielkość oddziału szkolnego w szkole podstawowej w województwie mazowieckim, tak jak i w kraju, w roku szkolnym 2021/22 wyniosła 17 uczniów. Oddział w szkole wiejskiej liczył średnio 15 osób, a w miastach 19 (w kraju odpowiednio 14 i 18 osób).

Najmniej uczniów na 1 oddział przypadało w szkołach zlokalizowanych w gminach wiejskich: Czarnia, Nur i Olszanka (po 8 osób), a najwięcej w miastach: Mińsk Mazowiecki, Ostrów Mazowiecka i Żąbki (po 23 osoby).

W roku szkolnym 2020/21 w województwie mazowieckim szkoły podstawowe dla dzieci i młodzieży opuściło 54,1 tys. absolwentów (o 8,3% więcej w porównaniu z rokiem szkolnym 2019/20); w miastach – 36,4 tys., a na wsi – 17,7 tys. (odpowiednio więcej o 12,4% i 0,8%). W kraju liczba absolwentów zwiększyła się o 4,8% (w miastach o 7,5%, a na wsi o 0,3%).

Edukacja w szkołach ponadpodstawowych

Do szkół ponadpodstawowych zalicza się specjalne szkoły przysposabiające do pracy, branżowe szkoły I i II stopnia, licea ogólnokształcące, technika oraz ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe. Zgodnie z ustawą Prawo oświatowe do szkół ponadpodstawowych należą również szkoły policealne, które ze względu na fakt, że stanowią wyższy szczebel kształcenia, zostaną omówione oddzielnie.

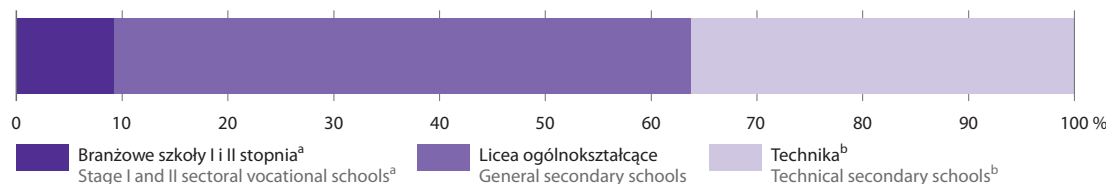
W województwie mazowieckim w roku szkolnym 2021/22 działało 928 szkół ponadpodstawowych dla młodzieży: 74 szkoły specjalne przysposabiające do pracy, 186 szkół branżowych I stopnia, 8 szkół branżowych II stopnia, 427 liceów ogólnokształcących, 220 techników i 13 ogólnokształcących szkół artystycznych dających uprawnienia zawodowe. W stosunku do poprzedniego roku szkolnego nastąpił wzrost łącznej liczby tych szkół o 1,4% (w Polsce wzrost o 1,0%).

Do wymienionych szkół uczęszczało 230,1 tys. uczniów, tj. o 2,7% więcej niż w poprzednim roku szkolnym (w kraju o 1,7% więcej). Największą popularnością cieszyły się te szkoły, które dawały możliwość uzyskania świadectwa dojrzałości, a tym samym kontynuowania nauki na uczelniach; pobierało w nich naukę 90,9% ogólnej liczby uczniów na tym poziomie kształcenia (w kraju 85,8%).

Wykres 22.
Chart 22.

Uczniowie szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2021/22

Students of post-primary schools by types of schools in the 2021/22 school year

a Łącznie ze specjalnymi szkołami przysposabiającymi do pracy. b Łącznie z ogólnokształcącymi szkołami artystycznymi dającymi uprawnienia zawodowe.

a Including special job-training schools. b Including general art schools leading to professional certification.

W roku szkolnym 2021/22 wśród szkół ponadpodstawowych dla młodzieży największą liczbę uczniów skupiały licea ogólnokształcące, do których uczęszczało 125,4 tys. młodzieży (o 3,1% więcej niż w poprzednim roku szkolnym) oraz technika – 81,7 tys. osób (o 1,7% więcej), w których kobiety stanowiły odpowiednio 59,3% i 36,2% uczniów.

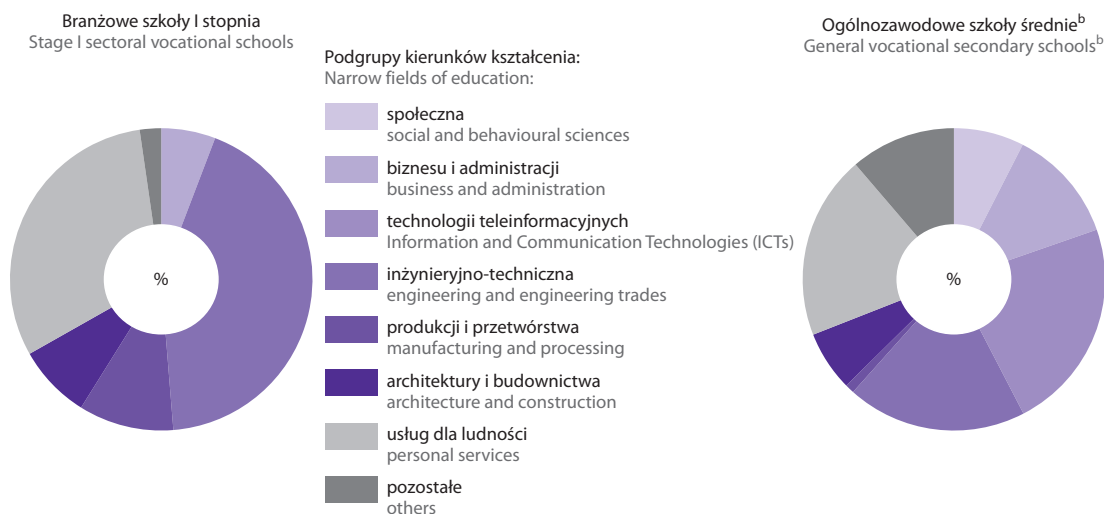
W branżowych szkołach I stopnia kształciło się 19,2 tys. uczniów, a w szkołach specjalnych przysposabiających do pracy – 1,8 tys. (odpowiednio o 2,6% i 3,8% więcej niż rok wcześniej). Głównym celem tych szkół jest wykształcenie umiejętności przydatnych do pracy w określonym zawodzie. Udział kobiet wśród uczniów tych szkół wyniósł odpowiednio 29,5% i 36,9%. W szkołach branżowych II stopnia (przeznaczonych dla absolwentów branżowych szkół I stopnia) uczyło się 0,4 tys. osób, w tym 30,6% kobiet.

Odrębną grupę wśród szkół ponadpodstawowych stanowiły ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe. W roku szkolnym 2021/22 w województwie mazowieckim w placówkach tego typu zawód zdobywało 1,7 tys. uczniów (o 5,4% więcej niż w poprzednim roku szkolnym), w tym 78,5% stanowiły kobiety.

Wykres 23. Absolwenci szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia^a w roku szkolnym 2020/21

Chart 23. Graduates of vocational schools for youth by narrow fields of education^a in the 2020/21 school year

a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-2013). b Technika i szkoły artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe.

a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-2013). b Technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

W czerwcu 2021 r. szkoły ponadpodstawowe dla młodzieży opuściło 44,1 tys. absolwentów (o 5,3% więcej niż w czerwcu 2020 r.), w tym 60,7% stanowili absolwenci liceów ogólnokształcących, 30,2% – techników, a 8,0% – szkół branżowych I stopnia. Udział absolwentów szkół specjalnych przysposabiających do pracy i ogólnokształcących szkół artystycznych wyniósł odpowiednio 0,7% i 0,4%.

W województwie mazowieckim najwięcej absolwentów szkół zawodowych stanowiły osoby, które kształciły się w zawodach z grupy kierunków inżynieryjno-technicznych oraz usług dla ludności. Mężczyźni będący absolwentami szkół branżowych I stopnia najczęściej ukończyli szkoły, w których kształcili się na kierunkach z grupy inżynieryjno-technicznej (w roku szkolnym 2020/21 – 60,4%), a w technikach – technologii teleinformatycznych (32,7%), natomiast kobiety zarówno w szkołach branżowych I stopnia, jak i w technikach – kierunki z grupy usług dla ludności (71,8% w szkołach branżowych i 39,9% w technikach).

W roku szkolnym 2021/22 na terenie województwa mazowieckiego funkcjonowały 162 szkoły policealne (w poprzednim roku szkolnym – 181), do których uczęszczało 38,4 tys. uczniów (o 14,3% więcej niż przed rokiem). Podobnie jak rok wcześniej, wśród uczniów przeważały kobiety, które w roku szkolnym 2021/22 stanowiły 67,2% ogólnej liczby uczniów tego typu szkół. W kraju liczba uczniów zwiększyła się o 13,7%, a udział kobiet wyniósł 70,4%.

Liczba absolwentów szkół policealnych w roku szkolnym 2020/21 wyniosła 9,2 tys. osób i zwiększyła się o 15,0% w stosunku do poprzedniego roku (w kraju o 2,5%).

Wyniki egzaminu maturalnego

Na zakończenie każdego etapu edukacji przewidziany jest egzamin sprawdzający efekty kształcenia. Egzaminy przeprowadzane są przez Centralną Komisję Egzaminacyjną wraz z Okręgowymi Komisjami Egzaminacyjnymi we współpracy z Ministerstwem Edukacji i Nauki.

Wszyscy absolwenci, którzy ukończyli szkołę w 2022 r., obowiązkowo przystępowali do egzaminu maturalnego w części pisemnej z: języka polskiego, matematyki oraz wybranego języka obcego nowożytnego.

Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie szczególnych rozwiązań w okresie czasowego ograniczenia funkcjonowania jednostek systemu oświaty w związku z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 w 2022 r. nie był przeprowadzany egzamin maturalny z przedmiotów obowiązkowych oraz przedmiotów dodatkowych w części ustnej, z wyjątkiem przypadków określonych w wyżej wymienionym rozporządzeniu.

Według danych Centralnej Komisji Egzaminacyjnej w Warszawie w maju 2022 r. w województwie mazowieckim do egzaminu maturalnego z przedmiotów obowiązkowych przystąpiło 43,4 tys. absolwentów z roku szkolnego 2021/22 (o 1,1% więcej niż rok wcześniej), z tego 53,1% stanowiły kobiety.

Zdawalność egzaminu maturalnego w 2022 r. wyniosła 81,8% i była o 2,6 p. proc. wyższa niż w poprzednim roku szkolnym (w kraju odpowiednio 78,2% i wyższa o 3,7 p. proc.).

Tablica 11. Osoby, które przystąpiły do egzaminu maturalnego^a
Table 11. Persons who took matriculation examination^a

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Ogółem Total	39696	40037	42862	43352
mężczyźni males	18074	18763	19900	20350
kobiety females	21622	21274	22962	23002
W tym osoby, które zdały egzamin Of which persons who passed examination	29694	30724	33944	35470
mężczyźni males	13439	14158	15541	16436
kobiety females	16255	16566	18403	19034

a Od 2015 r. egzamin maturalny przeprowadzany jest w nowej formule. W 2015 r. podano łącznie liczbę osób zdających egzamin maturalny według nowej i starej formuły.

a Since 2015, the matriculation examination has been carried out in a new formula. In 2015, the total number of persons taking the matriculation examination according to the new and old formula was reported.

Szkolnictwo wyższe

Zgodnie z rejestrem POL-on w roku akademickim 2021/22 w województwie mazowieckim swoją siedzibę miało 89 uczelni (w Polsce – 362). W publikacji zaprezentowane są dane 82 uczelni, które złożyły sprawozdania statystyczne (w Polsce – 347). Poza jednostką macierzystą uczelnie te miały 35 filii i wydziałów zamiejscowych, z których 25 było zlokalizowanych w innych województwach i poza granicami Polski. Ofertę edukacyjną w województwie uzupełniały również filie i wydziały zamiejscowe uczelni spoza województwa mazowieckiego (5 jednostek).

W roku akademickim 2021/22 na uczelniach mających siedzibę jednostki macierzystej w województwie mazowieckim studiowało 264,2 tys. osób, z czego 56,5% stanowiły kobiety. W liczbie tej było 26,4 tys. cudzoziemców, z których najwięcej pochodziło z Ukrainy (30,2%). Na studiach stacjonarnych kształciło się 58,8% ogólnej liczby studentów (w kraju 64,3%). W stosunku do roku 2015/16 liczba uczących się na mazowieckich uczelniach była mniejsza o 5,9% (w kraju o 13,3%), a w stosunku do ostatniego roku zwiększyła się o 3,2% (w kraju utrzymała się na zbliżonym poziomie).

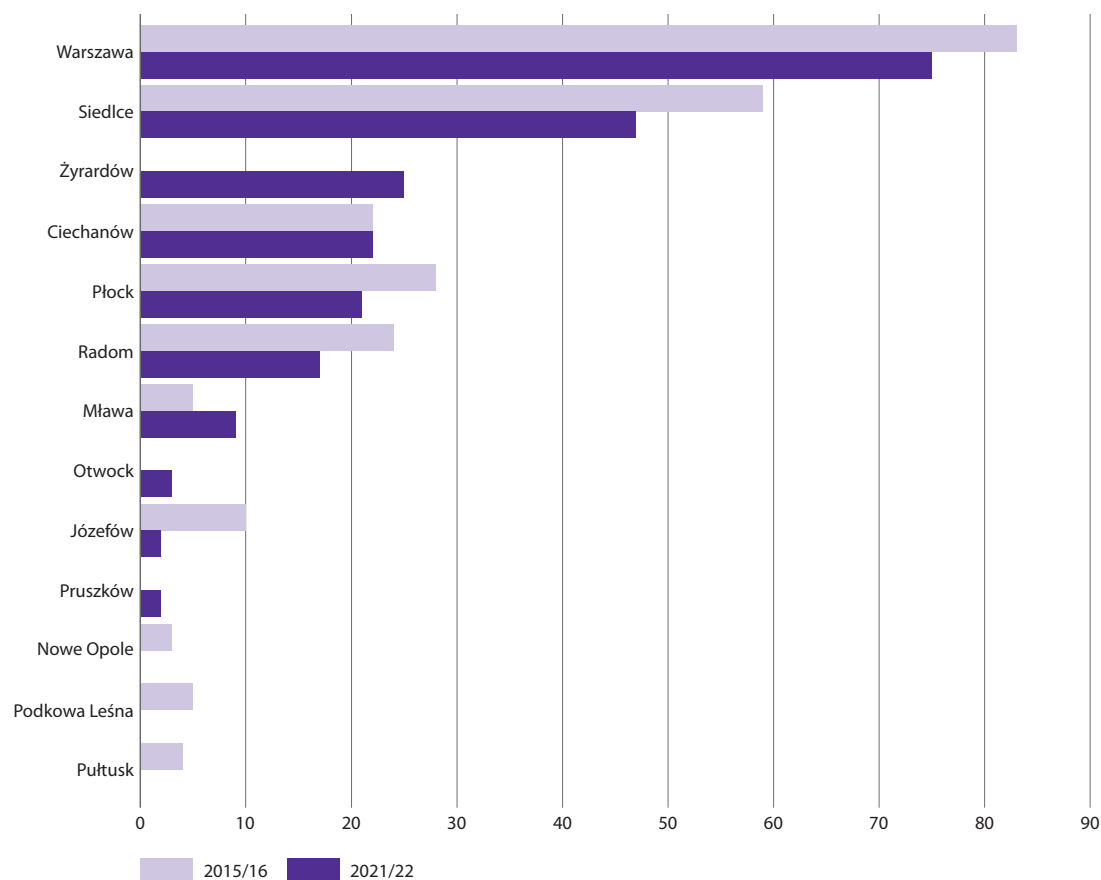
W roku akademickim 2021/22 na 20 uczelniach publicznych kształciło się 142,3 tys. osób (53,9% ogólnej liczby studentów, w poprzednim roku 57,8%).

Ponad połowa wszystkich studentów (54,3%) kształciła się na kierunkach związanych z biznesem, administracją i prawem, naukami społecznymi, dziennikarstwem i informacją oraz techniką, przemysłem i budownictwem. Największy udział kobiet wystąpił na kierunkach związanych z kształceniem (79,9%) oraz zdrowiem i opieką społeczną (75,5%); mężczyźni dominowali na kierunkach związanych z technologiami teleinformatycznymi (84,8%).

Biorąc pod uwagę nie siedzibę uczelni, ale rzeczywiste położenie jednostki, w końcu grudnia 2021 r. w województwie mazowieckim faktycznie studiowało 254,7 tys. osób (o 1,9% więcej niż przed rokiem), w tym 4,9 tys. studentów filii i jednostek zamiejscowych uczelni spoza województwa. Największym ośrodkiem akademickim w województwie, a także w Polsce, jest Warszawa, gdzie na 63 uczelniach oraz w 4 filiach i wydziałach zamiejscowych uczelni mających siedzibę poza stolicą studiowało 228,3 tys. studentów (18,8% ogółu studentów w kraju).

Studenci kształcący się w Warszawie stanowili 89,7% ogółu studentów studiujących na terenie województwa mazowieckiego. Poza Warszawą dużymi ośrodkami akademickimi w województwie były: Radom, Siedlce i Płock. W tych miastach kształciło się łącznie 7,0% ogółu studentów województwa.

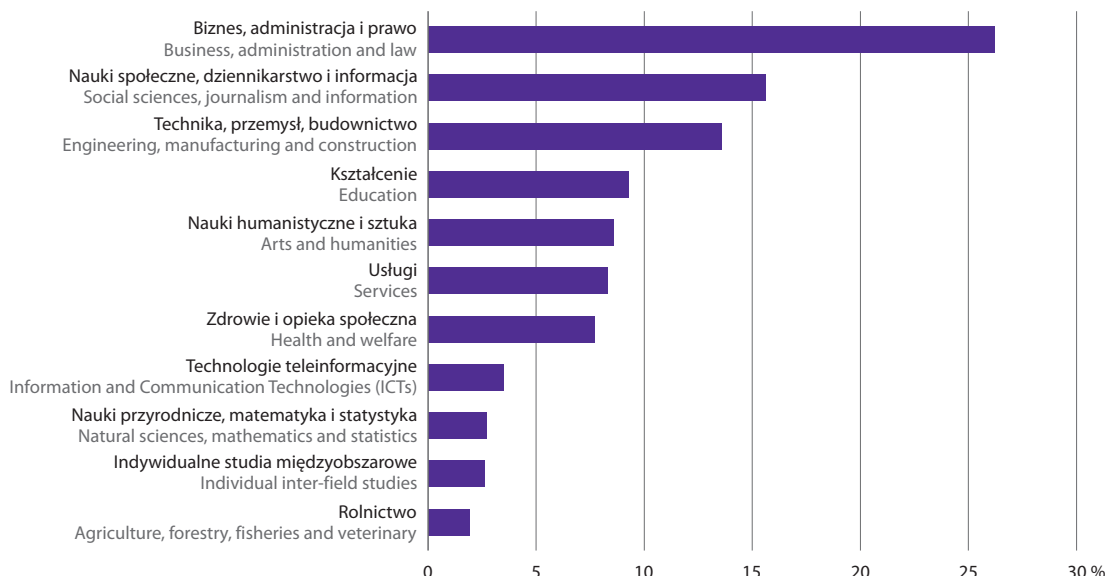
Wykres 24. Studenci stacjonarni uczelni w miejscowościach akademickich na 1000 ludności
Chart 24. Students in full-time programmes in academic towns per 1,000 population

Wskaźnik odnoszący liczbę studentów stacjonarnych (studiujących na uczelniach i w jednostkach zamiejscowych według faktycznego miejsca studiowania) do liczby mieszkańców województwa w roku akademickim 2021/22 wyniósł 27 studentów na 1000 ludności, przy średniej ogólnopolskiej 21 (w roku 2015/16 odpowiednio 30 i 24 studentów). W miejscowościach naszego województwa największą wartość wskaźnika odnotowano w Warszawie (75), a następnie w Siedlcach (47).

Na uczelniach mających siedzibę jednostki macierzystej w województwie mazowieckim w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2021 r. dyplomy ukończenia studiów wyższych otrzymało 57,7 tys. osób (19,4% ogólnej liczby absolwentów z całego kraju), w tym 36,8 tys. absolwentów uczelni publicznych. Liczba absolwentów zmniejszyła się o 15,2% w stosunku do roku akademickiego 2015/16, a w porównaniu z poprzednim rokiem zwiększyła się o 3,4% (w kraju odpowiednio zmniejszyła się o 18,4% i zwiększyła się o 1,3%).

Wykres 25. Absolwenci^a uczelni według grup kierunków kształcenia^b w roku akademickim 2020/21
Chart 25. Graduates^a by broad fields of education^b in the 2020/21 academic year

a Absolwenci, którzy uzyskali dyplomy ukończenia studiów w 2021 r. łącznie z cudzoziemcami. b Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F-2013).

a Graduates who obtained higher education diplomas in 2021. Including foreigners. b According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F-2013).

Wśród osób, które ukończyły studia wyższe, największy odsetek stanowili absolwenci kierunków związanych z: biznesem, administracją i prawem (26,2%), naukami społecznymi, dziennikarstwem i informacją (15,6%) oraz z techniką, przemysłem i budownictwem (13,6%).

Kształcenie dorosłych

W 2021 r. według wyników Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL), w województwie mazowieckim 7,1% osób w wieku 25–64 lata (o 1,7 p. proc. więcej niż w kraju) deklaroowało uczestnictwo w edukacji obejmującej uczenie się formalne (szkoła i studia wyższe) i kształcenie pozaformalne (różnego rodzaju kursy i szkolenia). Wskaźnik ten zwiększył się zarówno w stosunku do 2015 r., jak i roku poprzedniego odpowiednio o 1,0 p. proc. i 1,6 p. proc. (w kraju o 1,9 p. proc. i 1,7 p. proc.).

Szkoły dla dorosłych nastawione były głównie na kontynuację przerwanej cyklu kształcenia. W roku szkolnym 2021/22 w województwie mazowieckim funkcjonowało 112 szkół dla dorosłych: 5 szkół podstawowych i 107 liceów ogólnokształcących. Uczyło się w nich łącznie 14,6 tys. słuchaczy (o 10,0% mniej niż w poprzednim roku szkolnym), z tego 14,5 tys. w liceach ogólnokształcących i 0,1 tys. w szkołach podstawowych. W Polsce do szkół dla dorosłych uczęszczało o 13,6% mniej uczniów niż rok wcześniej.

W roku szkolnym 2020/21 szkoły dla dorosłych ukończyło łącznie 5,7 tys. uczniów (o 5,8% więcej niż w roku 2019/20), z tego 5,6 tys. absolwentów liceów ogólnokształcących oraz 0,1 tys. szkół podstawowych. W Polsce w porównaniu z poprzednim rokiem szkolnym liczba absolwentów zmniejszyła się o 2,8%.

Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego

W 2021 r. w województwie mazowieckim wydatki jednostek samorządu terytorialnego na oświatę i wychowanie, edukacyjną opiekę wychowawczą oraz szkolnictwo wyższe i naukę (łącznie ze środkami otrzymanymi z budżetu państwa) wyniosły 15,1 mld zł, co stanowiło 28,8% ogółu wydatków zrealizowanych przez te jednostki (w kraju 29,8%). W stosunku do 2020 r. wydatki na edukację i naukę wzrosły o 7,6%, a ich udział w wydatkach ogółem był o 0,8 p. proc. wyższy.

Środki z budżetów jednostek samorządu terytorialnego na oświatę i wychowanie (13,9 mld zł) przeznaczono głównie na funkcjonowanie szkół podstawowych – 6,2 mld zł (44,5%) oraz funkcjonowanie przedszkoli (łącznie z oddziałami przedszkolnymi w szkołach podstawowych oraz innymi formami wychowania przedszkolnego) – 3,1 mld zł (22,2%).

Zasoby pracy

Labour resources

W 2021 r. w województwie mazowieckim zanotowano wzrost liczby pracujących w gospodarce narodowej w skali roku.

W stosunku do 2021 r. odnotowano spadek zarówno stopy bezrobocia, jak i liczby zarejestrowanych bezrobotnych.

Wyniki Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności przeprowadzonego w 4 kwartale 2022 r. wskazują, że w porównaniu z analogicznym okresem poprzedniego roku więcej było osób pracujących, zwiększył się wskaźnik zatrudnienia i zmniejszyło się obciążenie osób pracujących osobami niepracującymi.

Pracujący

Dane roczne o **pracujących w gospodarce narodowej** (stan na 31 grudnia) według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności bazują na sprawozdawczości GUS. Dane te nie uwzględniają pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego. Dane dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód.

Dane przedstawione w pierwszej części analizy uwzględniają pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020.

Według stanu w końcu grudnia 2021 r. liczba pracujących w gospodarce narodowej w województwie mazowieckim wyniosła 2639,3 tys. osób i była o 3,1% większa w skali roku. Pracujący w województwie stanowili 18,0% tej populacji w kraju (17,7% przed rokiem). Podmioty sektora prywatnego skupiały 79,5% ogółu pracujących w województwie (79,0% przed rokiem). W porównaniu z rokiem poprzednim liczba pracujących w sektorze prywatnym zwiększyła się o 77,2 tys. osób, tj. o 3,8 %, a w sektorze publicznym odpowiednio o 2,1 tys., tj. o 0,4%.

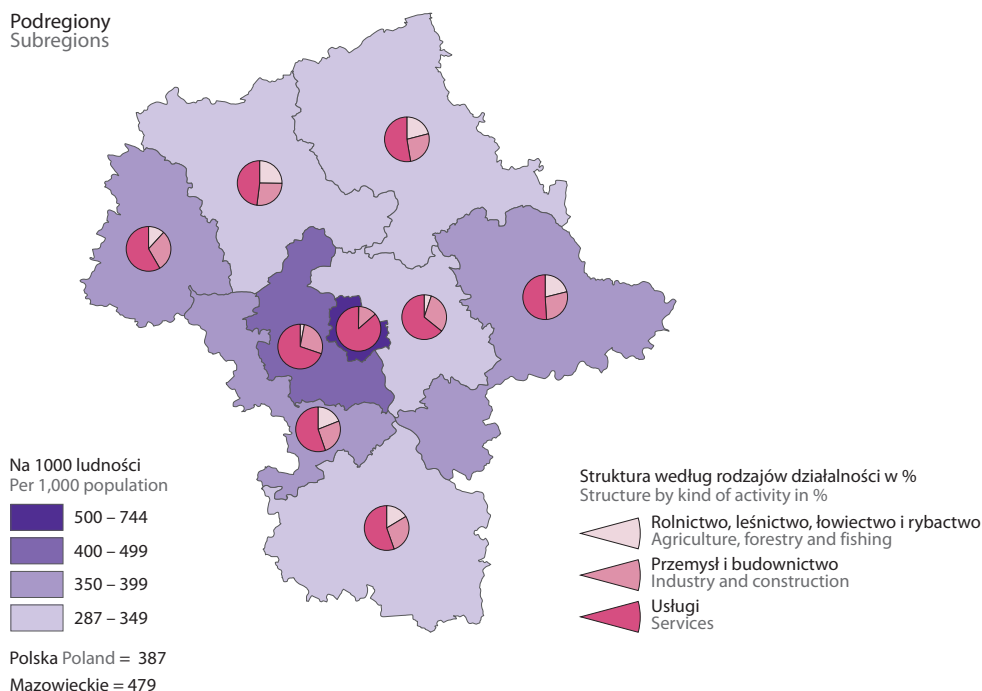
W 2021 r. w województwie mazowieckim w sekcji rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo pracowało 6,4% ogólnej liczby pracujących w gospodarce narodowej (w kraju 7,8%), w przemyśle i budownictwie – 20,3% (w kraju 29,1%), w handlu; naprawie pojazdów samochodowych oraz transporcie i gospodarce magazynowej – 24,3% (w kraju 22,5%), w działalności finansowej i ubezpieczeniowej oraz obsłudze rynku nieruchomości – 6,8% (w kraju 3,8%), a w pozostałych sekcjach – 42,2% (w kraju 36,8%).

W 2021 r. w województwie mazowieckim wskaźnik przedstawiający liczbę pracujących przypadającą na 1000 ludności wzrósł w porównaniu z poprzednim rokiem z 464 do 479 (w kraju odpowiednio z 379 do 387). W województwie najwięcej pracujących na 1000 ludności przypadało w podregionie miasto Warszawa (744), a najmniej w warszawskim wschodnim (287).

**Mapa 24. Pracujący w gospodarce narodowej^a w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 24. Employed persons in the national economy^a in 2021
As of 31 December

Podregiony
Subregions

a Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, według faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

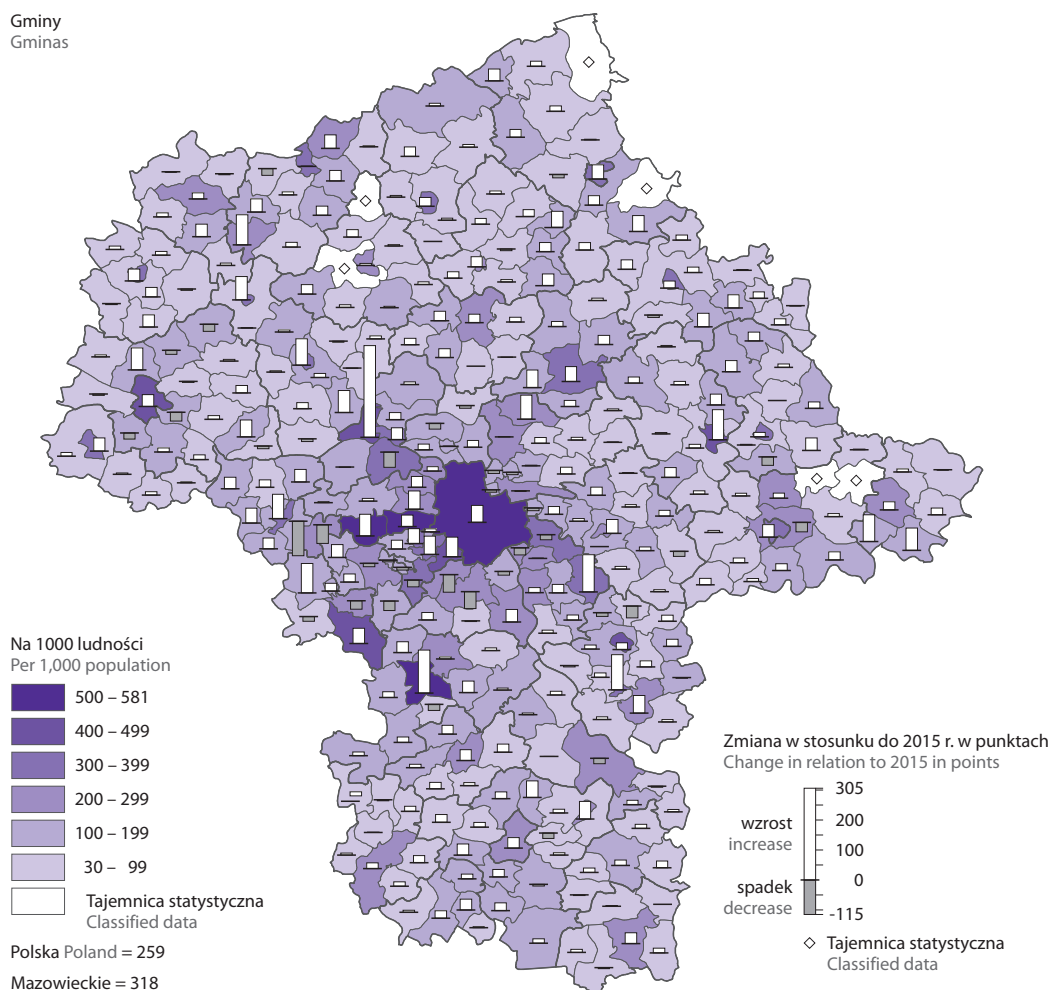
a Excluding persons employed in budgetary entities operating in the scope of national defence and public safety; by actual workplace and kind of activity.

W drugiej części analizy informacje o pracujących zaprezentowano na podstawie rocznego badania statystyki publicznej Z-06 o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących) – na tej podstawie przedstawiono zróżnicowanie terytorialne liczby pracujących (do poziomu gmin) w 2021 r.

W końcu grudnia 2021 r. w województwie mazowieckim najwięcej pracujących na 1000 ludności przypadało w gminie wiejskiej Belsk Duży (581), a najmniej w gminie wiejskiej Chotcza (30). W odniesieniu do 2015 r. wskaźnik ten najbardziej obniżył się w gminie wiejskiej Sochaczew (o 115 punktów), a najbardziej wzrósł w gminie miejsko-wiejskiej Zakroczym (o 305 punktów).

Mapa 25. Pracujący^a w 2021 r.
Map 25. Stan w dniu 31 grudnia
Employed persons^a in 2021
As of 31 December

Gminy
 Gminas

^a Dane dotyczą pracujących w podmiotach gospodarki narodowej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących, bez osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie.
^a Data concern in entities of the national economy employing more than 9 persons and budgetary sphere units regardless of the number of employed persons, excluding persons employed on private farms in agriculture.

Bezrobocie rejestrowane

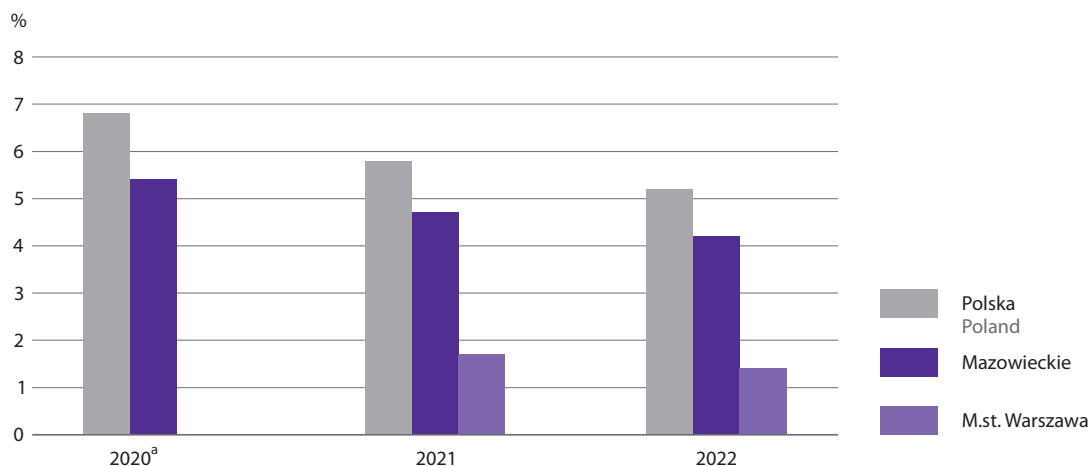
Dane o **bezrobociu rejestrowanym** podano na podstawie badania, które opiera się na rejestracji osób w powiatowych urzędach pracy. Osoby te muszą spełniać kryteria przedstawione w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 690, z późn. zm.), w której określono je jako bezrobotne oraz w ustawie o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 583, z późn. zm.).

W 2022 r. w województwie mazowieckim, jak i w kraju odnotowano spadek w skali roku zarówno liczby bezrobotnych zarejestrowanych w urzędach pracy, jak i stopy bezrobocia. W końcu grudnia 2022 r. liczba bezrobotnych województwa wyniosła 116,5 tys. osób i była o 9,8% niższa niż przed rokiem.

Stopa bezrobocia w województwie wyniosła 4,2% i była niższa niż średnio w kraju (5,2%). W porównaniu z 2021 r. nastąpił spadek odpowiednio o 0,5 i o 0,6 p. proc. W skali roku stopa bezrobocia zmniejszyła się w 40 z 42 powiatów województwa, najbardziej w sierpeckim (o 1,9 p. proc.), radomskim (o 1,7 p. proc.), legionowskim (o 1,6 p. proc.). W województwie miało miejsce wyraźne terytorialne zróżnicowanie stopy bezrobocia. Najniższa notowana była w m.st. Warszawie (1,4% w 2022 r.), a najwyższa – w powiecie szydłowieckim (25,1%).

Wykres 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego Stan w dniu 31 grudnia

Chart 26. Registered unemployment rate
As of 31 December

a Dla m.st. Warszawy brak danych przeliczonych po PSR 2020.

a There is no data recalculated after the AC 2020 for m.st. Warszawa.

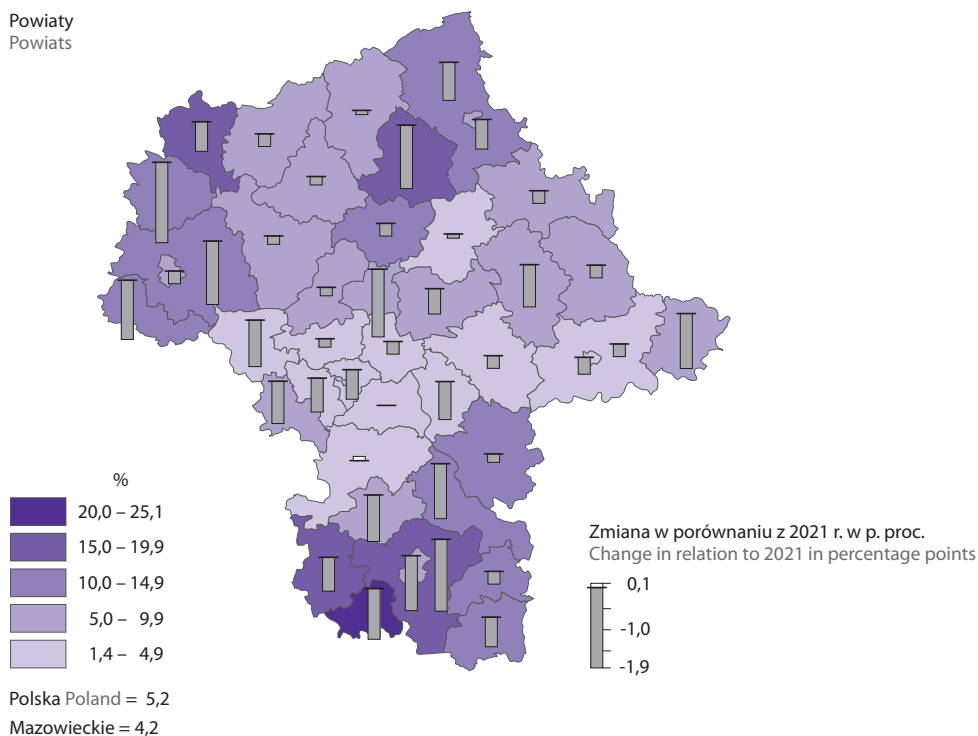

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

Wskaźnik ten podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowaną w latach 2020 i 2021 na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020. Dane te nie są w pełni porównywalne z okresami wcześniejszymi.

**Mapa 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2022 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 26. Registered unemployment rate in 2022
As of 31 December

W końcu grudnia 2022 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa mazowieckiego wyniosła 116,5 tys. osób i była o 9,8% niższa niż przed rokiem i o 46,2% niż w 2015 r. W kraju liczba bezrobotnych w 2022 r. zmniejszyła się w skali roku o 9,3%, a w porównaniu z 2015 r. o 48,0%.

W końcu grudnia 2022 r. udział osób długotrwale bezrobotnych, stanowiących ponad połowę zarejestrowanych ogółem zmniejszył się w skali roku (o 4,3 p. proc. do 54,2%). Zwiększył się natomiast odsetek osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami (o 0,4 p. proc. do 5,7%). Absolwenci stanowili 3,6% ogółu bezrobotnych, a ich udział w skali roku zwiększył się o 0,9 p. proc.

W 2022 r. wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych najwięcej było osób w wieku 35–44 lata. Ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 26,2%, a w całym badanym okresie wahał się od 22,2% w 2015 r. do 26,6% w 2021 r. Najmniej wśród bezrobotnych było osób najmłodszych, tj. w wieku 24 lata i mniej (11,1%); ich udział wzrósł o 0,8 p. proc. w skali roku (wobec spadku o 2,9 p. proc. w porównaniu z 2015 r.). Odsetek osób najstarszych (55 lat i więcej) wyniósł 17,6% i zmniejszył się o 0,1 p. proc. w skali roku (wobec spadku o 1,3 p. proc. w stosunku do 2015 r.).

Od 2015 r. około 50% bezrobotnych rejestrujących się w urzędach pracy to osoby o najniższym poziomie wykształcenia. W 2022 r. dwie najliczniejsze grupy stanowiły osoby posiadające wykształcenie gimnazjalne i niższe oraz zasadnicze zawodowe (odpowiednio 26,6% i 21,7% w ogólnej liczbie bezrobotnych zarejestrowanych). Udział pierwszej z wymienionych grup w skali roku zmniejszył się o 0,5 p. proc., a drugiej o 0,1 p. proc. W latach 2015–2020 rósł z roku na rok odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym (odpowiednio z 14,9% do 17,6%). W 2021 r. odsetek ten wyniósł 17,1%, a w 2022 r. – 17,2%. Najwięcej bezrobotnych najlepiej wykształconych było w m.st. Warszawie (32,8%), a najmniej w powiecie białobrzeskim (7,9%).

W województwie mazowieckim w końcu grudnia 2021 r. w miastach mieszkało więcej bezrobotnych niż na wsi (63,5 tys. wobec 53,0 tys.). W miastach osób bezrobotnych było mniej o 11,0% niż przed rokiem i o 47,5% niż w 2015 r. Natomiast na wsi osób bezrobotnych mieszkało mniej o 8,4% niż przed rokiem i o 44,5% niż w 2015 r.

Do powiatowych urzędów pracy województwa mazowieckiego w 2022 r. zgłoszono 183,0 tys. ofert zatrudnienia, tj. o 0,5% więcej niż w roku poprzednim. W ciągu roku najwięcej ofert wpłynęło do urzędów pracy w m.st. Warszawie (40,9 tys.), a najmniej w powiecie zwoleńskim (0,4 tys.). W końcu grudnia 2022 r. w województwie na 1 ofertę pracy przypadało średnio 28 osób bezrobotnych, podczas gdy w kraju – 18 (przed rokiem odpowiednio 26 i 15).

W 2022 r. w województwie wpłynęło 4,6 tys. ofert pracy dla osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami tj. o 6,2% więcej niż w roku poprzednim (w kraju o 0,2% mniej). W końcu grudnia 2022 r. w województwie na 1 ofertę pracy dla osób z niepełnosprawnościami przypadało średnio 31 osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami, podczas gdy w kraju – 27 (przed rokiem odpowiednio 39 i 22).

Aktywność ekonomiczna ludności

Źródłem danych kwartalnych o **ludności aktywnej zawodowo** (tj. pracujących i bezrobotnych według definicji Międzynarodowej Organizacji Pracy oraz wytycznych Eurostatu) oraz o osobach biernych zawodowo, tj. tych, którzy pozostają poza siłą roboczą jest Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

Od 1 kwartału 2021 r. w BAEL wprowadzono zmiany metodologiczne wynikające z wdrożenia rozporządzenia ramowego dla statystyki społecznej, tj. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700 z dnia 10 października 2019 r. oraz jego aktów implementacyjnych. Zmiany dotyczyły m.in. zakresu podmiotowego badania (badanie zasadnicze obejmuje osoby w wieku 15–89 lat, do 2020 r. włącznie były to osoby w wieku 15 lat i więcej) oraz definicji i sposobu wyodrębniania poszczególnych populacji osób na rynku pracy, tj. pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. Na potrzeby analiz porównawczych zaprezentowano przeliczone dane BAEL dla lat wcześniejszych, z uwzględnieniem definicji obowiązujących od 2021 r.

Tablica 12. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15–89 lat w 4 kwartale według BAEL ^a
Table 12. Economic activity of the population aged 15–89 in quarter 4 by LFS ^a

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2022 Polska Poland
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousands	2928	2577	2656	2687	17294
pracujący employed persons	2741	2498	2595	2618	16796
bezrobotni unemployed persons	187	78	61	70	499
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousands	1811	1749	1648	1619	12426
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	61,8	59,6	61,7	62,4	58,2
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	57,8	57,7	60,3	60,8	56,5
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	6,4	3,0	2,3	2,6	2,9

^a Populacja osób bezrobotnych dotyczy osób w wieku 15–74 lata.

^a The unemployed population includes people aged 15–74.

Do pracujących według BAEL zaliczono osoby w wieku 15–89 lat które w okresie badanego tygodnia: wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w firmie/instytucji publicznej lub u prywatnego pracodawcy, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem, miały pracę, ale jej nie wykonywały:

- a) z powodu choroby lub urlopu wypoczynkowego, urlopu związanego z rodzicielstwem (macierzyńskiego, rodzicielskiego, ojcowskiego lub wychowawczego), organizacji czasu pracy (systemu pracy lub odbioru nadgodzin), szkolenia związanego z wykonywaną pracą,
- b) z powodu sezonowego charakteru pracy, jeśli w okresie poza sezonem nadal regularnie wypełniały zadania i obowiązki związane z pracą lub prowadzeniem działalności (z wyłączeniem obowiązków prawnych lub administracyjnych),
- c) z innych powodów, jeśli przewidywany okres nieobecności w pracy nie przekracza 3 miesięcy.

Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL obliczono jako udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Wskaźnik zatrudnienia według BAEL obliczono jako udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Stopę bezrobocia według BAEL obliczono jako udział bezrobotnych danej kategorii w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii.

W 4 kwartale 2022 r. zbiorowość aktywnych zawodowo w województwie mazowieckim liczyła 2687 tys. osób, a biernych zawodowo – 1619 tys. Ludność aktywna zawodowo obejmowała pracujących w liczbie 2618 tys. osób i bezrobotnych – 70 tys. Liczba aktywnych zawodowo w 4 kwartale 2022 r. w stosunku do notowanej w analogicznym okresie poprzedniego roku zwiększyła się o 31 tys. osób (tj. o 1,2%). Wzrost aktywnych zawodowo nastąpił wśród kobiet (o 2,8%), a wśród mężczyzn spadek (o 0,2%). Zaobserwowano zmniejszenie obciążenia pracujących osobami niepracującymi. W 4 kwartale 2022 r. na 1000 pracujących przypadało 645 osób bezrobotnych i biernych zawodowo (rok wcześniej 659).

W województwie mazowieckim współczynnik aktywności zawodowej ukształtował się na najwyższym poziomie w kraju i wyniósł 62,4% (wzrost o 0,7 p. proc. w skali roku). W kraju wskaźnik ten wyniósł 58,2% (wzrost o 0,2 p. proc.). Podobnie jak w latach poprzednich, wyższą aktywność zawodową w województwie wykazywali mężczyźni niż kobiety (69,6% wobec 56,0%).

Mazowieckie to województwo o największej liczbie pracujących. W 4 kwartale 2022 r. populacja pracujących liczyła tu 2618 tys. osób i stanowiła 15,6% ogółu pracujących w kraju. W skali roku liczba pracujących w województwie zwiększyła się o 23 tys. osób, tj. o 0,9% (w kraju wzrost o 0,1%). Wzrost nastąpił wśród kobiet (o 2,1%), a wśród mężczyzn spadek (o 0,2%).

W analizowanym kwartale, tak jak przed rokiem, największy udział w populacji pracujących miały osoby w wieku 35–44 lata (28,6%). Najmniejszym natomiast udziałem charakteryzowały się osoby z najmłodszej grupy wieku, tj. 15–24 lata (5,3%). W stosunku do analogicznego okresu 2021 r. największe zmiany w strukturze pracujących zanotowano w grupie osób w wieku 45–54 lata (wzrost o 2,3 p. proc.).

W 4 kwartale 2022 r. zatrudnionych w sektorze publicznym i prywatnym było 2061 tys. osób (tj. 78,7% ogółu pracujących), a ich liczba zwiększyła się w stosunku do 4 kwartału 2021 r. o 0,7%. Wzrost wystąpił wśród pracodawców i pracujących na własny rachunek (z 524 tys. do 535 tys.), a wśród pomagających członków rodzin spadek (z 24 tys. do 22 tys.).

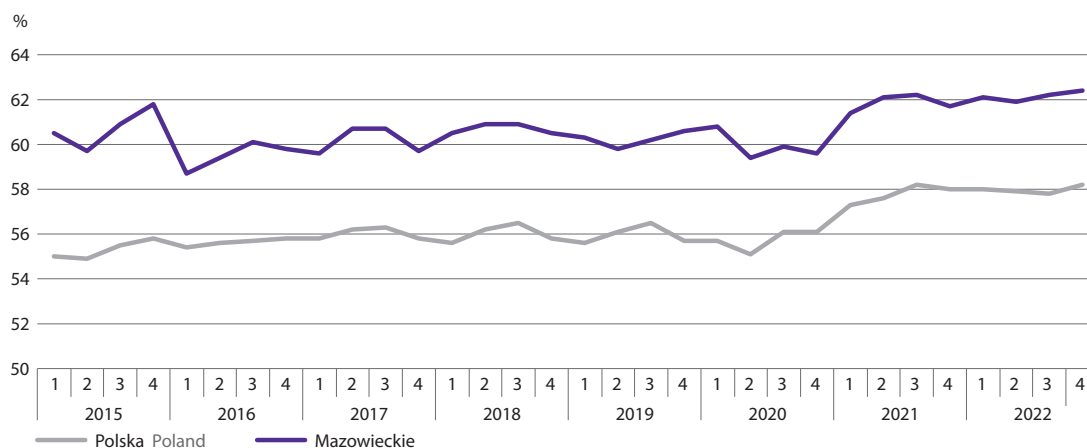
Wskaźnik zatrudnienia w województwie mazowieckim w analizowanym kwartale wyniósł 60,8% i podobnie jak w poprzednich latach był najwyższy w kraju. W skali roku wskaźnik zatrudnienia zwiększył się o 0,5 p. proc. Wzrost odnotowano w populacji kobiet (o 1,1 p. proc.), a wśród mężczyzn spadek (o 0,2 p. proc.).

W 4 kwartale 2022 r. liczba bezrobotnych w województwie mazowieckim wyniosła 70 tys. osób i w skali roku zwiększyła się o 9 tys. (tj. o 14,8%). Wzrost nastąpił wśród populacji kobiet (o 38,1%), a wśród mężczyzn pozostała na niezmiennym poziomie.

Przeciętny czas poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne w województwie mazowieckim w omawianym kwartale wyniósł 7,4 miesiąca (w kraju – 8,3 miesiąca). W skali roku okres ten w województwie zmniejszył się o 0,7 miesiąca, a w kraju nie zmienił się. Mężczyźni poszukiwali pracy krócej niż kobiety (7,2 miesiąca wobec 7,8 miesiąca). W kraju natomiast przeciętny czas poszukiwania pracy był krótszy dla kobiet niż dla mężczyzn (8,2 miesiąca wobec 8,4 miesiąca).

W 4 kwartale 2022 r. zbiorowość biernych zawodowo liczyła 1619 tys. osób i stanowiła 37,6% ogółu mieszkańców województwa w wieku 15–89 lat (w kraju udział ten kształtował się na poziomie 41,8%). W ujęciu rocznym liczba biernych zawodowo w województwie zmniejszyła się o 29 tys. osób, tj. o 1,8% (w kraju spadek o 0,8%). Wśród biernych zawodowo w województwie przeważały kobiety, których udział wyniósł 61,7%. Spośród ogółu biernych zawodowo (w wieku 15–74 lata) 52,0% stanowiły osoby, które nie poszukiwały pracy z powodu przebywania na emeryturze. Kolejnymi przyczynami bierności zawodowej były: nauka i uzupełnianie kwalifikacji – 25,2%, choroba lub niesprawność – 9,4%, obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu – 7,8%.

Wykres 27. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów
Chart 27. Activity rate by quarters

5.2. Jakość życia

5.2. Quality of life

Zamożność mieszkańców

Inhabitant's wealth

Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w województwie mazowieckim są wyższe niż średnio w kraju, jednak przewaga ta z roku na rok nieznacznie maleje.

W 2022 r. utrzymał się wzrost w skali roku przeciętnej liczby świadczeniobiorców ZUS i spadek liczby emerytów i rencistów pobierających świadczenia z rolniczego systemu ubezpieczeń; ogólna liczba osób pobierających świadczenia emerytalne i rentowe po raz drugi z rzędu obniżyła się nieznacznie w porównaniu z rokiem poprzednim. Emerytury i renty z roku na rok rosną, przy czym w 2022 r. świadczenia wypłacane przez ZUS rosły szybciej niż wypłacane rolnikom indywidualnym. Wzrost wysokości świadczeń pobieranych zarówno przez beneficjentów ZUS, jak i przez rolników indywidualnych w mazowieckim był większy niż w kraju.

Sytuacja materialna gospodarstw domowych poprawiła się w 2021 r. w większym stopniu niż rok wcześniej.

Zmniejszył się wskaźnik zagrożenia ubóstwem oraz poziom nierówności osiąganych dochodów.

Utrzymała się korzystna tendencja poprawy subiektywnej oceny warunków życia gospodarstw.

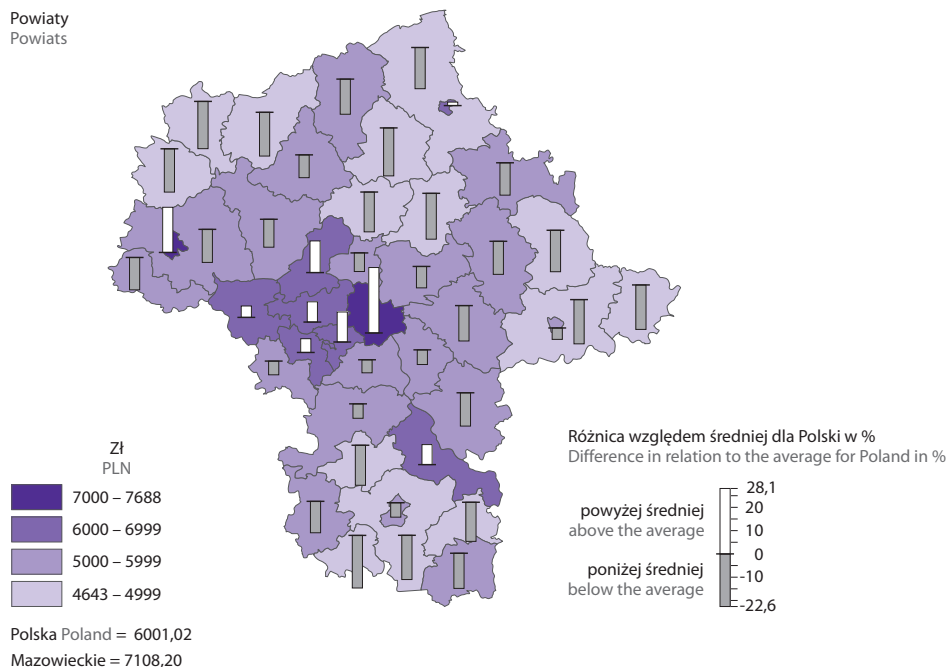
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

W pierwszej części analizy informacje wynikowe o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto zaprezentowano na podstawie rocznego badania statystyki publicznej Z-06 o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących) – na tej podstawie przedstawiono zróżnicowanie terytorialne wynagrodzeń (do poziomu powiatów) w 2021 r. (jako ostatnim dostępnym).

Wyniki badania Z-06 wskazują, że w 2021 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie mazowieckim wyniosło 7108,20 zł i było wyższe niż średnio w kraju o 1107,18 zł, tj. o 18,4%. W skali roku wzrosło o 8,0%, a w porównaniu z 2015 r. – o 39,4%; w kraju analogiczny wzrost wyniósł odpowiednio 8,6% i 44,6%.

Wynagrodzenia w województwie są wyraźnie zróżnicowane terytorialnie; w 2021 r. różnica między wynagrodzeniem najwyższym (w m.st. Warszawie), a najniższym (w powiecie szydłowieckim) wyniosła 3044,97 zł. Wynagrodzenie w m.st. Warszawie osiągnęło poziom 7687,58 zł i było wyższe od średniego w kraju o 28,1%; ponadto wynagrodzenia wyższe niż w Polsce odnotowano w m. Płocku, powiatach: nowodworskim, pruszkowskim, warszawskim zachodnim, kozienickim, grodziskim i sochaczewskim oraz w m. Ostrołęce. Wynagrodzenie w powiecie szydłowieckim wyniosło 4642,61 zł i było niższe od przeciętnego w kraju o 22,6%. Wzrost wynagrodzeń w powiatach także jest nierównomierny. W porównaniu z 2020 r. relatywnie największy wzrost wystąpił w powiecie kozienickim (o 19,2%), a w dalszej kolejności w białobrzeskim (o 12,6%) i węgrowskim (o 12,2%), a najmniejszy w powiatach sokołowskim (o 2,9%) oraz mławskim i sierpeckim (odpowiednio o 5,1% i o 5,9%).

Mapa 27. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto^a w 2021 r.
Map 27. Average monthly gross wages and salaries^a in 2021

a Dotyczy podmiotów gospodarki narodowej, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.
 a Concern economic entities employing more than 9 persons.

W drugiej części analizy informacje wynikowe o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto zaprezentowano na podstawie miesięcznego meldunku o działalności gospodarczej DG-1 (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; w ramach badania podmioty o liczbie pracujących 50 lub więcej osób badane są metodą pełną, a podmioty o liczbie pracujących od 10 do 49 osób - metodą reprezentacyjną) – na tej podstawie przedstawiono przeciętne miesięczne wynagrodzenia w województwie w sektorze przedsiębiorstw w 2022 r. (jako ostatnim dostępnym).

W 2022 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie mazowieckim ukształtowało się na poziomie 7699,78 zł i stanowiło 115,7% przeciętnego w kraju (w 2021 r. było to 116,3%). Wzrost w skali roku przeciętnych wynagrodzeń w województwie w całym prezentowanym okresie był wolniejszy niż w Polsce; w 2022 r. wyniósł odpowiednio 12,5% wobec 13,0%, rok wcześniej 7,9% wobec 8,8%, a w 2015 r. – 3,0% wobec 3,5%.

Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty o liczbie pracujących 10 i więcej osób prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

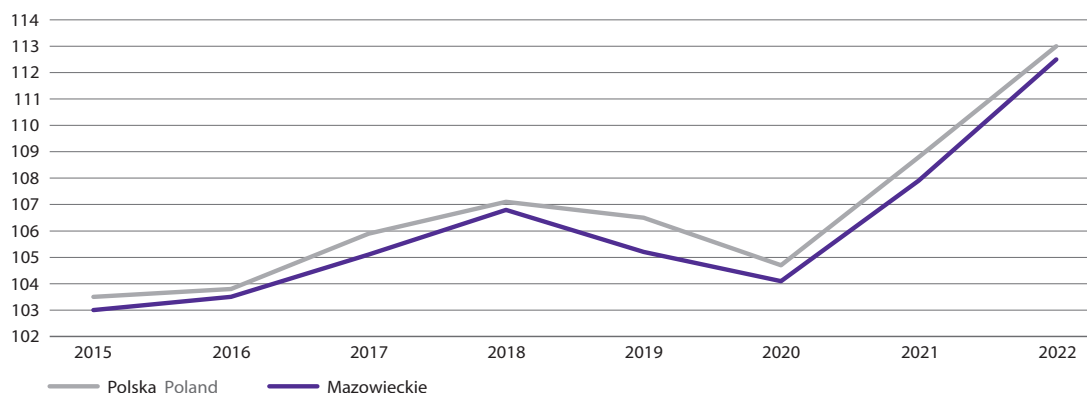
Tablica 13. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw
Table 13. Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto: Average monthly gross wages and salaries:				
w złotych in PLN	4991,77	6347,01	6847,08	7699,78
Polska=100 Poland=100	121,1	117,3	116,3	115,7

Wynagrodzenia są wyraźnie zróżnicowane w zależności od rodzaju działalności przedsiębiorstw. W 2022 r. najwyższe odnotowano w sekcji informacja i komunikacja, w której wyniosło 11631,33 zł, co oznacza, że przekroczyło przeciętne wynagrodzenie w województwie o 51,1%. Relatywnie wysokie były także wynagrodzenia w sekcjach działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (10842,91 zł; wyższe o 40,8%) oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (10741,67 zł; wyższe o 39,5%). Ponadto wynagrodzenia wyższe niż średnie odnotowano w sekcjach: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, obsługa rynku nieruchomości, budownictwo, górnictwo i wydobywanie oraz handel; naprawa pojazdów samochodowych. Najniższe wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw w mazowieckim wystąpiły w sekcjach administrowanie i działalność wspierająca (5416,69 zł) oraz zakwaterowanie i gastronomia (5446,27 zł) – były niższe od przeciętnego w województwie odpowiednio o 29,7% i o 29,3%.

Wykres 28. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw
Rok poprzedni=100

Chart 28. Indices of average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector
Previous year=100

Tablica 14. Świadczenia społeczne
Table 14. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	1122,4	1197,9	1194,8	1193,7
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	2047,16	2487,78	2664,09	2922,54
w tym emerytura of which retirement pension	2178,27	2590,44	2773,11	3042,12
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of farmers in PLN	1144,30	1350,09	1405,54	1480,49
w tym emerytura of which retirement pension	1164,39	1349,87	1406,41	1480,56

W 2022 r. w województwie mazowieckim przeciętna liczba emerytów i rencistów wyniosła 1193,7 tys. osób, z czego 87,2% to świadczeniobiorcy ZUS, a 12,8% – pobierający emerytury i renty rolnicze. Ogólna liczba emerytów i rencistów była mniejsza od notowanej przed rokiem o 0,1% (w kraju o 0,3%).

W 2022 r. emerytury i renty z ZUS otrzymywało 1040,9 tys. osób, tj. o 5,3 tys. (o 0,5%) więcej niż przed rokiem. Najliczniejszą grupą świadczeniobiorców ZUS są emeryci; w badanym roku stanowili oni 81,0% tej zbiorowości (w 2021 r. – 80,3%); pozostali to świadczeniobiorcy otrzymujący renty rodzinne (13,0%; rok wcześniej 13,2%) oraz renty z tytułu niezdolności do pracy (6,0%; przed rokiem 6,5%). W porównaniu z rokiem poprzednim zanotowano wzrost przeciętnej liczby emerytów (o 1,3%) oraz spadek liczby osób pobierających renty rodzinne (o 0,8%) oraz liczby świadczeniobiorców otrzymujących renty z tytułu niezdolności do pracy (o 6,8%).

Nieco odmiennie kształtowały się struktura i dynamika liczby osób, którym wypłacano świadczenia emerytalno-rentowe w ramach rolniczego systemu ubezpieczeń społecznych. Emerytury i renty rolnicze w 2022 r. pobierało 152,9 tys. osób, tj. o 6,4 tys. (o 4,0%) mniej niż w 2021 r. Wśród świadczeniobiorców KRUS także dominują emeryci; w 2022 r. stanowili oni 81,0% omawianej zbiorowości (rok wcześniej 81,3%); kolejną grupą są osoby otrzymujące renty z tytułu niezdolności do pracy (14,5%; przed rokiem 14,4%), a najmniej liczną – świadczeniobiorcy, którym wypłacano renty rodzinne (4,5%; w 2021 r. – 4,3%). W porównaniu z 2021 r. liczba osób pobierających emerytury zmniejszyła się o 4,3%, mniej niż przed rokiem było także osób otrzymujących renty z tytułu niezdolności do pracy (o 3,3%) oraz osób pobierających renty rodzinne (o 0,8%).

W 2022 r. w województwie mazowieckim przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana przez ZUS wyniosła 2922,54 zł i była wyższa o 9,7% w porównaniu z rokiem poprzednim (w kraju – wyższa o 9,2%). Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych ukształtowała się na poziomie 1480,49 zł i wzrosła w skali roku o 5,3% (w kraju o 5,0%).

W województwie relacja wysokości świadczeń z ZUS do średniej krajowej kształtuje się odmiennie niż w przypadku KRUS. W 2022 r. mazowieckie zajmowało drugie, za województwem śląskim, miejsce w kraju pod względem przeciętnej emerytury i renty z ZUS (104,8% średniej krajowej) oraz miejsce czternaste w przypadku analogicznego świadczenia wypłacanego przez KRUS (98,7% przeciętnej emerytury i renty rolniczej w Polsce) – niżej uplasowały się województwa małopolskie i wielkopolskie.

Tablica 15. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny
 Table 15. Average monthly available income

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	2021 Polska Poland
	w zł in PLN				
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym Average monthly available income per capita in a household	1756	2108	2241	2450	2062
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	1691	2044	2191	2395	2015

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne.

Dochód do dyspozycji to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki obejmujące m.in. kwoty przekazane innym gospodarstwom domowym i instytucjom niekomercyjnym, w tym dary; koszty zakwaterowania młodzieży i studentów uczących się poza domem; alimenty dla osób prywatnych; niektóre podatki; straty pieniężne.

W 2021 r., pomimo nadal trwających ograniczeń związanych z pandemią COVID-19, odnotowano poprawę sytuacji materialnej gospodarstw domowych w województwie mazowieckim. Gospodarstwa domowe osiągały wyższe dochody, a skala zmian była większa niż rok wcześniej. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny był o 9,4% wyższy niż w 2020 r. (kiedy notowano wzrost o 6,3%). Nadwyżka dochodu rozporządzalnego nad wydatkami zwiększyła się w ujęciu rocznym o 7,2 p. proc. do poziomu 62,5%.

Podobnie jak w latach poprzednich, w 2021 r. gospodarstwa domowe w województwie mazowieckim wykazywały najwyższe w kraju dochody na osobę. Przeciętne gospodarstwo domowe w województwie rozporządzało miesięcznym dochodem wynoszącym 2450 zł na 1 osobę, tj. o 18,8% wyższym od przeciętnego dochodu rozporządzalnego w Polsce.

W strukturze dochodu rozporządzalnego gospodarstw domowych dominowały dochody z pracy na własny rachunek. Stanowiły one 54,8% ogółu dochodów i w skali roku ich udział zmniejszył się o 0,8 p. proc. Drugim co do wielkości źródłem dochodów gospodarstw domowych były dochody osiągane ze świadczeń społecznych. W ujęciu rocznym w województwie mazowieckim nastąpił spadek udziału tych dochodów o 1,5 p. proc. do poziomu 23,7%. W mniejszym stopniu dochód rozporządzalny tworzyły dochody z pracy na własny rachunek – 14,6% oraz dochody z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie – 4,3%. W stosunku do 2020 r. udział dochodów z pracy na własny rachunek zwiększył się o 2,3 p. proc., a z gospodarstwa indywidualnego w rolnictwie o 0,5 p. proc.

Dochód do dyspozycji gospodarstwa domowe przeznaczają na zakup towarów i usług konsumpcyjnych oraz przyrost oszczędności. W 2021 r. dochód do dyspozycji przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych w województwie wyniósł 2395 zł, tj. o 9,3% więcej w stosunku do 2020 r. i jednocześnie był wyższy od przeciętnego w kraju o 18,9%.

Wybrane wskaźniki spójności społecznej w oparciu o Europejskie Badanie Warunków Życia Ludności (EU-SILC):

- **wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych** jest to odsetek osób z rocznym ekwiwalentnym dochodem do dyspozycji poniżej progu zagrożenia ubóstwem, który wynosi 60% krajowej mediany rocznych ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji uwzględniający transfery społeczne;
- **współczynnik Giniego** jest miarą nierówności rozkładu dochodów; przybiera wartość między 0 a 1 (lub jeśli przemnożymy przez 100, między 0 a 100). Wskaźnik ten osiągnąłby wartość 0 (rozkład jednorodny), gdyby wszystkie osoby miały ten sam dochód, natomiast wartość 1, gdyby wszystkie osoby poza jedną miały dochód zerowy. Zatem, im wyższa jest wartość wskaźnika, tym większy jest stopień koncentracji dochodów i większe jest ich zróżnicowanie. W badaniu EU-SILC wskaźnik ten wyliczono dla rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji gospodarstwa domowego.

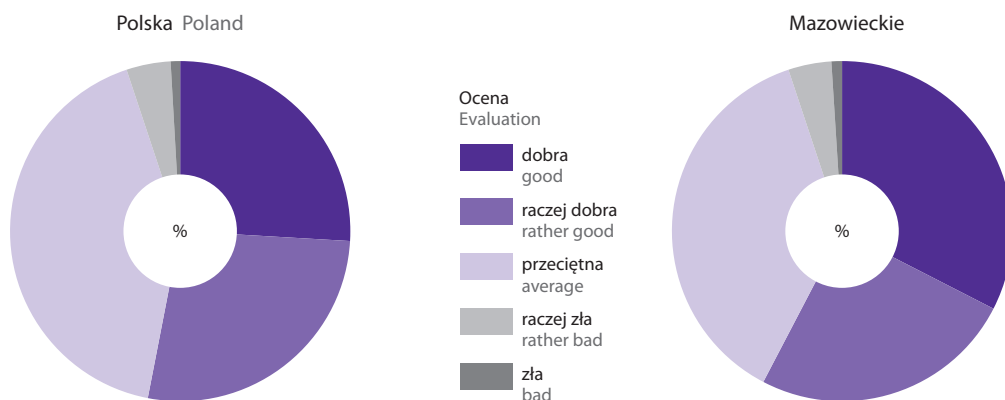
Wartość wskaźnika zagrożenia ubóstwem po transferach społecznych dla województwa mazowieckiego w badaniu z 2021 r. wyniosła 13,9% i była o 0,9 p. proc. niższa niż średnia dla kraju (14,8%).

W 2021 r. odsetek osób z dochodami poniżej progu zagrożenia ubóstwem był o 1,6 p. proc. niższy niż w roku 2020, gdy wyniósł on 15,5%. Podobnie spadek wartości relatywnego wskaźnika zagrożenia ubóstwem odnotowano w odniesieniu do 2015 r., tj. o 2,4 p. proc.

Współczynnik Giniego jest jednym ze wskaźników, które informują o poziomie nierówności dochodów. W 2021 r. jego wartość dla województwa była wyższa niż średnia dla kraju (26,8%) i ukształtowała się na poziomie 30,1%.

W porównaniu z 2020 r. współczynnik Giniego dla przeciętnego dochodu do dyspozycji na osobę był niższy o 2,6 p. proc. Spadek tego współczynnika w skali roku wskazuje, podobnie jak w 2020 r., na zmniejszanie się nierówności dochodowych gospodarstw domowych w województwie.

Wykres 29. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2021 r.
Chart 29. Subjective evaluation of material situation of households in 2021

Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w ciągu ostatnich lat systematycznie ulega poprawie.

W 2021 r. poziom warunków życia jako dobry albo raczej dobry określiło 57,7% gospodarstw (w Polsce 53,0%), a 5,1% jako raczej zły albo zły (w kraju tak samo). Jako przeciętną swoją sytuację postrzegało 37,2% gospodarstw (dla Polski średnia wyniosła 41,8%).

W województwie mazowieckim w skali roku nastąpił wzrost odsetka gospodarstw domowych oceniających swoją sytuację materialną jako dobrą albo raczej dobrą o 1,5 p. proc. (w Polsce o 1,4 p. proc.), jak i odsetka gospodarstw postrzegających ją jako raczej złą albo złą o 0,1 p. proc. (w Polsce odnotowano spadek o 0,7 p. proc.). Udział gospodarstw domowych określających swoją sytuację jako przeciętną zmniejszył się o 1,7 p. proc. (dla Polski spadek wyniósł 0,8 p. proc.).

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

Social assistance and family support

Systematycznie zmniejsza się liczba osób, którym przyznano świadczenie pomocy społecznej, jak również liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na którą rodziny otrzymywały świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”, była najwyższa w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim zmalała liczba świadczeniobiorców zasiłku rodzinnego, jak i kwota wydatków na te świadczenia.

Uległa poprawie sytuacja w zakresie instytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat 3. Wzrosła liczba placówek, jak i oferowanych przez nie miejsc, a także przebywających w nich dzieci.

Pomoc społeczna jest ważnym instrumentem polityki społecznej państwa. Przeznaczona jest do wspierania osób i rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej, z którą nie są one w stanie sobie poradzić. Pomoc ta polega na udzielaniu świadczeń pieniężnych i niepieniężnych osobom spełniającym określone kryteria i zakwalifikowanym do otrzymania takiej pomocy w miejscu ich zamieszkania. W 2021 r. w województwie mazowieckim jednostki samorządu terytorialnego w ramach zadań własnych i zleconych przyznały świadczenia społeczne na podstawie decyzji 121,3 tys. osób bez względu na liczbę pobieranych świadczeń, ich rodzaj oraz źródło finansowania (o 11,0% mniej niż w 2020 r. i o 41,0% mniej niż w 2015 r.). Na każde 10 tys. ludności przypadało 220 osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (w 2020 r. – 247, w 2015 r. – 385), tj. o 37 osób mniej niż średnio w kraju.

Pomoc pieniężną stanowią różnego rodzaju zasiłki (stałe, okresowe, celowe, pomoc na usamodzielnienie i kontynuowanie nauki, pomoc dla cudzoziemców), natomiast pomoc niepieniężna obejmuje m.in. posiłek, schronienie w placówkach dla bezdomnych, ubranie, sprawienie pogrzebu, usługi opiekuńcze, pomoc na zagospodarowanie w formie rzeczowej. W województwie mazowieckim świadczenia w formie pieniężnej na podstawie decyzji otrzymało 76,5 tys. osób (o 10,5% mniej niż w 2020 r. i o 30,7% mniej niż w 2015 r.). Zasiłki celowe przyznano dla 64,1 tys. osób, zasiłki stałe dla 22,5 tys. osób, a zasiłki okresowe dla 18,2 tys. osób. Świadczenia w formie niepieniężnej przyznano dla 55,5 tys. osób (o 14,4% mniej niż w 2020 r. i o 49,9% mniej niż w 2015 r.). Były to głównie: posiłki (38,6 tys. osób) i usługi opiekuńcze (14,5 tys. osób).

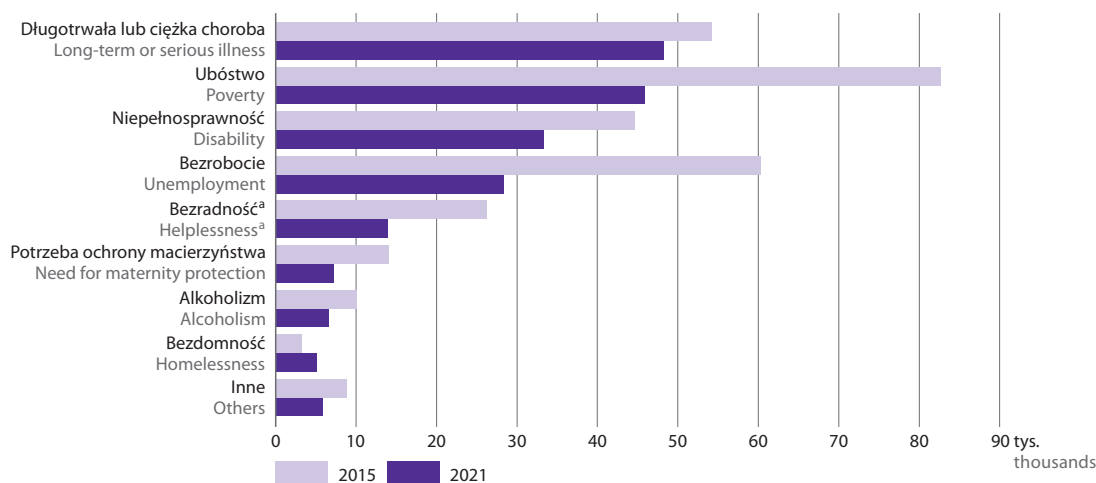
Na pomoc społeczną wydano łącznie 393,5 mln zł (o 2,1% mniej niż w 2020 r. i o 0,7% więcej niż w 2015 r.). Pomoc pieniężna w 2021 r. wyniosła 252,7 mln zł (o 2,9% mniej niż w 2020 r. i o 7,6% mniej niż w 2015 r.), co stanowiło 64,2% wydatkowanej kwoty. Z tego na zasiłki stałe przeznaczono 126,0 mln zł, na zasiłki celowe – 88,7 mln zł, a na zasiłki okresowe – 36,2 mln zł. W ramach pomocy niepieniężnej na świadczenia wydano 140,9 mln zł, tj. 35,8% kwoty ogółem (o 0,6% mniej niż w 2020 r. i o 20,1% więcej niż w 2015 r.). Na usługi opiekuńcze wydano 78,6 mln zł, a na posiłki 32,1 mln zł.

Tablica 16. Świadczenia pomocy społecznej
Table 16. Social assistance benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej (rzeczywista liczba osób) Beneficiaries of social assistance benefits (total real number of persons)	205504	146054	136278	121331
Udzielone świadczenie w tys. zł Benefits granted in thousand PLN	390651,5	404630,7	402016,6	393532,5
pomoc pieniężna financial assistance	273346,8	259632,0	260305,7	252656,2
pomoc niepieniężna non-financial assistance	117304,7	144998,7	141710,9	140876,3
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	385	270	251	220

W jednej rodzinie mogło wystąpić kilka przyczyn udzielenia pomocy społecznej. W 2021 r. w województwie mazowieckim, najczęstszymi powodami przyznania świadczenia była długotrwała lub ciężka choroba oraz ubóstwo (odpowiednio 48,3 tys. i 45,9 tys. rodzin). W porównaniu z 2015 r. odnotowano znaczny spadek liczby rodzin korzystających z pomocy przyznanej z powodu bezrobocia (o 52,9%), potrzeby ochrony macierzyństwa (o 48,6%), bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego (o 46,8%) oraz ubóstwa (o 44,4%), natomiast o 52,8% wzrosła liczba rodzin, którym pomoc przyznano z powodu bezdomności.

Wykres 30. Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc według przyczyn
Chart 30. Number of families with assigning help (based on the decisions) by reasons

a W sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.
a Care and education as well as household management problems.

W 2021 r. kontynuowano program Karta Dużej Rodziny, oferujący rodzinom wielodzietnym tj. z co najmniej trójką dzieci, system zniżek oraz dodatkowych uprawnień przy korzystaniu z oferty kulturalnej, rekreacyjnej, transportowej na terenie całego kraju. Karta przysługuje niezależnie od dochodów. W 2021 r. w województwie mazowieckim Kartę Dużej Rodziny posiadało 151,7 tys. rodzin (138,3 tys. w 2020 r.), najwięcej w m.st. Warszawie (31,7 tys.) i powiecie wołomińskim (8,8 tys.), natomiast najmniej w powiecie gostyńskim (0,8 tys.) i zwoleńskim (1,1 tys.).

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej, zawierającego informacje o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy – gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268).

W 2021 r. w województwie mazowieckim środowiskowa pomoc społeczna zrealizowana na podstawie ustawy o pomocy społecznej została skierowana do 83,4 tys. gospodarstw domowych i objęła 167,4 tys. beneficjentów. W porównaniu z rokiem poprzednim ich liczba była mniejsza o 10,7%, a w stosunku do 2015 r. o 48,1%.

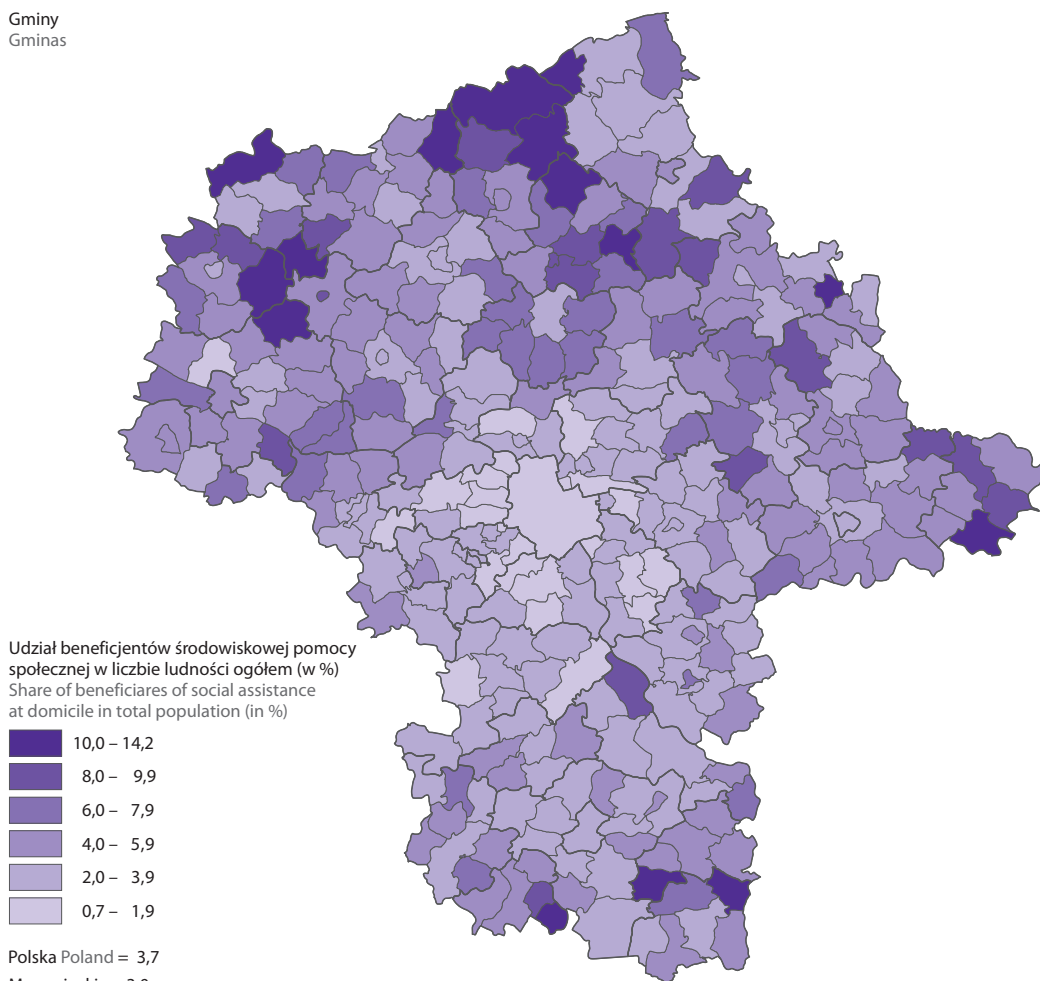
Tablica 17. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej
Table 17. Beneficiaries of social assistance at domicile

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from social assistance at domicile	130310	96694	91154	83444
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries of social assistance at domicile	322563	208731	187461	167354
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	604	386	345	304

Udział beneficjentów pomocy społecznej w liczbie ludności województwa mazowieckiego w 2021 r. wynosił 3,0% (w kraju 3,7%) i zmniejszył się w porównaniu z 2020 r. o 0,4 p. proc., a w odniesieniu do 2015 r. o 3,0 p. proc. W województwie występuje silne terytorialne zróżnicowanie zasięgu korzystania z pomocy społecznej osób i gospodarstw domowych. W 2021 r. wartość omawianego wskaźnika była najwyższa w gminach Chorzele – 14,2% i Jednorożec – 13,0%. Najmniejszy udział w ludności ogółem mieli beneficjenci w Łomiankach – 0,7% i Ożarówie Mazowieckim – 0,8%.

Mapa 28. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2021 r.
Map 28. Scope of use of social assistance at domicile in 2021

Gminy
Gminas

Tablica 18. Świadczenie wychowawcze „Rodzina 500+”
Table 18. “Family 500+” child-raising benefit

Wyszczególnienie Specification	2016 ^a	2019	2020	2021
Wydatki na świadczenia wychowawcze w tys. zł Child-raising benefit payments in thousand PLN	2474572,4	4690258,2	6264107,3	6270702,5
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze w tys. Monthly average number of children for whom families received a child-raising benefit in thousands	551,4	534,5 _b 954,7	1034,9	1037,0

a W okresie kwiecień–grudzień. b Dane dotyczą okresu: w liczniku – od 1 stycznia do 30 czerwca, w mianowniku – od 1 lipca do 31 grudnia.

a In the period April–December. b Data concern the period: in the numerator – from 1 January to 30 June, in the denominator – from 1 July to 31 December.

Uwaga: Od 1 kwietnia 2016 r. do 30 czerwca 2019 r. świadczenie przysługiwało rodzicom lub opiekunom dzieci do 18 roku życia, niezależnie od dochodu na drugie i kolejne dziecko, a w przypadku dochodu w wysokości nie przekraczającej 800 zł na osobę, także na pierwsze lub jedyne dziecko. Od 1 lipca 2019 r. przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia, bez względu na dochód osiągany przez rodzinę.

Note: From 1 April 2016 to 30 June 2019, the benefit was available to parents or guardians for each child up to the age of 18, regardless of the income for the second and next child, and in the case of income not exceeding 800 PLN per person, also for the first or only child. Since 1 July 2019, child-raising benefit has been granted to every child until 18 years old, regardless of family income.

W 2021 r. realizowano rozpoczęty w kwietniu 2016 r. program „Rodzina 500+” kierowany do rodzin naturalnych, a także do rodzinnej pieczy zastępczej i placówek opiekuńczo-wychowawczych typu rodzinnego. W województwie mazowieckim w 2021 r. świadczeniem wychowawczym w wysokości 500 zł miesięcznie objęto przeciętnie 1037,0 tys. dzieci, które przebywały w rodzinach naturalnych. Wartość wypłaconych świadczeń wyniosła 6270,7 mln zł i była wyższa o 0,1% w porównaniu z rokiem poprzednim. Kwota przeznaczona na wsparcie dzieci w województwie mazowieckim stanowiła 15,7% wydatków ogółem w kraju.

Tablica 19. Świadczenia na rzecz rodziny
Table 19. Benefits to the family

Wyszczególnienie Specification	2018	2019	2020	2021
Dobry Start ^a Good Start ^a				
Kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł Amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	.	.	197027,2	197310,8
Liczba dzieci (i osób uczących się), na które wypłacono świadczenie (w ciągu roku) Number of children (and learners) for whom benefits have been paid (during a year)	.	.	657289	657691
Zasiłek rodzinny Family allowance				
Kwota świadczeń ^b wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł Amount of family allowances ^b (during a year) in thousand PLN	550878	505127	437421	377672
Dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny Children, for whom parents shall receive family allowances	274964	251701	212594	181800
Udział dzieci w wieku do 17 lat, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku Share of children aged under 17 years, for whom parents shall receive family allowances in the total number of children at this age	24,9	22,6	18,6	15,9

a W ramach programu „Dobry Start” dla każdego uczącego się dziecka, rozpoczynającego rok szkolny wypłacane jest jeden raz w roku świadczenie na wyprawkę szkolną. b Wraz z dodatkami.

a As part of the “Good Start” program, for each learning child, at the beginning of the school year, a benefit for a school layette is paid once a year. b Including appendices.

Tablica 19. Świadczenia na rzecz rodziny (dok.)
Table 19. Benefits to the family (cont.)

Wyszczególnienie Specification	2018	2019	2020	2021
Fundusz alimentacyjny Alimony fund				
Kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł Amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	146448,4	134095,5	124021,6	119949,7
Liczba wypłaconych świadczeń Number of paid benefits	355233	320652	293370	283486
Ulga prorodzinna w zeznaniach podatkowych PIT Family tax relief in PIT tax returns				
Kwota odliczeń od podatku z tytułu ulgi prorodzinnej w tys. zł Amount of tax deductions for family tax relief in thousand PLN	853545,2	872224,3	870837,1	.
Liczba dzieci ^c Number of children ^c	956068	978695	1000886	.

^c Liczba dzieci podana została łącznie, tj. dzieci, na które dokonano odliczenia od podatku jak również dzieci, na które przysługiwał zwrot nieodliczonej kwoty ulgi na dzieci.

^c The number of children was given in total, i.e. children for whom the child relief was deducted from tax as well as children who were entitled to the reimbursement of not deducted child relief.

Od 2018 r. pomoc dla rodzin z dziećmi została poszerzona o wypłatę jeden raz w roku (w wysokości 300 zł) świadczenia na wyprawkę szkolną dla każdego uczącego się dziecka rozpoczynającego rok szkolny. Świadczenie wypłacane jest w ramach programu „Dobry Start” i jest niezależne od dochodu. Przysługuje ono do ukończenia przez dziecko 20. roku życia, a na dziecko z niepełnosprawnością do ukończenia przez nie 24. roku życia. W 2021 r. wsparcie w ramach programu otrzymało 657,7 tys. uczniów, a wartość tego wsparcia to 197,3 mln zł.

W 2021 r. na zasiłki rodzinne (wraz z dodatkami), mające na celu finansowe wsparcie rodzin z dziećmi czy z osobami z niepełnosprawnością przeznaczono 377,7 mln zł, tj. o 59,7 mln zł (o 13,7%) mniej niż w 2020 r. Średnio miesięcznie pobierało je 85,1 tys. rodzin, tj. o 18,0 tys. (o 17,5%) mniej niż w 2020 r. Zasiłki rodzinne wypłacano przeciętnie miesięcznie na 181,8 tys. dzieci. Udział dzieci w wieku poniżej 18 lat, na które rodzice otrzymywali zasiłki w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku wynosił 15,9% i był o 2,7 p. proc. niższy w porównaniu z 2020 r.

Z funduszu alimentacyjnego może korzystać osoba uprawniona do pobierania alimentów w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów od dłużnika. W 2021 r. w województwie mazowieckim wypłacono 283,5 tys. świadczeń z funduszu alimentacyjnego, podczas gdy w 2020 r. było to 293,4 tys. Świadczenia te wypłacono na łączną kwotę 119,9 mln zł, o 3,3% mniejszą niż w roku poprzednim. Średnio miesięcznie wypłacono 23,6 tys. świadczeń, a ich przeciętna kwota wynosiła 423 zł, wobec wypłaconych w 2020 r. średnio miesięcznie 24,4 tys. świadczeń o przeciętnej kwocie takiej samej jak w 2021 r.

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20 tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godz. dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (Dz. U. z 2022 r. poz. 1324, z późn. zm.). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1 roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godz. dziennie.

Oddział żłobkowy przy przedszkolu to jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

W województwie mazowieckim na koniec 2021 r. funkcjonowało 861 placówek sprawujących opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3 (o 73 więcej w porównaniu z 2020 r. i o 416 więcej niż w 2015 r.), z tego 752 żłobki oraz 109 klubów dziecięcych. W 2021 r. w województwie nie występowały oddziały żłobkowe. Omawiane placówki dysponowały łącznie 31,8 tys. miejsc (o 10,1% więcej niż w 2020 r. i o 123,1% więcej niż w 2015 r.), przy czym aż 93,6% z nich oferowały żłobki. W kraju działało 5012 takich placówek, w dyspozycji których było 191,6 tys. miejsc.

Tablica 20. Żłobki i kluby dziecięce
Stan w dniu 31 grudnia
 Table 20. Nurseries and children's clubs
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Żłobki ^a Nurseries ^a	373	677	681	752
w tym publiczne of which public	88	137	146	155
Oddziały żłobkowe Nursery wards	2	–	–	–
Kluby dziecięce Children's clubs	70	109	107	109
w tym publiczne of which public	3	12	16	23
Miejsca w tys.: Places in thousands:				
w żłobkach ^b in nurseries ^b	13,3	25,7	27,0	29,7
w klubach dziecięcych in children's clubs	1,0	1,9	1,9	2,0
Dzieci przebywające (w ciągu roku) w tys.: Children staying (during the year) in thousands:				
w żłobkach ^b in nurseries ^b	18,9	35,2	36,8	41,4
w klubach dziecięcych in children's clubs	1,2	2,5	2,5	2,6

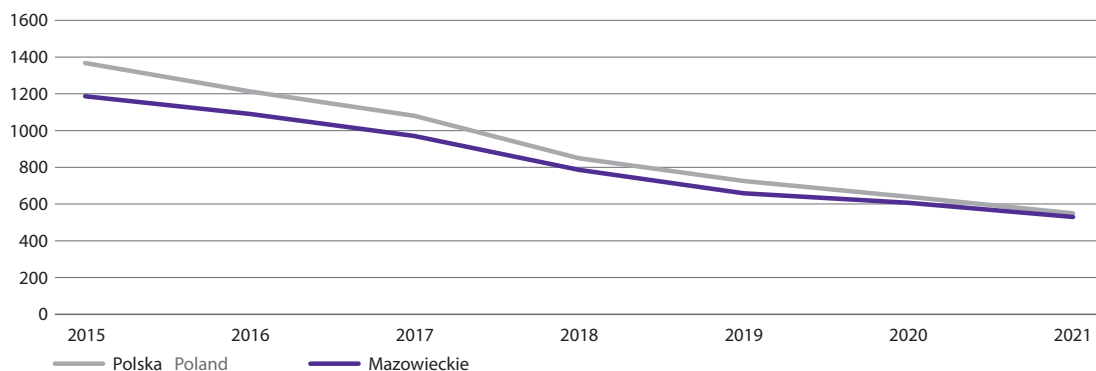
a W latach 2019–2021 łącznie ze żłobkami przyzakładowymi. b Łącznie z oddziałami żłobkowymi oraz w latach 2019–2021 żłobkami przyzakładowymi.

a In 2019–2021 including workplace nurseries. b Including nursery wards as well as in 2019–2021 workplace nurseries.

Łącznie w ciągu całego 2021 r. z placówek skorzystało 44,0 tys. dzieci (o 11,9% więcej niż w 2020 r. i o 119,1% więcej niż w 2015 r.). W końcu grudnia 2021 r. w placówkach przebywało 28,0 tys. dzieci (o 13,8% więcej w porównaniu z 2020 r. i o 113,7% więcej w stosunku do 2015 r.). Najliczniejszą grupę stanowili dwulatki – 52,8% ogółu dzieci.

Wykres 31. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach^a i klubach dziecięcych
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 31. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries^a and children's clubs
 As of 31 December

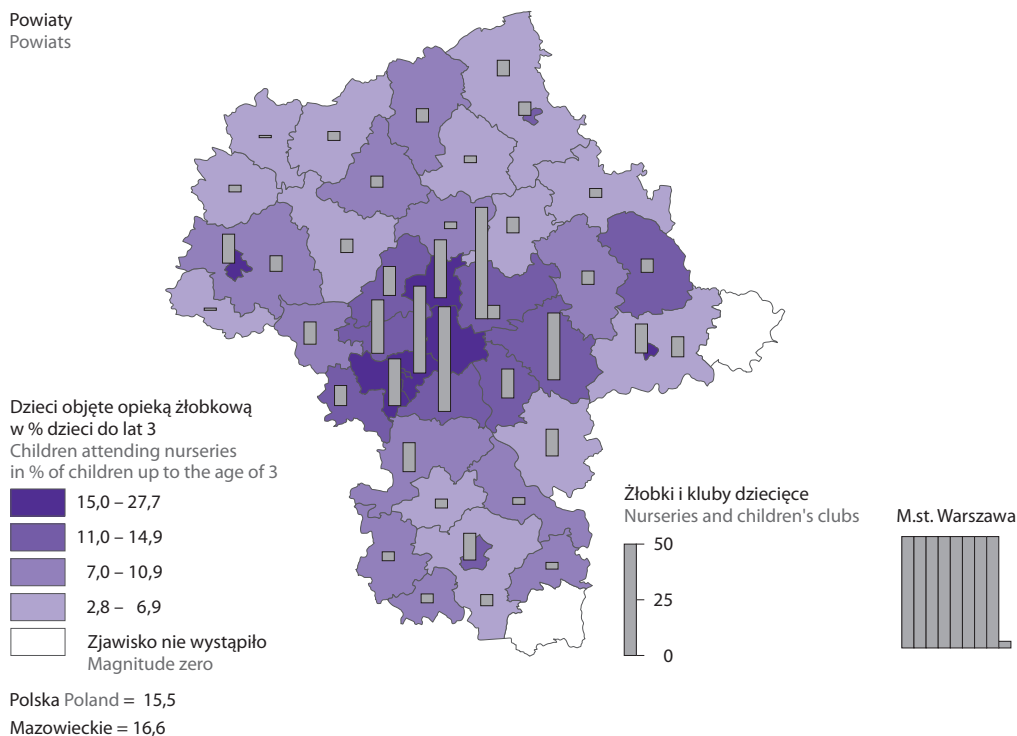
a Łącznie z oddziałami żłobkowymi oraz w latach 2017–2021 żłobkami przyzakładowymi.
 a Including nursery wards as well as in 2017–2021 workplace nurseries.

Na każde 100 miejsc oferowanych przez żłobki, oddziały żłobkowe i kluby dziecięce przypadało 530 dzieci do lat 3 zamieszkałych w województwie mazowieckim, tj. o 20 mniej niż średnio w kraju. Wskaźnik ten był niższy zarówno w stosunku do poprzedniego roku jak i do 2015 r. (odpowiednio o 76 i o 657 na każde 100 miejsc).

Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach, oddziałach żłobkowych i klubach dziecięcych w województwie mazowieckim w 2021 r. ukształtował się na poziomie 16,6% (w 2020 r. 14,1%, a w 2015 r. 7,7%), dla Polski wskaźnik był niższy i wynosił 15,5%. Wśród powiatów województwa najwyższy odsetek odnotowano w Siedlcach (27,7%) i w m.st. Warszawie (27,5%), a najniższy w powiecie gostynińskim (2,8%) oraz makowskim (3,6%). Warto zaznaczyć, że w dwóch powiatach województwa mazowieckiego (lipskim i łosickim) nie odnotowano ani jednej placówki sprawującej opiekę nad dziećmi do lat 3.

Mapa 29. Żłobki^a i kluby dziecięce w 2021 r.
Map 29. Nurseries^a and children's clubs in 2021

^a Łącznie ze żłobkami przykładowymi.
^a Including workplace nurseries.

Warunki mieszkaniowe

Housing conditions

Z roku na rok systematycznie przybywa mieszkań w zasobach mieszkaniowych (w miastach szybciej niż na wsi). W 2021 r. w województwie mazowieckim wzrost w porównaniu z rokiem poprzednim wyniósł 1,3% (1,4% w miastach wobec 1,2% na wsi). Na 1000 ludności przypadały 443 mieszkania (w miastach 500, na wsi 340).

Nieznacznie zmienia się odsetek mieszkań zlokalizowanych w miastach; w latach 2015–2021 w województwie wyniósł 72–73%, w Polsce 67–68%.

Poprawiają się warunki mieszkaniowe ludności: zmniejsza się przeciętna liczba osób w mieszkaniu, a rośnie zarówno przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania, jak i powierzchnia przypadająca na 1 osobę.

Według stanu na koniec 2021 r. zasoby mieszkaniowe w województwie mazowieckim tworzyło 2443,6 tys. mieszkań, co stanowiło 15,9% zasobów krajowych. Liczba mieszkań wzrosła w skali roku o 31,8 tys. (tj. o 1,3%), a w porównaniu z 2015 r. o 249,8 tys. (o 11,4%). Szybciej przybywa mieszkań zlokalizowanych w miastach; w ciągu 6 lat wspomniany wzrost wyniósł 13,2%, podczas gdy na wsi 6,8%. W Polsce w tym samym czasie liczba mieszkań w zasobach ogółem zwiększyła się o 8,8%, w miastach – o 9,4%, na terenach wiejskich – o 7,5%.

Tablica 21. Zasoby mieszkaniowe^a
Stan w dniu 31 grudnia

Table 21. Dwelling stocks^a
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020 ^b	2021 ^b
Mieszkania ogółem Dwellings of total	2193793	2344444	2411828	2443589
na 1000 ludności per 1,000 population	410,1	432,3	437,1	443,3
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	3,63	3,62	3,65	3,65
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor area of a dwelling in m ²	71,9	72,4	73,5	73,7
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	2,44	2,31	2,29	2,26

a Na podstawie bilansów. b Dane uwzględniają wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.

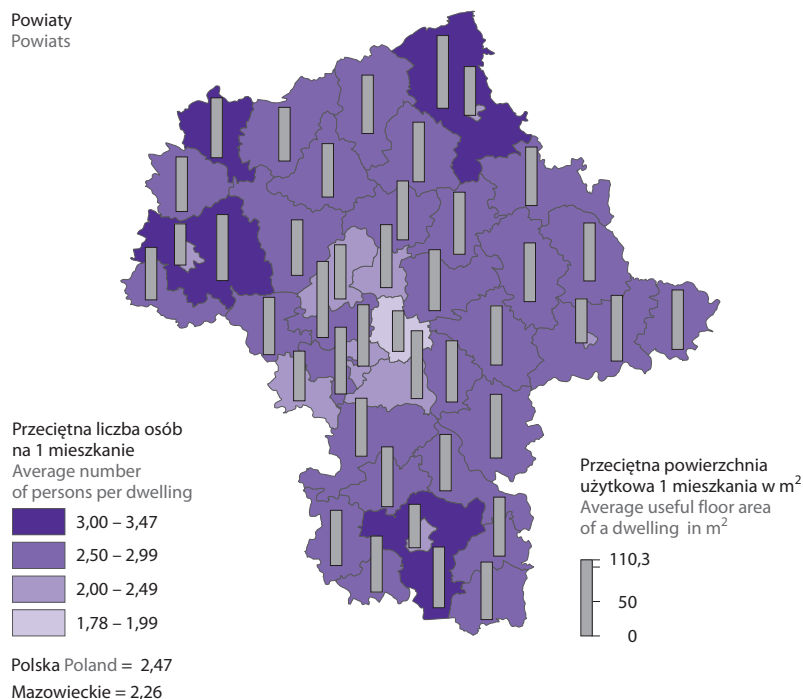
a Based on balances. b The data take into account the results of the National Population and Housing Census 2021.

Badanie z zakresu gospodarki mieszkaniowej w części dotyczącej stanu zasobów mieszkaniowych, jak i wybranych informacji charakteryzujących warunki mieszkaniowe, zostało przygotowane na podstawie opracowania statystycznego **Bilans zasobów mieszkaniowych** za dany rok (według stanu na 31 grudnia).

Zasoby mieszkaniowe – ogół mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Do zasobów mieszkaniowych nie zalicza się lokali w obiektach zbiorowego zakwaterowania (tj. hoteli pracowniczych, domów studenckich, burs i internatów, domów pomocy społecznej) z wyjątkiem znajdujących się tam mieszkań; pomieszczeń prowizorycznych oraz obiektów ruchomych (tzn. barakowozów, wagonów kolejowych, barek i statków).

**Mapa 30. Warunki mieszkaniowe ludności w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 30. Housing conditions of population in 2021
As of 31 December

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w 2021 r. wyniosła 73,7 m² (w kraju 75,1 m²), przy czym mieszkania w miastach miały średnio 64,2 m², a na wsi 99,3 m². Największe były mieszkania w powiatach warszawskim zachodnim (110,3 m²), ostrołęckim (105,4 m²) i piaseczyńskim (98,3 m²), a najmniejsze w m.st. Warszawie (58,8 m²), m. Płocku (59,7 m²) oraz m. Radomiu (62,9 m²).

Warunki mieszkaniowe określone są m.in. przez gęstość zaludnienia mieszkań (średnia liczba osób na 1 mieszkanie) oraz przez powierzchnię mieszkania przypadającą na 1 osobę. Analiza wartości tych wskaźników od 2015 r. wskazuje, że warunki mieszkaniowe zarówno w województwie, jak i w kraju ulegają systematycznej poprawie, jednak w województwie cały czas są lepsze.

Wskaźnik określający przeciętną liczbę osób przypadającą na 1 mieszkanie z roku na rok maleje; w województwie mazowieckim z 2,44 w 2015 r. do 2,26 w 2021 r. (w Polsce odpowiednio z 2,72 do 2,47). Ponadto dla miast jest niższy niż dla obszarów wiejskich; w ostatnim prezentowanym roku w województwie wyniósł odpowiednio 2,00 wobec 2,94. Wyraźne zróżnicowanie omawianego wskaźnika obserwuje się także w układzie terytorialnym; w 2021 r. zawierał się w przedziale od 1,78 w m.st. Warszawie do 3,47 w powiecie ostrołęckim.

Poprawę warunków mieszkaniowych potwierdza rosnąca z roku na rok powierzchnia mieszkania przypadająca na 1 osobę. W mazowieckim wyniosła od 29,5 m² w 2015 r. do 32,7 m² sześć lat później (w Polsce odpowiednio od 27,0 do 30,4 m²). W 2021 r. w miastach województwa na 1 osobę przypadało średnio 32,1 m² powierzchni mieszkania, a na terenach wiejskich 33,7 m². Również ten wskaźnik jest zróżnicowany terytorialnie; w ostatnim prezentowanym roku najwyższą wartość przyjął w powiecie warszawskim zachodnim (42,3 m²), a najniższą – w m. Radomiu (27,5 m²).

W 2021 r. w województwie mazowieckim w porównaniu z 2020 r. odnotowano rozwój infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej oraz gazowej (wzrosła długość sieci oraz liczba przyłączy prowadzących do budynków). Zmniejszyło się zużycie wody z wodociągów, ale zwiększyło się zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych.

Wodociągi to kompleks urządzeń wodociągowych służących do ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych, studni publicznych, urządzeń służących do magazynowania i uzdatniania wód, sieci wodociągowe, urządzenia regulujące ciśnienie wody.

W 2021 r. w województwie mazowieckim sieć wodociągowa rozdzielcza osiągnęła długość 47,3 tys. km, co stanowiło 14,9% długości w Polsce. W porównaniu z 2020 r. zwiększyła się ona o 0,9% oraz o 7,4% w stosunku do 2015 r. (w kraju odpowiednio wzrost o 1,0% i o 6,3%). Liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych wyniosła 871,5 tys. szt. i w odniesieniu do 2020 r. wzrosła o 2,6%.

W 2021 r. na terenach wiejskich zlokalizowanych było 79,3% długości sieci wodociągowej oraz 63,7% przyłączy do budynków mieszkalnych. W porównaniu z rokiem poprzednim długość sieci wodociągowej na terenach wiejskich wzrosła o 0,6%, a w miastach o 1,9%.

Wskaźnik gęstości sieci wodociągowej w 2021 r. na 100 km² wyniósł 132,9 km (w kraju 101,3 km) i w porównaniu z 2020 r. zwiększył się o 1,1 km na 100 km² (taki sam wzrost w kraju). W miastach zagęszczenie sieci było wyższe niż na wsi (437,1 km wobec 112,5 km).

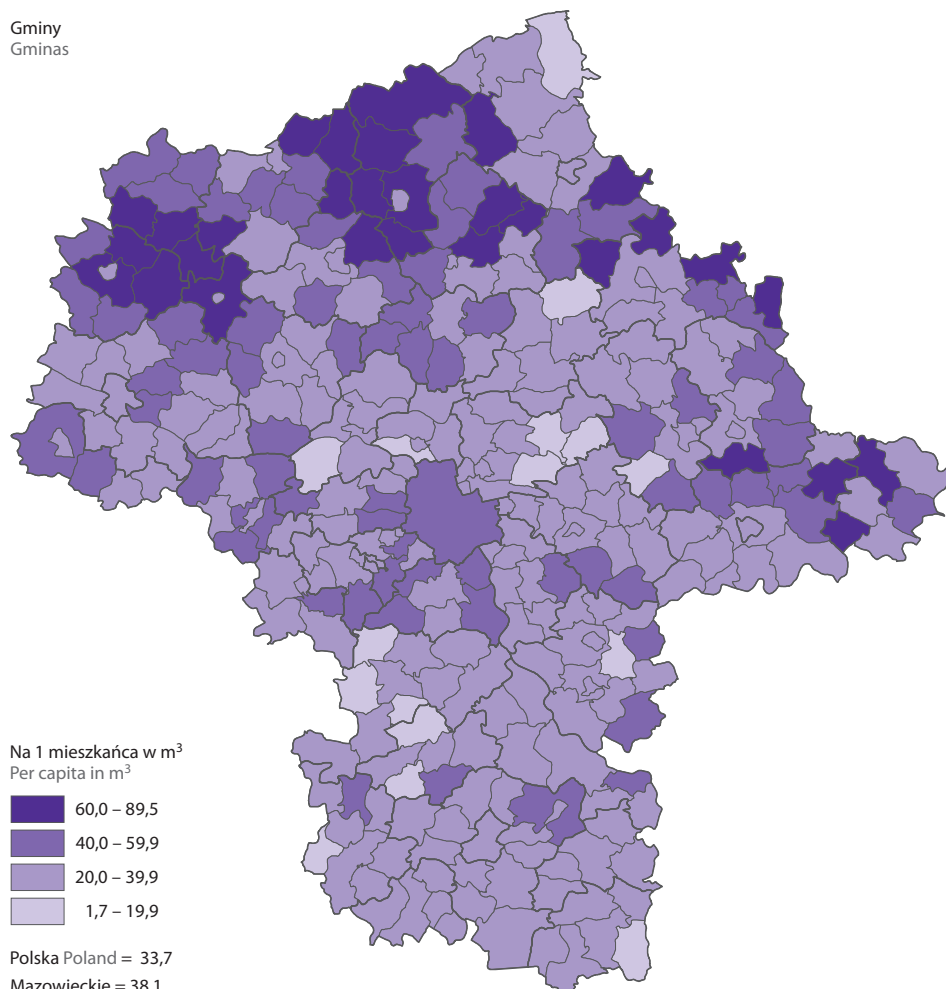
W 2021 r. z sieci wodociągowej korzystało 89,4% ogółu mieszkańców województwa (w kraju 92,8%). W porównaniu z 2020 r. wskaźnik ten wzrósł o 0,2 p. proc., a w odniesieniu do 2015 r. zmniejszył się o 0,2 p. proc. (w kraju wzrost o 0,1 p. proc. w stosunku do 2020 r. i wzrost o 1,0 p. proc. w relacji do 2015 r.). W miastach dostęp do wodociągu miało 92,2% ogółu ludności (w kraju 97,3%), a na terenach wiejskich 84,1% (w kraju 86,1%).

Tablica 22. Wodociągi
Stan w dniu 31 grudnia
Table 22. Water supply system
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Sieć rozdzielcza w km Distribution network in km	44016,3	46568,1	46861,2	47270,1
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in units	756649	828165	849506	871452
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	202,4	215,1	216,4	209,9

Zużycie wody przez gospodarstwa domowe w 2021 r. wyniosło 209,9 hm³ i w stosunku do 2020 r. zmniejszyło się o 6,5 hm³. Natomiast przeciętne zużycie wody przez gospodarstwa domowe przypadające na 1 mieszkańca kształtowało się na poziomie 38,1 m³, przy czym w miastach było to 39,1 m³, a na obszarach wiejskich 36,2 m³. W porównaniu z 2020 r. zużycie wody na 1 mieszkańca spadło o 1,1 m³ (w kraju o 0,3 m³). Na terenach wiejskich, jak i w miastach odnotowano spadek zużycia odpowiednio o 1,3 m³ i 1,0 m³. W układzie terytorialnym największe zużycie wody na 1 mieszkańca wystąpiło w gminie Siemiątkowo (89,5 m³), natomiast najmniejsze w gminie Pniewy (1,7 m³).

Mapa 31. Zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w 2021 r.
 Map 31. Consumption of water from water supply systems in households in 2021

Kanalizacja to kompleks urządzeń kanalizacyjnych służący do odprowadzania ścieków: sieć kanalizacyjna, wyloty urządzeń służących do wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, urządzenia podczyszczające i oczyszczające ścieki oraz przepompownie ścieków.

W 2021 r. długość sieci kanalizacyjnej w województwie mazowieckim wyniosła 17,8 tys. km i stanowiła 10,2% długości krajowej. W stosunku do 2020 r. zwiększyła się o 1,8%, a w porównaniu z 2015 r. o 20,9% (w kraju odpowiednio wzrost o 2,3% i o 15,9%). Liczba przyłączy kanalizacyjnych prowadzących do budynków mieszkalnych w relacji do 2020 r. wzrosła o 3,4% osiągając poziom 471,8 tys. szt.

Na obszarach wiejskich usytuowanych było 51,6% sieci kanalizacyjnej oraz 40,6% przyłączy. W porównaniu z 2020 r. długość sieci na terenach wiejskich wzrosła o 138,8 km, a liczba przyłączy o 7,0 tys. szt. (w miastach wzrost odpowiednio o 167,1 km i o 8,3 tys. szt.).

W 2021 r. w województwie mazowieckim siecią kanalizacyjną odprowadzono 231,7 hm³ ścieków. W porównaniu z 2020 r. ich ilość wzrosła o 1,2% (w miastach na tym samym poziomie, a na wsi wzrost o 8,9%).

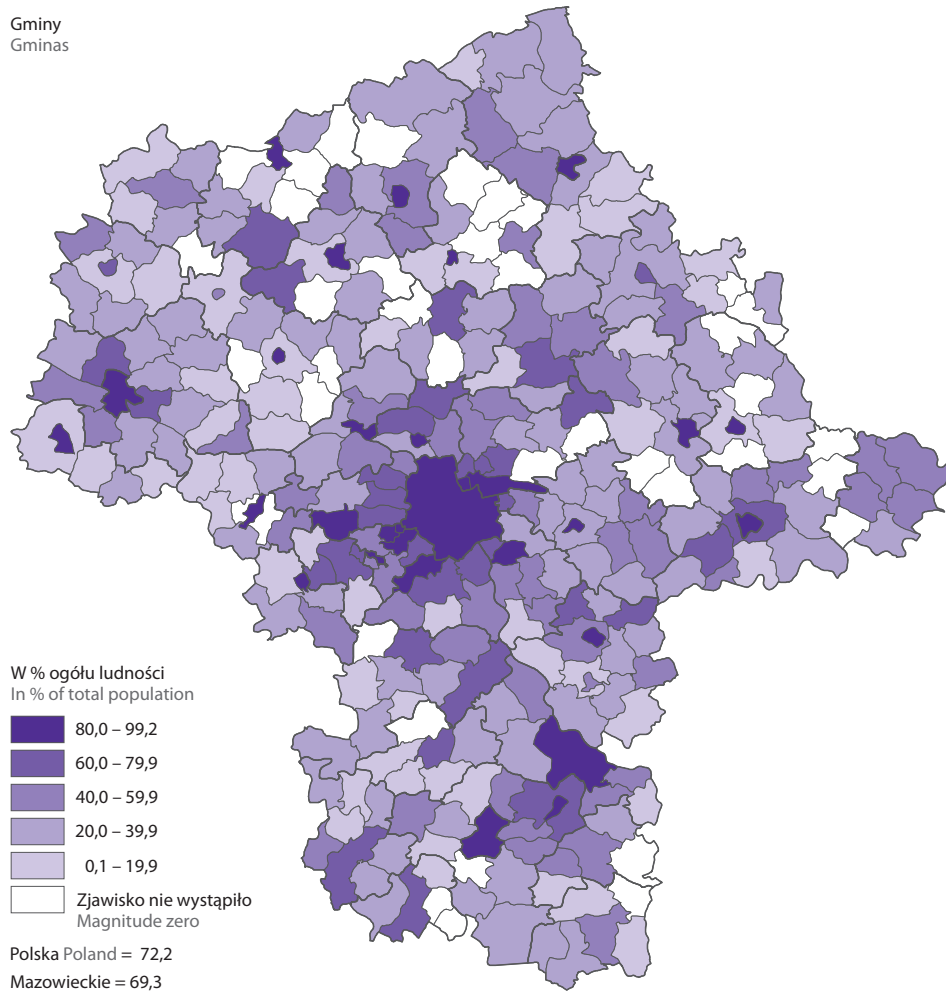
Gęstość sieci kanalizacyjnej w przeliczeniu na 100 km² wyniosła w województwie 49,9 km (w kraju 55,5 km) i w porównaniu z 2020 r. wzrosła o 0,8 km na 100 km² (w kraju wzrost o 1,3 km na 100 km²). W miastach zagęszczenie sieci kanalizacyjnej wyniosło 384,7 km wobec 27,5 km na terenach wiejskich.

Tablica 23. Kanalizacja
Stan w dniu 31 grudnia
 Table 23. Sewage system
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Sieć kanalizacyjna ^a w km Sewage system ^a in km	14680,0	16920,9	17445,1	17751,0
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in units	352092	438509	456464	471800
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm ³	205,3	224,3	229,0	231,7
w tym oczyszczane of which treated	202,4	220,6	219,6	221,7

a Łącznie z kolektorami.
 a Including collectors.

Mapa 32. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2021 r.
 Map 32. Population connected to the sewage system in 2021

Z sieci kanalizacyjnej w 2021 r. korzystało 69,3% ogółu mieszkańców województwa mazowieckiego (w kraju 72,2%). Wskaźnik ten wzrósł o 0,3 p. proc. w porównaniu z 2020 r. i o 1,8 p. proc. w stosunku do 2015 r. (w kraju odpowiednio wzrost o 0,3 p. proc. i o 2,5 p. proc.). W miastach udział ludności korzystającej z sieci kanalizacyjnej wyniósł 89,3% (w kraju 91,3%), na obszarach wiejskich 32,9% (w kraju 43,9%).

Wśród gmin województwa mazowieckiego największy udział mieszkańców korzystających z sieci kanalizacyjnej odnotowano w miastach: Pionki (99,2%), Płońsk (97,4%), Siedlce (95,9%), Radom (95,2%), Ostrołęka (95,1%), a w 38 gminach nie korzystano z sieci kanalizacyjnej.

Sieć gazowa to system przewodów doprowadzających do odbiorców paliwa gazowe przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przesyłu i dystrybucji gazu. W systemie przewodów różni się:

- sieć przesyłową i rozdzielczą (na gaz wysokometanowy i zaazotowany) – przewody uliczne przeznaczone do doprowadzenia gazu do budynków lub innych obiektów za pośrednictwem przyłączy;
- przyłącza – system przewodów łączących sieć rozdzielczą z budynkami i innymi obiektami.

Długość sieci gazowej w 2021 r. w województwie wyniosła 18,7 tys. km, co stanowiło 11,3% długości w Polsce. W porównaniu z 2020 r. zwiększyła się o 3,0%, a w stosunku do 2015 r. o 17,4% (w kraju odpowiednio wzrost o 2,2% i o 13,5%). Liczba przyłączy gazowych wyniosła 452,0 tys. szt. i była większa o 3,6% niż w 2020 r.

Na obszarach wiejskich długość sieci gazowej stanowiła 55,9% całej sieci gazowej województwa, a liczba wszystkich przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych – 38,6%. W odniesieniu do 2020 r. długość sieci na obszarach wiejskich wzrosła o 402,6 km (o 4,0%), a w miastach o 148,4 km (o 1,8%).

W ciągu 2021 r. zużyto 11406,6 GWh gazu sieciowego i w stosunku do 2020 r. zużycie to wzrosło o 16,2% (w kraju o 18,2%) przy równoczesnym wzroście liczby odbiorców o 2,6% (w kraju o 2,5%). Wzrost zużycia gazu oraz liczby odbiorców wystąpił zarówno wśród mieszkańców wsi, jak i miast. Na obszarach wiejskich odpowiednio o 20,5% i 8,7%, a miejskich o 14,5% i o 1,7%. W porównaniu z 2020 r. zużycie gazu sieciowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa mazowieckiego wzrosło o 16,3% (na wsi wzrost o 20,6% i w miastach o 14,7%).

**Tablica 24. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 24. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	15937,9	17653,0	18156,9	18707,9
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in units	394560	423911	436531	452030
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands	1189,1	1309,2	1403,8	1440,6
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh in GWh	8378,5	9546,8	9818,3	11406,6
na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh	1568,8	1764,2	1778,5	2069,0

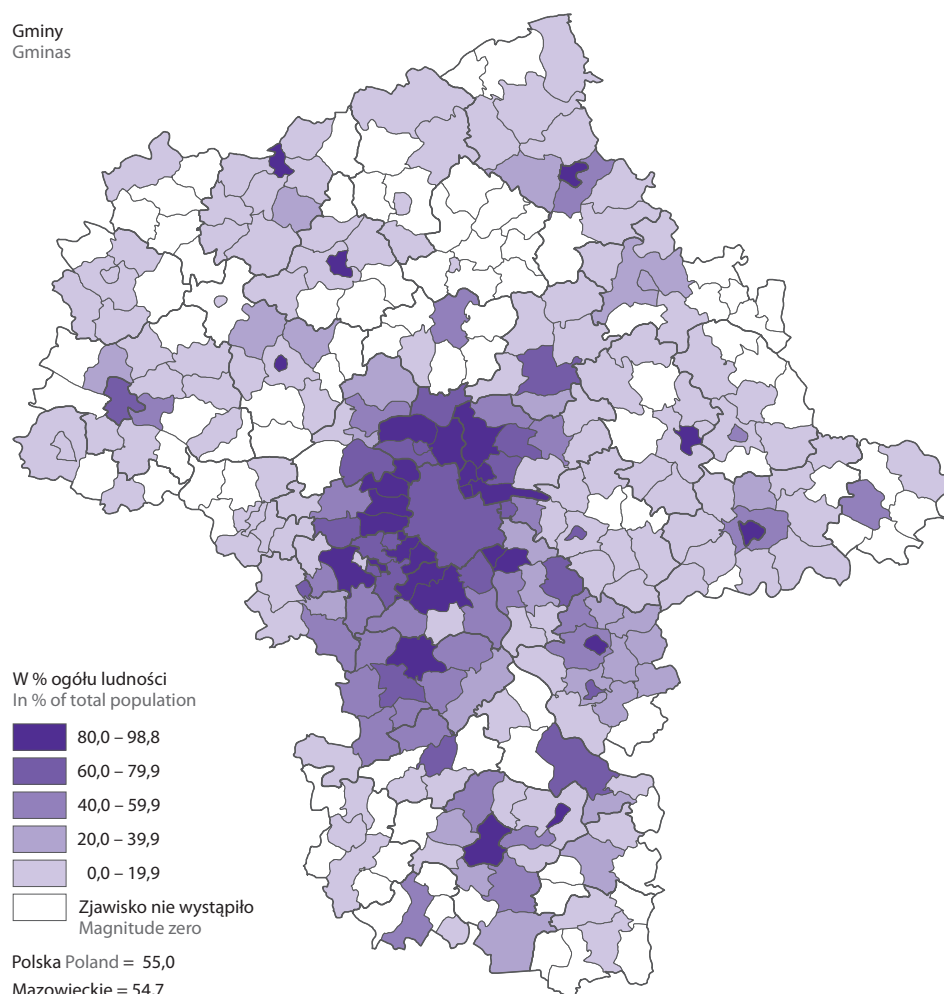
a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.
a Including gas customers using collective gas-meters.

W 2021 r. gęstość sieci gazowej w przeliczeniu na 100 km² wyniosła 49,1 km (w kraju 49,3 km) i w odniesieniu do 2020 r. wzrosła o 4,0 km na 100 km² (w kraju wzrost o 4,4 km). W miastach województwa zagęszczenie sieci wyniosło 364,9 km i było znacznie większe niż na terenach wiejskich, gdzie wskaźnik ten osiągnął wartość 28,0 km.

W 2021 r. z sieci gazowej korzystało 54,7% ludności województwa mazowieckiego (w kraju 55,0%). W porównaniu z 2020 r. odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej zwiększył się o 0,6 p. proc., a w stosunku do 2015 r. o 1,2 p. proc. W kraju w porównaniu z 2020 r. wskaźnik ten zwiększył się o 0,5 p. proc., a w relacji do 2015 r. o 2,9 p. proc. W miastach województwa z sieci gazowej korzystało 69,8% ludności ogółem (w kraju 72,7%), podczas gdy na terenach wiejskich – 27,0% (w kraju 28,9%). Najwyższy odsetek mieszkańców korzystających z sieci gazowej wystąpił w gminach: m. Węgrów (98,8%), m. Józefów (97,9%), m. Garwolin (97,7%), Raszyn (96,7%), m. Pionki (95,2%), m. Mława (95,1%), natomiast w 91 gminach województwa nie korzystano z sieci gazowej.

Mapa 33. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2021 r.
Map 33. Population connected to the gas supply system in 2021

Ochrona zdrowia

Health care

W 2021 r. w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się liczba podmiotów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, a także liczba udzielonych w nich porad. Liczba szpitali ogólnych pozostała bez zmian, a wykorzystanie łóżek wyniosło ponad 60%. Zwiększyła się liczba personelu medycznego w podstawowych grupach zawodów medycznych: lekarzy, lekarzy dentystów, pielęgniarek, położnych, farmaceutów, fizjoterapeutów i diagnostów laboratoryjnych. Odnotowano wzrost liczby wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego (ZRM) na miejsce zdarzenia, a także liczby osób, którym udzielono pomocy medycznej.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej tj. szpitalach – ogólnych, psychiatrycznych i uzdrowiskowych, ośrodkach leczenia odwykowego, ośrodkach rehabilitacyjnych dla narkomanów, regionalnych ośrodkach psychiatrii sądowej, zakładach opiekuńczo-leczniczych i pielęgnacyjno-opiekuńczych, hospicjach, oddziałach opieki paliatywnej, sanatoriach.

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

Tablica 25. Placówki opieki zdrowotnej
Stan w dniu 31 grudnia

Table 25. Health care facilities
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Przychodnie Out-patient departments	2741	3096	3097	3219
Praktyki lekarzy i lekarzy dentystów ^a Medical and dental practices ^a	320	273	256	244
Porady udzielone ^b w tys. Consultations provided ^b in thousands	46306,8	50705,4	45017,6	51143,9
lekarskie medical	41130,9	45031,7	40463,0	46179,9
stomatologiczne dental	5175,9	5673,7	4554,6	4964,0
Szpitale ogólne General hospitals	112	112	118	118
łóżka w szpitalach ogólnych beds in general hospitals	25929	24028	24294	25071
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	48,5	44,3	44,0	45,5
wykorzystanie łóżek w % usage of beds in %	69,3	70,0	55,7	60,5
przeciętny pobyt chorego w dniach average patient stay in days	5,1	5,0	5,1	5,2

^a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. ^b W ciągu roku; łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów; łącznie z poradami z izb przyjęć udzielanymi pacjentom niehospitalizowanym.

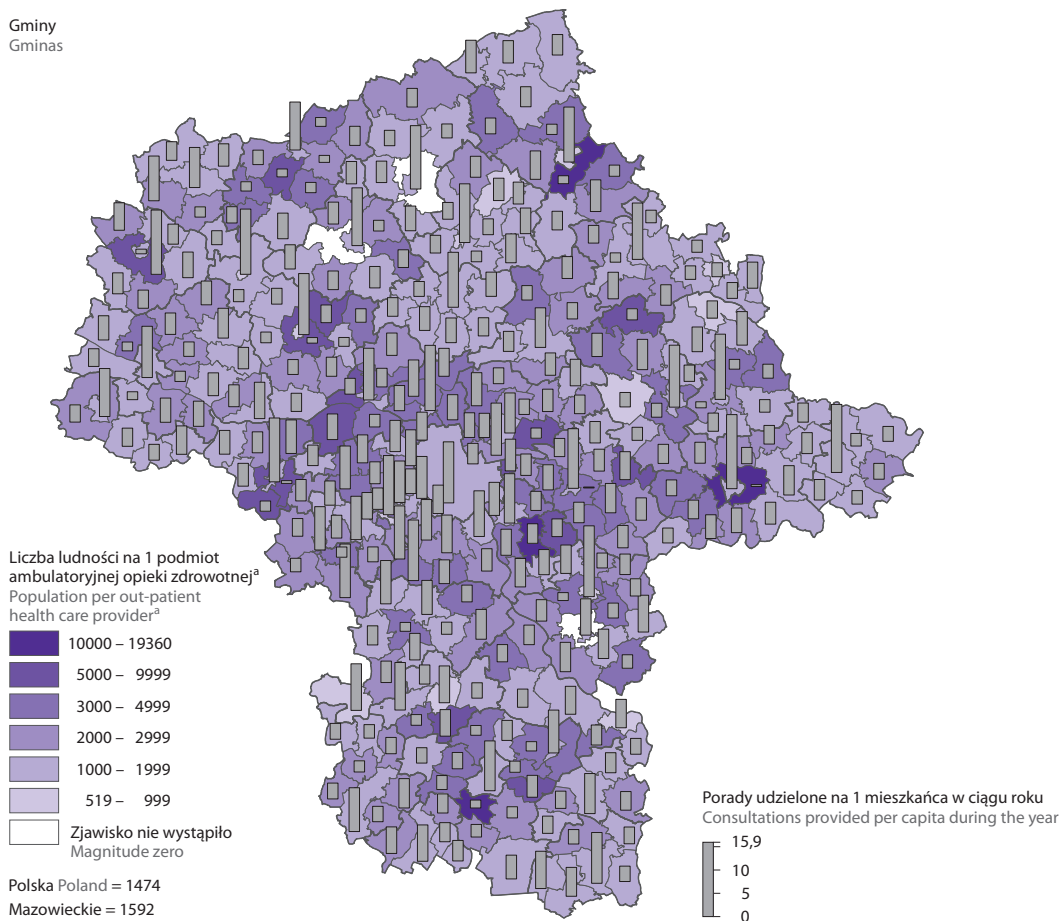
^a Data concern practices that signed a contract with the National Health Fund or out-patient departments. ^b During the year; including consultations paid by patients; including consultations provided to non-hospitalised patients in admission rooms.

W końcu 2021 r. w województwie mazowieckim działały 3463 (najwięcej w Polsce) podmioty ambulatoryjnej opieki zdrowotnej, z czego 3219 przychodni i 244 praktyki lekarskie i stomatologiczne realizujące świadczenia finansowane ze środków publicznych. Liczba przychodni wzrosła zarówno w stosunku do 2020 r., jak i do 2015 r. (odpowiednio o 3,9% i o 17,4%). Liczba praktyk lekarskich, które podpisały umowy z NFZ lub przychodniami wzrosła w stosunku do 2020 r. o 3,2%, a w stosunku do 2015 r. zmniejszyła się o 20,0%. Natomiast liczba praktyk stomatologicznych zmniejszyła się zarówno w porównaniu z 2020 r., jak i 2015 r. (odpowiednio o 5,8% i o 24,3%).

Liczba ludności przypadająca na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej była o 118 większa niż średnio w kraju, tj. 1592 (o 54 osoby mniej niż rok wcześniej i o 156 mniej niż w 2015 r.). Najwyższe wartości wskaźnik ten osiągnął w gminach wiejskich Siedlce (19,4 tys. osób) i Kowala (12,4 tys.), najmniejsze zaś w gminie wiejskiej Szulborze Wielkie (519) i mieście Raciąż (581). Na terenie trzech gmin wiejskich województwa mazowieckiego (Ciechanów, Łaskarzew i Przasnysz) nie było przychodni i praktyk lekarskich.

Mapa 34. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2021 r.

Map 34. Out-patient health care in 2021

^a Stan w dniu 31 grudnia.
^a As of 31 December.

W ciągu 2021 r. w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej udzielono 51143,9 tys. porad (o 13,6% więcej niż w 2020 r. i o 10,4% więcej niż w 2015 r.), co stanowiło 15,9% wszystkich porad w Polsce. W podstawowej opiece zdrowotnej udzielonych było 44,3% porad ambulatoryjnych, a 55,7% w opiece specjalistycznej, w tym 9,8% przez lekarzy dentyistów.

Liczba udzielonych porad ogółem w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa mazowieckiego wyniosła 9,2 (o 1,2 więcej niż w 2020 r. i o 0,7 więcej niż w 2015 r.). Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w miastach Siedlce (15,9 porady), Garwolin (15,2 porady) oraz Łosice (14,6), najniższą zaś w gminach wiejskich Mińsk Mazowiecki (0,2), Siedlce (0,4) i Sochaczew (0,6).

W województwie mazowieckim na koniec 2021 r. funkcjonowało 118 szpitali ogólnych (stacjonarnych), tj. tyle samo co w 2020 r., ale o 6 więcej niż w 2015 r. W placówkach tych do dyspozycji pacjentów było 25,1 tys. łóżek (wzrost o 3,2% w stosunku do 2020 r., ale spadek o 3,3% w porównaniu z 2015 r.). Na 10 tys. mieszkańców województwa przypadało 45 łóżek (średnio 220 osób na 1 łóżko), podczas gdy w Polsce wskaźnik ten wyniósł 44 (225 osób na 1 łóżko). Przeciętne wykorzystanie łóżka w ciągu roku wyniosło 60,5% i było większe o 4,8 p. proc. niż w 2020 r., ale o 8,8 p. proc. mniejsze niż w 2015 r.

W 2021 r. z uwagi na trwającą epidemię COVID-19 znaczna część łóżek szpitalnych z różnych oddziałów, w zależności od potrzeb i możliwości przeznaczana była na leczenie i obserwację pacjentów z podejrzeniem COVID-19 lub przywracano im ich pierwotne przeznaczenie. Według stanu na koniec 2021 r. w szpitalach ogólnych w województwie mazowieckim na leczenie pacjentów z COVID-19 i z podejrzeniem COVID-19 przeznaczonych było łącznie 3826 łóżek, co stanowiło 12,1% tych łóżek w szpitalach ogólnych w kraju. W odniesieniu do liczby mieszkańców wskaźnik liczby łóżek COVID-19 na 10 tys. ludności województwa wyniósł 6,9 (w Polsce 8,3).

W 2021 r. w szpitalach ogólnych hospitalizowanych było 930,8 tys. pacjentów (o 8,6% więcej niż w roku poprzednim, ale o 20,2% mniej niż w 2015 r.). W przeliczeniu na 10 tys. ludności, z opieki stacjonarnej szpitali ogólnych skorzystało 1688 osób (w Polsce 1667 osób), tj. o 135 osób więcej w porównaniu z 2020 r., ale o 495 osób mniej niż w 2015 r.

W 2021 r. średni czas pobytu chorego na oddziale szpitalnym wyniósł 5,2 dnia i w porównaniu z 2020 r. jak i 2015 r. był dłuższy o 0,1 dnia.

W 2021 r. w województwie mazowieckim działalność prowadziło również 30 szpitali dziennych (w Polsce 219) oferując 621 miejsc dziennego pobytu. W ramach opieki dziennej, realizowanej w szpitalach stacjonarnych oraz szpitalach dziennych, leczonych było łącznie 705,2 tys. osób. Pacjenci leczenia dziennie w szpitalach stacjonarnych stanowili 95,6%, a leczeni w szpitalach dziennych tzw. „jednego dnia” – 4,4%.

W 2021 r. na terenie województwa mazowieckiego opiekę długoterminową świadczyło 45 zakładów opiekuńczo-leczniczych (o charakterze ogólnym) oraz 22 zakłady pielęgnacyjno-opiekuńcze, a także 15 hospicjów i 1 oddział opieki paliatywnej, które dysponowały łącznie 5374 łóżkami, tj. mniej o 1,8% w porównaniu z 2020 r., ale o 11,7% więcej w stosunku do 2015 r. W ciągu roku w placówkach opieki długoterminowej przebywało 10,4 tys. osób – byli to głównie pacjenci zakładów opiekuńczo-leczniczych (60,4%). W przeliczeniu na każde 10 tys. ludności, z tej formy opieki skorzystało 19 pacjentów (w kraju 21), czyli o 1 osobę więcej niż w 2020 r. i o 3 osoby mniej niż w 2015 r.

W województwie w końcu 2021 r. działały 34 zakłady stacjonarnej całodobowej opieki psychiatrycznej (9 szpitali psychiatrycznych, 3 ośrodki leczenia odwykowego alkoholowego, 12 ośrodków rehabilitacyjnych dla uzależnionych od substancji psychoaktywnych (także ośrodki MONAR), 8 zakładów opiekuńczo-leczniczych typu psychiatrycznego i 2 regionalne ośrodki psychiatrii sądowej). Łączna liczba łóżek we wszystkich tych obiektach wyniosła 4220, przy czym większość (63,9%) były to łóżka w szpitalach psychiatrycznych. W 2021 r. leczeniem objęto 34,9 tys. osób, tj. więcej o 6,6% niż w 2020 r., ale o 20,6% mniej niż w 2015 r.

W związku z trwającym stanem epidemii COVID-19 rok 2021 r. był kolejnym rokiem, w którym występowały czasowe ograniczenia wykonywania działalności leczniczej w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego oraz rehabilitacji leczniczej. Od początku 2021 r. do 10 marca zakłady te nie funkcjonowały. Zmieniono również zasady pobytu pacjentów w uzdrowiskach. Warunkiem rozpoczęcia leczenia był negatywny wy-

nik testu diagnostycznego w kierunku SARS-CoV-2 albo dostarczenie świadectwa zaszczepienia pacjenta przeciwko COVID-19.

Usługi leczenia uzdrowiskowego świadczyło 1 sanatorium i 1 szpital oraz 7 stacjonarnych zakładów rehabilitacji leczniczej, które łącznie dysponowały 784 łózkami. Z usług placówek w trybie stacjonarnym skorzystało 4,6 tys. kuracjuszy (o 106,1% więcej niż w 2020 r. i o 42,5% więcej niż w 2015 r.), natomiast 0,5 tys. pacjentów leczyło się w trybie ambulatoryjnym (o 8,2% więcej niż w 2020 r., w 2015 r. nie było pacjentów leczonych ambulatoryjnie).

Podstawowym zadaniem sprawnie działającego systemu ochrony zdrowia jest zapewnienie dostępu do kadry medycznej, a także dbanie o jakość oferowanych usług.

W województwie mazowieckim w 2021 r. opiekę nad pacjentami sprawowało 23,9 tys. lekarzy (o 3,2% więcej niż w 2020 r. i o 4,8% więcej niż w 2019 r.) oraz 6,0 tys. lekarzy dentystów (odpowiednio więcej o 3,6% i o 4,2%). Pracujących bezpośrednio z pacjentem było 33,7 tys. pielęgniarek (o 1,9% więcej w porównaniu z 2020 r. i o 4,6% więcej niż w 2019 r.) i 4,3 tys. położnych (odpowiednio więcej o 4,1% i o 10,0%). W końcu 2021 r. pracowało 4,4 tys. farmaceutów, 4,9 tys. fizjoterapeutów i 3,1 tys. diagnostów laboratoryjnych. W odniesieniu do 2020 r. odnotowano wzrost liczby farmaceutów o 1,1%, fizjoterapeutów o 7,4% i diagnostów laboratoryjnych o 50,7%, a w stosunku do 2019 r. odpowiednio wzrost o 2,2%, o 17,9% i o 51,4%.

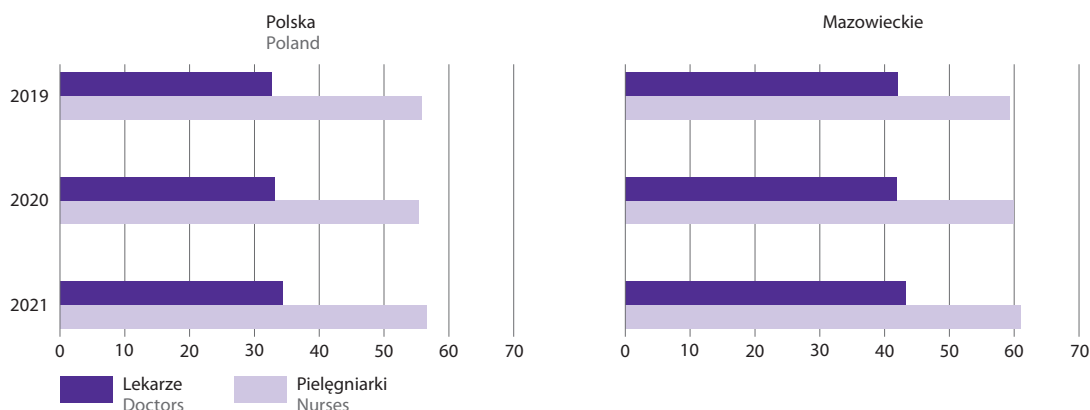
Od 2019 r. dane dotyczące **lekarzy, lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych** opracowane są w oparciu o źródła administracyjne, w tym rejestry:

- posiadających prawo wykonywania zawodu (lekarzy i lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych),
- płatników składek ZUS,
- podmiotów wykonujących działalność leczniczą,
- praktyk lekarskich,
- praktyk pielęgniarek i położnych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, bez względu na główne miejsce pracy. W związku z przejściem na nowe źródło dane nie są porównywalne z danymi opublikowanymi w poprzednich edycjach Raportu, opartymi o metodę sprawozdawczości.

Wykres 32. Lekarze i pielęgniarki na 10 tys. ludności
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 32. Doctors and nurses per 10 thousand population
As of 31 December

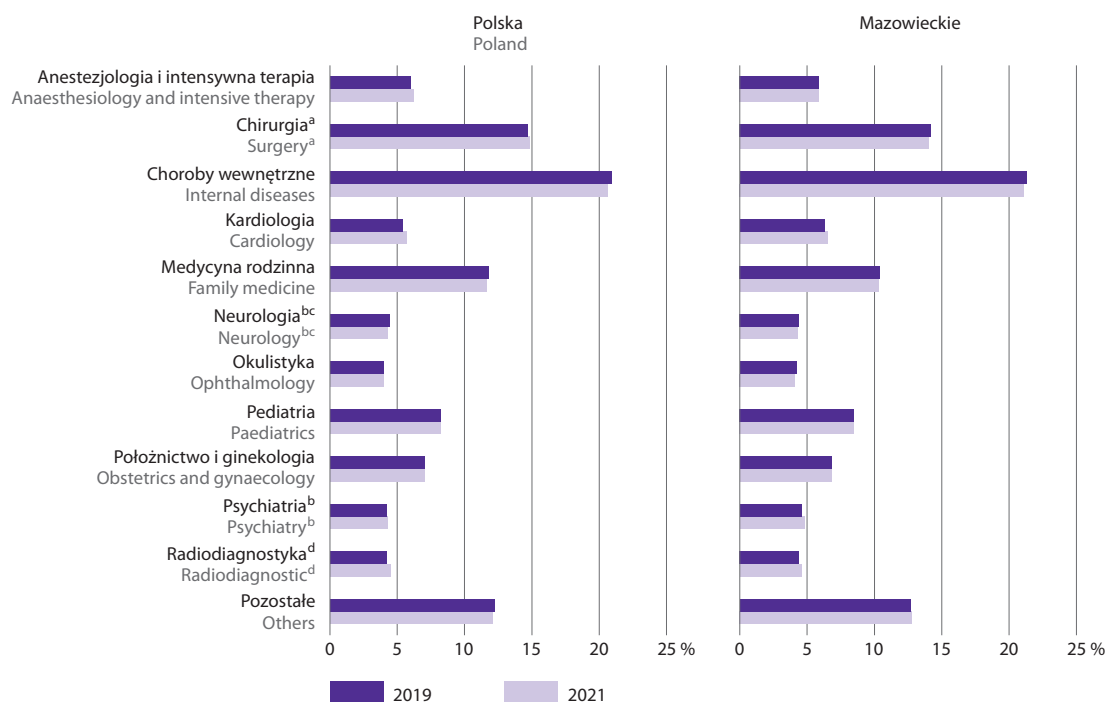

Zapewnienie odpowiedniej dostępności do personelu medycznego opartej na potrzebach mieszkańców stanowi jedno z najważniejszych wyzwań współczesnej polityki zdrowotnej.

W końcu 2021 r. w województwie mazowieckim liczba lekarzy pracujących bezpośrednio z pacjentem przypadająca na 10 tys. ludności wynosiła 43 (w kraju 34), tj. o 1 więcej zarówno w stosunku do 2020 r. jak i do 2019 r. W przypadku pielęgniarek pracujących bezpośrednio z pacjentem omawiany wskaźnik w 2021 r. wyniósł 61 (w kraju 57), tj. o 1 więcej niż w 2020 r. i o 2 więcej niż w 2019 r.

O poziomie kwalifikacji lekarzy świadczy odsetek lekarzy specjalistów. Na koniec 2021 r. ich udział w ogólnej liczbie lekarzy wyniósł 66,1%. Najwięcej lekarzy posiadało specjalizację z zakresu chorób wewnętrznych (21,1%), chirurgii (14,0%) oraz medycyny rodzinnej (10,3%).

Wykres 33. Lekarze specjaliści
Stan w dniu 31 grudnia
 Chart 33. Medical specialists
 As of 31 December

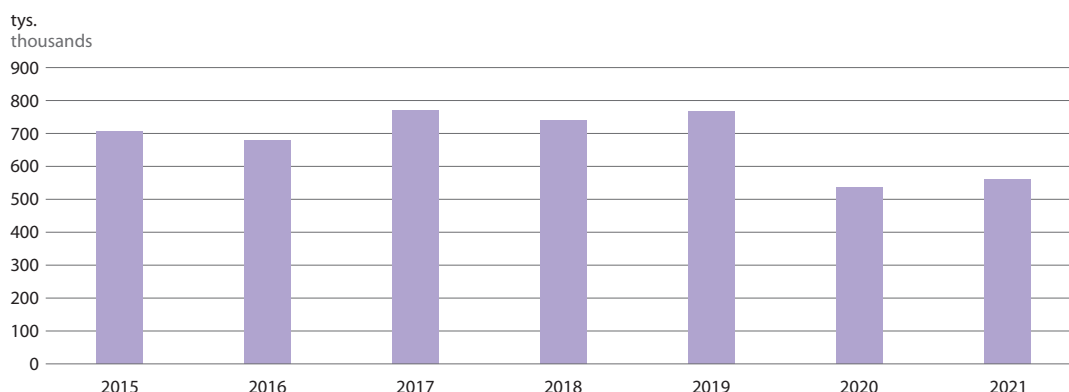
a Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej, szczękowej, kardiocirurgii, urologii oraz chirurgii naczyniowej. b Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. c, d Także: c – neuropatologii, d – radiologii i diagnostyki obrazowej, radioterapii onkologicznej i radiologii dziecięcej.

a General, paediatric and thoracic surgery, orthopaedics and traumatology, orthopaedics and traumatology of the locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic, maxillo-facial surgery, cardiosurgery as well as urology and vascular surgery. b Including children's specialist. c, d Also: c – neuropathology, d – radiology and imaging diagnostics, oncological radiotherapy and children's radiology.

W 2021 r. pomoc medyczną w nagłych wypadkach świadczyły 202 zespoły ratownictwa medycznego (o 2 więcej niż w 2020 r. i o 17 więcej niż w 2015 r.), w tym 163 zespoły podstawowe i 39 specjalistycznych. W ramach systemu działały 3 śmigłowce jako lotnicze zespoły ratownictwa medycznego oraz 32 szpitalne oddziały ratunkowe (SOR). Z systemem współpracowało także 10 izb przyjęć i 2 centra urazowe, w tym 1 centrum urazowe dla dzieci. Wskaźnik dostępności świadczeń medycznych udzielanych przez zespoły ratownictwa medycznego, wyrażony jako liczba zespołów (podstawowych i specjalistycznych) na 100 tys. ludności wyniósł 3,7 (w kraju 4,2).

Wykres 34. Świadczenia udzielone w trybie ambulatoryjnym w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć

Chart 34. Out-patient health services provided in hospital emergency wards and admission rooms

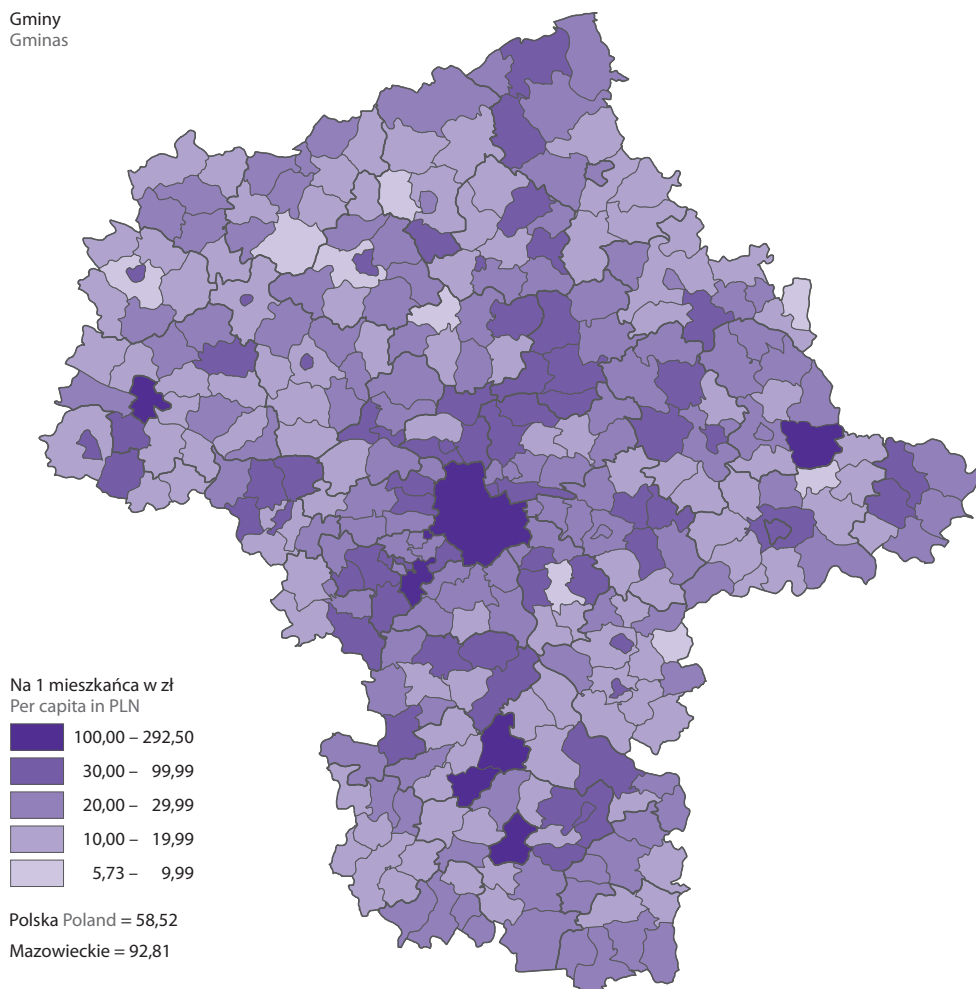

W ciągu 2021 r. odnotowano 422,8 tys. (o 9,7% więcej w porównaniu z poprzednim rokiem i o 9,3% mniej niż w 2015 r.) wyjazdów/wylotów zespołów na miejsce zdarzenia, z czego zdecydowaną większość (78,3%) stanowiły wyjazdy do domu pacjenta. W przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2021 r. przypadało 76,69 (w Polsce 80,5) wyjazdów ZRM. Udzieliły one świadczeń zdrowotnych 423,5 tys. osób (o 9,9% więcej niż w roku poprzednim, ale o 9,5% mniej niż w 2015 r.).

Szpitalne oddziały ratunkowe (SOR) zapewniały świadczenia zdrowotne w dwóch trybach: ambulatoryjnym tzw. „jednego dnia” (z zamiarem planowanego zakończenia udzielenia świadczenia w ciągu 24 godzin) oraz stacjonarnym powyżej 24 godzin.

W 2021 r. w izbach przyjęć lub SOR udzielono doraźnej pomocy medycznej w trybie ambulatoryjnym 530,6 tys. osób (o 3,1% więcej niż w 2020 r., ale o 22,6% mniej niż w 2015 r.). Liczba leczonych w trybie stacjonarnym wyniosła 203,0 tys., z czego 52,7% leczonych przekazano do leczenia szpitalnego. Pacjenci leczeni ambulatoryjnie najczęściej korzystali ze świadczeń w zakresie chirurgii (33,7%) i chorób wewnętrznych (14,6%).

Mapa 35. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2021 r.
 Map 35. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Health care” division in 2021

W województwie mazowieckim w 2021 r. gminy i miasta na prawach powiatu na opiekę zdrowotną wydały ogółem 511,7 mln zł, co stanowiło 1,2% wydatków ogółem (w kraju 0,9%). W stosunku do 2020 r. udział wydatków na ochronę zdrowia zwiększył się o 0,1 p. proc., a w porównaniu z 2015 r. zmniejszył się o 0,2 p. proc.

Większość (49,7%) wydatków w dziale „Ochrona zdrowia”, gminy i miasta na prawach powiatu przeznaczyły na szpitale ogólne, 25,0% wydatków przeznaczyły na przeciwdziałanie alkoholizmowi, natomiast 3,6% środków wydano na lecnictwo ambulatoryjne.

W 2021 r. na ochronę zdrowia na jednego mieszkańca omawiane jednostki wydały przeciętnie 92,81 zł (w kraju 58,52 zł); w 2020 r. było to 86,44 zł, a w 2015 r. – 69,56 zł. Spośród gmin i miast na prawach powiatu województwa mazowieckiego, stosunkowo najwięcej środków na opiekę zdrowotną każdego swojego mieszkańca przeznaczyły gminy wiejskie Repki (292,50 zł) i Stromiec (255,12 zł), natomiast najmniej gmina wiejska Celestynów (5,73 zł).

W 2021 r. w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się liczba widzów w kinach stałych oraz liczba zwiedzających muzea, galerie i salony sztuki. Zmniejszyła się natomiast liczba widzów i słuchaczy w teatrach i instytucjach muzycznych, liczba czytelników bibliotek publicznych oraz liczba uczestników imprez w centrach, domach i ośrodkach kultury, klubach i świetlicach.

Według stanu w końcu 2021 r. najliczniejszą grupę instytucji kultury stanowiły placówki biblioteczne, tj. biblioteki publiczne wraz z filiami oraz punkty biblioteczne. W 2021 r. w województwie mazowieckim działało 1035 placówek bibliotecznych (o 2 mniej niż w 2020 r. i o 40 mniej niż w 2015 r.), które stanowiły 12,1% ogólnej liczby placówek bibliotecznych w kraju. W 2021 r. na 1 placówkę biblioteczną przypadało średnio 5326 osób, w kraju średnio 4441 osób. W ciągu roku 766,2 tys. czytelników bibliotek publicznych (o 1,4% mniej niż rok wcześniej i 19,1% mniej niż w 2015 r.) wypożyczyło na zewnątrz 12836,7 tys. woluminów księgozbioru (o 17,4% więcej niż w 2020 r. i o 13,4% mniej niż w 2015 r.). Mazowieckie biblioteki publiczne dysponowały księgozbiorem składającym się z 17568,0 tys. woluminów (o 0,4% więcej niż w 2020 r. i 0,7% mniej niż w 2015 r.). W 2021 r. jeden czytelnik wypożyczył w ciągu roku przeciętnie 17 woluminów księgozbioru, o 2 pozycje mniej niż średnio czytelnik w kraju. W 2020 r. wskaźnik ten wyniósł 14 woluminów, a w 2015 r. – 16.

Tablica 26. Instytucje kultury
Table 26. Stan w dniu 31 grudnia
Cultural institutions
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne Public libraries and library service points	1075	1051	1037	1035
Muzea i oddziały muzealne ^a Museums with branches ^a	136	143	143	143
Galerie sztuki i salony sztuki Art galleries	50	53	45	49
Teatry i instytucje muzyczne Theatres and music institutions	34	35	36	36
Centra kultury, domy i ośrodki kultury Centres of culture, cultural centres and establishments	227	248	247	244
Kluby i świetlice Clubs and community centres	55	66	59	53
Kina stałe Indoor cinemas	59	85	86	81
Ludność na 1 placówkę biblioteczną Population per library establishment	4976	5160	5231	5326
Zwiedzający muzea i oddziały muzealne ^{ab} na 1000 ludności Museum and exhibition visitors ^{ab} per 1,000 population	1774	2424	1260	1830
Liczba ludności na 1 instytucję kultury ^c Number of population per 1 cultural institution ^c	18968	17271	18031	18562

a Od 2020 r. do muzeów zaliczane są wyłącznie muzea działające w oparciu o uzgodniony z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego statut bądź regulamin, zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach. b W ciągu roku. c Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice.

a Starting from for 2020, museums include only museums operating on the basis of a statute or regulations agreed with the minister responsible for culture and protection of national heritage, pursuant to Art. 6 of the Act of 21 November 1996 on museums. b During the year. c Centres of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

W 2021 r. w województwie mazowieckim działalność prowadziły 143 muzea i oddziały muzealne (tyle samo, co w 2020 r.), z których 60 zlokalizowanych było w Warszawie. Wśród muzeów najczęściej było historycznych – 81 (56,6% ogólnej liczby muzeów), techniki i nauki – 15 (10,5%) oraz sztuki – 14 (9,8%). W ciągu 2021 r. mazowieckie muzea zwiedziło 10086,9 tys. osób (o 45,0% więcej niż przed rokiem), tj. prawie 40% ogólnej liczby zwiedzających muzea i wystawy w kraju. Liczba zwiedzających na 1000 ludności wyniosła 1830 (w kraju 665 osób).

W 2021 r. na terenie województwa znajdowało się także 49 galerii i salonów sztuki (o 4 więcej w porównaniu z 2020 r. i o 1 mniej niż w 2015 r.), z których 41 zlokalizowanych było w m.st. Warszawie. W 2021 r. galerie i salony sztuki zorganizowały 457 wystaw w kraju (o 35,2% więcej w porównaniu z 2020 r. i o 29,1% mniej niż w 2015 r.), na których zaprezentowano 465 ekspozycji. Z oferty tych instytucji skorzystało 691,5 tys. zwiedzających (ponad dwukrotnie więcej niż przed rokiem i o 33,1% mniej niż w 2015 r.), w tym 622,3 tys. (90,0%) w m.st. Warszawie.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2021 r. działalność sceniczną prowadziło 36 teatrów i instytucji muzycznych posiadających własny zespół artystyczny (tyle samo co przed rokiem i o 2 więcej niż w 2015 r.). Zdecydowana większość z nich (30) ma siedzibę w m.st. Warszawie. Na terenie województwa teatry i instytucje muzyczne w 2021 r. zorganizowały 7251 przedstawień i koncertów (o 11,7% więcej niż w 2020 r.), w których uczestniczyło 1395,4 tys. widzów i słuchaczy (o 10,9% mniej niż przed rokiem). W stosunku do 2015 r. liczba przedstawień zmniejszyła się o 39,9%, a liczba widzów i słuchaczy o 54,6%. W 2021 r. jedno przedstawienie/koncert obejrzały średnio 192 osoby; w kraju średnio 158 osób.

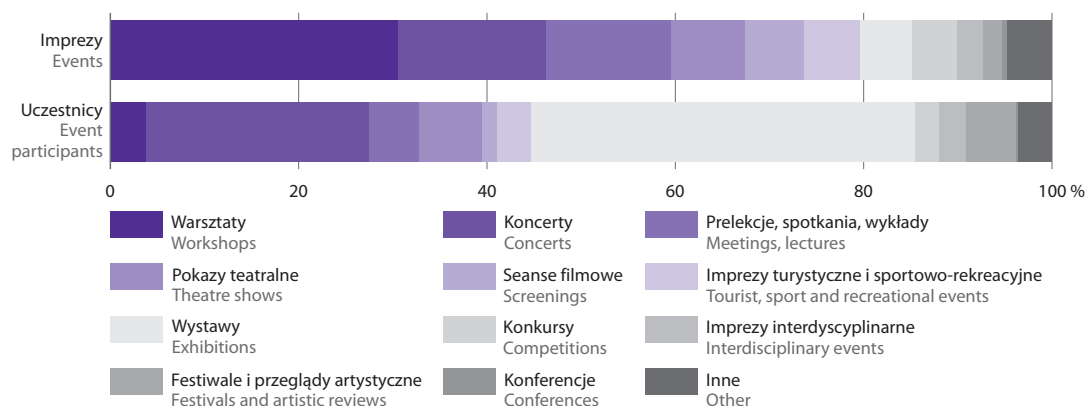
W 2021 r. bazę kulturalną tworzyło również 81 kin stałych (o 5 mniej niż w 2020 r. i o 22 więcej niż w 2015 r.), które stanowiły 15,5% ogólnej liczby kin stałych w kraju. Najwięcej (34) prowadziło działalność w m.st. Warszawie. Mazowieckie kina stałe dysponowały 277 salami, w których było 52,7 tys. miejsc na widowni. W ciągu roku odbyło się 249,3 tys. seansów filmowych (o 21,4% więcej w porównaniu z 2020 r. i o 17,9% mniej niż w 2015 r.), w których uczestniczyło 5273,2 tys. widzów (o 41,8% więcej niż przed rokiem i o 41,1% mniej niż w 2015 r.).

Oprócz instytucji kultury oferujących ludności różne formy uczestnictwa w kulturze, głównie w charakterze widza, dużą rolę odgrywają te, które angażują ludzi w każdym wieku do bardziej aktywnego i kreatywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym. Do takich placówek należą: centra kultury, domy i ośrodki kultury oraz kluby i świetlice. W 2021 r. w województwie funkcjonowało 297 tego rodzaju placówek (o 9 mniej niż w 2020 r. i o 15 więcej niż w 2015 r.). Zdecydowana większość z nich (90,9%) należała do sektora publicznego. W 2021 r. w mazowieckim na 1 instytucję kultury przypadały średnio 18562 osoby, był to najwyższy wskaźnik wśród wszystkich województw. W Polsce na 1 instytucję przypadało średnio 9611 osób.

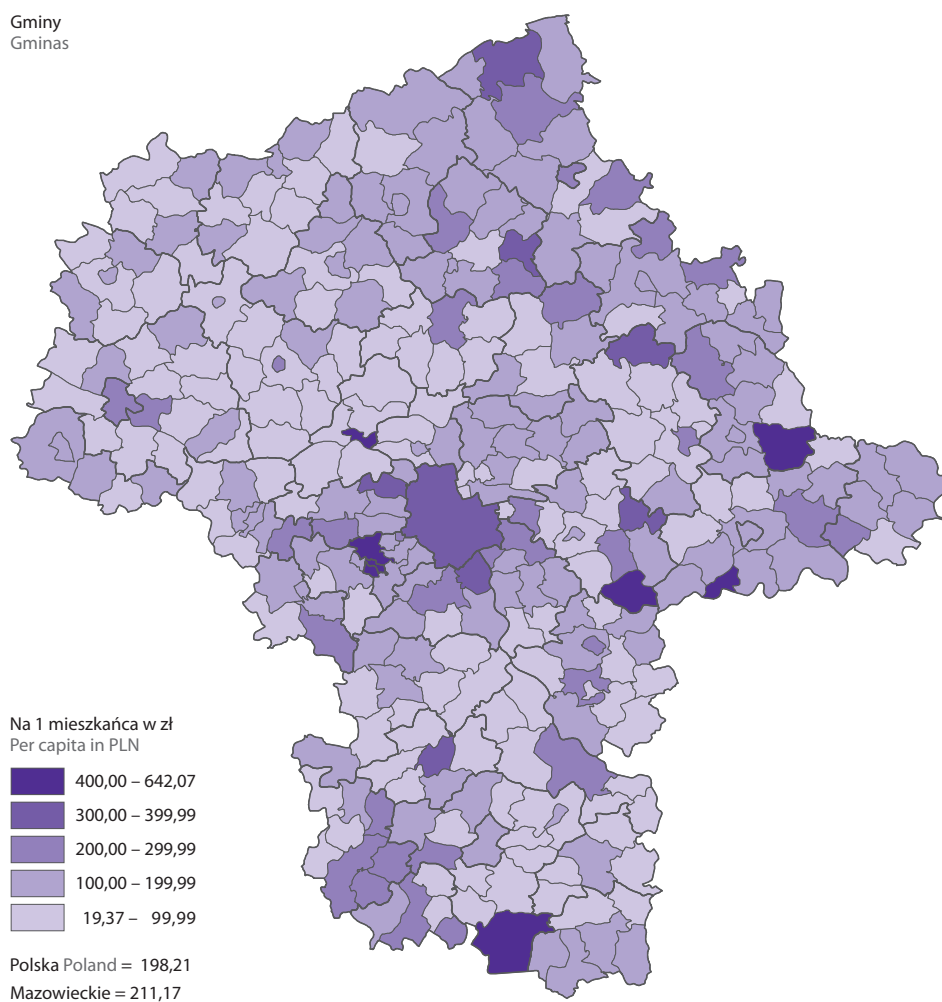
W 2021 r. centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice prowadziły 884 pracownice specjalistyczne, z których najliczniejsze były pracownice plastyczne (23,5% ogólnej ich liczby). W wymienionych instytucjach działały 1332 grupy artystyczne zrzeszające 21,6 tys. członków (z czego największy odsetek stanowili członkowie grup tanecznych – 27,8%). Ponadto funkcjonowało 3536 kół (klubów), w których zajęciach uczestniczyło 66,9 tys. członków (25,1% to członkowie klubów seniora i Uniwersytetów Trzeciego Wieku). Omawiane instytucje w 2021 r. przeprowadziły 739 różnego rodzaju kursów, które ukończyło 10,1 tys. osób (najwięcej było absolwentów kursów tańca – 26,8%).

W 2021 r. centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice zorganizowały 17,3 tys. imprez (o 20,5% więcej niż w 2020 r. i o 26,0% mniej niż w 2015 r.), w których wzięło udział 2672,1 tys. uczestników (o 4,9% mniej niż rok wcześniej i o 22,6% mniej niż w 2015 r.).

Wykres 35. Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury w 2021 r.
Chart 35. Events organised by culture institutions and event participants in 2021

Mapa 36. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2021 r.
Map 36. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2021

W 2021 r. w województwie mazowieckim wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego z budżetów samorządów terytorialnych wyniosły 1164,2 mln zł, co stanowiło niewielki odsetek w budżetach samorządowych (2,6% ogólnych wydatków). W 2015 r. udział ten wyniósł 3,3%, a w 2020 r. 2,7%. W 2021 r. w przeliczeniu na 1 mieszkańca dało to kwotę 211,17 zł; w kraju średnio 198,21 zł. Wskaźnik ten w 2020 r. wyniósł 206,13 zł, a w 2015 r. 162,90 zł. W 2021 r. tylko w 42 gminach wydatki poniesione na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego w przeliczeniu na 1 mieszkańca były wyższe niż średnio w województwie. Stosunkowo największe wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego poniosły gmina Iłża (642,07 zł) i gmina Latowicz (623,44 zł), najmniej zaś wydatkowały gminy Zatory (19,37 zł) i gmina wiejska Mińsk Mazowiecki (19,61 zł).

Bezpieczeństwo publiczne

Public safety

W 2022 r. liczba przestępstw stwierdzonych w zakończonych postępowaniach przygotowawczych była wyższa niż w 2021 r. Większość przestępstw miała charakter kryminalny. Zmniejszyła się skuteczność wykrywania sprawców przestępstw. Mniej było wypadków drogowych, ofiar śmiertelnych i rannych.

Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym jest to przestępstwo skarbowe.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

W 2022 r. w województwie mazowieckim Policja odnotowała 128,4 tys. przestępstw (14,9% stwierdzonych w kraju). Liczba przestępstw była większa o 6,2% w porównaniu z poprzednim rokiem i o 14,2% w stosunku do 2015 r.

Tablica 27. Przestępstwa stwierdzone przez Policję i wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw

Table 27. Crimes ascertained by the Police and rate of detectability of delinquents

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Przestępstwa stwierdzone Ascertained crimes	112453	110260	120938	128434
na 1000 ludności per 1,000 population	21,1	20,0	21,9	23,3
w tym: of which:				
Kryminalne Criminal	78864	72652	77946	81775
Gospodarcze Economic	19081	24209	28850	32683
Drogowe Traffic	10169	9774	9983	9720
Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w % Rate of detectability of delinquents in %	53,8	64,7	63,6	62,7

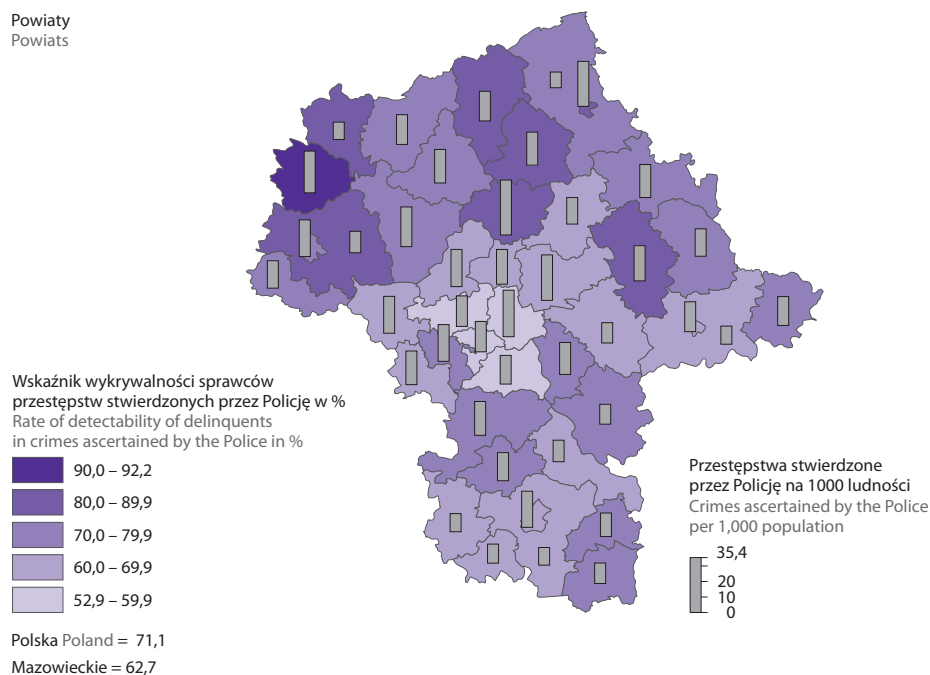
Źródło: dane Komendy Głównej Policji.
Source: data of the National Police Headquarters.

W latach 2015–2022 w strukturze przestępstw przeważały te o charakterze kryminalnym. W 2022 r. było ich 81,8 tys. i stanowiły 63,7% ogółu. W stosunku do 2021 r. ich liczba zwiększyła się o 4,9%, a w odniesieniu do 2015 r. – o 3,7%. Ponad ¼ wszystkich przestępstw stwierdzonych w województwie w 2022 r. to przestępstwa o charakterze gospodarczym (32,7 tys., więcej o 13,3% niż w roku poprzednim i o 71,3% niż siedem lat wcześniej). Przestępstw drogowych w omawianym roku stwierdzono 9,7 tys. Ich udział stanowił blisko 8% wszystkich przestępstw stwierdzonych w województwie, tj. mniej zarówno w stosunku do 2021 r., jak i do 2015 r.; odpowiednio o 2,6% i 4,4%.

W 2022 r. w województwie wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych wyniósł 62,7% (w kraju – 71,1%) i w stosunku do 2021 r. zmniejszył się o 0,9 p. proc. Jego wartość jednak poprawiła się w porównaniu z notowaną w 2015 r. (o 8,9 p. proc.). Wskaźnik dla przestępstw kryminalnych, które mają największy wpływ na poczucie bezpieczeństwa, wyniósł 54,5% (podobnie jak przed rokiem i był wyższy o 13,2 p. proc. niż w 2015 r.). Dla przestępstw gospodarczych wskaźnik ten był niższy o 2,7 p. proc. niż w 2021 r. i o 4,4 p. proc. niż w 2015 r. Dla przestępstw drogowych wskaźnik w omawianym okresie wynosił co najmniej 98%.

Do największej liczby przestępstw dochodzi na terenie m.st. Warszawy; w 2022 r. zarejestrowano tu 55,8 tys. przestępstw, tj. 43,4% ogółu odnotowanych w województwie. Wskaźnik zagrożenia przestępczością w stolicy był o 6,7 pkt wyższy niż w województwie i wyniósł 30,0 w przeliczeniu na 1000 ludności. Oprócz Warszawy, do powiatów najbardziej zagrożonych przestępczością należy zaliczyć pułtuski (35,4), wołomiński (29,3) oraz Ostrołękę (29,0). Najniższy wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw w 2022 r. wystąpił w Warszawie (52,9%) oraz powiatach warszawskim zachodnim (55,5%) i piaseczyńskim (55,9%), zaś najwyższy w sierpeckim (92,2%).

Mapa 37. Zagrożenie przestępczością w 2022 r.
Map 37. Crime risk in 2022

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.
Source: data of the National Police Headquarters.

Dane o **wypadkach drogowych** pochodzą z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWiK) prowadzonego przez Komendę Główną Policji i obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę** wypadku drogowego uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni.

Za **ranną ofiarę** wypadku drogowego uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

W 2022 r. na drogach województwa mazowieckiego Policja zarejestrowała 2896 wypadków drogowych. Było to 13,6% ogólnej liczby wypadków odnotowanych w kraju. W ich wyniku 289 osób poniosło śmierć, a 3398 zostało rannych. W porównaniu z rokiem poprzednim mniej było wypadków (o 190), osób rannych (o 163) i ofiar śmiertelnych (o 86).

Tablica 28. Wypadki drogowe^a oraz ich skutki
Table 28. Road traffic accidents^a and their effects

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Wypadki Accidents	4006	2960	3086	2896
Ofiary śmiertelne Fatalities	487	420	375	289
Ranni Injured persons	4747	3295	3561	3398

^a Zarejestrowane przez Policję.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.

^a Registered by the Police.

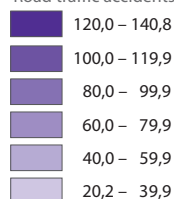
Source: data of the National Police Headquarters.

W województwie (podobnie jak w kraju) ostatnich osiem lat przyniosło zauważalną poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego. Liczba wypadków i rannych zmniejszyła się o 28%, natomiast ofiar śmiertelnych niemal o 41%. Wskaźnik liczby wypadków na 100 tys. ludności zmniejszył się o 22,5 pkt i w 2022 r. wyniósł 52,5 (w kraju o 29,3 pkt do 56,4). Stan bezpieczeństwa ruchu drogowego najlepiej obrazuje liczba ofiar śmiertelnych w przeliczeniu na 100 wypadków. Najbardziej bezpiecznym rokiem okazał się 2022, w którym wskaźnik osiągnął najniższą wartość – 10,0. Był on 2,2 pkt niższy niż w latach 2021 i 2015. W całym analizowanym okresie wskaźnik zabitych w województwie był wyższy niż średnio w kraju – w 2022 r. o 1,1 pkt. Wskaźnik liczby rannych w przeliczeniu na 100 wypadków w 2022 r. wyniósł 117,3 (w Polsce – 116,0). W stosunku do 2021 r. zwiększył się on o 1,9 pkt (w kraju – o 0,2 pkt), natomiast do 2015 r. zmniejszył się o 1,2 pkt (w kraju – o 4,7 pkt).

Mapa 38. Bezpieczeństwo na drogach w 2022 r.
Map 38. Road safety in 2022

Powiaty
Powiats

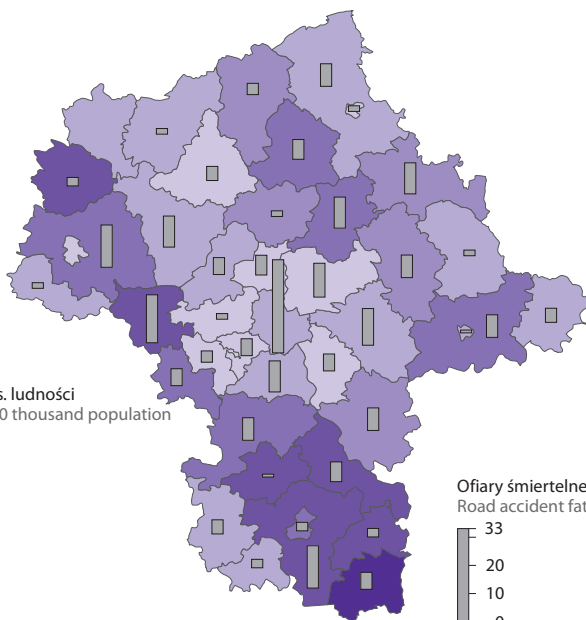
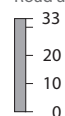
Wypadki drogowe na 100 tys. ludności
Road traffic accidents per 100 thousand population

Polska Poland = 56,4
Mazowieckie = 52,5

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.
Source: data of the National Police Headquarters.

Ofiary śmiertelne wypadków drogowych
Road accident fatalities

Spółeczeństwo informacyjne

Information society

W 2022 r. w województwie mazowieckim dostęp do Internetu miało więcej gospodarstw domowych niż przeciętnie w kraju. Wyższy również niż przeciętnie w Polsce był odsetek osób regularnie korzystających z Internetu.

Dostęp do Internetu w domu w 2022 r. posiadało 95,9% gospodarstw domowych (więcej o 2,6 p. proc. niż w kraju). Odsetek ten był wyższy o 0,6 p. proc. niż w 2021 r. (w Polsce wyższy o 0,9 p. proc.).

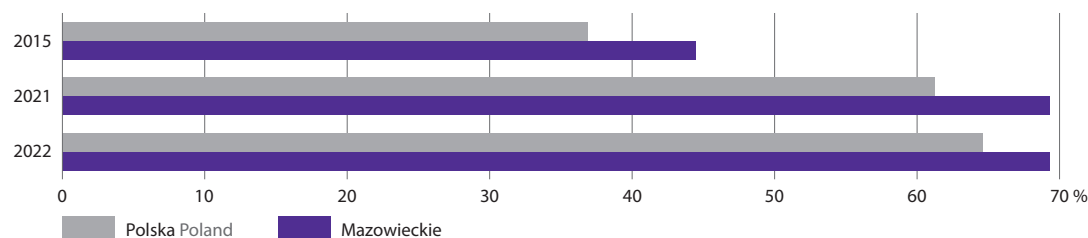
Gospodarstwa domowe korzystały z Internetu głównie poprzez połączenia szerokopasmowe (95,1% ogółu gospodarstw domowych); 72% gospodarstw zadeklarowało, że posiada dostęp do Internetu przez szerokopasmowe łącze mobilne, a niemal 70% przez szerokopasmowe łącze stacjonarne. W przypadku obydwu rodzajów połączeń było to o 3,2 p. proc. mniej niż w 2021 r. W Polsce udział gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu przez szerokopasmowe łącze mobilne wyniósł 70,6% (mniej o 1,4 p. proc.), a przez szerokopasmowe łącze stacjonarne – 69,5% (więcej o 0,7 p. proc.).

Tablica 29. Gospodarstwa domowe^a posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby^b korzystające z Internetu Table 29. Households^a with access to the Internet at home and Internet users^b

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Odsetek gospodarstw domowych posiadających dostęp do Internetu w domu Percentage of households with access to the Internet at home	80,6	92,5	95,3	95,9
Odsetek osób korzystających z Internetu Percentage of individuals using the Internet	78,2	89,3	93,1	91,3
Odsetek osób regularnie (co najmniej raz w tygodniu) korzystających z Internetu Percentage of individuals using the Internet regularly (at least once a week)	70,3	85,8	89,9	87,6

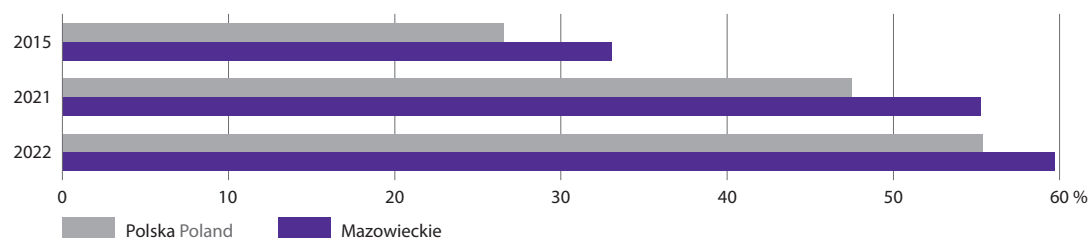
a Dane dotyczą gospodarstw domowych z co najmniej 1 osobą w wieku 16–74 lata. b Osoby w wieku 16–74 lata.
a Data concern households with at least one person aged 16–74. b Persons aged 16–74.

Wśród mieszkańców województwa w wieku 16–74 lata odsetek osób korzystających z Internetu w 2022 r. wyniósł 91,3%; o 1,8 p. proc. mniej niż w 2021 r. Co najmniej raz w tygodniu korzystało z sieci 87,6% mieszkańców wobec 89,9% w 2021 r. W kraju w 2022 r. regularnie korzystało z Internetu 85,7% osób wobec 83,6% w rok wcześniej.

Wykres 36. Osoby^a zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy Chart 36. Individuals^a ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months

a Osoby w wieku 16–74 lata.
a Persons aged 16–74.

W województwie mazowieckim w 2022 r. ponad 2,9 mln osób w wieku 16–74 lata (69,3% populacji) dokonało zakupów przez Internet, podobnie jak w 2021 r. W kraju udział kupujących w sieci wyniósł 64,6%, tj. więcej o 3,4 p. proc. niż w 2021 r. Najpopularniejszymi towarami kupowanymi przez Internet są odzież, obuwie i dodatki. W 2022 r. produkty te nabyło 71,4% osób robiących zakupy w sieci. Dużym zainteresowaniem kupujących cieszyły się również: kosmetyki, produkty do pielęgnacji zdrowia i urody oraz posiłki zamawiane z restauracji, punktów fast-food lub w formie cateringu.

Wykres 37. Osoby^a korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy Chart 37. Individuals^a using e-government services during the last 12 months

a Osoby w wieku 16–74 lata.
a Persons aged 16–74.

W 2022 r. odsetek osób w wieku 16–74 lata korzystających z usług administracji publicznej poprzez stronę internetową lub aplikację wyniósł 59,7%, tj. więcej o 4,4 p. proc. niż w roku poprzednim. W kraju odsetek ten wyniósł 55,4%; więcej o 7,9 p. proc. w porównaniu z 2021 r. W województwie podczas korzystania z usług e-administracji najczęściej wykonywanymi czynnościami było pobieranie lub drukowanie formularzy urzędowych oraz wysyłanie wypełnionych deklaracji podatkowych.

Aktywność społeczna

Social activity

W województwie mazowieckim w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano wzrost (o 5,2%) łącznej liczby zarejestrowanych w bazie REGON fundacji oraz stowarzyszeń i organizacji społecznych. Udział w stosunku do ogółu tego typu podmiotów w kraju wyniósł 17,6%, co uplasowało województwo na 1. miejscu.

W końcu 2022 r. w województwie mazowieckim w rejestrze REGON zarejestrowanych było 10138 fundacji, tj. o 7,9% więcej w porównaniu z rokiem poprzednim (w relacji do 2015 r. więcej o 35,3%). Wzrost odnotowano również w liczbie zarejestrowanych stowarzyszeń i organizacji społecznych (w skali roku o 3,7%), a ich liczba w końcu grudnia 2022 r. wyniosła 18221. W stosunku do 2015 r. liczba tych podmiotów wzrosła o 16,2%.

W przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców w województwie mazowieckim zarejestrowanych było 51 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych, tj. o 2 więcej niż w 2021 r. i o 8 więcej w stosunku do 2015 r. Natomiast w kraju wskaźnik ten wyniósł 43, tj. o 2 więcej niż w 2021 r. i o 8 więcej w stosunku do 2015 r.

W 2022 r. w województwie mazowieckim najwyższy wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. ludności odnotowano w m.st. Warszawie (85) i m. Płocku (46), a najniższy w powiecie wołomińskim i żuromińskim (po 25).

Tablica 30. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON
Stan w dniu 31 grudnia

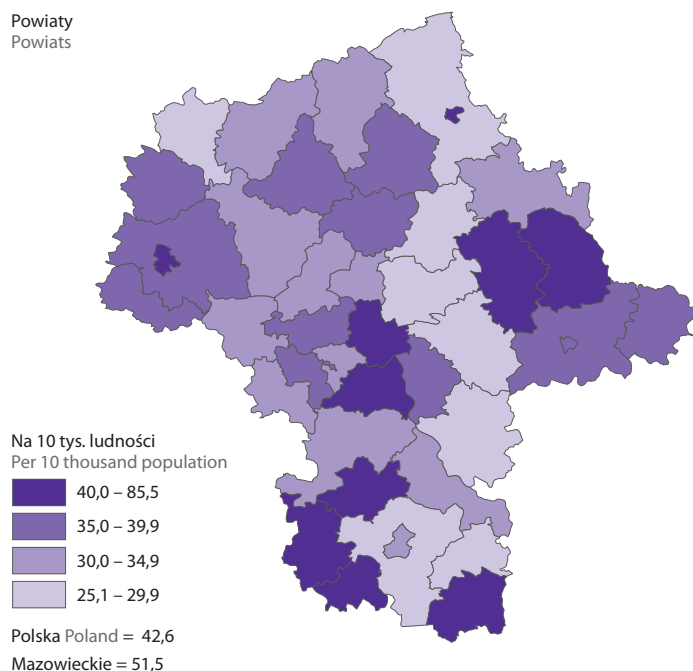
Table 30. Foundations, associations and social organisations entered in the REGON register
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Ogółem Total	23167	25965	26961	28359
Na 10 tys. ludności Per 10 thousand population	43	47	49	51

Mapa 39. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne w rejestrze REGON w 2022 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 39. Foundations, associations and social organisations in the REGON register in 2022 As of 31 December

Dane o **organizacjach non-profit** opracowano na podstawie dwóch badań statystyki publicznej:

- SOF-1 – Sprawozdanie z działalności fundacji, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych,
- SOF-4s – Sprawozdanie z działalności samorządu gospodarczego i zawodowego.

Sektor pozarządowy skupia podmioty w organizacjach różnego typu. Do tej grupy zaliczono: aktywne stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne, fundacje, społeczne podmioty wyznaniowe, samorząd gospodarczy i zawodowy oraz organizacje pracodawców.

W 2020 r. na obszarze województwa mazowieckiego aktywną działalność prowadziło łącznie 15,2 tys. rejestrowych organizacji pozarządowych non-profit. W porównaniu z poprzednimi edycjami badania 2018 r. i 2016 r. było ich więcej odpowiednio o 13,4% i o 7,0%. Najwięcej tego typu jednostek w 2020 r. w ujęciu całego kraju, zlokalizowanych było w województwie mazowieckim – 15,9%, a konkretnie w regionie warszawskim stołecznym – 10,7%, w tym w m.st. Warszawie – 8,7%.

Według podziału na formę prawną i organizacyjną jednostek non-profit najliczniejszą grupę stanowiły podmioty należące do sektora ekonomii społecznej – 15,0 tys. (15,9% ogółu aktywnych organizacji), a następnie stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne – 8,8 tys. (13,2%), fundacje – 4,6 tys. (28,8%) i koła gospodyń wiejskich – 1,1 tys. (13,2%). Ponadto działały organizacje samorządu gospodarczego i zawodowego oraz społeczne podmioty wyznaniowe – po 0,3 tys. (odpowiednio 16,5% i 16,7% ogółu aktywnych organizacji).

Aktywne organizacje rejestrowe wykazały, że na koniec 2020 r. liczba członków ogółem wyniosła 3,1 mln osób, przy czym 97,3% stanowiły osoby fizyczne. Liczba organizacji zrzeszających osoby fizyczne wyniosła 10,0 tys., natomiast organizacji zrzeszających osoby prawne – 0,8 tys.

Dostępność organizacji non-profit zmierzona za pomocą wskaźnika liczby organizacji aktywnie działających w przeliczeniu na 10 tys. ludności w województwie mazowieckim w 2020 r. wyniosła 28, natomiast w kraju 25.

Według stanu na koniec 2020 r. omawiany sektor pozarządowy prowadził w przeważającym zakresie wyłącznie nieodpłatną działalność statutową – 65,4%, podmioty prowadzące odpłatną działalność statutową bez działalności gospodarczej – 34,6%, prowadzące działalność gospodarczą bez odpłatnej działalności statutowej – 8,0%, natomiast podmioty świadczące odpłatną działalność statutową oraz działalność gospodarczą (odpowiednio 21,0% i 5,5%).

W organizacjach non-profit w ramach pracy płatnej dominowało zatrudnienie na umowę cywilnoprawą. Korzystających z tej formy pracy w 2020 r. było 127,7 tys. osób (w tym kobiet prawie 68%). Średnia liczba pracowników zatrudnionych na podstawie tych umów wyniosła 19 osób. Pracowników zatrudnionych na umowę o pracę było 36,5 tys. i były to głównie kobiety – ponad 72%. Przeciętna liczba pracowników zatrudnionych na podstawie umów o pracę wyniosła 14 osób. Odsetek zatrudnionych, dla których jednostka stanowiła główne miejsce pracy wyniósł 84,1%.

Omawiane organizacje mogły obejmować swym zasięgiem zarówno cały kraj, jak i mniejsze obszary. Najwięcej prowadziło działalność na terenie całego kraju – 31,2%, na obszarze gminy – 22,8%, powiatu – 17,7%, w najbliższym sąsiedztwie – 10,5%, na terenie całego województwa działało 9,5% z nich. Poza granicami kraju prowadziło działalność 8,3% organizacji z województwa mazowieckiego.

Większość jednostek non-profit z terenu województwa zlokalizowana była w miastach – 69,2%, w tym w miastach na prawach powiatu – 56,2%.

Rozdział 6

Chapter 6

Gospodarka

Economy

6.1. Produkt krajowy brutto

6.1. Gross domestic product

Produkt krajowy brutto w województwie mazowieckim w 2021 r. (według wstępnego szacunku) był znacznie wyższy niż rok wcześniej. Od 2015 r. wzrosła relacja PKB na 1 mieszkańca według parytetu siły nabywczej do średniej unijnej. W latach 2015–2020 pogorszył się wskaźnik dyspersji PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów. Wzrosła natomiast wydajność pracy.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

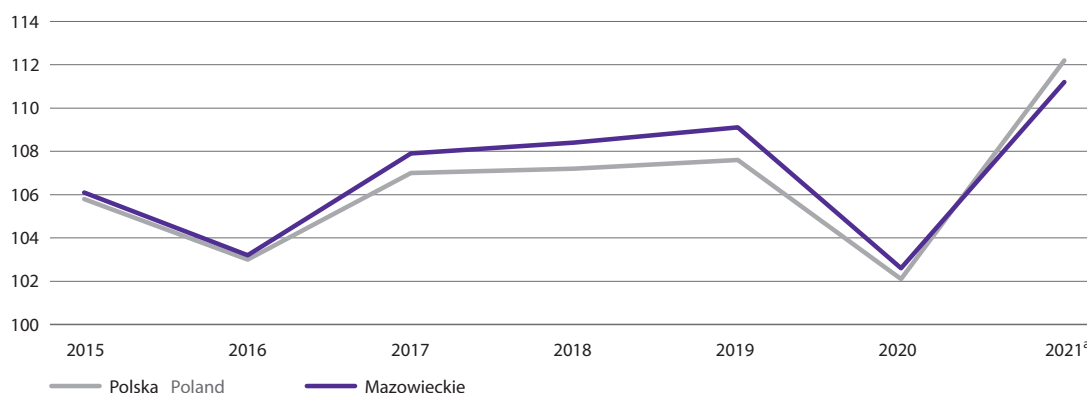
Według wstępnych danych wartość produktu krajowego brutto wytworzonego w województwie mazowieckim w 2021 r. wyniosła 596,0 mld zł i w porównaniu z rokiem poprzednim była (w cenach bieżących) wyższa o 11,2%, a w odniesieniu do 2015 r. – wyższa o 50,2%. Był to wzrost odpowiednio o 1,0 p. proc. mniejszy i o 4,3 p. proc. większy niż przeciętnie w kraju.

Wykres 38. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)

Rok poprzedni=100

Chart 38. Indices of gross domestic product (current prices)

Previous year=100

a Wstępny szacunek.
a Preliminary estimate.

Udział województwa w generowaniu PKB wyniósł 22,7% i był o 0,2 p. proc. mniejszy niż w 2020 r., ale o 0,6 p. proc. większy niż w 2015 r. W regionie warszawskim stołecznym wytworzono 17,5% krajowego PKB, natomiast w regionie mazowieckim regionalnym 5,3%.

Produkt krajowy brutto w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2021 r. wyniósł 108,1 tys. zł i był wyższy o 11,3% niż rok wcześniej. Województwo mazowieckie od lat osiąga najwyższy w Polsce poziom omawianego wskaźnika – w 2021 r. przewyższył on średnią krajową o 56,5%; w 2020 r. był większy o 58,6%, a w 2015 r.

– o 58,8%. Poziom PKB na 1 mieszkańca uzyskany w regionie warszawskim stołecznym był 2,3 razy wyższy niż w regionie mazowieckim regionalnym i wyniósł 141,4 tys. zł wobec 60,7 tys. zł. Oznacza to, że omawiany wskaźnik w regionie warszawskim stołecznym był o 104,7% wyższy niż przeciętnie w kraju, a w regionie mazowieckim regionalnym – niższy o 12,1%.

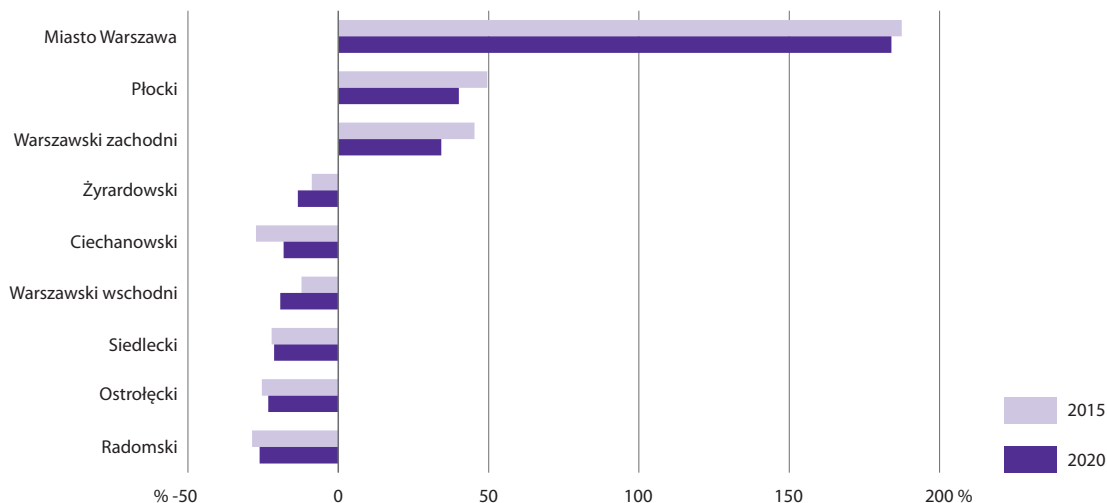
Na podstawie danych dla lat 2015–2021 można stwierdzić, że w województwie mazowieckim wartość PKB na 1 mieszkańca wyrażona we wspólnej umownej walucie – standardzie siły nabywczej (PPS) rosta, stanowiąc od 110% do 123% średniej obliczonej dla 27 państw Unii Europejskiej. Mazowieckie jest jedynym województwem w Polsce, w którym PKB na 1 mieszkańca wynosi co najmniej 90% średniej unijnej, tj. spełnia kryterium zaliczenia do regionów bardziej rozwiniętych. Dane Eurostatu potwierdzają bardzo duże dysproporcje w poziomie rozwoju gospodarczego regionów tworzących makroregion województwo mazowieckie. W 2021 r. region warszawski stołeczny osiągnął 166% średniej unijnej, natomiast region mazowiecki regionalny – tylko 67%, tj. nie spełnił kryterium zaliczenia do regionów w okresie przejściowym (nie mieścił się w granicach 75–90% średniej unijnej).¹

W 2020 r. udziały poszczególnych podregionów w generowaniu PKB województwa kształtowały się na poziomie od 2,6% (w żyrardowskim) do 60,4% (w mieście Warszawie); w 2015 r. od 2,8% do 58,9%. W porównaniu z 2015 r. dwa podregiony zwiększyły swój udział w tworzeniu produktu krajowego brutto – miasto Warszawa (o 1,5 p. proc.) oraz ciechanowski (o 0,2 p. proc.). Udziały sześciu podregionów zmniejszyły się, w tym najbardziej płockiego (o 0,8 p. proc.), natomiast nie zmienił się udział jednego podregionu (warszawskiego zachodniego). PKB wytworzony w podregionie miasto Warszawa stanowił w 2020 r. 13,8% ogółu wartości wytworzonej w całym kraju; w porównaniu z 2015 r. udział ten zwiększył się o 0,8 p. proc.

W województwie mazowieckim wartość PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca jest wyraźnie zróżnicowana w poszczególnych podregionach – w 2020 r. wskaźnik ten wyniósł od 45,2 tys. zł w radomskim do 173,9 tys. zł w mieście Warszawie, tj. odpowiednio od 46,6% do 179,1% średniej wojewódzkiej. W ciągu pięciu lat rozpiętość między podregionami zmniejszyła się o 3,6 (do 132,5 p. proc.).

Wykres 39. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca według podregionów (ceny bieżące) Odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju

Chart 39. Gross domestic product per capita by subregions (current prices)
Relative deviations from the national average value

¹ https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/NAMA_10R_2GDP__custom_5204484/default/table?lang=en [dostęp 26.04.2023]. Dane będą przedmiotem dalszej rewizji, zgodnie z rekomendacjami Zharmonizowanej Europejskiej Polityki Rewizji (HERP).

Pod względem wysokości PKB na 1 mieszkańca miasto Warszawa zajmuje pierwszą lokatę w Polsce, przewyższając średnią krajową o 184,0% (w 2015 r. o 187,4%). W pozostałych podregionach województwa PKB na 1 mieszkańca stanowił od 73,8% średniej krajowej (w radomskim) do 140,1% (w plockim); w 2015 r. od 71,3% do 149,6% (w tych samych podregionach). A zatem rozpiętość między podregionami o najniższym i najwyższym wskaźniku zmniejszyła się o 5,9 (do 210,2 p. proc.).

Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności poszczególnych podregionów w województwie, wyrażona w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

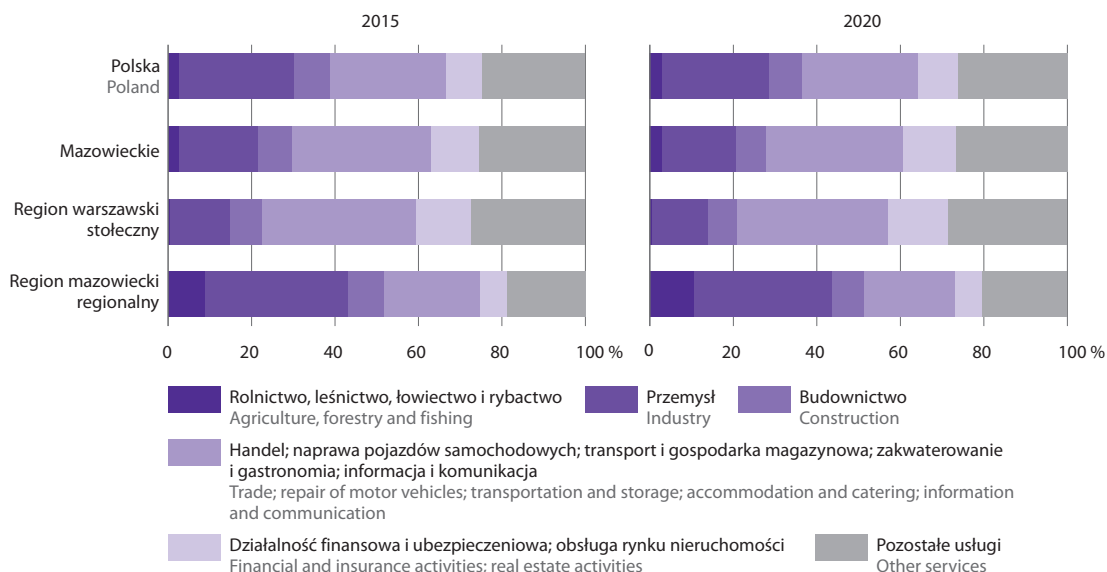
W ciągu pięciu lat odnotowano wzrost o 0,6 p. proc. wskaźnika dyspersji PKB na 1 mieszkańca obliczonego na poziomie podregionów; w 2020 r. wyniósł on 53,3%, podczas gdy w 2015 r. – 52,7%.

Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim i jest wyrażona w cenach bazowych.

Wartość dodana brutto wytworzona w województwie mazowieckim w 2020 r. wyniosła 472,1 mld zł. Wydajność pracy, mierzona wartością dodaną brutto przypadającą na 1 pracującego, wyniosła 181,4 tys. zł i była (w cenach bieżących) wyższa o 5,3% niż w 2019 r. Wydajność pracy była o 27,8% wyższa niż średnio w kraju, ale w ciągu pięciu lat relacja ta obniżyła się o 2,7 p. proc.

W latach 2015–2020 w województwie mazowieckim, podobnie jak w kraju, największy udział w generowaniu wartości dodanej brutto osiągnęły jednostki prowadzące działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji, a najmniejszy udział – jednostki działające w rolnictwie, leśnictwie, łowiectwie i rybactwie.

Wykres 40. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)
Chart 40. Gross value added by kind of activity (current prices)

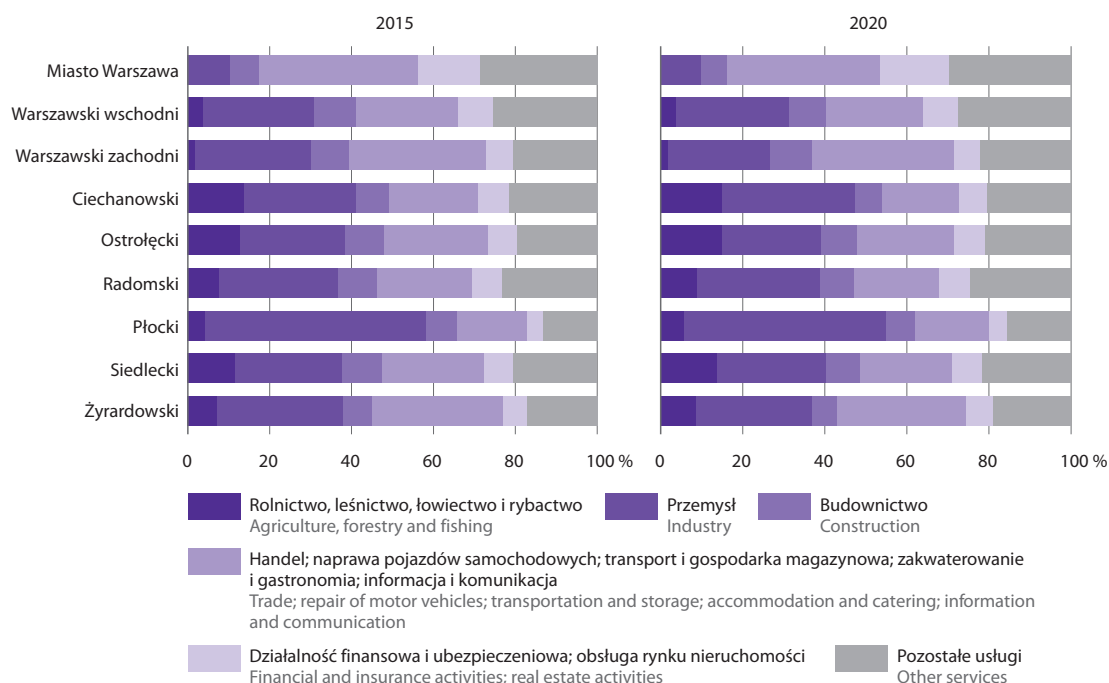

W 2020 r. jednostki prowadzące działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji wypracowały 32,7% WDB województwa, tj. mniej o 0,7 p. proc. w porównaniu z 2019 r. i o 0,8 p. proc. w porównaniu z 2015 r. Udział jednostek świadczących pozostałe usługi (w tym administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne) stanowił 26,6% WDB województwa i był większy o 0,6 p. proc. w stosunku do 2019 r. i o 1,4% do 2015 r. Jednostki przemysłowe wytworzyły 17,8% wartości dodanej brutto województwa, tj. tyle samo co w 2019 r., ale o 1,3 p. proc. mniej w odniesieniu do 2015 r. Jednostki prowadzące działalność finansową i ubezpieczeniową; obsługę rynku nieruchomości wytworzyły w 2020 r. 12,7% wojewódzkiej wartości dodanej brutto, tj. o 0,1 p. proc. mniej niż rok wcześniej, ale o 1,1 p. proc. więcej niż pięć lat wcześniej. Jednostki budowlane wypracowały 7,2% WDB województwa, tj. mniej o 0,2 p. proc. niż w 2019 r. i o 0,8 p. proc. niż w 2015 r. Udział rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa w generowaniu wojewódzkiej wartości dodanej brutto w 2020 r. wyniósł 2,9%, tj. o 0,3 p. proc. więcej niż w latach 2019 i 2015.

Struktura WDB według rodzajów działalności znacznie się różni między regionami tworzącymi makroregion województwo mazowieckie. O ile w regionie warszawskim stołecznym największy udział w WDB mają jednostki prowadzące działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji (36,0% w 2020 r.; 36,9% w 2015 r.), to w regionie mazowieckim regionalnym są to jednostki przemysłowe (odpowiednio 32,9% i 34,3%).

Opisana struktura rodzajowa gospodarki różnie się przedstawia w poszczególnych podregionach. W 2020 r. odnotowano znaczne zróżnicowanie udziału jednostek przemysłowych w generowaniu wartości dodanej brutto – od 9,8% w mieście Warszawie do 49,2% w podregionie plockim (w 2015 r. odpowiednio od 10,3% do 54,0%). Udział podmiotów prowadzących działalność w zakresie handlu; naprawy pojazdów samochodowych; transportu i gospodarki magazynowej; zakwaterowania i gastronomii; informacji i komunikacji w tworzeniu wartości dodanej brutto kształtował się na poziomie od 17,9% w podregionie plockim do 37,5% w mieście Warszawie (w 2015 r. od 16,9% do 38,8%; w tych samych podregionach). Najmniej zróżnicowany był udział jednostek budowlanych – w 2020 r. od 6,2% w podregionie żyrardowskim do 10,1% w warszawskim zachodnim (w 2015 r. od 7,0% w żyrardowskim do 10,3% w warszawskim wschodnim).

Wykres 41. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)
Chart 41. Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

W latach 2015–2020 największe zmiany w strukturze rodzajowej gospodarki poszczególnych podregionów zaobserwowano w przemyśle (od minus 4,8 p. proc. w plockim do plus 4,9 p. proc. w ciechanowskim). Nieco mniejsze zmiany miały miejsce w handlu; naprawie pojazdów samochodowych; transporcie i gospodarce magazynowej; zakwaterowaniu i gastronomii; informacji i komunikacji (od minus 3,2 p. proc. w ciechanowskim do plus 1,4 p. proc. w warszawskim zachodnim). Zmiany notowane w pozostałych rodzajach działalności zawierały się w przedziale od minus 1,3 do plus 2,3 p. proc.

Struktura gospodarki według rodzajów działalności determinuje poziom wydajności pracy. Duży udział usług oraz przemysłu zazwyczaj podwyższa ogólny poziom wydajności, natomiast duży udział rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa – obniża go. Stąd wartość WDB w przeliczeniu na 1 pracującego jest wyraźnie zróżnicowana w poszczególnych podregionach województwa mazowieckiego. W 2020 r. wskaźnik ten wyniósł od 117,0 tys. zł w podregionie siedleckim do 216,2 tys. zł w mieście Warszawie, tj. odpowiednio od 82,4% do 152,3% średniej krajowej. W 2015 r. zawierał się w przedziale od 77,2% do 160,5% średniej krajowej (w tych samych podregionach). W ciągu pięciu lat rozpiętość między podregionami zmniejszała się zatem o 13,4 (z 83,3 do 69,9 p. proc.).

6.2. Przedsiębiorczość

6.2. Entrepreneurship

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

Omawiany 2022 r. był dziesiątym z kolei rokiem utrzymującej się w województwie mazowieckim tendencji wzrostowej liczby podmiotów gospodarki narodowej. Po najwyższym wzroście liczby podmiotów w 2019 r., w analizowanym roku wskaźnik był na poziomie 4,4% (mniej o 0,1 p. proc. r/r).

Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie jest kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

W województwie mazowieckim w końcu grudnia 2022 r. w rejestrze REGON zarejestrowanych było 968720 podmiotów gospodarki narodowej, tj. 19,4% ogółu podmiotów zarejestrowanych w kraju. W stosunku do roku poprzedniego liczba podmiotów w województwie mazowieckim wzrosła o 4,4%, a w porównaniu z 2015 r. była wyższa o 26,5%. Zdecydowana większość, tj. 93,8% ogólnej liczby podmiotów należała do sektora prywatnego.

**Tablica 31. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 31. Entities of the national economy in the REGON register
As of 31 December

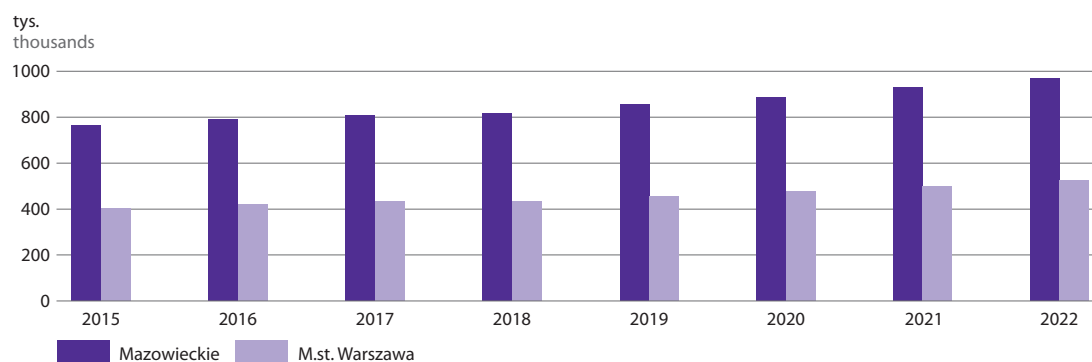
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2022 Polska=100 Poland=100
Ogółem^a Total^a	766030	887329	927669	968720	19,4
sektor publiczny public sector	12881	12180	12283	12435	11,1
sektor prywatny private sector	740534	840461	874764	909049	19,1
w tym: of which:					
Spółki Partnerships and companies	199796	241221	256090	269742	29,1
Fundacje Foundations	7491	8930	9397	10138	29,4
Stowarzyszenia i organizacje społeczne Associations and social organisations	15676	17035	17564	18221	14,4
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą Natural persons conducting economic activity	503036	579055	602711	627767	17,6

^a Łącznie z podmiotami, dla których informacje o formie własności nie występują w rejestrze REGON.

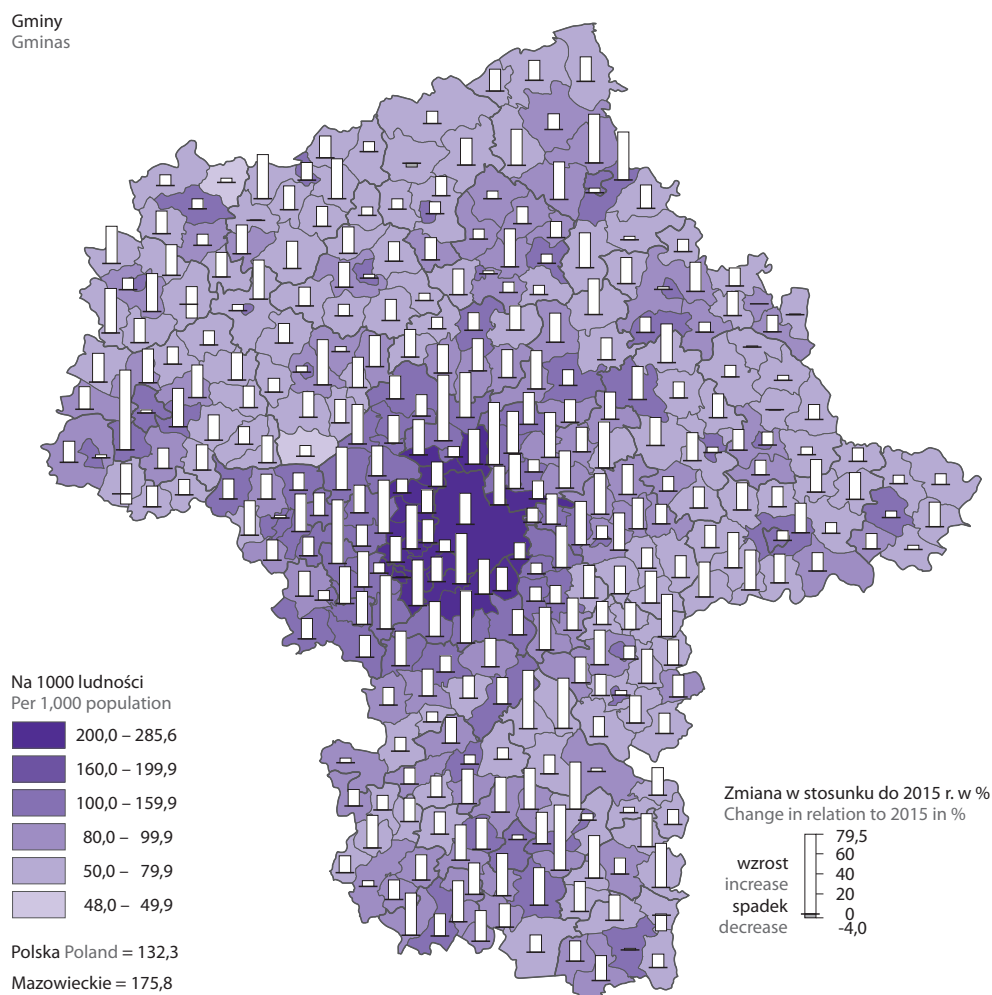
^a Including entities for which information on the form of ownership is not included in the REGON register.

Wykres 42. Podmioty gospodarki narodowej
Stan w dniu 31 grudnia
 Chart 42. Entities of the national economy
 As of 31 December

Mapa 40. Podmioty gospodarki narodowej w 2022 r.
Stan w dniu 31 grudnia
 Map 40. Entities of the national economy in 2022
 As of 31 December

W ujęciu terytorialnym wśród gmin i miast na prawach powiatu (oprócz m.st. Warszawy) w 2022 r. najwięcej podmiotów zarejestrowanych było w: m. Radomiu (25815), Piasecznie (18811), m. Płocku (12764). Natomiast najmniejsza liczba zarejestrowanych podmiotów występowała w gminach: Chotcza (117), Ceranów (125), Szulborze Wielkie (136).

Największy liczbowy przyrost podmiotów w ciągu roku wśród gmin i miast na prawach powiatu (oprócz m.st. Warszawy) miały gminy: Piaseczno – więcej o 938 jednostek, Lesznówola – więcej o 663, m. Marki – więcej o 478. Największy liczbowy ubytek zanotowano w gminach: m. Pionki – mniej o 18 jednostek, Obryte – mniej o 12, Brochów – mniej o 9.

O poziomie przedsiębiorczości na danym obszarze świadczy wskaźnik przedsiębiorczości, który może być wyrażony liczbą podmiotów gospodarczych na 1000 ludności zamieszkujących dany obszar. W 2022 r. na 1000 mieszkańców województwa mazowieckiego przypadało 175,8 podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych w rejestrze REGON. Najwyższą wartość wskaźnika dotyczyła gminy Lesznówola (285,6) oraz m.st. Warszawy (282,2), w dalszej kolejności gmin: Raszyn (234,1), Michałowice (232,5). Najniższym wskaźnikiem natężenia charakteryzowały się gminy: Kuczbork-Osada (48,0), Czerwińsk nad Wisłą (49,1), Przyłęk (51,4).

W 2022 r. w rejestrze REGON zarejestrowano 78652 nowe podmioty gospodarki narodowej, tj. o 11,2% więcej niż w poprzednim roku. Osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą było 55953, tj. o 13,0% więcej niż w 2021 r., spółek handlowych 18692 – o 5,8% więcej niż w 2021 r., w tym spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego 43 – o 23,2% mniej w stosunku do roku poprzedniego.

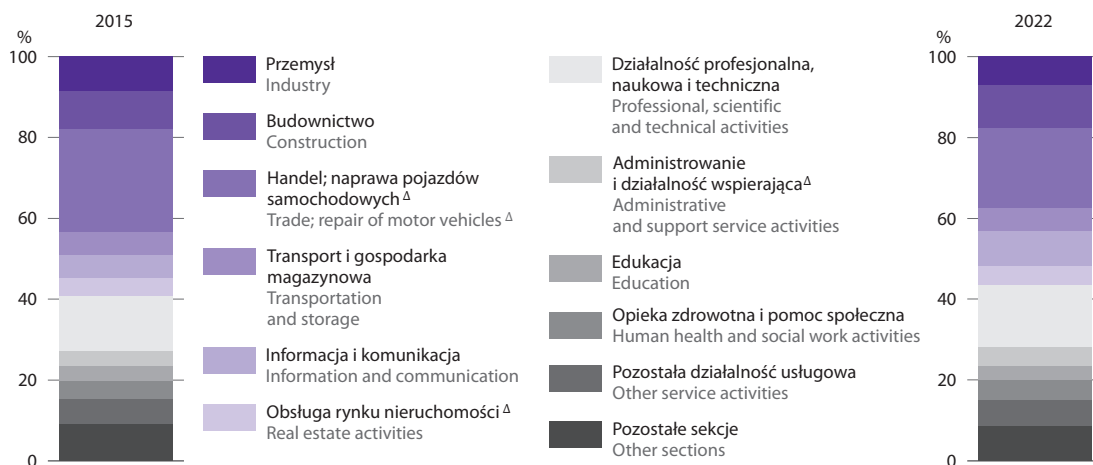
W ciągu roku z rejestru REGON wyrejestrowanych zostało 38145 podmiotów (o 25,4% więcej niż w 2021 r.) i były to głównie osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – 31108. W stosunku do 2021 r. liczba wyrejestrowanych osób fizycznych wzrosła o 21,6%, a spółek handlowych o 59,5% więcej niż w 2021 r. (w tym spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego o 42,2%).

W 2022 r. wskaźnik mierzony stosunkiem liczby jednostek wykreślonych z rejestru do liczby jednostek nowo zarejestrowanych wyniósł 48%, co oznacza, że na każde 100 nowo zarejestrowanych podmiotów przypadały 48 zlikwidowane.

W końcu grudnia 2022 r. najliczniejszą grupę podmiotów według rodzaju prowadzonej działalności stanowiły jednostki zajmujące się: handlem; naprawą pojazdów samochodowych – 194163 (przy 20,0% udziale tej sekcji w ogólnej liczbie podmiotów w województwie), działalnością profesjonalną, naukową i techniczną – 148178 (udział 15,3%), budownictwem – 100681 (udział 10,4%) oraz informacją i komunikacją – 83593 (udział 8,6%).

Wykres 43. Podmioty gospodarki narodowej według sekcji PKD Stan w dniu 31 grudnia

Chart 43. Entities of the national economy by PKD sections
As of 31 December

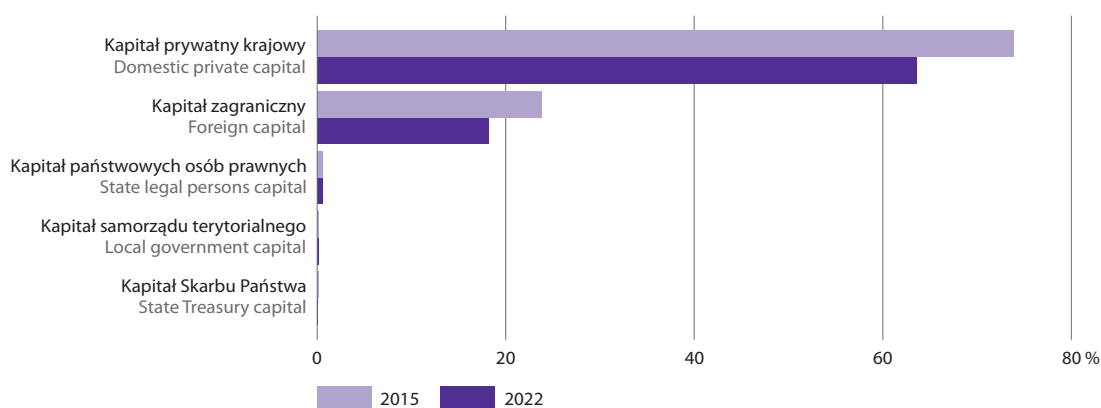
Najlichnieszą grupę podmiotów w strukturze podmiotów według form prawnych, stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W końcu grudnia 2022 r. ich udział w ogólnej liczbie podmiotów wyniósł 64,8% (o 0,9 p. proc. mniej w stosunku do 2015 r.), w dalszej kolejności były spółki 27,8% (o 1,7 p. proc. więcej niż w 2015 r.), w tym najlichniesze wśród nich spółki handlowe 21,7% (o 3,1 p. proc. więcej niż w 2015 r.) oraz cywilne 6,1% (o 1,3 p. proc. mniej niż w 2015 r.).

Wśród spółek handlowych według rodzaju kapitału w 2022 r. największy udział miały spółki handlowe o kapitale prywatnym krajowym 76,9% (o 2,1 p. proc. więcej niż w 2015 r.), w dalszej kolejności spółki handlowe o kapitale zagranicznym 22,1% (o 2,0 p. proc. mniej niż w 2015 r.), państwowych osób prawnych 0,7% (o 0,1 p. proc. więcej niż w 2015 r.), samorządu terytorialnego 0,2% (bez zmian w stosunku do 2015 r.) oraz Skarbu Państwa 0,1% (o 0,1 p. proc. mniej niż w 2015 r.).

Działalność spółek handlowych koncentrowała się głównie w sekcjach: handel; naprawa pojazdów samochodowych 23,0% (o 6,2 p. proc. mniej niż w 2015 r.), działalność profesjonalna, naukowa i techniczna 16,3% (o 0,3 p. proc. więcej niż w 2015 r.), budownictwo 10,7% (o 1,1 p. proc. więcej niż w 2015 r.), przemysł 9,3% (o 1,5 p. proc. mniej niż w 2015 r.) oraz informacja i komunikacja 9,2% (o 0,3 p. proc. więcej niż w 2015 r.).

Wykres 44. Spółki handlowe według rodzaju kapitału^a
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 44. Commercial companies by type of capital^a
As of 31 December

^a Danych dotyczących liczby spółek według rodzaju kapitału nie należy sumować na „ogółem”, ponieważ ujmują one spółki według występowania w nich rodzaju kapitału, a nie kapitału przeważającego.

^a Figures for the number of companies by capital type should not be sum to “total” as they list companies by share of capital type rather than their predominant capital.

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna

Research and development as well as innovation activity

W 2021 r. nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową były o 9,4% wyższe w porównaniu z rokiem poprzednim. Ponad połowa nakładów była finansowana przez sektor przedsiębiorstw. Liczba pracujących w B+R w województwie stanowiła 31,8% personelu B+R w kraju. W województwie mazowieckim w latach 2019–2021 innowacje wprowadziło 23,9% przedsiębiorstw przemysłowych i 25,4% przedsiębiorstw usługowych. W kraju odsetki te były nieco niższe.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

W 2021 r. w województwie mazowieckim nakłady na działalność B+R wyniosły 12889,6 mln zł i były wyższe o 9,4% niż w 2020 r. oraz o 85,6% niż 2015 r. Nakłady te stanowiły 34,2% ogółu nakładów przeznaczonych na tą działalność w kraju; najwięcej w Polsce. Podobnie jak w latach wcześniejszych, w strukturze nakładów według rodzajów kosztów dominowały nakłady bieżące, które w 2021 r. wyniosły 11120,8 mln zł, tj. 86,3%; pozostałe środki zostały przeznaczone na nakłady inwestycyjne.

Analizując strukturę nakładów według rodzajów prowadzonych badań można stwierdzić, że w 2021 r. ponad połowa środków finansowych została przeznaczona na prace rozwojowe – 7174,8 mln zł. Na pozostałe rodzaje badań tzn. badania podstawowe i stosowane przeznaczono odpowiednio 28,5% i 15,9% ogółu nakładów na B+R.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

Tablica 32. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R według źródeł finansowania (ceny bieżące)
Table 32. Intramural expenditure^a on R&D by source of funds (current prices)

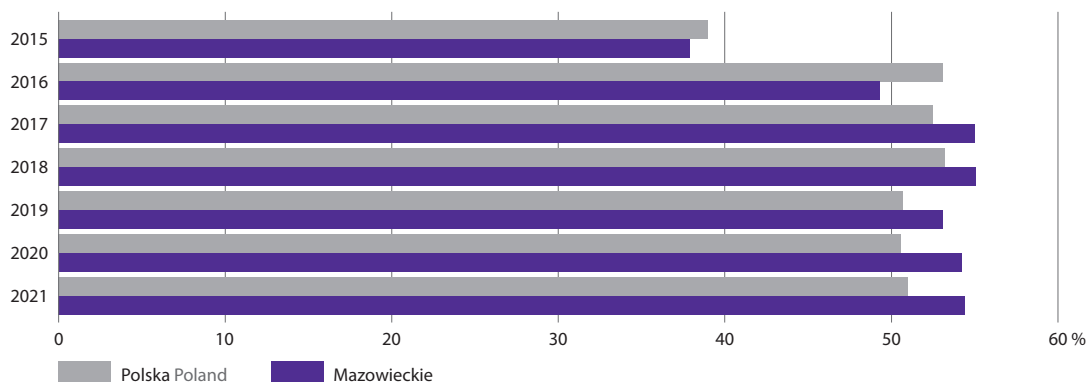
Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	6946,1	10889,5	11783,4	12889,6
sektor finansujący: funding sector:				
Rządowy Government	3133,1	3922,4	4311,2	4689,4
Przedsiębiorstw Business enterprises	2631,2	5779,6	6382,6	7006,7
Szkolnictwa wyższego Higher education	76,4	204,5	227,8	216,1
Prywatnych instytucji niekomercyjnych Private non profit	20,8	88,2	99,8	100,4
Reszta świata Rest of the world	1084,6	894,8	762,0	877,0

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

W województwie mazowieckim w 2021 r. ponad połowa nakładów wewnętrznych na działalność badawczą i rozwojową była finansowana ze środków sektora przedsiębiorstw (54,4%). Udział środków pochodzących z tego sektora był wyższy o 0,2 p. proc. w stosunku do 2020 r., a w porównaniu z 2015 r. zwiększył się o 16,5 p. proc. W kraju udział ten ukształtował się na poziomie 51,0% i był wyższy o 0,4 p. proc. niż w 2020 r. i o 12,0 p. proc. niż w 2015 r.

Wykres 45. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R

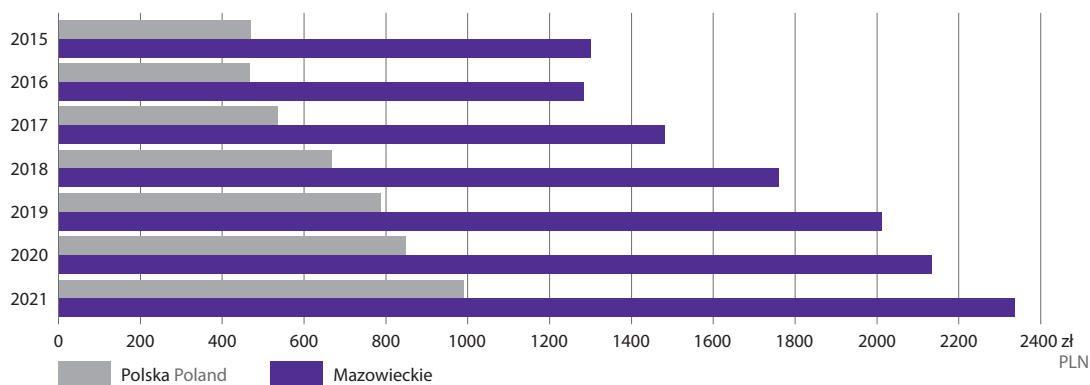
Chart 45. Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D

Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2021 r. wyniosły 2338 zł, przy wskaźniku dla Polski kształtującym się na poziomie 992 zł. Od 2015 r., pomijając rok 2016, w którym odnotowano spadek, wskaźnik ten systematycznie rośnie; w porównaniu z 2020 r. był o 204 zł wyższy (w kraju o 143 zł wyższy).

Wykres 46. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R na 1 mieszkańca

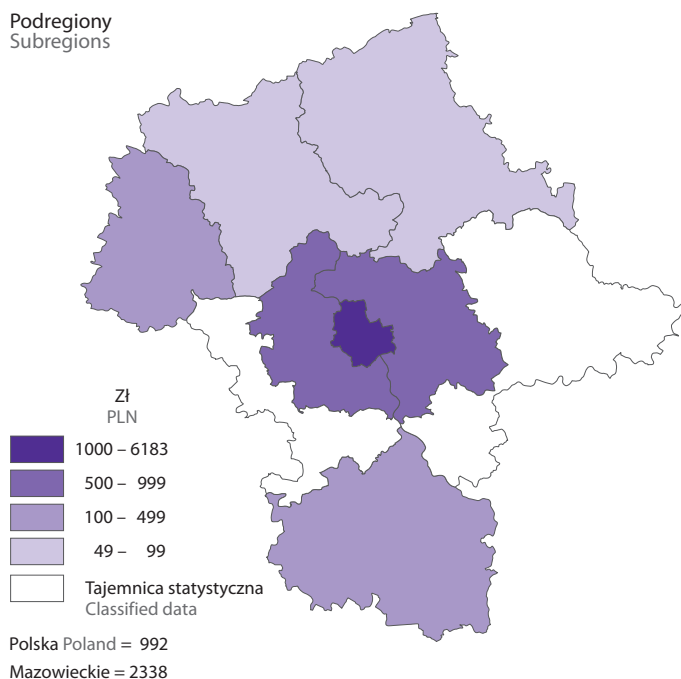
Chart 46. Intramural expenditure^a on R&D per capita

^a Bez amortyzacji środków trwałych.

^a Excluding depreciation of fixed assets.

Mapa 41. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R na 1 mieszkańca w 2021 r.
Map 41. Intramural expenditure^a on R&D per capita in 2021

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Nakłady poniesione na realizację projektów badawczo-rozwojowych w większości zostały sfinansowane ze środków wewnętrznych (w 2021 r. 54,3%), czyli środków kontrolowanych i przeznaczonych na projekty B+R według uznania jednostki prowadzącej takie prace. Głównym źródłem pochodzenia środków zewnętrznych w województwie (podobnie jak w kraju) były instytucje rządowe i samorządowe, których środki w 2021 r. stanowiły 78,6% ogółu nakładów zewnętrznych przeznaczonych na finansowanie badań naukowych i prac rozwojowych (w kraju 76,9%). Wartość środków pozyskanych z tego źródła była wyższa o 9,1% niż w 2020 r. (w Polsce o 11,6%).

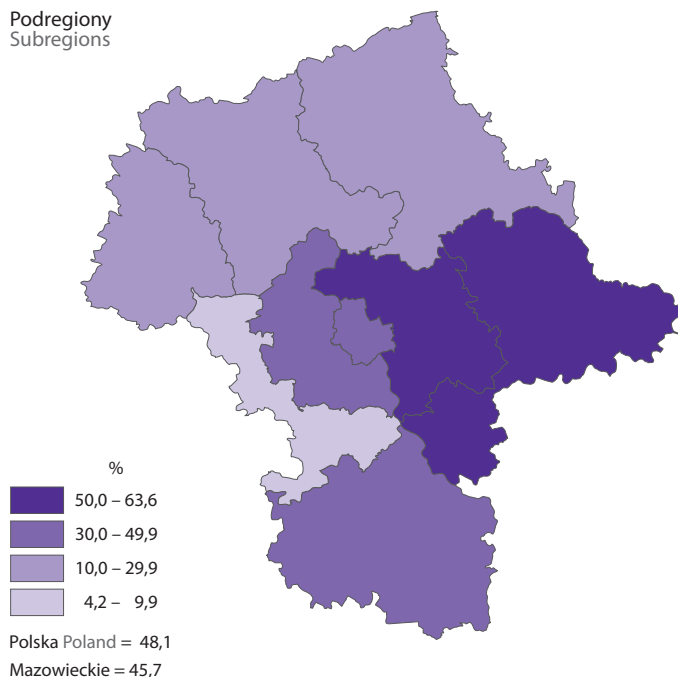
Tablica 33. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące)
Table 33. Intramural expenditure^a on R&D by origin of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2018	2019	2020	2021	2021 Polska=100 Poland=100
	w mln zł in million PLN				
Ogółem Total	9497,8	10889,5	11783,4	12889,6	34,2
nakłady finansowane ze środków: expenditure financed by:					
Wewnętrznych Internal funds	5283,1	5688,3	6356,4	6995,2	35,8
Zewnętrznych External funds	4214,7	5201,1	5427,0	5894,4	32,5
w tym od instytucji rządowych i samorządowych of which funds from general government	3070,1	3867,3	4247,1	4634,0	33,2

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Mapa 42. Udział środków zewnętrznych w nakładach wewnętrznych^a na działalność B+R w 2021 r.
 Map 42. Share of external funds in intramural expenditure^a on R&D in 2021

Podregiony
Subregions

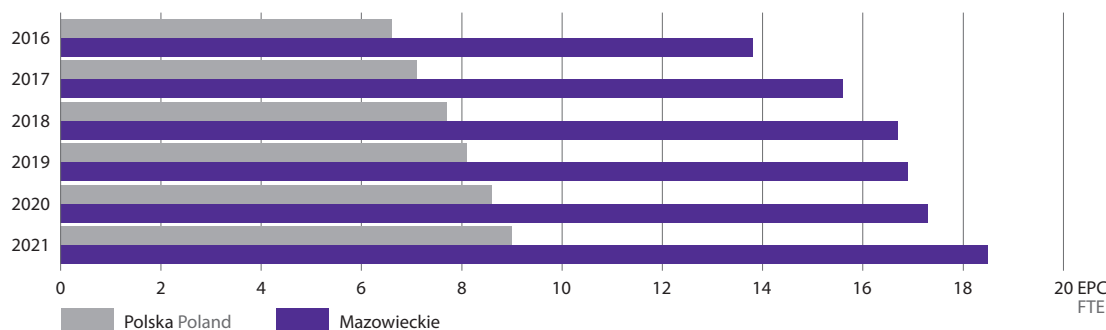
^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Personel wewnętrzny B+R są to osoby pracujące (zatrudnieni, pracujący właściciele oraz nieodpłatnie pomagający członkowie ich rodzin) w jednostce statystycznej, które wnoszą wkład w wewnętrzną działalność badawczą i rozwojową tej jednostki.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden EPC oznacza jeden osoborok poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

W 2021 r. rzeczywiste zaangażowanie osób w prowadzone badania naukowe i prace rozwojowe wyniosło 49,4 tys. ekwiwalentów pełnego czasu pracy (EPC) i wzrosło w skali roku o 10,1%. Liczba pracujących w B+R w województwie stanowiła 31,8% ogółu pracujących w kraju. Personel wewnętrzny B+R (mierzony w EPC) na 1000 osób aktywnych zawodowo wyniósł 18,5 (w 2020 r. – 17,3). Wskaźnik ten w mazowieckim był wyższy niż w innych województwach; średnio w kraju w 2021 r. wyniósł 9,0 (rok wcześniej 8,6).

Wykres 47. Personel wewnętrzny B+R^a na 1000 osób aktywnych zawodowo^b
Chart 47. Internal R&D personnel^a per 1,000 economically active persons^b

a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). b Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę aktywnych zawodowo i pracujących na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) – przeciętne w roku.

a In full time equivalent (FTE). b For calculating the ratios, as the base (denominator) numbers of economically active and employed persons were adopted on the basis of the Labour Force Survey (LFS) – annual averages.

Badacze (pracownicy naukowo-badawczy) są to osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne.

Zdecydowaną większość personelu zaangażowanego w działalność badawczą i rozwojową stanowią badacze. W 2021 r. ich liczebność wyrażona w ekwiwalentach pełnego czasu pracy wyniosła 34,7 tys. EPC; było to 70,3% ogółu personelu wewnętrznego B+R (o 1,6 p. proc. więcej niż rok wcześniej). W kraju badacze stanowili 72,7%; o 0,1 p. proc. więcej niż w 2020 r.

Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczą i rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji.

Badania dotyczące innowacji prowadzone są w dwóch grupach: wśród przedsiębiorstw przemysłowych oraz wśród przedsiębiorstw wybranych działów PKD w sektorze usług. Badaniami tymi objęte są przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

W latach 2019–2021 poziom innowacyjności w województwie był wyższy niż średnio w kraju. Udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej ich liczbie wyniósł 23,9% dla przedsiębiorstw przemysłowych (czwarta lokata wśród województw) i 25,4% dla usługowych (pierwsze miejsce w kraju).

Wyniki badania działalności innowacyjnej wskazują, że w przedsiębiorstwach przemysłowych oraz usługowych wyższy był udział podmiotów, które w latach 2019–2021 wprowadziły innowacje procesów biznesowych (nowe lub ulepszone procesy biznesowe) niż innowacje produktowe (nowe lub ulepszone produkty).

W województwie mazowieckim w latach 2019–2021 wśród przedsiębiorstw przemysłowych poziom innowacyjności wzrastał wraz z wielkością przedsiębiorstwa. W przedsiębiorstwach przemysłowych o liczbie pracujących 250 i więcej osób udział podmiotów innowacyjnych wyniósł 67,6% i był wyższy niż wśród podmiotów liczących od 10 do 49 pracujących oraz od 50 do 249 pracujących odpowiednio o 52,4 p. proc. i o 23,6 p. proc. Wysoki udział przedsiębiorstw innowacyjnych odnotowano m.in. w działach: produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych (64,1%), produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (56,0%) oraz produkcja urządzeń elektrycznych (49,1%).

Tablica 34. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji
Table 34. Innovative enterprises by types of introduced innovations

Wyszczególnienie Specification	2013–2015	2018–2020	2019–2021	2019–2021 Polska Poland
	w % ogółu przedsiębiorstw		in % of total enterprises	
Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Industrial enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	17,2	32,3	23,9	22,0
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	11,5	18,2	13,2	13,1
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	13,2	27,5	20,2	18,0
Przedsiębiorstwa usługowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Service enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	11,8	43,5	25,4	19,7
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	7,6	16,8	9,5	6,8
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	8,1	39,4	23,4	18,1

a W latach 2013–2015 dane dotyczą innowacji procesowych.

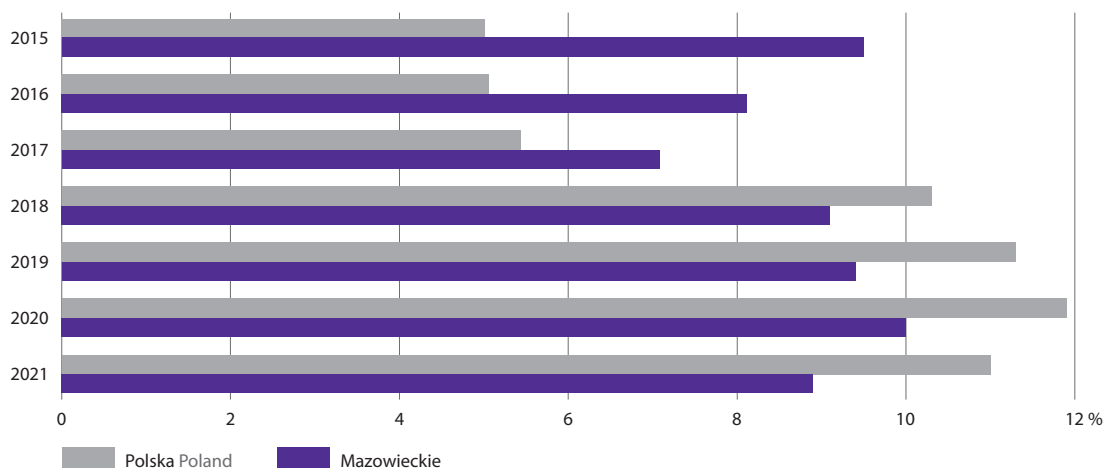
a In the years 2013–2015 the data relate to process innovations.

W analizowanym okresie wśród przedsiębiorstw z sektora usług również najwyższy udział przedsiębiorstw innowacyjnych (66,3%) był w grupie podmiotów zatrudniających 250 i więcej osób. Było to o 47,8 p. proc. więcej niż w grupie przedsiębiorstw o liczbie 10–49 pracujących i o 24,9 p. proc. więcej niż w podmiotach liczących 50–249 pracujących. W latach 2019–2021, podobnie jak w latach wcześniejszych, wśród przedsiębiorstw usługowych najwyższy odsetek przedsiębiorstw innowacyjnych odnotowano w dziale ubezpieczenia, reasekuracja oraz fundusze emerytalne, z wyłączeniem obowiązkowego ubezpieczenia społecznego (81,1%). Wysoki udział odnotowano również w działalności związanej z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalności powiązanej (48,7%).

W skali kraju, podobnie jak w latach wcześniejszych, w 2021 r. w województwie mazowieckim odnotowano najwyższe nakłady na innowacje poniesione zarówno przez przedsiębiorstwa przemysłowe, jak i usługowe. Ich udział stanowił odpowiednio 15,9% i 53,6% tych nakładów w kraju. Nakłady poniesione na działalność innowacyjną w grupie przedsiębiorstw przemysłowych wyniosły 3019,3 mln zł (o 14,3% mniej niż w 2020 r.), natomiast w grupie z sektora usług – 11975,8 mln zł (o 17,6% więcej). Ponad połowę nakładów poniesionych w 2021 r. na działalność innowacyjną przez przedsiębiorstwa przemysłowe i usługowe stanowiły środki przeznaczone na działalność badawczą i rozwojową (odpowiednio 67,5% i 51,9%).

Wykres 48.   Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem

Chart 48.   Share of revenue of industrial enterprises from sale of new or improved products in total sales revenue

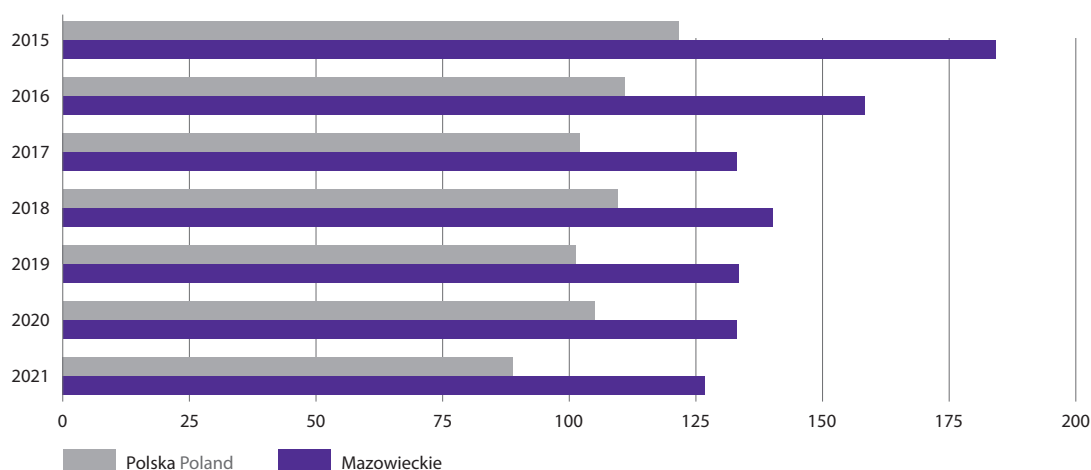

W 2021 r. w przedsiębiorstwach przemysłowych udział przychodów netto ze sprzedaży produktów innowacyjnych wprowadzonych na rynek w latach 2019–2021 w przychodach za sprzedaży ogółem wyniósł 11,0%. Był on o 0,9 p. proc. niższy niż udział przychodów w 2020 r. ze sprzedaży takich produktów wprowadzonych na rynek w latach 2018–2020. Natomiast w porównaniu z 2015 r. był on wyższy o 6,0 p. proc. dla sprzedaży produktów innowacyjnych wprowadzonych na rynek w latach 2013–2015. Dla przedsiębiorstw usługowych udział ten wyniósł 4,8% wobec 7,3% w 2020 r. i 5,1% w 2015 r. W omawianym roku w kraju udziały te były niższe niż zanotowane w województwie zarówno w przypadku przedsiębiorstw przemysłowych (o 2,1 p. proc.), jak i usługowych (o 1,7 p. proc.).

W Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej w 2021 r. liczba zgłoszeń wynalazków dokonanych przez podmioty krajowe z terenu województwa mazowieckiego wyniosła 699 (podczas gdy rok wcześniej – 734, a w 2015 r. – 983). W Polsce odnotowano 3377 zgłoszeń, tj. o 15,7% mniej niż w roku poprzednim i o 27,8% niż w 2015 r. W województwie mazowieckim na wynalazki zgłoszone przez podmioty krajowe przyznano 562 patenty (w 2020 r. – 388, a w 2015 r. – 492). W kraju przyznano odpowiednio 3244, 2260 i 2404 patenty.

Wskaźnik liczby zgłoszeń wynalazków złożonych przez podmioty krajowe w Urzędzie Patentowym RP na 1 milion mieszkańców w 2021 r. wyniósł dla województwa 126,8 (najwyższy w Polsce) i był o 37,9 pkt wyższy od osiągniętego w kraju.

Wykres 49. Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe^a na 1 mln mieszkańców
Chart 49. Patent applications filed by domestic entities^a per million inhabitants

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.

Źródło: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

^a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

W 2021 r. w Urzędzie Patentowym RP odnotowano 106 zgłoszeń wzorów użytkowych dokonanych przez podmioty krajowe z województwa mazowieckiego. Oznacza to spadek w skali roku o 14,5%, a w stosunku do 2015 r. o 25,4%. Liczba udzielonych praw ochronnych wyniosła 94, tj. więcej o 5 niż rok wcześniej i o 6 niż w 2015 r. W kraju odnotowano 722 zgłoszenia wzorów użytkowych (mniej o 9,0% niż w 2020 r. i o 27,4% niż w 2015 r.) oraz udzielono 544 prawa ochronne dla tego rodzaju własności przemysłowej (odpowiednio więcej o 2,1% i mniej o 3,2%).

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

Use of information and communication technologies in enterprises

W 2022 r. dostęp do szerokopasmowego Internetu posiadały prawie wszystkie przedsiębiorstwa. Zwiększył się odsetek przedsiębiorstw mających dostęp do Internetu dużych prędkości natomiast zmniejszył się – otrzymujących zamówienia przez sieci komputerowe.

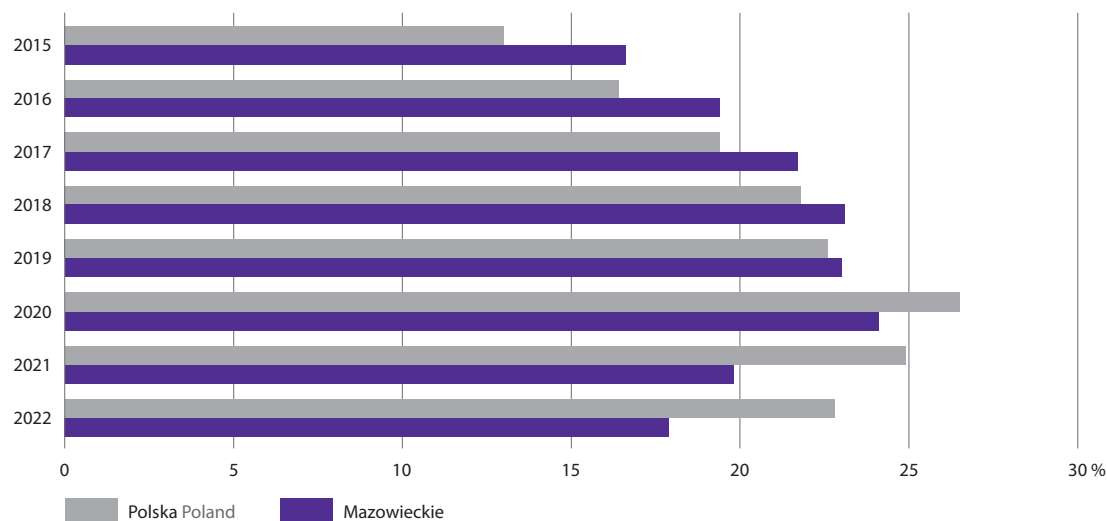
Pod pojęciem **technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT)** zwanych zamiennie technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.

Badanie dotyczące wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach (SSI-01) obejmuje podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9 osób.

Od 2020 r., zarówno w województwie, jak i w Polsce, odsetek przedsiębiorstw posiadających szerokopasmowy dostęp do Internetu przekroczył 98%. Dla porównania, w 2015 r. odsetek ten oscylował wokół 94%. Ze stałych szerokopasmowych połączeń internetowych w 2022 r. korzystało 85,0% ogółu przedsiębiorstw, tj. więcej o 0,8 p. proc. niż w kraju (rok wcześniej – 86,6%, a w 2015 r. – 91,6%). Przedsiębiorstwa te najczęściej (niemal 35%) były wyposażone w stałe łącza o prędkości „przynajmniej 100, ale mniej niż 500 Mbit/s”; w kraju 33,3% (w 2021 r. odpowiednio 34,0% i 30,9%). W 2015 r. ze stałego łącza o prędko-

ści „przynajmniej 100 Mbit/s” korzystało 13,3% ogółu przedsiębiorstw posiadających stałe łącze; w kraju 9,2%. Należy zaznaczyć, że od 2015 r. w województwie mazowieckim, systematycznie zmniejsza się udział przedsiębiorstw, którym operatorzy dostarczają przepustowość do 100 Mbit/s na korzyść tych wyższych prędkości.

Wykres 50. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu^a
Chart 50. Enterprises with Internet^a access

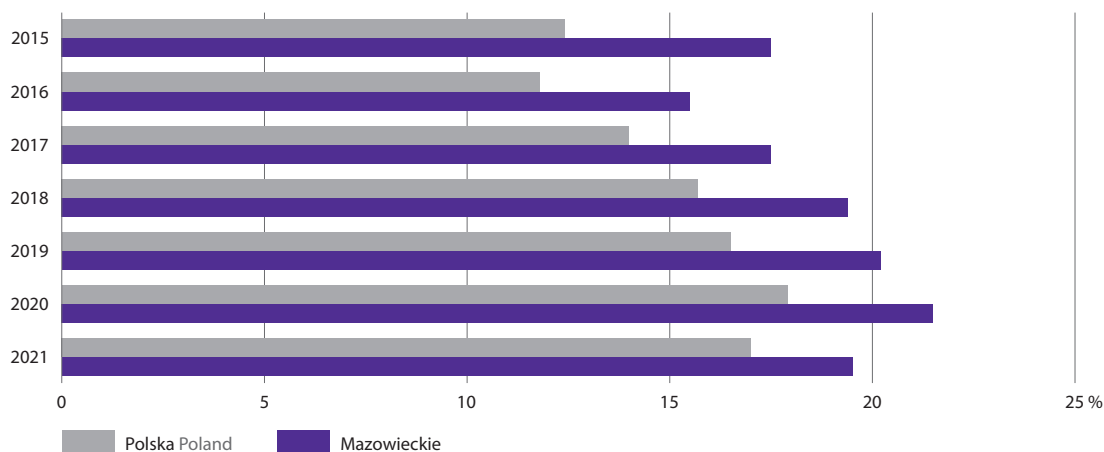
^a Dostęp do Internetu o prędkości 30–100 Mbit/s.
^a Internet access 30–100 Mbit/s.

Do **sprzedaży elektronicznej** zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI (elektroniczna wymiana informacji, która zapewnia automatyczne przetwarzanie). Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faksem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

W latach 2015–2021 r. województwo mazowieckie zajmowało pierwszą lokatę w kraju pod względem sprzedaży elektronicznej. W 2021 r. odsetek przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia przez sieci komputerowe był o 2,5 p. proc. wyższy od średniej krajowej i wyniósł 19,5%. W porównaniu z 2020 r. wskaźnik ten zmniejszył się o 2,0 p. proc. (w Polsce mniej o 0,9 p. proc.). W 2015 r. odsetki te wyniosły 17,5% dla województwa i 12,4% dla Polski.

Sprzedaż elektroniczną przedsiębiorstwa prowadzą głównie za pośrednictwem własnych stron internetowych lub aplikacji (71,4% ogółu przedsiębiorstw prowadzących sprzedaż elektroniczną), nieco rzadziej korzystają z internetowych platform handlowych lub serwisów aukcyjnych (42,7%).

Wykres 51. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe
Chart 51. Enterprises receiving orders via computer networks

Otwarte dane publiczne wytworzone przez urząd administracji publicznej (lub na jego zlecenie), które są dostępne dla każdego zainteresowanego do wykorzystania, przetwarzania i udostępniania w dowolnych celach.

W 2021 r. w województwie mazowieckim z otwartych danych publicznych korzystało niemal 23% przedsiębiorstw (w kraju – 19%). Najwięcej podmiotów wykazało zainteresowanie danymi z kategorii gospodarka i finanse, a następnie danymi dotyczącymi środowiska i transportu. Odsetek przedsiębiorstw identyfikujących dane publiczne, które mogłyby być wykorzystane w celach biznesowych, lecz nie zostały udostępnione w ramach otwartych danych publicznych wyniósł 5,3% (o 1,1 p. proc. więcej niż w kraju).

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

Financial results of non-financial enterprises

W 2022 r. w województwie mazowieckim wyniki finansowe brutto i netto badanych przedsiębiorstw niefinansowych były wyższe niż uzyskane rok wcześniej. Pogorszyły się natomiast podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Przychody ze sprzedaży na eksport były wyższe niż przed rokiem. Zwiększył się także ich udział w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółu podmiotów.

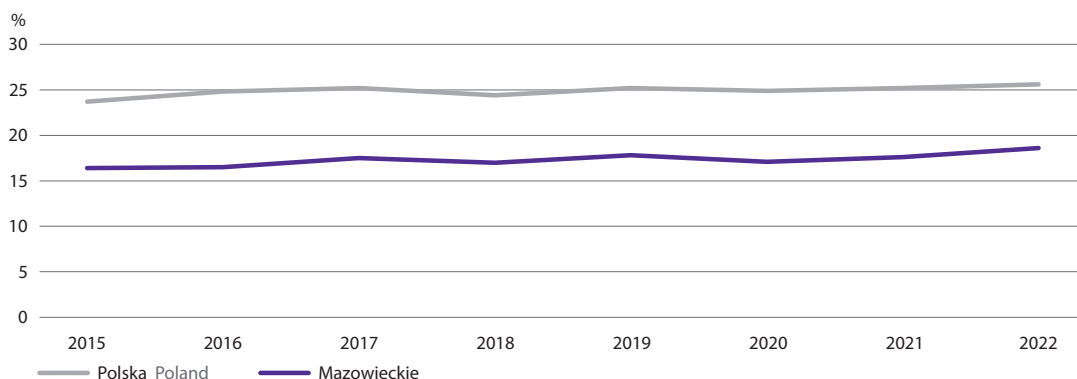
Dane dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007); działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007); szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

Przychody ogółem uzyskane w 2022 r. przez przedsiębiorstwa mające siedzibę w województwie mazowieckim wyniosły 1711,1 mld zł i w odniesieniu do poprzedniego roku były wyższe o 30,0%, a do 2015 r. – o 104,8%. Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów zwiększyły się do 1632,0 mld zł, tj. odpowiednio o 29,3% i 102,0%. Ich wzrost w skali roku odnotowano w 15 spośród 16 sekcji, przy czym największy (w ujęciu wartościowym) w przetwórstwie przemysłowym, w handlu; naprawie pojazdów samochodowych oraz w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport (eksport) obejmują wewnątrzwspólnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozaunijnych.

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport osiągnęły wartość 304,0 mld zł, tj. poziom o 36,8% wyższy niż w 2021 r. Udział sprzedaży na eksport w przychodach netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółu badanych podmiotów zwiększył się z 17,6% do 18,6%. W ogólnej wartości sprzedaży eksportowej 72,6% stanowiły przychody ze sprzedaży produktów, natomiast 27,4% – przychody ze sprzedaży towarów i materiałów.

Wykres 52. Udział eksportu w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem
Chart 52. Share of export in total revenue from sale of products, goods and materials

W 2022 r. koszty ogółem wyniosły 1610,9 mld zł i w skali roku zwiększyły się o 31,5%, a w porównaniu z 2015 r. – o 101,4%. Koszty bieżącej działalności poniesione przez badane podmioty były o 34,8% wyższe niż przed rokiem. W strukturze rodzajowej tych kosztów zwiększył się udział zużycia materiałów i energii (o 7,7 p. proc.; do 43,7%) oraz pozostałych kosztów rodzajowych (o 0,2 p. proc.; do 6,0%). Zmniejszył się za to udział usług obcych (o 3,4 p. proc.; do 25,5%), wynagrodzeń brutto (o 2,2 p. proc.; do 12,4%), amortyzacji (o 1,1 p. proc.; do 4,3%), podatków i opłat (o 0,8 p. proc.; do 5,3%), a także ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń (o 0,4 p. proc.; do 2,8%).

Koszty sprzedanych produktów, towarów i materiałów wyniosły 1545,6 mld zł i były o 29,2% wyższe niż w 2021 r. Największy ich wzrost (w ujęciu wartościowym), podobnie jak dla przychodów ze sprzedaży, odnotowano w przetwórstwie przemysłowym, w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę oraz w handlu; naprawie pojazdów samochodowych.

Wyniki finansowe:

- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem;
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

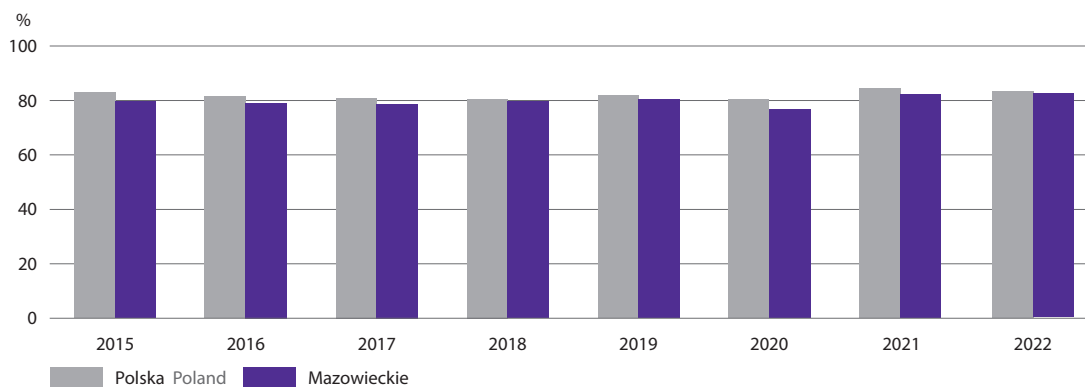
Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ukształtował się na poziomie 86,3 mld zł, co w odniesieniu do 2021 r. oznacza wzrost o 31,7%. Znacznie niższy był natomiast wynik na pozostałej działalności operacyjnej, który wyniósł 11,4 mld zł wobec 16,6 mld zł. Gorszy niż przed rokiem był też wynik na operacjach finansowych (2,4 mld zł wobec 9,2 mld zł), co było następstwem szybszego wzrostu kosztów finansowych (o 173,2%) niż przychodów finansowych (o 66,1%).

Wynik finansowy brutto osiągnął wartość 100,1 mld zł, tj. o 9,6% większą niż w 2021 r.; zysk brutto wyniósł 108,9 mld zł, a strata brutto 8,8 mld zł. Obciążenia wyniku finansowego brutto zwiększyły się w skali roku o 22,1% (do 19,1 mld zł). W rezultacie wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 81,0 mld zł i był wyższy o 5,3 mld zł (tj. o 7,1%) od wyniku osiągniętego rok wcześniej; zysk netto zwiększył się o 7,3%, a strata netto – o 9,6%. Największą poprawę wyniku finansowego netto odnotowano w przetwórstwie przemysłowym (o 9,9 mld zł do 30,5 mld zł), w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 2,8 mld zł do 12,8 mld zł) oraz w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 2,5 mld zł do 15,2 mld zł). Z kolei największe pogorszenie wyniku finansowego netto miało miejsce w informacji i komunikacji (o 8,8 mld zł do 7,5 mld zł) oraz w budownictwie (o 1,8 mld zł do 2,8 mld zł).

Zysk netto w 2022 r. wykazało 82,2% badanych przedsiębiorstw, tj. tyle samo co przed rokiem. Udział przychodów przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w przychodach ogółem osiągnął 91,8% i był większy o 0,2 p. proc. niż w 2021 r.

Wykres 53. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 53. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności sprzedaży brutto to relacja wyniku finansowego ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

W województwie mazowieckim w 2022 r. odnotowano pogorszenie opłacalności prowadzonej działalności gospodarczej w porównaniu z rokiem poprzednim. Wprawdzie wskaźnik rentowności sprzedaży brutto wzrósł o 0,1 p. proc. (do 5,3%), ale wskaźniki rentowności obrotu brutto i obrotu netto były o 1,0 p. proc. niższe niż przed rokiem (wyniosły stosownie 5,9% i 4,7%). W ogólnej liczbie badanych podmiotów zmniejszył się z 82,4% do 82,3% udział jednostek rentownych, tj. mających wskaźnik rentowności obrotu netto równy lub większy od zera. Poprawa wskaźnika rentowności obrotu netto w porównaniu z 2021 r. miała miejsce w tylko 4 spośród 16 sekcji, przy czym jeden z największych wzrostów dotyczył zakwaterowania i gastronomii (z 1,8% do 10,6%). Do najbardziej opłacalnych rodzajów działalności w 2022 r. należały ponadto: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (wskaźnik 8,1%), informacja i komunikacja (7,9%), dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (6,8%).

W skali roku spadła wartość wskaźnika płynności finansowej I stopnia (o 16,0 p. proc.; do 45,5%) oraz II stopnia (o 10,5 p. proc.; do 124,2%).

W latach 2015–2022 rentowność obrotu brutto i netto mazowieckich przedsiębiorstw była na ogół nieco wyższa niż średnio w kraju (maksymalnie o 0,4 p. proc.), natomiast płynność finansowa w całym omawianym okresie była wyższa (nawet o 27,1 p. proc.).

Tablica 35. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Table 35. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2022 Polska Poland
	w % in %				
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	95,7	95,2	93,1	94,1	94,0
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	4,7	5,1	5,2	5,3	6,0
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	4,3	4,8	6,9	5,9	6,0
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	3,6	3,8	5,7	4,7	5,0
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	49,2	54,2	61,5	45,5	39,0
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	112,8	118,1	134,7	124,2	105,4

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

Wartość aktywów obrotowych badanych przedsiębiorstw na koniec 2022 r. wyniosła 671,9 mld zł i była o 14,0% wyższa niż przed rokiem, przy czym zapasy były wyższe o 32,9%, należności krótkoterminowe – o 27,7%, krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe – o 15,8%, natomiast inwestycje krótkoterminowe były niższe o 12,3%. W rzeczowej strukturze aktywów obrotowych zwiększył się udział należności krótkoterminowych (z 42,7% do 47,8%) oraz zapasów (z 19,1% do 22,2%), obniżył się zaś udział inwestycji krótkoterminowych (z 35,9% do 27,6%); nie zmienił się udział krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych (2,3%). W strukturze zapasów zwiększył się udział materiałów (z 33,4% do 37,2%), zmniejszył się natomiast udział półproduktów i produktów w toku (z 13,0% do 11,2%), towarów (z 39,5% do 38,6%) oraz produktów gotowych (z 11,6% do 10,7%).

Aktywa obrotowe finansowane były głównie zobowiązaniami krótkoterminowymi, których udział w pokryciu finansowym tych aktywów stanowił 60,7% wobec 58,4% przed rokiem.

Zobowiązania długo- i krótkoterminowe (bez funduszy specjalnych) na koniec 2022 r. wyniosły 665,0 mld zł i były o 12,2% wyższe niż przed rokiem. Zobowiązania długoterminowe stanowiły 38,6% ogółu zobowiązań (wobec 42,0% rok wcześniej). Wartość zobowiązań długoterminowych wyniosła 257,0 mld zł i była o 3,3% większa niż w grudniu 2021 r. Zobowiązania krótkoterminowe badanych przedsiębiorstw wyniosły 408,1 mld zł i w skali roku były wyższe o 18,6%, w tym zobowiązania z tytułu dostaw i usług – o 14,9%, a z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń – o 6,1%.

Relacja zobowiązań z tytułu dostaw i usług do należności z tego tytułu ukształtowała się w końcu 2022 r. na poziomie niższym niż rok wcześniej (101,1% wobec 101,3%). Wartość zobowiązań wyższą od wartości należności odnotowano m.in. w handlu; naprawie pojazdów samochodowych, w zakwaterowaniu i gastronomii oraz w budownictwie.

W porównaniu z 2021 r. nie odnotowano istotnych zmian w zakresie sprawności działania przedsiębiorstw. Cykl rotacji zapasów wydłużył się o 1 dzień (do 33 dni), natomiast cykl spłaty zobowiązań z tytułu dostaw i usług oraz cykl rotacji należności z tytułu dostaw i usług uległy skróceniu o 5 dni (do 41 dni).

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

Investment outlays of enterprises

Rok 2022 był szóstym z kolei, w którym odnotowano wzrost nakładów inwestycyjnych badanych przedsiębiorstw niefinansowych w województwie mazowieckim (po spadku w 2016 r.). W porównaniu z rokiem poprzednim większe były zarówno nakłady na budynki i budowle, jak i na zakupy. Znacznie wzrosła wartość kosztorysowa inwestycji nowo rozpoczętych.

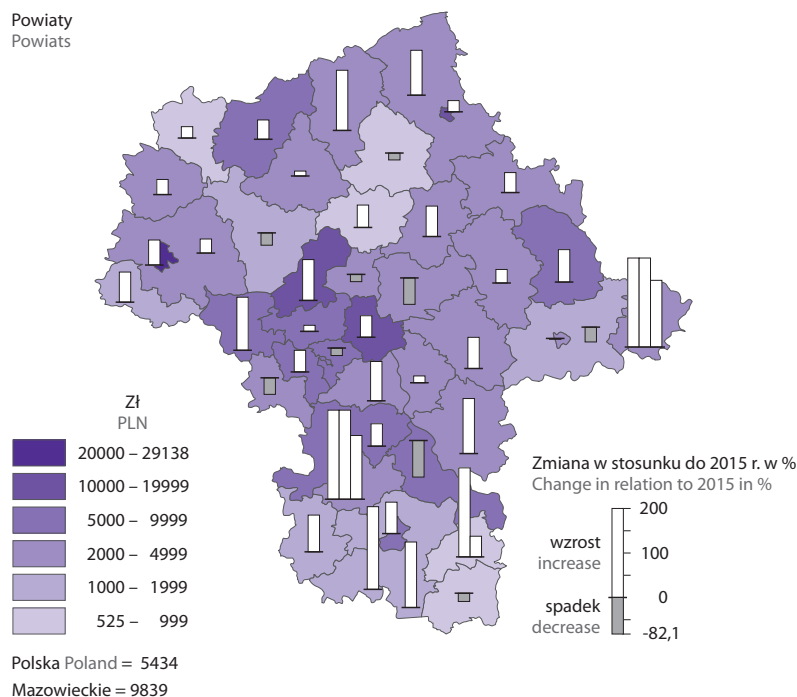
Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

W pierwszej części analizy dane o **nakładach inwestycyjnych** dotyczą przedsiębiorstw, w których liczba pracujących przekracza 9 osób (na podstawie rocznych sprawozdań: SP, F-03, F-02/dk, SP-3); dane prezentowane są zgodnie z lokalizacją inwestycji.

W 2021 r. nakłady inwestycyjne realizowane w województwie mazowieckim przez badane przedsiębiorstwa wyniosły 54243,7 mln zł, co stanowiło 26,3% ogółu nakładów w Polsce. W odniesieniu do roku poprzedniego były one (w cenach bieżących) wyższe o 23,2%, a w odniesieniu do 2015 r. – o 41,2%. Dla porównania w kraju wartość nakładów inwestycyjnych zwiększyła się odpowiednio o 12,0% i o 23,5%.

Mapa 43. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach^a na 1 mieszkańca w 2021 r. (ceny bieżące)

Map 43. Investment outlays in enterprises^a per capita in 2021 (current prices)

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.
a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

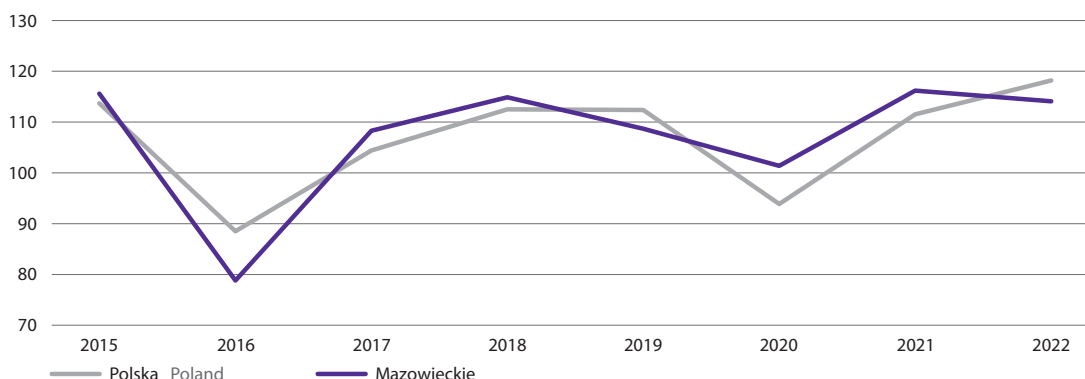
Wartość nakładów inwestycyjnych w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła w województwie 9839 zł, tj. o 81,1% więcej niż średnio w kraju. W nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących stosunkowo najwięcej zainwestowano w Płocku (29138 zł na mieszkańca) i w Warszawie (19592 zł). Relatywnie najniższy poziom nakładów inwestycyjnych był w powiecie lipskim (525 zł).

W drugiej części analizy dane o **nakładach inwestycyjnych** dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób (na podstawie kwartalnego sprawozdania F-01/I-01²); dane prezentowane są zgodnie z siedzibą inwestora.

Nakłady inwestycyjne poniesione w 2022 r. przez badane przedsiębiorstwa niefinansowe mające siedzibę na terenie województwa mazowieckiego wyniosły 68572,9 mln zł i były (w cenach bieżących) o 14,1% wyższe od zrealizowanych rok wcześniej. W kraju wartość nakładów inwestycyjnych – licząc w cenach bieżących – zwiększyła się w skali roku o 18,2%.

Wykres 54. Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące)
Rok poprzedni=100

Chart 54. Indices of investment outlays of non-financial enterprises (current prices)
Previous year=100

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentację projektowo-kosztorysową; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, inwentarz żywy (stado podstawowe) i zasadenia wieloletnie oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

² Dane dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących wynosi 50 i więcej osób. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007); działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007); szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

Tablica 36. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące)
Table 36. Investment outlays of non-financial enterprises (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Ogółem: w milionach złotych Total: in million PLN	47791,1	51724,1	60121,2	68572,9
Polska=100 Poland=100	35,0	34,5	36,0	34,7
W tym – w % – nakłady na: Of which – in % – outlays on:				
budynki i budowle buildings and structures	42,3	46,1	45,7	43,8
zakupy purchases	57,0	53,1	53,7	55,6
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	39,6	35,2	37,2	37,0
środków transportu transport equipment	17,4	17,9	16,5	18,6

Z ogólnej kwoty nakładów inwestycyjnych zrealizowanych w 2022 r. przez mazowieckie przedsiębiorstwa na budynki i budowle wydatkowano 30001,7 mln zł (o 9,3% więcej niż w 2021 r.), na maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia – 25396,3 mln zł (o 13,7% więcej), a na środki transportu – 12723,2 mln zł (o 28,3% więcej). Wartość zakupów inwestycyjnych osiągnęła 38119,5 mln zł i w porównaniu z rokiem poprzednim była wyższa o 18,2%. Udział zakupów w nakładach ogółem zwiększył się w skali roku o 1,9 p. proc. i wyniósł 55,6%.

W porównaniu z 2021 r. odnotowano wzrost nakładów m.in. w przetwórstwie przemysłowym (o 34,9%), w zakwaterowaniu i gastronomii (o 32,8%), w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 32,6%) oraz w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 25,6%). Spadek nakładów miał miejsce m.in. w budownictwie (o 35,3%).

W omawianym roku inwestowały głównie przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie transportu i gospodarki magazynowej, na które przypadało 32,0% ogółu poniesionych nakładów, w zakresie przetwórstwa przemysłowego (25,9%), administrowania i działalności wspierającej (9,7%) oraz informacji i komunikacji (9,5%). W strukturze nakładów według sekcji w porównaniu z poprzednim rokiem najbardziej zwiększył się udział nakładów poniesionych przez przedsiębiorstwa zajmujące się przetwórstwem przemysłowym (o 4,0 p. proc.), natomiast największy spadek udziału dotyczył przedsiębiorstw zajmujących się transportem i gospodarką magazynową (o 1,9 p. proc.).

Wartość kosztorysowa inwestycji dotyczy nakładów na budowę środków trwałych zarówno rozpoczętą i zakończoną, jak również rozpoczętą i niezakończoną w roku sprawozdawczym, przyjmując wartość w cenach bieżących wynikającą z dokumentacji projektowo-kosztorysowej, z uwzględnieniem ewentualnych zmian w wartości kosztorysowej dokonanych do końca roku sprawozdawczego. Przez **inwestycje nowo rozpoczęte** rozumie się te budowy środków trwałych, których realizację faktycznie rozpoczęto w roku sprawozdawczym.

Inwestorzy z województwa mazowieckiego w 2022 r. rozpoczęli realizację 47755 nowych inwestycji o łącznej wartości kosztorysowej 37368,3 mln zł; w porównaniu z rokiem poprzednim oznacza to wzrost odpowiednio o 2,0% i o 76,5%. W kraju w omawianym okresie liczba inwestycji rozpoczętych była mniejsza o 23,8%, a ich wartość kosztorysowa większa o 47,1%. W województwie na ulepszenie (tj. przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję lub modernizację) istniejących środków trwałych przypadało 27,6% wartości kosztorysowej wszystkich inwestycji nowo rozpoczętych (rok wcześniej 46,0%). W porównaniu z 2021 r. znacznie wzrosła wartość kosztorysowa inwestycji rozpoczętych m.in. w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (niemal sześciokrotnie) oraz w zakwaterowaniu i gastronomii (dwukrotnie). Spadek wartości kosztorysowej inwestycji rozpoczętych notowano m.in. w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 48,0%) oraz w transporcie i gospodarce magazynowej (o 21,3%).

6.3. Produkcja i usługi

6.3. Production and services

Rolnictwo

Agriculture

W 2022 r. zbiory zbóż podstawowych, ziemniaków i buraków cukrowych były niższe niż przed rokiem. Odnotowano natomiast wyższe zbiory rzepaku i rzepiku, co spowodowane było zwiększeniem zarówno plonowania, jak i powierzchni uprawy.

Badania pogłowia zwierząt gospodarskich przeprowadzone w czerwcu 2022 r. wykazały wzrost w skali roku liczebności stada bydła oraz spadek pogłowia trzody chlewnej. W przeliczeniu na 100 ha użytków rolnych³ przypadało 61 szt. bydła i 62 szt. trzody chlewnej; przed rokiem było to odpowiednio 59 i 65 szt. Obsada bydła była większa niż przeciętna w kraju o 18 szt., natomiast obsada trzody chlewnej – mniejsza o 2 szt.

W 2022 r. na rynku rolnym przeciętne ceny skupu omawianych produktów rolnych ukształtowały się powyżej poziomu sprzed roku.

Tablica 37. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych
Table 37. Yields of selected agricultural crops

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2022 Polska Poland
	z 1 ha w dt per 1 ha in dt				
Zboża ogółem Total cereals	28,2	39,7	39,1	41,3	49,5
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi of which basic cereals with cereal mixtures	27,1	36,6	35,2	36,8	45,9
w tym: of which:					
pszenica wheat	32,4	43,9	43,5	43,3	53,4
żyto rye	22,5	30,5	29,0	32,0	36,0
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	23,0	32,2	31,9	34,3	33,8
Ziemniaki ^a Potatoes ^a	180	331	321	318	308
Buraki cukrowe Sugar beets	562	566	593	668	638

a Bez ogrodów przydomowych.
a Excluding kitchen gardens.

Powierzchnia zasiewów zbóż ogółem w 2022 r. wyniosła 831,3 tys. ha i była o 7,8% mniejsza niż przed rokiem. Zebrano 3431,4 tys. ton zbóż, czyli o 2,6% mniej niż rok wcześniej. Plony zbóż uzyskane z jednostki powierzchni 41,3 dt/ha były wyższe o 5,6%.

Powierzchnia uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi była mniejsza niż w 2021 r. o 13,3% i wyniosła 681,1 tys. ha, a zbiory – oszacowane na 2507,5 tys. ton – niższe o 9,3%. Plony zbóż uzyskane z jednostki powierzchni (36,8 dt/ha) były wyższe od ubiegłorocznych o 4,5%. Udział powierzchni zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w ogólnej powierzchni tych upraw w kraju

³ Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2022 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.

wynosił 11,6%, natomiast udział zbiorów – 9,3%. Plony były niższe niż przeciętne w kraju o 9,1 dt z 1 ha (o 19,8%).

W porównaniu z 2021 r. o 30,3% zmniejszyła się powierzchnia uprawy żyta. W wyniku zmniejszonego arealu zasiewu zebrano o 23,1% mniej ziarna żyta (345,2 tys. ton). Zbiory pszenicy oszacowane na 766,6 tys. ton były o 3,5% większe. Powierzchnia uprawy zwiększyła się o 3,9%, a wydajność z jednostki powierzchni spadła o 0,5%.

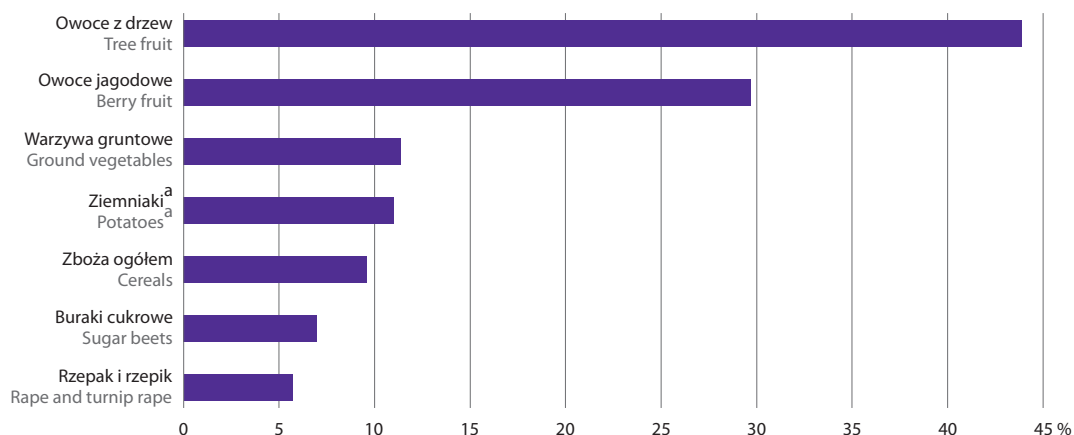
W 2022 r. powierzchnia uprawy rzepaku i rzepiku wyniosła 60,6 tys. ha i była o 8,2% większa niż przed rokiem. Plony wyniosły 34,3 dt z 1 ha, a zbiory 207,8 tys. ton i w odniesieniu do 2021 r. były odpowiednio większe o 7,5% i o 16,4%. Udział wojewódzkiego arealu rzepaku i rzepiku w krajowej powierzchni tych upraw wyniósł 5,6%, a udział zbiorów – 5,7%; średnie plony były wyższe o 0,5 dt z 1 ha (o 1,5%).

Powierzchnia uprawy ziemniaków (bez ogrodów przydomowych) w 2022 r. wyniosła 20,8 tys. ha, co w skali roku oznacza spadek o 18,6%. Szacuje się, że rolnicy z naszego województwa zebrali 662,1 tys. ton ziemniaków, tj. o 19,4% mniej niż rok wcześniej. Plony były wyższe niż przeciętne w kraju – średnio z 1 ha wyniosły 318 dt wobec 308 dt. Zbiory ziemniaków stanowiły 11,0% zbiorów ogólnokrajowych.

Powierzchnia uprawy buraków cukrowych w 2022 r. wyniosła 14,9 tys. ha i w porównaniu z poprzednim rokiem była mniejsza o 24,6%. Uzyskane z 1 ha powierzchni plony (668 dt) były wyższe o 12,6%, a zbiory (992,1 tys. ton) – niższe o 15,1%. Udział województwa w krajowej produkcji buraków cukrowych stanowił 7,0%; plony były wyższe niż przeciętne w kraju o 30 dt z 1 ha, tj. o 4,6%.

W porównaniu z 2021 r. obniżyła się produkcja warzyw gruntowych oraz produkcja owoców z drzew, wzrosła natomiast produkcja owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych. Produkcję warzyw gruntowych w 2022 r. oszacowano na 455,3 tys. ton, tj. na poziomie o 2,9% niższym od produkcji z roku poprzedniego. Zbiory owoców z drzew w sadach (2090,5 tys. ton) oraz owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych (178,0 tys. ton) były odpowiednio mniejsze o 0,5% i większe o 16,5% od zbiorów uzyskanych w poprzednim sezonie. Zmniejszył się udział województwa w krajowej produkcji warzyw gruntowych (z 12,0% do 11,4%) oraz w produkcji owoców z drzew w sadach (z 46,8% do 43,9%). Wzrósł natomiast udział owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych (z 27,0 do 29,7%).

Wykres 55. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiopłodów rolnych i ogrodnich w 2022 r.
Chart 55. Share of Voivodship in the country production of selected agricultural and horticultural crops in 2022

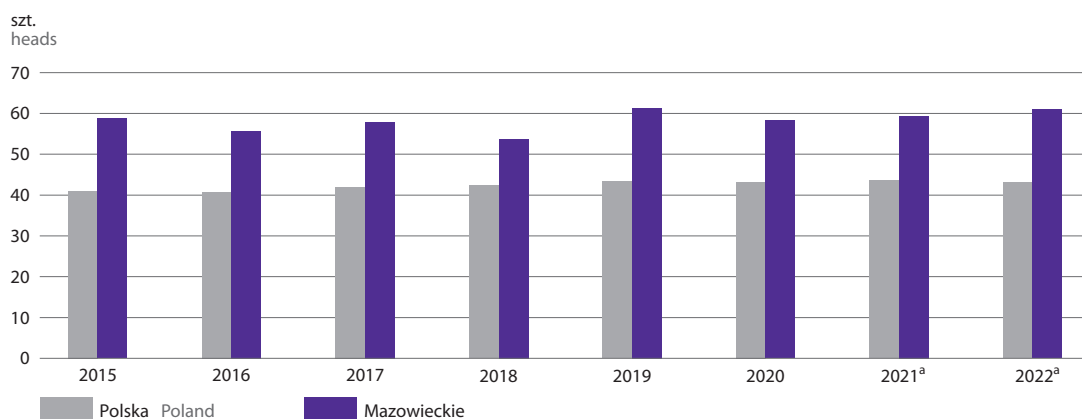

^a Bez ogrodów przydomowych.
^a Excluding kitchen gardens.

Mazowieckie jest jednym z trzech województw w kraju (obok wielkopolskiego i podlaskiego), w których koncentruje się chów bydła. W czerwcu 2022 r. pogłowie bydła liczyło 1210,7 tys. szt., stanowiąc 18,8% pogłowia krajowego. W porównaniu ze stanem notowanym w czerwcu 2021 r. liczebność stada zwiększyła się o 3,9% (tj. o 45,2 tys. szt.), a jego udział w ogólnym pogłowie bydła w kraju zwiększył się o 0,6 p. proc. W strukturze stada bydła ogółem 37,6% stanowiły krowy, tj. o 5,9 p. proc. mniej niż przed rokiem; udział krów mlecznych zmniejszył się z 40,7% do 36,8%.

**Wykres 56. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych
Stan w dniu 1 czerwca**

Chart 56. Cattle density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

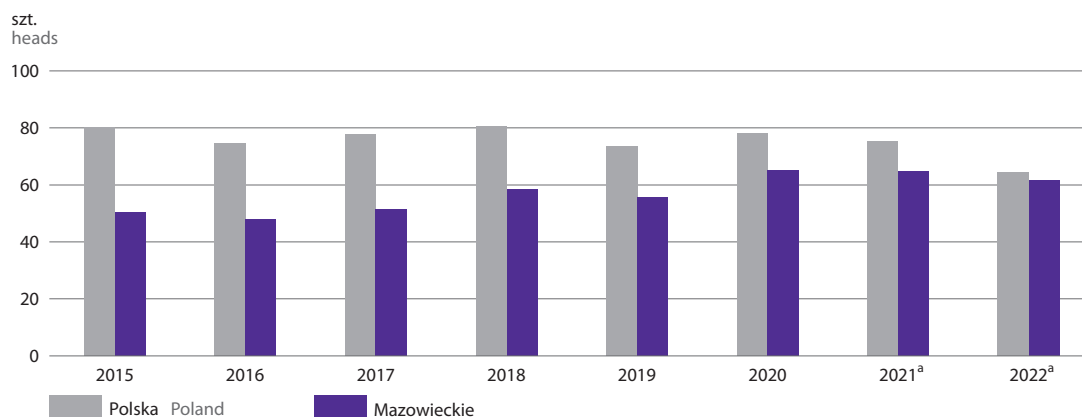

a Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.
a The area of agricultural land as of 1 June 2020 was adopted as the basis for the calculations.

Na początku czerwca 2022 r. pogłowie trzody chlewnej wynosiło 1223,8 tys. szt. i było mniejsze o 46,8 tys. szt. (tj. o 3,7%) niż rok wcześniej. Udział województwa w krajowym pogłowie tych zwierząt zwiększył się z 11,5% do 12,7%. W województwie mazowieckim w latach 2015–2022 pogłowie trzody chlewnej osiągnęło najwyższy stan w 2020 r. W analizowanych latach (z wyjątkiem 2017, 2018 i 2020) obserwowano redukcję pogłowia świń.

**Wykres 57. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych
Stan w dniu 1 czerwca**

Chart 57. Pig density per 100 ha of agricultural land
As of 1 June

a Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.
a The area of agricultural land as of 1 June 2020 was adopted as the basis for the calculations.

W czerwcu 2022 r. pogłowie owiec (10,6 tys. szt.) było większe niż przed rokiem o 12,9%. Udział województwa w krajowym pogłowie owiec zwiększył się o 0,4 p. proc. (do 3,6%). W skali roku, o 65,1% zwiększyła się populacja maciorek owczych – do poziomu 5,0 tys. szt.

W 2022 r. skup zbóż podstawowych (z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego) wyniósł 626,9 tys. ton i był większy o 7,9% w odniesieniu do roku poprzedniego. Skupiono 438,2 tys. ton ziarna pszenicy, a żyta – 67,6 tys. ton, tj. stosownie więcej o 15,3% i mniej o 14,2%. W latach 2015–2022 udział skupu

zbóż ogółem od producentów z województwa mazowieckiego stanowił średnio 6,4% skupu krajowego. W 2022 r. udział ten wyniósł 7,4%, przy czym dla pszenicy – 7,7%, a dla żyta – 10,4%.

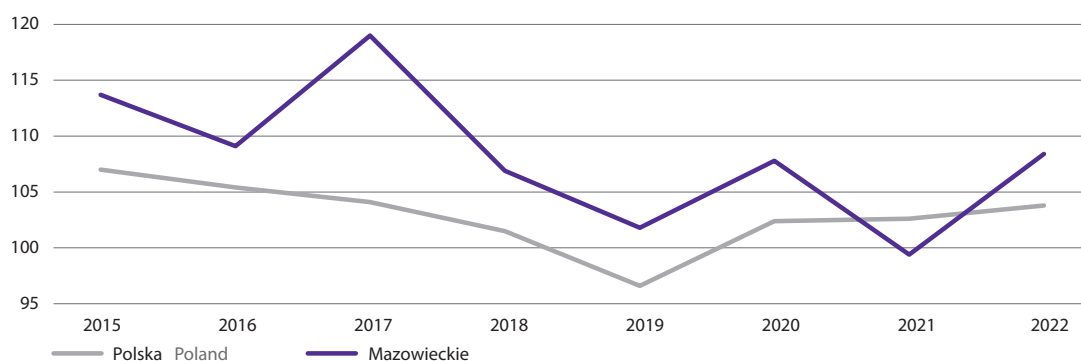
W 2022 r. producenci z województwa mazowieckiego dostarczyli do skupu 72,0 tys. ton ziemniaków (o 34,1% mniej niż przed rokiem). W latach 2015–2022 przeciętny udział skupu ziemniaków w krajowym skupie tego surowca wyniósł 4,3%; w 2022 r. – 4,4%.

W ciągu 2022 r. skupiono 1692,5 tys. ton żywca rzeźnego (w wadze żywej), czyli o 8,4% więcej niż w 2021 r. Podaż żywca wieprzowego wyniosła 426,4 tys. ton i w skali roku była niższa o 3,4%. Żywca wołowego skupiono 134,3 tys. ton, a drobiowego 1129,3 tys. ton, tj. odpowiednio więcej o 19,3% i 12,4%. Z analizy danych za lata 2015–2022 wynika, że dostarczony do skupu przez producentów z województwa mazowieckiego żywiec rzeźny ogółem stanowił przeciętnie 22,1% skupu krajowego, w tym wieprzowy – 13,4% krajowego skupu tego surowca, wołowy – 17,8%, a drobiowy – 29,6%. W 2022 r. udział skupu żywca rzeźnego ogółem wyniósł 24,9%, a omawianych gatunków żywca odpowiednio: 17,9%, 18,0% i 30,9%.

Wykres 58. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)

Rok poprzedni=100

Chart 58. Indices of total animals for slaughter procurement (in live weight)
Previous year=100

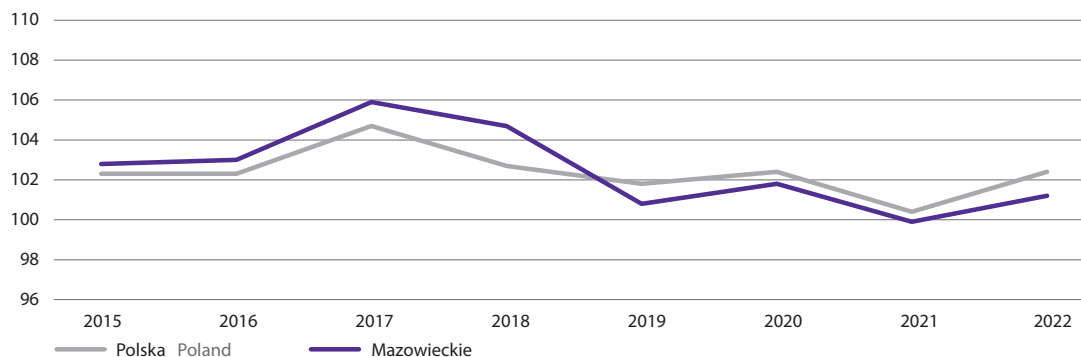

Skup mleka krowiego w 2022 r. (2656,5 mln litrów) był większy o 1,2% niż rok wcześniej. W latach 2015–2022 dostawy mleka do skupu od mazowieckich producentów stanowiły co roku ponad 20% ogólnokrajowego skupu tego surowca; w 2022 r. udział wyniósł 21,3%.

Wykres 59. Dynamika skupu mleka

Rok poprzedni=100

Chart 59. Indices of cows' milk procurement
Previous year=100

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

W 2022 r. wyżej niż przed rokiem podaży pszenicy do skupu towarzyszył wzrost cen tego ziarna. Średnio za 1 dt pszenicy płacono 148,53 zł, tj. o 49,8% więcej. Cena targowiskowa pszenicy 167,11 zł i była wyższa o 85,7% niż w 2019 r.⁴ Przeciętna cena skupu żyta (119,29 zł/dt) była wyższa niż przed rokiem o 56,1%, a cena targowiskowa (119,41 zł) była wyższa o 75,8% niż w 2019 r. Cena skupu żyta w województwie mazowieckim była niższa niż średnio w kraju o 1,2%, a w przypadku pszenicy o 2,3%. Cena targowiskowa żyta była niższa niż średnio w kraju o 6,1%, a pszenicy wyższa o 0,3%.

W 2022 r. przeciętne ceny ziemniaków jadalnych (bez wczesnych) w skupie wzrosły o 21,5% (do 94,99 zł/dt). Na targowiskach za ziemniaki płacono średnio 153,72 zł, tj. o 12,0% mniej niż w 2019 r. Średnia cena ziemniaków w skupie była o 5,1% wyższa od przeciętnej w kraju, a targowiskowa niższa o 2,8%.

Cena skupu żywca wieprzowego w skupie w 2022 r. ukształtowała się na poziomie wyższym niż w 2021 r. o 41,2%. Średnia roczna cena tego surowca w skupie wyniosła 6,99 zł/kg i była o 3,9% wyższa od przeciętnej ceny w kraju.

W 2022 r. przeciętna cena skupu żywca wołowego (10,32 zł/kg) była wyższa niż przed rokiem o 37,2%. Przy wyższych dostawach mleka, cena tego surowca wzrosła o 46,7% i wyniosła 230,10 zł za 100 litrów, natomiast cena żywca drobiowego wzrosła o 50,5% i wyniosła 5,96 zł za 1 kg. Przeciętna cena żywca wołowego w województwie mazowieckim była niższa od średniej w kraju o 1,5%, niższe były także ceny żywca drobiowego i mleka (odpowiednio o 3,2% i o 0,5%).

W województwie mazowieckim w 2021 r. w porównaniu z rokiem poprzednim, odnotowano wzrost (w cenach stałych) globalnej produkcji rolniczej o 0,7%, spadła natomiast produkcja końcowa i towarowa odpowiednio o 2,3% i 1,8%. Udział województwa w tworzeniu krajowej globalnej produkcji rolniczej wyniósł 18,5%, towarowej – 19,0%, a końcowej – 19,5%. Końcowa produkcja rolnicza w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych wyniosła 10337 zł, wobec 11150 zł rok wcześniej.

⁴ Brak danych za lata 2020 i 2021; z uwagi na okresowe zamknięcie targowisk w związku ze stanem zagrożenia chorobą COVID-19 nie było możliwe zebranie danych o cenach targowiskowych produktów.

Przemysł Industy

W 2022 r. w województwie mazowieckim produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) była znacznie wyższa niż przed rokiem. W porównaniu z 2021 r. odnotowano również wzrost wydajności pracy, mierzonej wielkością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego oraz wzrost przeciętnego zatrudnienia w przemyśle.

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: B – „Górnictwo i wydobywanie”, C – „Przetwórstwo przemysłowe”, D – „Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych” oraz E – „Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją”.

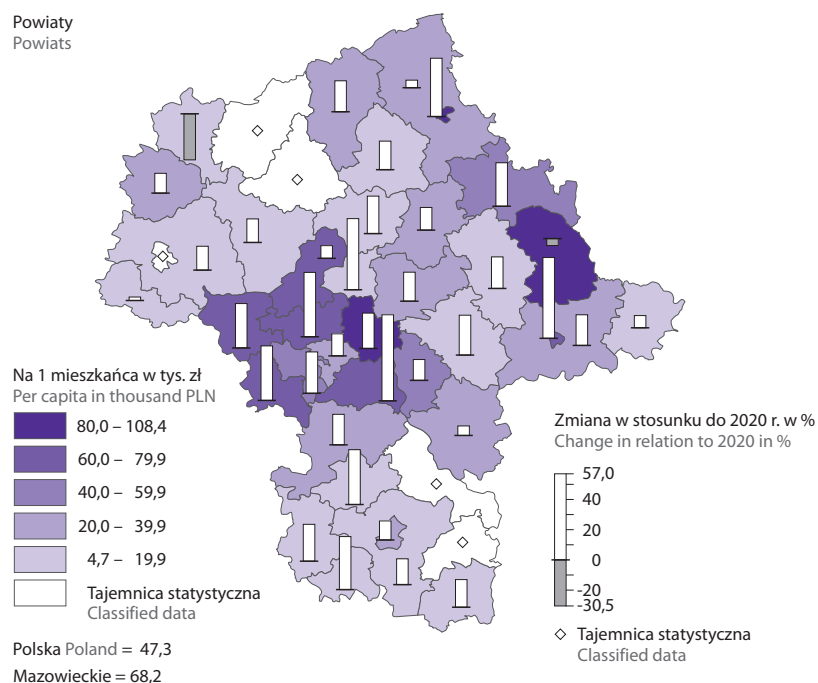
Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

W pierwszej części analizy dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** oraz **przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. Wyniki opracowane zostały na podstawie danych rocznych z systemu zintegrowanego – produkcja, zatrudnienie i wynagrodzenia dla sekcji B, C, D, E (z badań statystycznych: Z-06, SP, F-01/I-01, DG-1) i mają status danych ostatecznych (do 2021 r. włącznie).

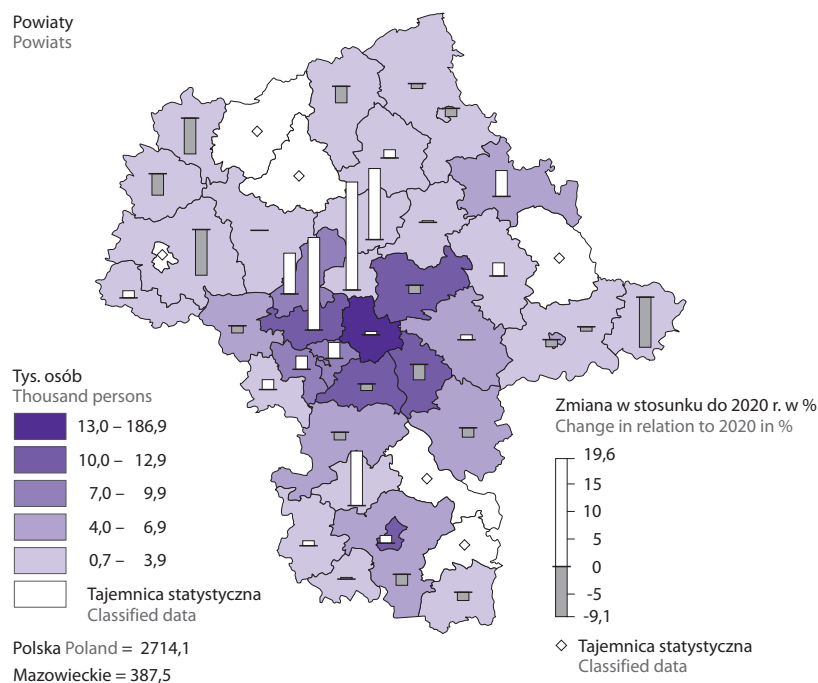
W 2021 r. w województwie mazowieckim produkcja sprzedana przemysłu w 4288 przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 osób wyniosła łącznie 375846,9 mln zł (w cenach bieżących) i była o 14,4% (w cenach stałych) wyższa w porównaniu z rokiem poprzednim. Pod względem wartości produkcji sprzedanej przemysłu województwo mazowieckie zajmowało 1. lokatę w kraju. Udział województwa w produkcji krajowej wyniósł 20,9% i w odniesieniu do 2020 r. wystąpił jego wzrost o 0,4 p. proc. oraz o 1,3 p. proc. w stosunku do 2015 r. Wśród powiatów województwa mazowieckiego zdecydowanie najwyższą wartość produkcji sprzedanej przemysłu odnotowano w Warszawie – 170136,2 mln zł, natomiast najniższą w powiecie przysuskim – 185,0 mln zł. W skali roku największy wzrost zaobserwowano w powiecie piaseczyńskim (o 58,8%), największy spadek w powiecie żuromińskim (o 31,3%).

Produkcja sprzedana przemysłu w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa mazowieckiego osiągnęła wartość 68174 zł (w cenach bieżących) i była najwyższa w Polsce. W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 27,2%, a o 59,5% w relacji do 2015 r. W kraju wskaźnik ten kształtował się na poziomie 47262 zł (wzrost odpowiednio o 24,9% i o 55,7%). W przekroju terytorialnym najwyższą wartość produkcji sprzedanej w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano w powiecie sokołowskim – 108368 zł, natomiast najniższą w powiecie przysuskim – 4676 zł. Największy wzrost produkcji w stosunku do roku poprzedniego wystąpił w powiecie piaseczyńskim (o 57,0%) i Siedlcach (o 53,5%), a największy spadek w powiecie żuromińskim (o 30,5%). W relacji do przeciętnej województwa wyższą wartość produkcji sprzedanej w przeliczeniu na 1 mieszkańca odnotowano m. in. w powiecie sokołowskim (o 59,0%) i w Warszawie (o 34,2%), natomiast niższą w powiecie przysuskim (o 93,1%) i w żuromińskim (o 91,9%).

Mapa 44. Produkcja sprzedana przemysłu w 2021 r. (ceny bieżące)
 Map 44. Sold production of industry in 2021 (current prices)

Mapa 45. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2021 r.
 Map 45. Average paid employment in industry in 2021

W 2021 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle w województwie mazowieckim wyniosło 387,5 tys. osób i w skali roku zwiększyło się o 0,5%, a o 10,3% w porównaniu z 2015 r. Najwyższy udział w przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle odnotowano w Warszawie (48,2%), najmniejszy zaś w powiatach: białobrzeskim, lipskim, łosickim przysuskim, żuromińskim (po 0,2%). W porównaniu z 2020 r. najbardziej zatrudnienie w przemyśle wzrosło w powiecie legionowskim, natomiast spadło w powiecie łosickim [patrz mapa 45].

W 2021 r. wydajność pracy w przemyśle, mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego wyniosła 970,0 tys. zł (w cenach bieżących) i była o 26,4% wyższa niż rok wcześniej oraz o 49,2% niż w 2015 r. Najwyższy wzrost tego wskaźnika w skali roku zaobserwowano w powiecie piaseczyńskim (o 60,8%), natomiast najniższy w powiecie żuromińskim (o 26,5%).

W drugiej części analizy dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** oraz **przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; opracowane zostały na podstawie danych krótkookresowych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2022 r. w województwie osiągnęła wartość 583236,2 mln zł (w cenach bieżących) i była o 13,6% (w cenach stałych) wyższa w odniesieniu do zanotowanej w 2021 r. oraz o 76,1% niż w 2015 r. Natomiast w skali kraju produkcja sprzedana przemysłu (w cenach stałych) zwiększyła się o 10,2% w stosunku do 2021 r. i o 51,5% w porównaniu z 2015 r. W województwie w kolejnych kwartalnych okresach narastających w 2022 r. odnotowano wzrost produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych) w skali roku odpowiednio: w pierwszym kwartale – o 29,0%, w pierwszym półroczu – o 22,0%, a w okresie trzech kwartałów – o 18,2%.

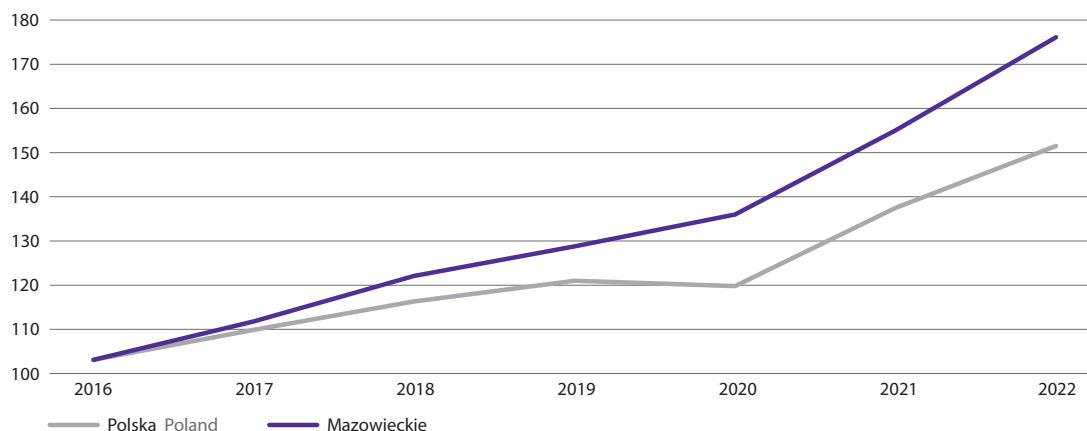
Tablica 38. Przemysł
Table 38. Industry

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące): Sold production of industry (current prices):				
w milionach złotych in million PLN	237394,7	306292,8	389238,1	583236,2
Polska=100 Poland=100	19,8	20,3	20,8	23,5
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	79,3	82,3	79,3	75,4
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	348,9	388,2	388,6	390,4

Wykres 60. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)**2015=100**

Chart 60. Indices of sold production of industry (constant prices)

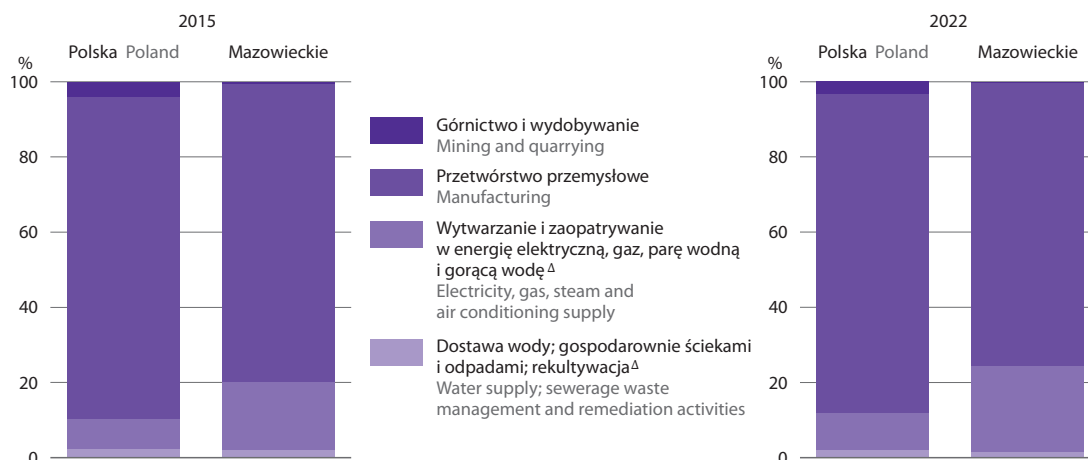
2015=100

Na ogólną wartość produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących) w 2022 r. w województwie mazowieckim złożyła się produkcja w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe – 439485,5 mln zł, wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – 132637,0 mln zł, dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja – 9475,3 mln zł, górnictwo i wydobywanie – 1638,5 mln zł. We wszystkich sekcjach przemysłu produkcja sprzedana (w cenach stałych) w 2022 r. była wyższa niż w 2021 r. Najbardziej zwiększyła się w górnictwie i wydobywaniu (o 33,1%), następnie w przetwórstwie przemysłowym (o 13,8%), w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 13,6%) oraz w mniejszym stopniu w dostawie wody; gospodarowaniu ściekami i odpadami; rekultywacji (o 3,7%).

Największy udział w strukturze produkcji sprzedanej przemysłu odnotowano w sekcji przetwórstwo przemysłowe – 75,4% (spadek o 3,9 p. proc. w stosunku do 2021 r.) oraz wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – 22,7% (wzrost o 4,6 p. proc.). Wśród działów przetwórstwa przemysłowego znaczący udział w produkcji sprzedanej przemysłu miały m.in.: produkcja artykułów spożywczych – 22,7%, komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych – 6,5%, chemikaliów i wyrobów chemicznych – 5,7%, urządzeń elektrycznych – 5,6%. Udział produkcji sprzedanej województwa w przychodach kraju wyniósł 23,5% (najwięcej w Polsce).

Wykres 61. Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)
Chart 61. Sold production of industry by PKD sections (current prices)

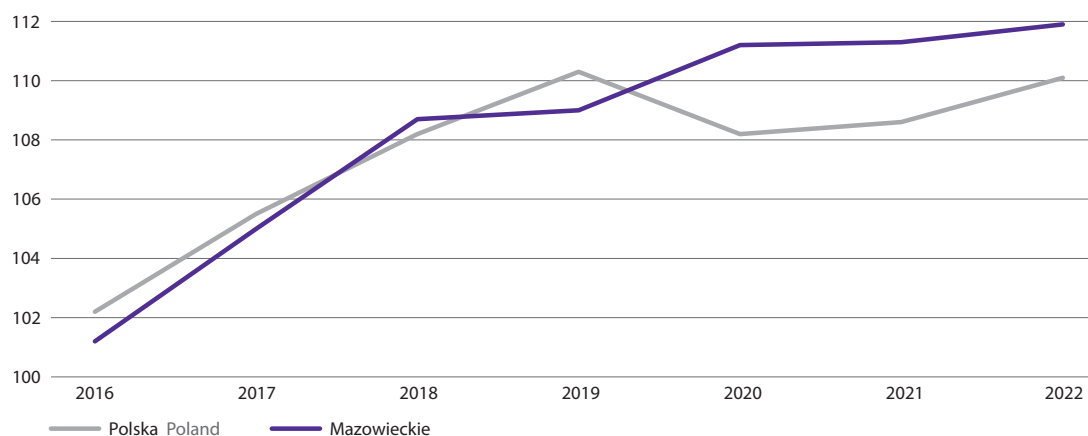

W 2022 r. wzrost sprzedaży notowano m.in. w: produkcji wyrobów z drewna, korka słomy i wikliny (o 40,4%), pozostałego sprzętu transportowego (o 20,3%), wyrobów farmaceutycznych (o 20,2%), naprawie, konserwacji i instalowaniu maszyn i urządzeń (o 19,2%), artykułów spożywczych (o 16,9%), wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (o 16,5%), wyrobów tekstylnych (o 16,0%), chemikaliów i wyrobów chemicznych, poligrafii i reprodukcji zapisanych nośników informacji (po 15,4%), odzieży (o 13,6%), metali (o 12,3%). Natomiast w skali roku obniżyła się m.in. produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i nacze (o 7,4%), skór i wyrobów skórzanych (o 7,2%), wyrobów z metali (o 7,0%), papieru i wyrobów z papieru (o 6,0%), napojów (o 3,9%), komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (o 0,5%).

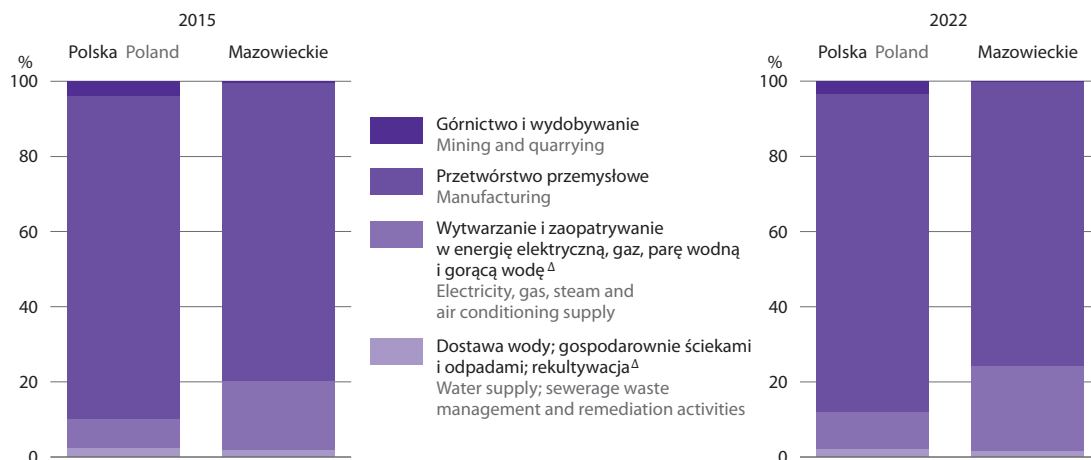
W 2022 r. w województwie mazowieckim przeciętne zatrudnienie w przemyśle wyniosło 390,4 tys. osób i było o 0,5% wyższe niż przed rokiem. Nadal największy udział stanowili zatrudnieni w przetwórstwie przemysłowym (88,4%), a w następnej kolejności zatrudnieni w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (6,1%). W przetwórstwie przemysłowym przeciętne zatrudnienie wyniosło 345,1 tys. osób i zwiększyło się o 0,8% w porównaniu z 2021 r., natomiast w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – 24,0 tys. osób i obniżyło się o 3,1%. W kraju w 2022 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle było o 1,4% wyższe niż w 2021 r.

Wykres 62. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle
2015=100

Chart 62. Indices of average employment in industry
2015=100

Wykres 63. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD
Chart 63. Average paid employment in industry by PKD sections

Wydajność pracy w przemyśle, mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, w 2022 r. w województwie mazowieckim wyniosła 1494,0 tys. zł (w cenach bieżących) i była (w cenach stałych) o 13,0% wyższa niż przed rokiem. Wśród sekcji przemysłu najwyższa była w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę – 5535,5 tys. zł. (wzrost o 17,2%). W kraju w 2022 r. wydajność pracy w przemyśle była o 8,7% wyższa niż w 2021 r.

Budownictwo

Construction

W 2022 r. województwie mazowieckim odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa w stosunku do roku poprzedniego. Wyższa niż przed rokiem była produkcja budowlano-montażowa. Zwiększyła się wydajność pracy w budownictwie, mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego oraz przeciętne zatrudnienie.

Dane zarówno o **produkcji sprzedanej budownictwa, jak i sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

W 2022 r. produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) ukształtowała się na poziomie 111991,0 mln zł i zwiększyła się o 26,1% w porównaniu z rokiem poprzednim (wobec wzrostu o 9,6% w 2021 r.). W odniesieniu do 2015 r. odnotowano wzrost aż o 102,4%. W kraju produkcja sprzedana budownictwa była o 29,8% wyższa od notowanej w 2021 r. oraz o 115,6% w stosunku do 2015 r. Udział produkcji sprzedanej budownictwa województwa mazowieckiego w produkcji krajowej wyniósł 28,5% (najwięcej w kraju).

Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji „Budownictwo”.

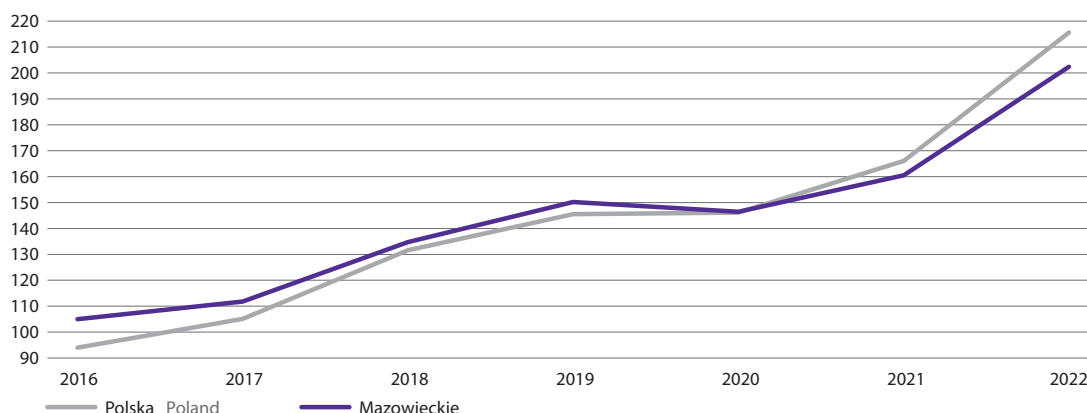
Tablica 39. Budownictwo
Table 39. Construction

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące): Sold production of construction (current prices):				
w milionach złotych in million PLN	55323,2	81032,3	88818,4	111991,0
Polska=100 Poland=100	30,4	30,5	29,4	28,5
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	35,4	27,9	26,4	23,0
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thousands	81,0	89,8	89,5	92,2

**Wykres 64. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)
2015=100**

Chart 64. Indices of sold production of construction (current prices)
2015=100

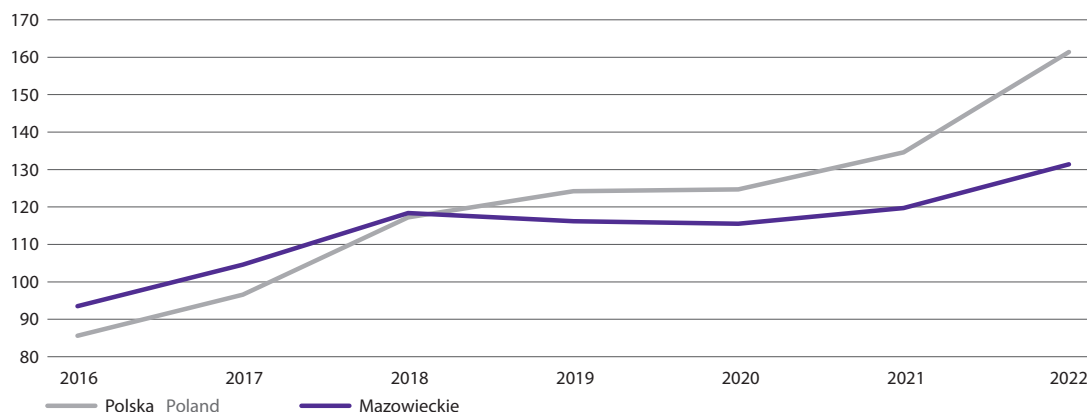

Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zleceniodawców przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji „Budownictwo”. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów.

W województwie produkcja budowlano-montażowa w 2022 r. wyniosła 25763,9 mln zł i zwiększyła się w skali roku o 9,8% (wobec wzrostu o 3,6% w 2021 r.). W relacji do 2015 r. wzrosła o 31,4%. Stanowiła ona 23,0% produkcji sprzedanej budownictwa. W kraju produkcja budowlano-montażowa była o 19,9% wyższa niż w 2021 r., a o 61,4% niż w 2015 r. Pod względem wartości produkcji budowlano-montażowej województwo mazowieckie zajmowało 1. lokatę w kraju (18,4% produkcji krajowej), a pod względem wskaźnika dynamiki w porównaniu z rokiem poprzednim 13 miejsce.

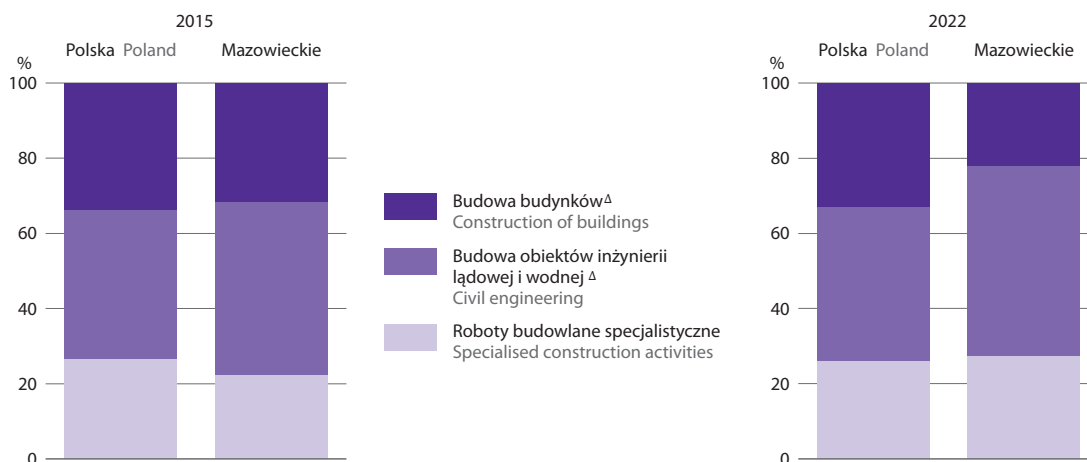
**Wykres 65. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)
2015=100**

Chart 65. Indices of construction and assembly production (current prices)
2015=100

W 2022 r. wzrost produkcji budowlano-montażowej w skali roku odnotowano w podmiotach zajmujących się głównie budową budynków (o 20,4%), w przedsiębiorstwach wykonujących głównie roboty budowlane specjalistyczne (o 17,8%) oraz w jednostkach specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej (o 2,1%).

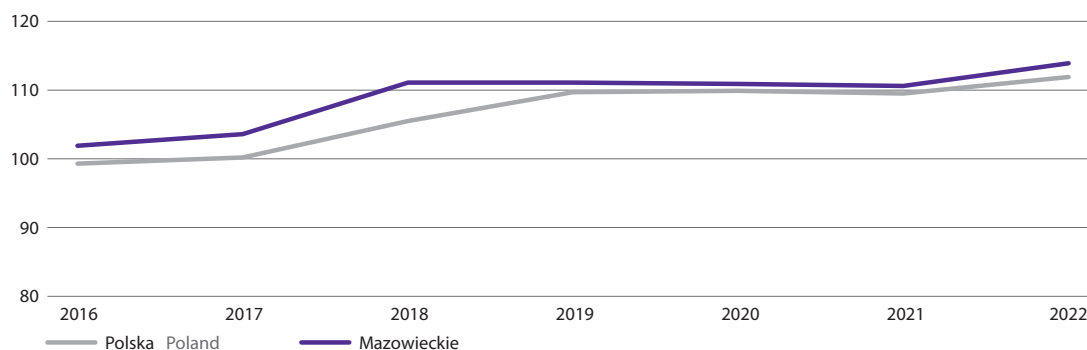
Wykres 66. Produkcja budowlano-montażowa według działów PKD (ceny bieżące)
Chart 66. Construction and assembly production by divisions of PKD (current prices)

W 2022 r. w strukturze sprzedaży produkcji budowlano-montażowej zwiększył się udział podmiotów wykonujących roboty budowlane specjalistyczne o 1,9 p. proc. (do 27,6%) w odniesieniu do 2021 r. oraz o 5,2 p. proc. w relacji do 2015 r. W porównaniu z rokiem poprzednim zwiększył się także udział przedsiębiorstw zajmujących się głównie budową budynków o 1,9 p. proc. osiągając poziom 21,9%, natomiast odnotowano spadek o 9,7 p. proc. w stosunku do 2015 r. Udział przedsiębiorstw specjalizujących się w budowie obiektów inżynierii lądowej i wodnej zmniejszył się o 3,8 p. proc. (do 50,6%) w porównaniu z 2021 r., a zwiększył się o 4,6 p. proc. w stosunku do 2015 r.

W województwie mazowieckim przeciętne zatrudnienie w budownictwie wyniosło 92,2 tys. osób i w skali roku zwiększyło się o 3,0% oraz o 13,9% w stosunku do 2015 r. W kraju przeciętne zatrudnienie w porównaniu z 2021 r. było wyższe o 2,2% i o 11,9% niż w 2015 r.

Wykres 67. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie 2015=100
Chart 67. Indices of average employment in construction 2015=100

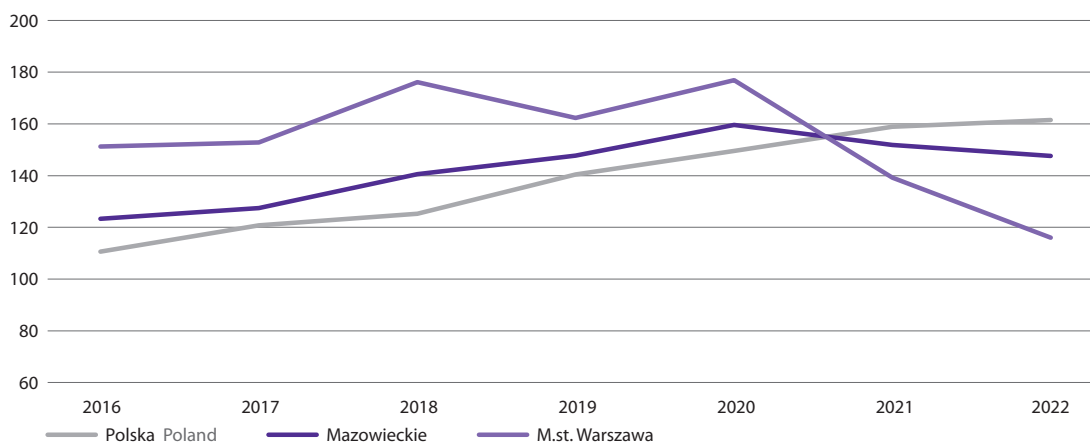
W 2022 r. w województwie mazowieckim wydajność pracy w budownictwie, mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, wyniosła 1214,2 tys. zł i była o 22,4% wyższa niż przed rokiem.

W 2022 r. w województwie mazowieckim według wstępnych danych oddano do użytkowania 43128 mieszkań o łącznej powierzchni 3852,4 tys. m². Oznacza to, że w stosunku do poprzedniego roku liczba wybudowanych mieszkań była mniejsza o 2,8%, a ich powierzchnia o 4,8% (w kraju większa odpowiednio o 1,7% i o 1,0%). Natomiast w porównaniu z 2015 r. liczba mieszkań oddanych do użytkowania była większa o 47,6%, a ich powierzchnia o 43,6% (w kraju większa odpowiednio o 61,5% i o 49,4%).

Zdecydowana większość mieszkań powstaje w miastach; w ostatnim analizowanym roku w województwie było to 68,5% ogólnej ich liczby, w Polsce 62,1%. Duże znaczenie ma rynek mieszkaniowy w m.st. Warszawie. W 2022 r. wybudowano tu 15430 mieszkań, tj. 35,8% ogólnej ich liczby w województwie i 52,2% mieszkań oddanych do użytkowania w miastach województwa mazowieckiego. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba mieszkań oddanych do użytkowania w m.st. Warszawie zmniejszyła się o 16,7%, a ich powierzchnia o 19,0%.

Wykres 68. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania
2015=100

Chart 68. Indices of the number of dwellings completed
2015=100

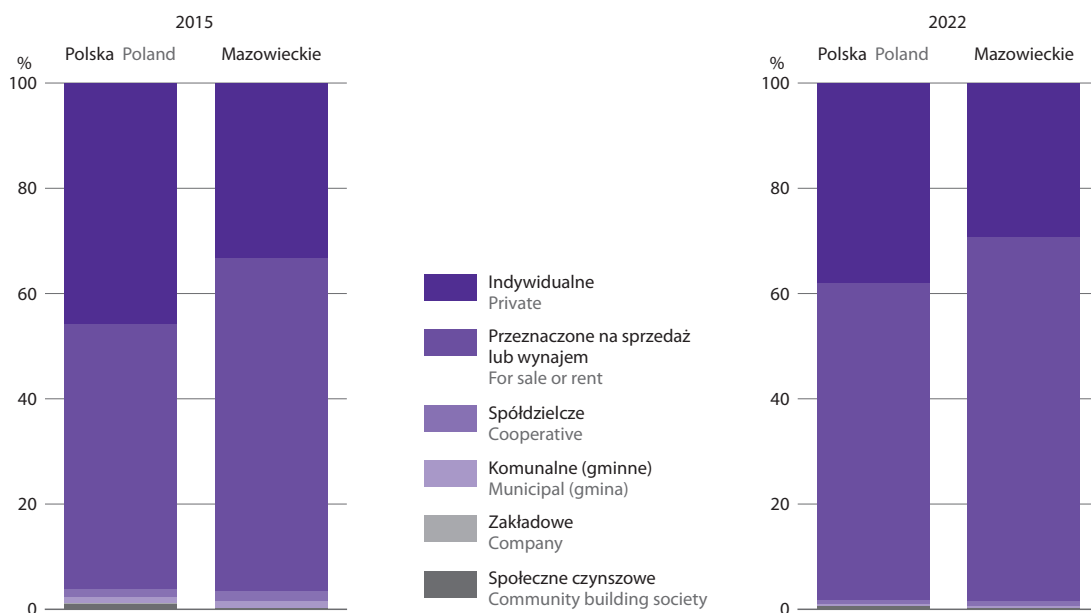
Tablica 40. Budownictwo mieszkaniowe
Table 40. Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2022 Polska Poland
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1,000 population	5,5	8,4	8,1	7,8	6,3
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	91,8	83,9	91,2	89,3	92,3
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings for which permits were granted or which were registered with a construction project per 1,000 population	7,8	8,2	11,3	9,8	7,9
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings started per 1,000 population	6,5	7,4	9,2	6,6	5,3

Najwięcej mieszkań powstaje z przeznaczeniem na sprzedaż lub wynajem, a w dalszej kolejności indywidualnych. W ostatnim prezentowanym roku udział mieszkań budowanych na sprzedaż lub wynajem w ogólnej ich liczbie wyniósł 69,1%, a indywidualnych 29,3%; w Polsce 60,3% i 38,1%. W województwie mazowieckim w obu wymienionych formach własności liczba oddanych mieszkań była mniejsza niż rok wcześniej; mieszkań przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem było mniej o 4,1%, a indywidualnych o 2,5%. W kraju natomiast w obu przypadkach odnotowano wzrost odpowiednio o 1,5% i o 3,1%.

Udział mieszkań w pozostałych formach budownictwa jest mało znaczący; w 2022 r., zarówno w województwie, jak i w kraju, mieszkania spółdzielcze, komunalne, zakładowe i społeczne czynszowe stanowiły 1,6% ogólnej liczby oddanych mieszkań.

Wykres 69. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa
Chart 69. Dwellings completed by forms of construction

Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

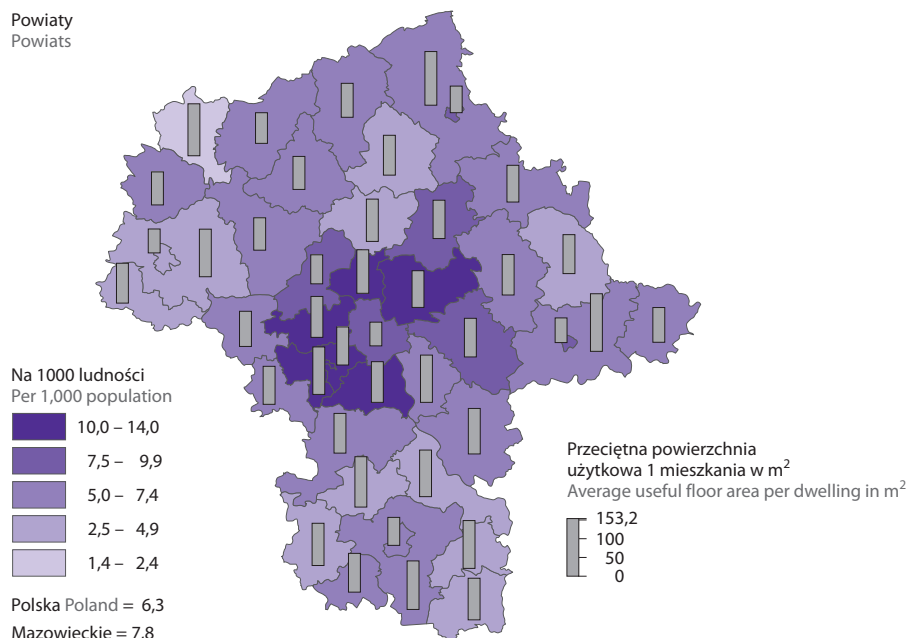
W 2022 r. przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oddanego do użytkowania w województwie wyniosła 89,3 m². Było to mniej o 1,9 m² niż rok wcześniej i o 2,5 m² niż w 2015 r. Mieszkania w miastach są mniejsze niż na wsi – w ostatnim badanym roku ich powierzchnia wynosiła odpowiednio 70,3 m² wobec 130,6 m², przed rokiem 73,3 m² wobec 133,7 m², a w 2015 r. 74,2 m² wobec 138,6 m².

Przeciętna powierzchnia mieszkań w województwie jest mniejsza niż w kraju; w 2022 r. o 3,0 m², przy czym mieszkania w miastach były mniejsze o 1,7 m², a na terenach wiejskich większe o 5,1 m². Mieszkania oddane do użytkowania w województwie są mniejsze niż w kraju także pod względem przeciętnej liczby izb. W 2022 r. wskaźnik ten wyniósł odpowiednio 3,71 wobec 3,89. Zarówno w kraju, jak i w województwie mieszkania w miastach mają średnio około 3 izb, a na wsi około 5.

W 2022 r. największą powierzchnię użytkową miały mieszkania wybudowane w powiatach siedleckim (średnio 153,2 m²), ostrołęckim (142,7 m²) i żuromińskim (138,2 m²), a najmniejszą, podobnie jak przed rokiem, w m.st. Warszawie (63,0 m²) i m. Płocku (63,6 m²), a ponadto w m. Siedlcach (65,6 m²).

W województwie mazowieckim w 2022 r. na 1000 ludności przypadało 7,8 mieszkań oddanych do użytkowania, w Polsce 6,3; przed rokiem było to odpowiednio 8,1 i 6,2. Wskaźnik ten jest wyraźnie zróżnicowany terytorialnie i w ostatnim prezentowanym roku wyniósł od 1,4 w powiecie żuromińskim do 14,0 w piaseczyńskim.

Mapa 46. Mieszkania oddane do użytkowania w 2022 r.
 Map 46. Dwellings completed in 2022

W 2022 r. wydano pozwolenia na budowę lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym dla 54111 mieszkań (18,2% ogólnej ich liczby w kraju), co oznacza spadek o 13,5% w skali roku i wzrost 29,1% w porównaniu z 2015 r. (w kraju w tym samym czasie wystąpił spadek odpowiednio o 12,6% i wzrost o 57,8%). Wśród ogółu mieszkań, na budowę których wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym 75,9% stanowiły mieszkania przeznaczone na sprzedaż lub wynajem, a 23,0% indywidualne. Udział komunalnych i spółdzielczych wyniósł łącznie 1,1%; nie wystąpiły mieszkania zakładowe i społeczne czynszowe. W większości powiatów województwa (w 31) nastąpił spadek liczby omawianych mieszkań; relatywnie najgłębszy w m. Ostrołęce (o 90,0%) i powiecie łosickim (o 77,8%). Największy wzrost odnotowano w m. Płocku (o 80,0%) oraz powiecie nowodworskim (o 69,4%).

W ostatnim omawianym roku rozpoczęto budowę 36564 mieszkań (18,3% ogólnej ich liczby w kraju), tj. mniej o 27,9% niż w 2021 r. i więcej o 4,6% niż w 2015 r. W Polsce odnotowano spadek w skali roku o 27,8% i wzrost w porównaniu z 2015 r. o 18,9%. Wśród mieszkań rozpoczętych najwięcej było przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem – 68,0%, indywidualne stanowiły 30,7%, a pozostałe 1,3%. W zdecydowanej większości powiatów (w 32) liczba mieszkań rozpoczętych była mniejsza niż przed rokiem. Najbardziej znaczący spadek wystąpił w Ostrołęce (o 82,0%) i powiecie mławskim (o 76,4%); największy wzrost odnotowano w m. Płocku (o 118,6%), a w dalszej kolejności w powiecie gostynińskim (o 42,0%).

Rynek wewnętrzny

Internal market

Rok 2022 był drugim z kolei, w którym w województwie mazowieckim odnotowano wzrost zarówno sprzedaży detalicznej, jak i hurtowej (po spadkach w 2020 r.).

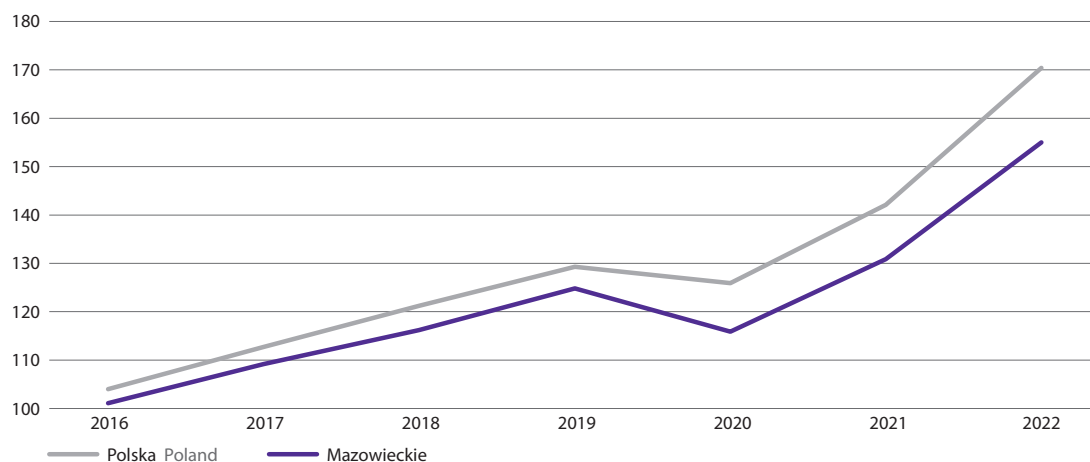
Dane zarówno o **sprzedaży detalicznej**, jak i **hurtowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób, opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. składach, magazynach) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

W województwie sprzedaż detaliczna (w cenach bieżących) zrealizowana przez przedsiębiorstwa handlowe i niehandlowe w 2022 r. wzrosła w stosunku do poprzedniego roku o 18,4% (wobec wzrostu o 12,9% w 2021 r.). W relacji do 2015 r. sprzedaż detaliczna była wyższa o 55,0%. W kraju ukształtowała się na poziomie wyższym o 19,9% niż w roku poprzednim.

Wykres 70. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)
2015=100

Chart 70. Indices of retail sales of goods (current prices)
2015=100

W 2022 r. wśród grup o znaczącym udziale w sprzedaży detalicznej ogółem największy wzrost w ujęciu rocznym notowano w przedsiębiorstwach z grupy „paliwa stałe, ciekłe i gazowe” (o 40,3%), a w dalszej kolejności „żywność, napoje i wyroby tytoniowe” (o 14,2%), „meble, RTV, AGD” (o 10,6%) oraz „pozostałe” (o 7,1%).

Największy udział w ogólnej wartości sprzedaży detalicznej w województwie miały przedsiębiorstwa zajmujące się handlem paliwami stałymi, ciekłymi i gazowymi – 30,8%, przedsiębiorstwa handlujące meblami, RTV, AGD – 19,2%, żywnością, napojami i wyrobami tytoniowymi – 15,1% oraz z grupy „pozostałe” – 8,0%.

Tablica 41. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)
Table 41. Indices of retail sales of goods^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2022 Polska Poland
	rok poprzedni=100 previous year=100				
Ogółem Total	95,6	92,9	112,9	118,4	119,9
w tym: of which:					
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	102,0	89,5	110,6	88,3	98,2
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe Solid, liquid and gaseous fuels	84,0	83,8	123,8	140,3	135,9
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	103,3	97,0	102,8	114,2	118,9
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny Pharmaceuticals, cosmetics, orthopedic equipment	83,6	97,6	110,1	119,5	117,9
Tekstylia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	102,6	75,1	127,7	125,6	128,5
Meble, RTV, AGD Furniture, radio, TV and household appliances	107,7	104,5	108,3	110,6	109,9
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach Newspapers, books, other sale in specialised stores	110,6	92,4	116,3	101,0	112,1
Pozostałe Others	94,5	85,7	104,6	107,1	120,9

a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

a Enterprises were grouped on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included in a specific category by predominating kind of activity and according to its present organisational status. The retail sales index results, inter alia, from a change in both the predominating kind of activity of the enterprise and in its organisation.

Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle”.

W 2022 r. w województwie mazowieckim sprzedaż hurtowa (w cenach bieżących) w przedsiębiorstwach handlowych ukształtowała się na poziomie o 31,3% wyższym niż w roku poprzednim, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych odnotowano wzrost o 38,2% (wobec odpowiednio wzrostu o 16,1% i o 14,8% w 2021 r.). W relacji do 2015 r. sprzedaż hurtowa była wyższa o 113,9%, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych o 103,4%. W kraju sprzedaż hurtowa w omawianym roku była o 35,9% wyższa niż w 2021 r., a w jednostkach hurtowych – wyższa o 39,3%.

W województwie spośród grup o istotnym udziale w sprzedaży hurtowej największy wzrost w odniesieniu do 2021 r. notowano w grupie „półprodukty i odpady pochodzenia nierolniczego oraz złom” (o 83,8%), a w dalszej kolejności „sprzedaż niewyspecjalizowana” (o 25,9%), „narzędzia technologii informacyjnej i komunikacyjnej, maszyny, urządzenia i dodatkowe wyposażenie” (o 24,8%) oraz „kosmetyki i wyroby farmaceutyczne” (o 12,4%). Zmniejszyła się natomiast sprzedaż w grupie „żywność” (o 0,3%).

Transport

Transport

W 2021 r. długość dróg publicznych o twardej nawierzchni zwiększyła się w porównaniu z rokiem poprzednim. Zanotowano wzrost (po znaczących spadkach w 2020 r.) przewozów pasażerów w transporcie zarobkowym i w komunikacji miejskiej naziemnej, zwiększyła się liczba pasażerów przewiezionych metrem. Odnotowano także zwiększenie przewozów pasażerów w transporcie lotniczym.

Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1693) do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe, drogi wojewódzkie, drogi powiatowe oraz drogi gminne.

Tablica 42. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni
Stan w dniu 31 grudnia

Table 42. Public roads by types of surface
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Ogółem w km Total in km	54160,4	54928,0	55476,7	55810,2
O nawierzchni twardej Hard surface	36505,8	39212,3	39909,7	40584,0
w tym ulepszonej of which improved	34633,7	37403,7	38150,8	38837,0
O nawierzchni gruntowej Unsurfaced	17654,6	15715,7	15567,0	15226,2

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

Rozbudowa sieci transportowej wpływa na rozwój przemysłu i miast, jak również warunkuje przemieszczanie towarów oraz ludności na każdym poziomie podziału terytorialnego.

W województwie mazowieckim na koniec 2021 r. długość dróg publicznych ogółem wyniosła 55810,2 km, z czego 40584,0 km (tj. 72,7%) stanowiły drogi o nawierzchni twardej, a 15226,2 km (tj. 27,3%) – drogi o nawierzchni gruntowej. Należy zaznaczyć, że 95,7% dróg o nawierzchni twardej miało nawierzchnię ulepszoną.

Z roku na rok przybywa dróg o nawierzchni twardej (wzrost w ciągu roku o 1,7%, a w porównaniu z 2015 r. – o 11,2%), a ubywa – o nawierzchni gruntowej (spadek odpowiednio o 2,2% i o 13,8%). W 2021 r. w granicach województwa leżało 12,9% ogólnej długości dróg o nawierzchni twardej w kraju i 13,3% dróg gruntowych.

W 2021 r. na 100 km² powierzchni województwa przypadało 114,1 km dróg publicznych o nawierzchni twardej (więcej o 1,9 km na 100 km² niż rok wcześniej i o 11,4 km na 100 km² niż w 2015 r.). Wskaźnik ten był wyższy niż w Polsce o 13,2 km na 100 km².

Tablica 43. Drogi publiczne o twardej nawierzchni**Stan w dniu 31 grudnia**

Table 43. Hard surface public roads

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Ogółem w km Total in km	36505,8	39212,3	39909,7	40584,0
na 100 km ² per 100 km ²	102,7	110,3	112,2	114,1
W tym o nawierzchni ulepszonej Of which with improved surface	34633,7	37403,7	38150,8	38837,0
w tym: of which:				
ekspresowe expressways	188,6	345,2	384,0	400,5
autostrady motorways	66,4	66,4	82,3	82,4

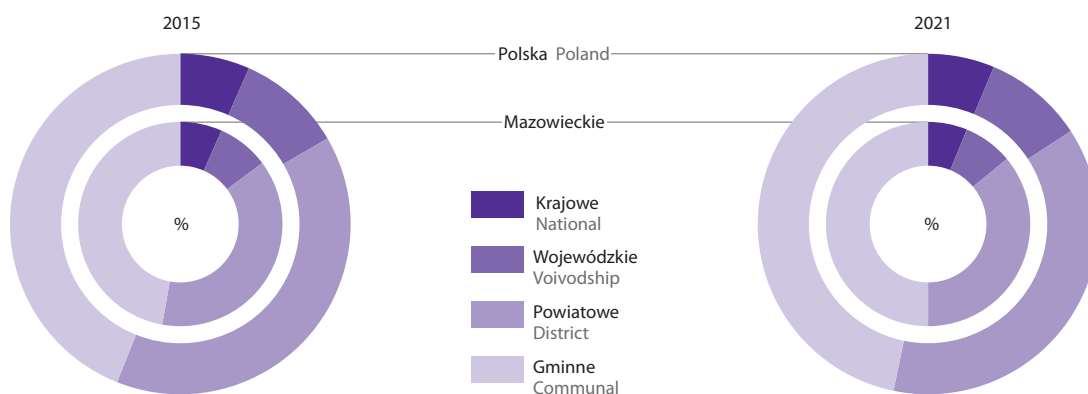
Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

Wykres 71. Drogi publiczne o twardej nawierzchni**Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 71. Hard surface public roads

As of 31 December

Najmniejszy udział w ogólnej długości dróg o nawierzchni twardej mają drogi o najwyższej kategorii, tj. krajowe. W 2021 r. ich długość wyniosła 2433,2 km, a odsetek 6,0%. Drogi zaliczane do kolejnych kategorii mierzyły odpowiednio: wojewódzkie – 2977,9 km (tj. 7,3%), powiatowe – 14228,7 km (tj. 35,1%), gminne – 20944,2 km (tj. 51,6%). Na 100 km² powierzchni ogólnej województwa przypadało 6,8 km dróg krajowych, 8,4 km dróg wojewódzkich, 40,0 km – powiatowych oraz 58,9 km – gminnych.

Na koniec 2021 r. autostrady i drogi ekspresowe stanowiły 19,8% dróg krajowych o nawierzchni twardej w województwie. Długość autostrad wyniosła 82,4 km i w stosunku do 2020 r. zwiększyła się o 0,1 km, tj. o 0,1%, a w porównaniu z 2015 r. o 16,0 km, tj. o 24,1%. Dróg ekspresowych było 400,5 km, co oznacza, że w ciągu roku przybyło 16,5 km (o 4,3%), a w porównaniu z 2015 r. ich długość zwiększyła się ponad dwukrotnie. W 2021 r. autostrady stanowiły 4,7% tego rodzaju dróg w Polsce, a drogi ekspresowe odpowiednio 14,3%. Na 1000 km² powierzchni przypadało 13,6 km dróg ekspresowych i autostrad, w tym 2,3 km autostrad (w kraju odpowiednio 14,6 km i 5,6 km).

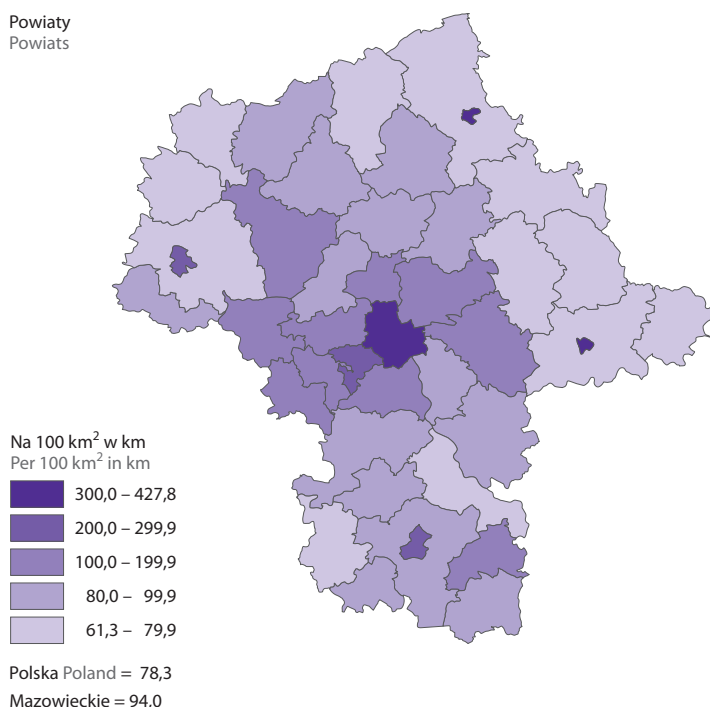
Do przeanalizowania zróżnicowania infrastruktury drogowej w układzie terytorialnym wykorzystano wskaźnik gęstości dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni twardej w powiatach, a także odsetek oraz gęstość dróg gruntowych w powiatach.

W 2021 r. na 100 km² powierzchni ogólnej województwa przypadało 98,9 km dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni twardej. Gęstość tych dróg była wyraźnie zróżnicowana terytorialnie. Najwyższą odnotowano w Siedlcach i Warszawie – odpowiednio 434,7 km i 426,8 km, a najniższą w powiatach węgrowskim – 64,8 km oraz przasnyskim i sokołowskim po – 70,9 km na 100 km² powierzchni ogólnej powiatu.

Wciąż duży odsetek stanowią drogi o nawierzchni gruntowej. W 2021 r. ich udział w ogólnej długości dróg w województwie wyniósł 27,3%; najmniejszy wystąpił w Warszawie – 6,5% i w Płocku – 6,8%, a największy w powiecie węgrowskim – 57,7%. Na 100 km² powierzchni województwa przypadało średnio 42,8 km dróg powiatowych i gminnych o nawierzchni gruntowej. Najwyższy wskaźnik odnotowano w Siedlcach – 97,0 km i powiecie otwockim – 90,5 km na 100 km², a najniższy w Płocku – 17,6 km oraz powiatach radomskim – 18,8 km i żyrardowskim – 18,9 km na 100 km².

**Mapa 47. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Map 47. Improved hard surface communal and district roads in 2021
As of 31 December

W 2021 r. w województwie mazowieckim ścieżki rowerowe miały łączną długość 2709,8 km i stanowiły 14,6% ścieżek rowerowych w kraju. W ostatnim roku przybyło 144,0 km (tj. 5,6%) nowych ścieżek, a w porównaniu z 2015 r. było ich więcej o 1430,7 km (o 111,9%). Największy przyrost długości ścieżek rowerowych w porównaniu z 2015 r. odnotowano w Warszawie – o 251,6 km (o 55,0%) i w powiecie ostrołęckim – o 206,4 km (wzrost ponad sześciokrotny).

Gęstość ścieżek rowerowych w mazowieckim jest większa niż w Polsce; w 2021 r. było to odpowiednio 7,62 wobec 5,92 km na 100 km² powierzchni, a 6 lat wcześniej odpowiednio 3,60 wobec 3,45 km na 100 km². Wskaźnik gęstości ścieżek rowerowych wykazywał duże zróżnicowanie terytorialne. Najwyższą jego wartość odnotowano w Siedlcach (143,13 km na 100 km²) oraz w Warszawie (137,04 km na 100 km²), najniższą zaś w powiatach makowskim (0,23) oraz lipskim (0,39).

W ostatnim prezentowanym roku na 10 tys. ludności województwa przypadało 4,92 km ścieżek rowerowych (w kraju 4,88 km); w 2015 r. było to odpowiednio 2,39 i 2,81 km. Najwyższą wartość w 2021 r. omawiany wskaźnik przyjął w powiatach ostrołęckim (27,97 km) oraz przasnyskim (14,39 km), a najniższą w makowskim i garwolińskim (odpowiednio 0,57 i 0,78 km).

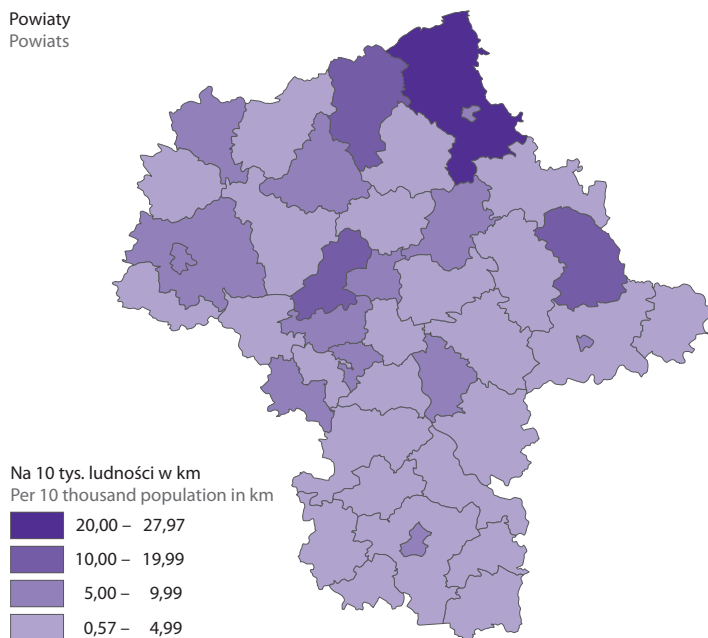
Mapa 48. Ścieżki rowerowe^a w 2021 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 48. Cycle paths^a in 2021

As of 31 December

Powiaty
Powiats

Na 10 tys. ludności w km
Per 10 thousand population in km

20,00 – 27,97
10,00 – 19,99
5,00 – 9,99
0,57 – 4,99

Polska Poland = 4,88

Mazowieckie = 4,92

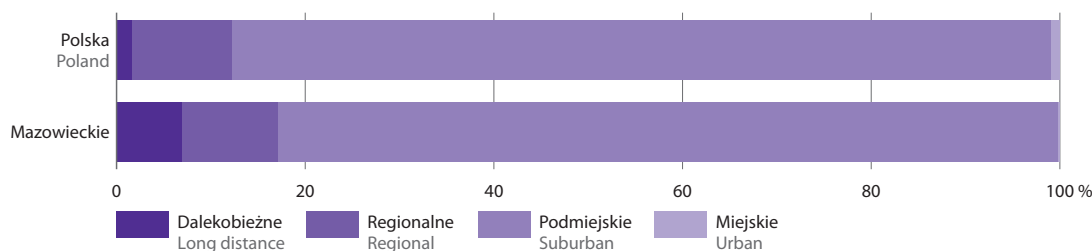
^a Położone wzdłuż ciągów komunikacyjnych; bez szlaków rowerowych.
^a Located along side communication routes; excluding cycle trails.

W 2021 r. w województwie mazowieckim komunikacja w ruchu krajowym i międzynarodowym realizowana przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 osób (bez przedsiębiorstw komunikacji miejskiej) prowadzona była na 890 liniach krajowych o długości 58,3 tys. km i 67 liniach międzynarodowych o długości 56,6 tys. km. Liczba linii krajowych zmniejszyła się w porównaniu z 2020 r. o 12,7%, a w stosunku do 2015 r. o 62,1%, mniejsza była także ich długość odpowiednio o 35,9% i o 59,5%. W ogólnej liczbie linii krajowych 82,7% stanowiły linie podmiejskie o łącznej długości 21,3 tys. km. Liczba linii międzynarodowych w porównaniu z 2020 r. zmniejszyła się o 13,0%, a ich długość o 14,1%, natomiast w stosunku do 2015 r. wzrosła zarówno liczba linii, jak i ich długość odpowiednio o 157,7% i o 144,4%.

W 2021 r. w województwie mazowieckim transportem samochodowym zarobkowym zostało przewiezionych łącznie 18,3 mln pasażerów, tj. o 2,0% więcej niż przed rokiem, ale o 70,2% mniej niż w 2015 r. Średnia odległość przewozu 1 pasażera w komunikacji krajowej wyniosła 52,8 km, a w komunikacji międzynarodowej 803,0 km.

**Wykres 72. Krajowe linie regularnej komunikacji autobusowej w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Chart 72. National lines of scheduled bus transport in 2021
As of 31 December

Istotną rolę w przewozach pasażerskich w województwie mazowieckim odgrywa komunikacja miejska. W 2021 r. przedsiębiorstwa i zakłady komunikacji miejskiej naziemnej (o liczbie pracujących powyżej 9 osób) prowadziły przewozy na 6315 km linii komunikacyjnych (więcej o 3,8% niż w 2020 r., ale o 4,7% mniej w porównaniu z 2015 r.), z tego 93,9% były to linie autobusowe, a 6,1% tramwajowe. Komunikacja miejska dysponowała 2527 autobusami (tj. o 1,6% mniej w stosunku do poprzedniego roku i o 1,9% mniej w porównaniu z 2015 r.) oraz 718 tramwajami (o 1,1% mniej niż w 2020 r. i o 5,5% mniej w stosunku do 2015 r.). Łączna liczba miejsc w autobusach wynosiła 300,2 tys., a w tramwajach – 112,0 tys. Do przewozu osób niepełnosprawnych przystosowanych było 99,6% miejsc w autobusach oraz 55,1% miejsc w tramwajach. Taborem komunikacji miejskiej przewieziono 636,7 mln pasażerów, tj. o 12,2% więcej niż w 2020 r., ale o 31,6% mniej w porównaniu z 2015 r. W ogólnej liczbie pasażerów obsługanych w Polsce, województwo mazowieckie miało największy udział (25,5%).

System komunikacji miejskiej dopełnia działające w Warszawie metro. W końcu 2021 r. długość linii warszawskiego metra wyniosła 36 km i nie zmieniła się wobec roku poprzedniego, ale zwiększyła się o 7 km w porównaniu z 2015 r. Metro dysponowało taką samą jak przed rokiem i jak w 2015 r. liczbą wagonów. Liczba przewiezionych pasażerów zwiększyła się o 9,7% wobec 2020 r., ale wobec 2015 r. zmniejszyła się o 31,7% i wyniosła 117,0 mln.

**Tablica 44. Komunikacja miejska^a
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 44. Urban transport^a
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Sieć komunikacyjna – linie w km Transport network – lines in km	6657	6230	6121	6351
autobusowe bus	6250	5820	5708	5930
tramwajowe tram	378	377	377	385
metro metro	29	33	36	36
Tabor: Fleet of:				
autobusy buses	2577	2503	2568	2527
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	2428	2487	2552	2512
tramwaje trams	760	726	726	718
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	311	311	311	311
metro – wagony metro – wagons	450	450	450	450

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej o liczbie pracujących powyżej 9 osób.

^a Data concern entities and urban transport enterprises in which the number of employed persons exceeds 9 persons.

Tablica 44. Komunikacja miejska ^a (dok.)

Stan w dniu 31 grudnia

Table 44. Urban transport ^a (cont.)

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Liczba miejsc: Number of seats:				
autobusy buses	306363	282262	292070	300160
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	293227	280599	290736	299069
tramwaje trams	117276	113030	113030	112030
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	61705	61705	61705	61705
metro metro	117371	117371	117371	117371
Przewozy pasażerów ^b (w ciągu roku) w mln: Transport of passengers ^b (during the year) in millions:				
komunikacja naziemna ground transport	930,2	1026,1	567,3	636,7
komunikacja podziemna – metro underground transport – metro	171,3	167,6	106,7	117,0
Przewozy pasażerskie komunikacją naziemną na 1 mieszkańca (w ciągu roku) Ground passenger transport per capita (during the year)	174,2	189,6	102,8	115,5

a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej o liczbie pracujących powyżej 9 osób. b Dane szacunkowe.

a Data concern entities and urban transport enterprises in which the number of employed persons exceeds 9 persons. b Estimated data.

Województwo mazowieckie zajmuje czwarte miejsce w kraju pod względem długości i trzynaste pod względem gęstości eksploatowanych linii kolejowych normalnotorowych. W końcu 2021 r. długość tych linii wyniosła 1716 km, natomiast gęstość – 4,8 km na 100 km² (w kraju 6,2 km na 100 km²). Ponad 82% linii kolejowych normalnotorowych jest zelektryfikowana, co oznacza wyższy niż w kraju stopień elektryfikacji (średnio 62,8%). W analizowanym roku prawie 1/3 przewozów pasażerów transportem kolejowym w kraju przypada na województwo mazowieckie.

Dane o **ruchu pasażerów w portach lotniczych** obejmują: pasażerów przybyłych, tj. osoby, dla których określony port krajowy jest portem zakończenia lotu rozpoczętego w porcie krajowym lub zagranicznym, pasażerów odprawionych, tj. osoby, dla których określony port krajowy jest portem rozpoczęcia lotu kończącego się w porcie krajowym lub zagranicznym, a także pasażerów w transycie bezpośrednim, tj. pasażerów, którzy przybywają do portu lotniczego i po krótkiej przerwie kontynuują podróż tym samym samolotem z tym samym numerem lotu.

Na terenie województwa mazowieckiego zlokalizowane są trzy porty lotnicze: Port Lotniczy im. Fryderyka Chopina w Warszawie, Port Lotniczy Warszawa-Modlin (regularne operacje lotnicze rozpoczął w 2013 r.) oraz Port Lotniczy Warszawa-Radom im. Bohaterów Radomskiego Czerwca 1976 roku (regularne operacje lotnicze rozpoczął w 2015 r., w 2018 r. odnotowany ruch dotyczył tylko komunikacji nieregularnej, a 1 stycznia 2019 r. lotnisko zostało zamknięte dla samolotów cywilnych). W 2021 r. lotniska te obsłużyły łącznie 8897,4 tys. pasażerów, tj. 45,3% ruchu pasażerskiego w kraju. W portach lotniczych dominuje ruch międzynarodowy; udział pasażerów w ruchu krajowym w ogólnej liczbie obsłużonych w 2021 r. wyniósł 6,8% i obniżył się w ciągu roku o 2,9 p. proc., a w porównaniu z 2015 r. o 4,3 p. proc.

Tablica 45. Ruch pasażerów w portach lotniczych
Table 45. Passenger traffic at airports

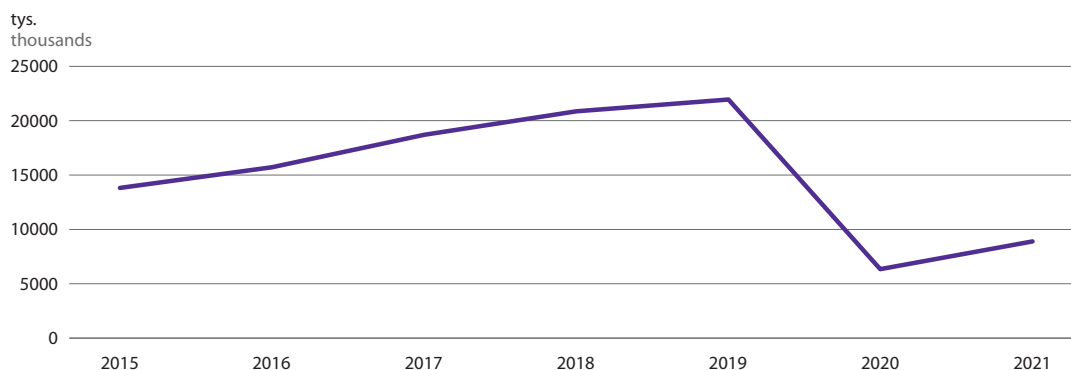
Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Pasażerowie przybyli z portów ^a : Passenger arrivals from airports ^a :				
krajowych domestic	773829	892790	309012	299372
zagranicznych foreign	6143864	10089972	2888506	4195822
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	5364826	9532876	2654855	3853948
Pasażerowie odprawieni do portów ^a : Passenger departures to airports ^a :				
krajowych domestic	752497	865955	303884	302834
zagranicznych foreign	6139876	10101767	2843915	4099349
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	5374542	9545249	2672929	3757380

a W lotach komunikacyjnych.
a In transport flights.

Liczba pasażerów przybyłych do mazowieckich portów lotniczych wyniosła 4495,2 tys. osób (z czego 93,3% przybyło z portów zagranicznych); było to więcej o 40,6% niż w 2020 r., ale o 35,0% mniej w stosunku do 2015 r. Odprawionych do innych portów zostało 4402,2 tys. osób (w tym 93,1% do portów zagranicznych). Liczba pasażerów odprawionych zwiększyła się w ciągu roku o 39,8%, ale zmniejszyła się w porównaniu z 2015 r. – o 36,1%. W 2021 r. udział samolotów polskich w ruchu pasażerskim w województwie wyniósł 54,9%; przy czym w ruchu zagranicznym był mniejszy niż w krajowym (51,6% wobec 99,9%).

W 2021 r. ogólna liczba startów i lądowań wyniosła 105,2 tys. (tj. 36,7% startów i lądowań w kraju), co oznacza wzrost w ciągu roku o 19,1%, ale spadek w porównaniu z 2015 r. o 34,2%. Zdecydowana większość startów i lądowań odbywała się w ruchu międzynarodowym; w 2021 r. w województwie udział ten wyniósł 86,5% (w kraju 66,6%).

Wykres 73. Ruch pasażerów w portach lotniczych (przyjazdy i wyjazdy)
Chart 73. Passenger traffic at airports (arrivals and departures)

Energia Energy

W 2021 r. wzrosła w większym stopniu niż rok wcześniej moc zainstalowana i osiągalna elektrowni. Produkcja energii elektrycznej ogółem, w tym z odnawialnych nośników energii kształtowała się powyżej poziomu sprzed roku. Zwiększyło się zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę w gospodarstwach domowych.

Jednym z rodzajów wytwarzanej i pozyskiwanej z różnych nośników energii jest energia elektryczna. Do podstawowych wielkości charakteryzujących elektrownie dostarczające energię elektryczną należy moc zainstalowana, tj. suma mocy znamionowych generatorów elektrowni oraz moc osiągalna, czyli maksymalna moc, którą elektrownia może wytwarzać w sposób ciągły w określonym czasie.

W 2021 r. w województwie mazowieckim wielkość mocy zainstalowanej ogółem w elektrowniach wyniosła 8591,3 MW (15,3% mocy zainstalowanej w Polsce), a mocy osiągalnej 8545,0 MW (16,1% krajowej mocy osiągalnej). W porównaniu z 2015 r. odnotowano znaczące przyrosty mocy zainstalowanej i osiągalnej w elektrowniach w województwie, tj. odpowiednio o 56,5% i o 56,2%. W kraju osiągnięte przyrosty mocy były niższe i wyniosły 38,8% dla mocy zainstalowanej oraz 33,0% dla łącznej mocy osiągalnej urządzeń prądotwórczych. W stosunku do 2020 r. moc zainstalowana elektrowni w województwie zwiększyła się o 10,5%, a wzrost mocy osiągalnej wyniósł 10,3% (w Polsce odnotowano wzrost odpowiednio o 8,1% i o 6,8%).

Głównymi producentami energii elektrycznej są elektrownie zawodowe, tj. elektrownie dostarczające energii elektrycznej do ogólnej sieci elektroenergetycznej i na potrzeby wszystkich odbiorców. W 2021 r. w porównaniu z rokiem poprzednim odnotowano ponad 7% przyrostu wielkości mocy zainstalowanej i osiągalnej elektrowni zawodowych w województwie. Moc zainstalowana elektrowni zawodowych w końcu 2021 r. wyniosła 6434,3 MW (wobec 5995,4 MW w 2020 r.), a moc osiągalna tych elektrowni ukształtowała się na poziomie 6365,0 MW (w 2020 r. – 5945,8 MW). Moc osiągalna elektrowni zawodowych stanowiła 74,5% ogółu mocy osiągalnej w elektrowniach (w 2020 r. – 76,7%).

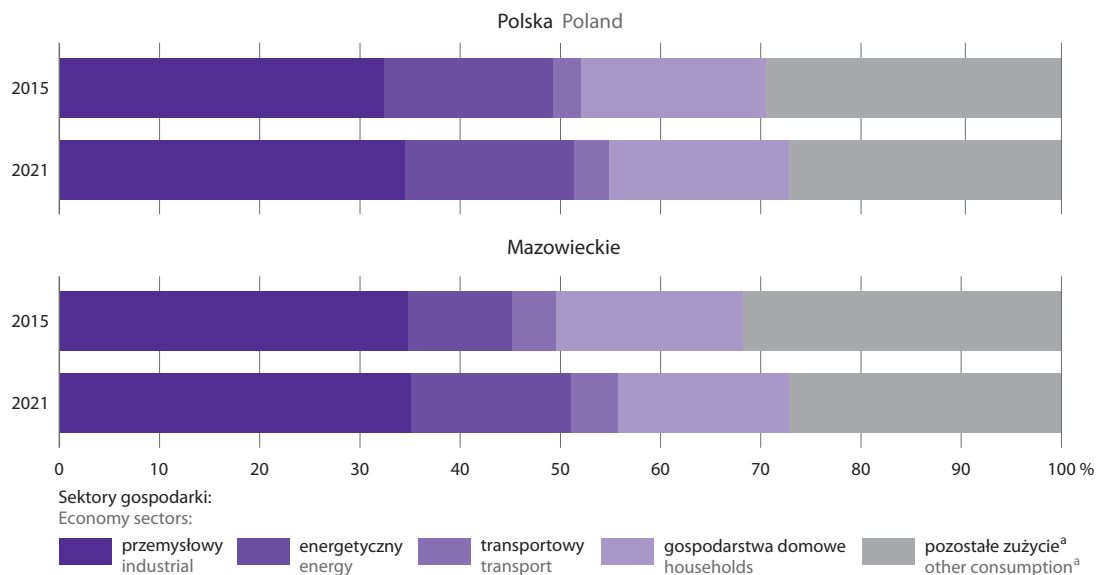
Dominującą rolę w strukturze mocy osiągalnej odgrywają elektrownie zawodowe pracujące na węglu kamiennym. Osiągalna moc elektryczna w 2021 r. wojewódzkich elektrowni zawodowych ciepłych na węglu kamiennym wyniosła 5725,1 MW (o 1,3% mniej niż przed rokiem), co stanowiło 89,9% całkowitej mocy osiągalnej elektrowni zawodowych.

W 2021 r. w województwie mazowieckim produkcja energii elektrycznej wyniosła 32720,0 GWh, co stanowiło 18,2% ogółu wyprodukowanej energii elektrycznej w Polsce. W porównaniu z 2015 r. produkcja energii elektrycznej zwiększyła się o 9078,4 GWh, tj. o 38,4% (w kraju wzrost o 8,9%), a w odniesieniu do 2020 r. produkcja zwiększyła się o 2354,5 GWh, tj. o 7,8% (w Polsce odnotowano wzrost o 13,7%).

Spośród pozostałych paliw (poza węglem kamiennym i brunatnym) w mniejszym stopniu w procesie produkcji energię pozyskuje się również z takich nośników energii jak np. z paliw gazowych, z wody przepompowanej czy odnawialnych źródeł energii (OZE). W 2021 r. w województwie mazowieckim produkcja z odnawialnych nośników energii wyniosła 2011,1 GWh, tj. więcej o 139,0 GWh (7,4%) niż w 2015 r. i więcej o 27,0 GWh (1,4%) w porównaniu z rokiem poprzednim. W Polsce, w 2021 r. produkcja energii z OZE zwiększyła się o 34,3% w stosunku do 2015 r., natomiast w relacji do 2020 r. zaobserwowano wzrost produkcji o 7,9%.

W województwie udział odnawialnych nośników energii w produkcji energii elektrycznej ogółem jest stosunkowo niski. W 2021 r. udział ten w województwie wyniósł 6,1% (w Polsce 17,0%) i w porównaniu z 2015 r. zmniejszył się o 1,8 p. proc. (w kraju wzrost o 3,2 p. proc.), a w stosunku do poprzedniego roku zmniejszył się o 0,4 p. proc. (w Polsce spadek o 0,9 p. proc.).

Wykres 74. Zużycie energii elektrycznej według sektorów gospodarki
Chart 74. Electricity consumption by economy sectors

a łącznie z rolnictwem.
a Including agriculture.

Informacje o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

Tablica 46. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych
Table 46. Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021
Odbiorcy (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Consumers (as of 31 December) in thousands	2188,9	2397,4	2437,0	2464,0
Miasta Urban areas	1554,9	1715,1	1750,5	1767,9
Wieś Rural areas	634,0	682,3	686,5	696,1
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
W GWh In GWh	4550,3	5046,4	5211,8	5321,5
miasta urban areas	2929,8	3225,6	3347,3	3422,3
wieś rural areas	1620,5	1820,8	1864,5	1899,1
W kWh na odbiorcę ^a In kWh per consumer ^a	2078,8	2104,9	2138,6	2159,7
miasta urban areas	1884,2	1880,7	1912,2	1935,8
wieś rural areas	2556,0	2668,5	2716,0	2728,1

a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

Źródło: dane Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

a The number of consumers as of 31 December was used in calculations.

Source: data of the Ministry of Climate and Environment.

Na rynku detalicznym energii elektrycznej najliczniejszą grupą odbiorców końcowych są gospodarstwa domowe. W 2021 r. w województwie mazowieckim liczba odbiorców energii elektrycznej w gospodarstwach domowych wyniosła 2464,0 tys., co stanowiło 15,4% ogółu tej grupy odbiorców w kraju. W porównaniu z 2015 r. liczba odbiorców zwiększyła się o 12,6% (w kraju o 10,5%). Podobnie w odniesieniu do 2020 r. obserwuje się wzrost liczby gospodarstw domowych korzystających z energii elektrycznej w województwie o 1,1%, a w Polsce o 1,2%.

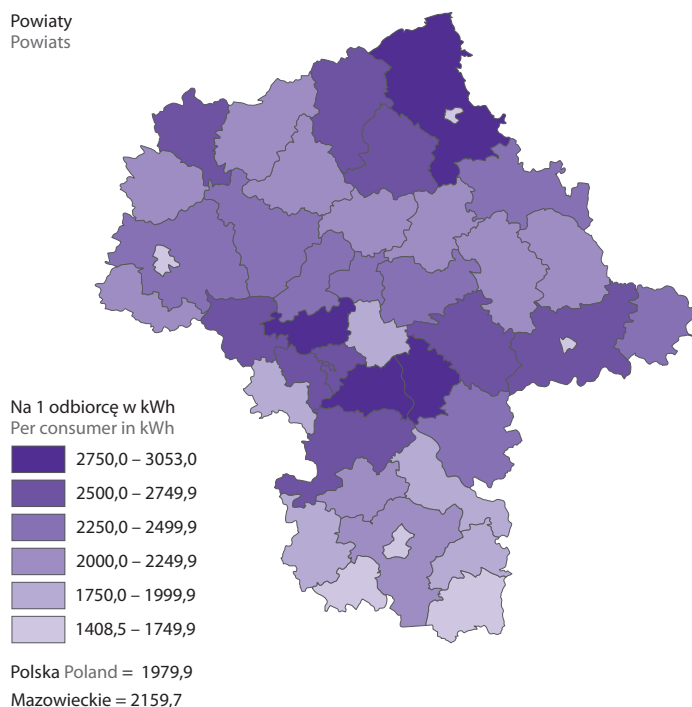
Zużycie energii elektrycznej ogółem przez gospodarstwa domowe w województwie w 2021 r. wyniosło 5321,5 GWh, tj. więcej o 771,2 GWh (16,9%) niż w 2015 r. i o 109,7 GWh (2,1%) niż w 2020 r. W kraju w 2021 r. gospodarstwa domowe zużyły jej o 11,8% więcej niż w 2015 r. i o 0,4% więcej w relacji do 2020 r.

W ostatnich latach zwiększyło się zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 odbiorcę z poziomu 2078,8 kWh w 2015 r. do 2159,7 kWh w 2021 r., tj. o 3,9% (w kraju w tym okresie odnotowano wzrost o 1,2%).

W porównaniu z 2020 r. liczba odbiorców energii elektrycznej zwiększyła się zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich. W miastach województwa liczba odbiorców wzrosła o 17,4 tys., tj. o 1,0%, a na obszarach wiejskich o 9,6 tys., tj. o 1,4% więcej. Zużycie energii w gospodarstwach domowych w miastach było wyższe o 75,1 GWh, tj. o 2,2%, na wsi o 34,6 GWh, tj. o 1,9% więcej w skali roku. Rozpatrując zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę, w 2021 r. zaobserwowano wzrost w stosunku do poprzedniego roku – w miastach o 1,2%, a na wsi o 0,4%.

W układzie przestrzennym województwa zużycie energii elektrycznej na 1 odbiorcę było dość zróżnicowane. W 2021 r. spośród 37 powiatów ziemskich najwyższe wystąpiło w powiatach: warszawskim zachodnim (3053,0 kWh), piaseczyńskim (3037,5 kWh), ostrołęckim (2875,1 kWh) i otwockim (2811,1 kWh), najniższe natomiast w powiatach sztybołowieckim (1654,8 kWh) i lipskim (1660,4 kWh). Biorąc pod uwagę powiaty grodzkie (miasta na prawach powiatu) to najwyższe zużycie energii elektrycznej na odbiorcę odnotowano w Warszawie (1945,4 kWh), a najniższe w Płocku (1408,5 kWh).

Mapa 49. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2021 r.
Map 49. Consumption of electricity in households in 2021

Zużycie energii elektrycznej ogółem w gospodarstwach domowych w przeliczeniu na 1 mieszkańca w województwie w 2021 r. zwiększyło się o 2,2% w stosunku do 2020 r. i osiągnęło poziom 965,3 kWh, przy czym w miastach odnotowano wzrost o 2,4% (960,4 kWh na 1 mieszkańca). W Polsce wskaźnik ten ukształtował się na poziomie 833,0 i był wyższy (o 0,8%) w porównaniu z rokiem poprzednim. Podobnie w miastach w 2021 r. zużycie energii było wyższe w stosunku do poprzedniego roku i wyniosło 815,5 kWh na 1 mieszkańca wobec 808,8 kWh w 2020 r.

W 2021 r. mieszkaniec województwa mazowieckiego przeciętnie zużywał więcej energii elektrycznej niż w kraju o 132,3 kWh, tj. o 15,9%, w miastach o 144,9 kWh, tj. o 17,8% więcej.

Rozdział 7

Chapter 7

Zarządzanie rozwojem

Development management

7.1. Dochody jednostek samorządu terytorialnego

7.1. Revenue of local government units

W 2021 r. jednostki samorządu terytorialnego wszystkich szczebli uzyskały dochody wyższe niż rok wcześniej, przy czym relatywnie najbardziej wzrosły dochody budżetów miast na prawach powiatu. W strukturze dochodów zmniejszył się udział dochodów własnych oraz dotacji na rzecz subwencji ogólnej. Większe były dotacje otrzymane na realizację projektów europejskich.

W 2021 r. jednostki samorządu terytorialnego (JST) województwa mazowieckiego zrealizowały dochody ogółem w wysokości 55608,4 mln zł. Na tę kwotę w największym stopniu złożyły się dochody miast na prawach powiatu (25285,0 mln zł) i gmin (21596,4 mln zł), a w znacznie mniejszym stopniu – powiatów (4781,5 mln zł) i województwa (3945,6 mln zł).

W porównaniu z 2020 r. dochody ogółem JST były wyższe o 6077,8 mln zł, tj. o 12,3%. Większy niż przeciętnie wzrost dochodów odnotowano w budżetach miast na prawach powiatu (o 14,4%), natomiast mniejszy w budżecie województwa (o 11,9%), w budżetach gmin (o 11,0%) i powiatów (o 7,5%). Z kolei w odniesieniu do 2015 r. dochody ogółem JST były wyższe o 65,3%. Stosunkowo największy wzrost miał miejsce w budżetach gmin (o 93,6%), a znacznie mniejszy w budżetach powiatów (o 62,5%), miast na prawach powiatu (o 50,7%) oraz województwa (o 42,5%).

Dochody ogółem JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 10087 zł i były wyższe niż przed rokiem o 1115 zł, tj. o 12,4%. Jednostki poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego znacznie różnią się między sobą wielkością omawianego wskaźnika. W miastach na prawach powiatu i gminach jest on znacznie wyższy niż w powiatach i województwie.

Tablica 47. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 47. Revenue of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział dochodów własnych w % ogółu dochodów share of own revenue in % of total revenue
Ogółem Total	6299	8576	8972	10087	56,3
Gminy ^a Gminas ^a	3559	5580	6056	6725	44,4
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	7602	9563	9577	10986	65,3
Powiaty Powiats	939	1246	1384	1489	42,7
Województwo Voivodship	518	613	639	716	80,0

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Źródłami **dochodów własnych** jednostek samorządu terytorialnego są: udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT), wpływy z podatków oraz opłat, dochody z majątku JST, spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST, dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez JST (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej), odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych (o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej) i inne.

Głównym źródłem dochodów JST są dochody własne – w 2021 r. wyniosły one 31306,8 mln zł, stanowiąc 56,3% dochodów ogółem (o 0,8 p. proc. mniej niż przed rokiem). Największy udział dochodów własnych w dochodach ogółem odnotowano w budżecie województwa – 80,0%, co świadczy o stosunkowo dużej samodzielności finansowej tej jednostki. Mniejszy udział dochodów własnych był w budżetach miast na prawach powiatu (65,3%), gmin (44,4%) i powiatów (42,7%). Warto zauważyć, że w budżetach gmin i miast na prawach powiatu coraz mniejsze znaczenie mają zadania własne, bowiem szczebel centralny powierza tym jednostkom kolejne zadania i przekazuje środki na ich wykonanie. Od 2015 r. udział dochodów własnych w budżetach gmin oraz miast na prawach powiatu zmniejszył się odpowiednio o 7,8 i 8,6 p. proc.

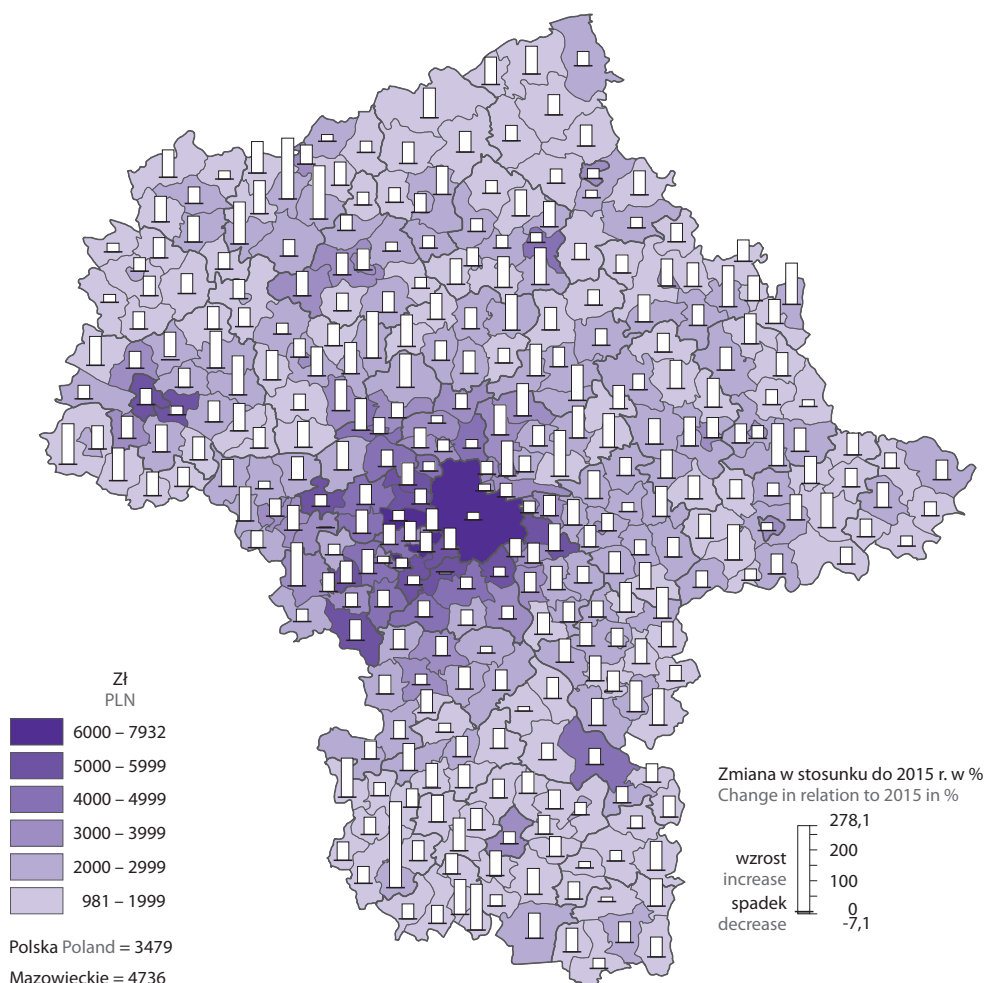
W dochodach własnych JST najważniejszymi pozycjami są udziały w podatku dochodowym od osób fizycznych oraz w podatku dochodowym od osób prawnych. W 2021 r. wpływy z tytułu udziału w PIT wyniosły 13468,0 mln zł, a z tytułu udziału w CIT – 4008,4 mln zł, stanowiąc odpowiednio 43,0% i 12,8% dochodów własnych.

W porównaniu z rokiem poprzednim dochody własne JST były wyższe o 3012,8 mln zł, tj. o 10,6%. Dochody z tytułu udziału w PIT wzrosły o 1583,5 mln zł (o 13,3%), a z tytułu udziału w CIT – o 267,1 mln zł (o 7,1%).

Dochody własne budżetów JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowały się w 2021 r. na poziomie 5679 zł. W gminach było to przeciętnie 2989 zł (od 981 zł w gminie Rusinów do 7330 zł w gminie Michałowice), natomiast w miastach na prawach powiatu – 7174 zł (od 3126 zł w Radomiu do 7932 zł w m.st. Warszawie) [patrz mapa 50]. W powiatach omawiany wskaźnik wyniósł średnio 635 zł (od 379 zł w przysuskim do 981 zł w piaseczyńskim). Z budżetu województwa na każdego mieszkańca przypadały 573 zł dochodów własnych. Znaczne dysproporcje między jednostkami poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego wynikają przede wszystkim z ustawowo różnych udziałów we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych.

Oprócz dochodów własnych, w 2021 r. na rachunki jednostek samorządu terytorialnego wpłynęły dotacje w wysokości 12586,3 mln zł, z czego 1969,8 mln zł (15,7%) to dotacje na zadania inwestycyjne. Kwoty te obejmowały m.in. środki otrzymane z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19, o którym mowa w ustawie z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2021 r. poz. 2095, z późn. zm.). Łącznie dotacje stanowiły 22,6% ogółu dochodów JST (o 1,8 p. proc. mniej niż w 2020 r.), przy czym w budżetach gmin 30,6%, miast na prawach powiatu 17,7%, powiatów 18,0%, a w budżecie województwa 16,3%. W porównaniu z 2020 r. dotacje ogółem JST były wyższe o 523,5 mln zł (o 4,3%), w tym dotacje na zadania inwestycyjne – o 505,4 mln zł (o 34,5%).

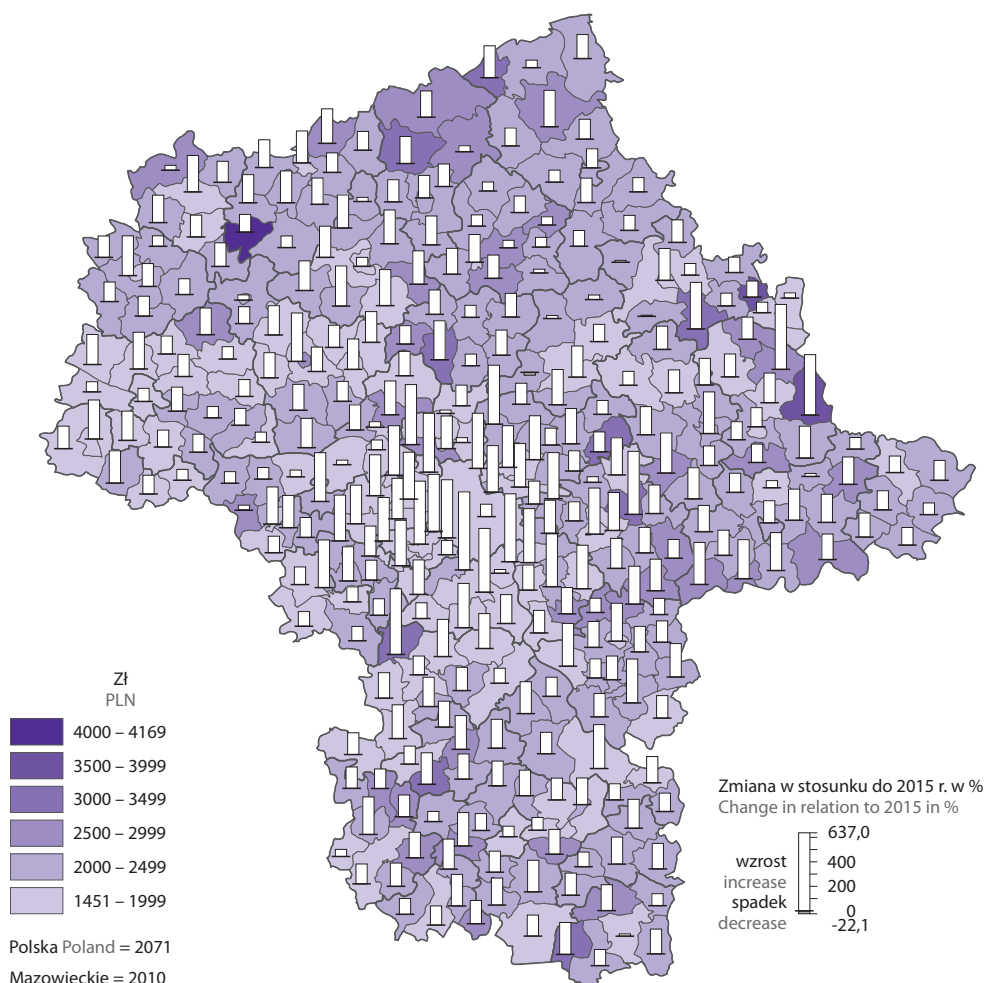
Mapa 50. Dochody własne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2021 r.
 Map 50. Own revenue of budgets of gminas^a per capita in 2021

^a Dochody własne miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.
^a Own revenue of cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

W 2021 r. dotacje ogółem otrzymane przez JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 2283 zł. W gminach było to przeciętnie 2055 zł (od 1451 zł w gminie Konstancin-Jeziorna do 4169 zł w gminie Radzanów w powiecie mławskim) [patrz mapa 51]. W miastach na prawach powiatu omawiane dotacje wyniosły 1948 zł na osobę (od 1889 zł w Radomiu do 2370 zł w Ostrołęce; w m.st. Warszawie było to 1934 zł). W powiatach wskaźnik ten wyniósł przeciętnie 268 zł (od 100 zł w siedleckim do 601 zł w przasnyskim). Z budżetu województwa na każdego mieszkańca przypadało 116 zł dotacji ogółem.

Mapa 51. Dotacje^a otrzymane przez gminy^b na 1 mieszkańca w 2021 r.
Map 51. Grants^a received by gminas^b per capita in 2021

a Dane dotyczą dotacji celowych (wraz z dotacjami z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19, w tym z Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych) oraz dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej. b Dotacje dla miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.

a Data concerning targeted grants (with grants from COVID-19 Response Fund, including Local Government Investment Fund) and grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification. b Grants for cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts.

Z ogółu otrzymanych przez JST dotacji istotna część (1656,8 mln zł, tj. 13,2%) to dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich (§§ 200, 620, 205, 625 klasyfikacji budżetowej). W porównaniu z 2020 r. dotacje z funduszy europejskich były wyższe o 11,5 mln zł (tj. o 0,7%)⁵.

W 2021 r. JST otrzymały również subwencję ogólną z budżetu państwa w wysokości 11715,4 mln zł, stanowiącą 21,1% ogółu dochodów (o 2,6 p. proc. więcej niż przed rokiem). Największą składową subwencji ogólnej (66,7%) stanowiła część oświatowa w kwocie 7816,9 mln zł. Subwencja ogólna miała największy udział w dochodach budżetów powiatów (39,3%), a znacznie mniejszy w budżetach gmin (25,0%), miast na prawach powiatu (17,0%) i województwa (3,7%). W odniesieniu do 2020 r. subwencja ogólna JST była wyższa o 2541,5 mln zł (tj. o 27,7%), w tym subwencja oświatowa – o 432,8 mln zł (o 5,9%).

⁵ Więcej informacji o dotacjach na realizację projektów europejskich w podrozdziale 7.4.

7.2. Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

7.2. Expenditure of local government units

W 2021 r. jednostki samorządu terytorialnego wszystkich szczebli zrealizowały wydatki wyższe niż przed rokiem, przy czym relatywnie najbardziej wzrosły wydatki budżetu województwa. W strukturze wydatków zmniejszył się udział wydatków bieżących na rzecz wydatków majątkowych. W skali roku zwiększyła się wartość wydatków inwestycyjnych, natomiast ich udział w wydatkach ogółem pozostał na zbliżonym poziomie.

Jednostki samorządu terytorialnego (JST) województwa mazowieckiego zrealizowały w 2021 r. wydatki ogółem w wysokości 52446,3 mln zł. W tej kwocie największy udział miały wydatki miast na prawach powiatu (23970,4 mln zł) i gmin (20201,6 mln zł), a znacznie mniejszy udział – powiatów (4513,9 mln zł) i województwa (3760,5 mln zł).

W porównaniu z 2020 r. wydatki ogółem JST były wyższe o 2281,5 mln zł, tj. o 4,5%. Większy niż przeciętnie wzrost wydatków odnotowano w budżecie województwa (o 13,3%), w budżetach powiatów (o 8,5%) oraz gmin (o 7,1%), natomiast mniejszy w budżetach miast na prawach powiatu (o 0,6%). Z kolei w odniesieniu do 2015 r. wydatki ogółem JST były wyższe o 64,4%. Stosunkowo największy wzrost miał miejsce w budżetach gmin (o 84,7%), a znacznie mniejszy w budżetach miast na prawach powiatu (o 55,2%), powiatów (o 54,2%) oraz województwa (o 45,0%).

Wydatki ogółem JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 9513 zł i w odniesieniu do 2020 r. były wyższe o 426 zł, tj. o 4,7%. Jednostki poszczególnych szczebli samorządu terytorialnego znacznie różnią się między sobą wielkością omawianego wskaźnika. W miastach na prawach powiatu i gminach osiąga on znacznie wyższe wartości niż w powiatach i województwie.

Tablica 48. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 48. Expenditure of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN			udział wydatków inwestycyjnych w % ogółu wydatków share of investment expenditure in % of total expenditure	
Ogółem Total	5973	8675	9087	9513	13,1
Gminy ^a Gminas ^a	3491	5621	5872	6290	14,3
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	6996	9861	10323	10415	8,7
Powiaty Powiats	934	1193	1295	1405	18,3
Województwo Voivodship	486	596	601	682	28,4

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Głównym obciążeniem dla budżetów JST są wydatki bieżące – w 2021 r. wyniosły one 45121,0 mln zł, stanowiąc 86,0% wydatków ogółem (o 0,6 p. proc. mniej niż przed rokiem). Wydatki bieżące miały największy udział w wydatkach budżetów miast na prawach powiatu (89,9%), a nieco mniejszy w budżetach gmin (85,2%), powiatów (81,0%) i województwa (71,3%). Z ogółu wydatków bieżących najwięcej przeznaczono na wynagrodzenia i pochodne od nich (16342,6 mln zł) oraz na zakup materiałów i usług (10677,7 mln zł). Wymienione rodzaje wydatków stanowiły odpowiednio 31,2% i 20,4% ogółu wydatków.

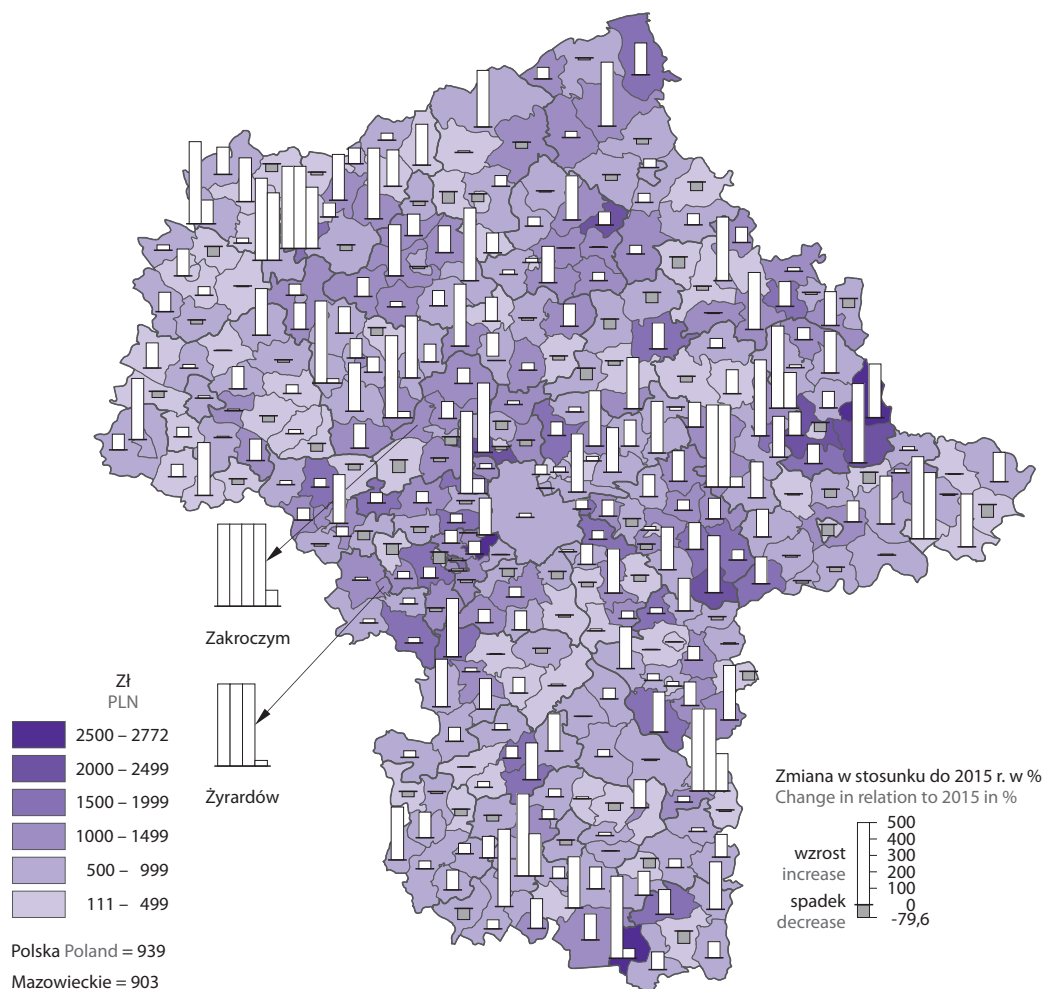
W porównaniu z rokiem poprzednim wydatki bieżące JST były wyższe o 1692,8 mln zł, tj. o 3,9%. Wydatki na wynagrodzenia (wraz z pochodnymi) wzrosły o 987,7 mln zł (o 6,4%), a wydatki na zakup materiałów i usług – o 732,0 mln zł (o 7,4%).

Oprócz wydatków bieżących jednostki samorządu terytorialnego zrealizowały w 2021 r. wydatki majątkowe w kwocie 7325,3 mln zł, z czego niemal całość (93,8%) stanowiły wydatki inwestycyjne – 6870,8 mln zł. Wydatki inwestycyjne stanowiły 13,1% ogółu wydatków JST (o 0,1 p. proc. więcej niż w 2020 r.). Udział ten był największy w budżecie województwa (28,4%), a znacznie mniejszy w budżetach powiatów (18,3%), gmin (14,3%) i miast na prawach powiatu (8,7%).

W porównaniu z rokiem poprzednim wydatki majątkowe JST były wyższe o 588,6 mln zł, w tym wydatki inwestycyjne – o 337,6 mln zł. Oznacza to wzrost odpowiednio o 8,7% i o 5,2%.

Wydatki inwestycyjne budżetów JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowały się w 2021 r. na poziomie 1246 zł. W gminach było to przeciętnie 903 zł (od 111 zł w gminie Sochocin do 2772 zł w gminie Jabłonna Lacka), natomiast w miastach na prawach powiatu – 904 zł (od 416 zł w Siedlcach do 962 zł w m.st. Warszawie). W powiatach omawiany wskaźnik wyniósł średnio 257 zł (od 67 zł w wyszkowskim do 707 zł w sokołowskim). Z budżetu województwa na każdego mieszkańca przypadały 194 zł wydatków inwestycyjnych.

Mapa 52. Wydatki inwestycyjne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2021 r.
Map 52. Investment expenditure of budgets of gminas^a per capita in 2021

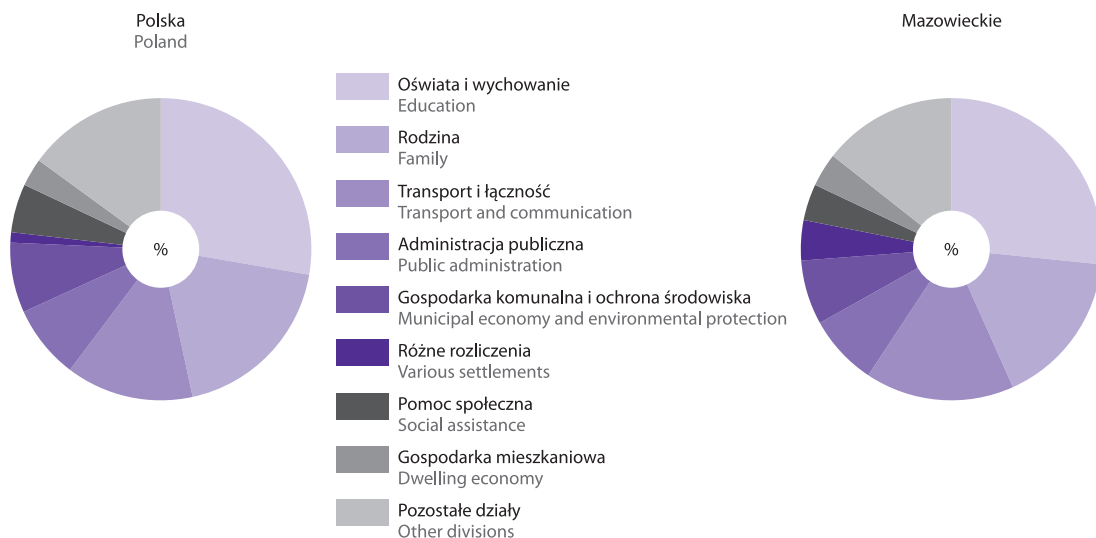
^a Wydatki miast na prawach powiatu dotyczą zadań statutowych gmin i powiatów.

^a Expenditure of cities with powiat status concerns the statutory tasks of gminas and powiats.

W 2021 r. ponad 1/4 (28,7%) ogółu wydatków inwestycyjnych JST została sfinansowana dzięki dotacjom inwestycyjnym; rok wcześniej nieco mniej, bo 22,4%. Największy udział dotacji w wydatkach inwestycyjnych miał miejsce w budżetach miast na prawach powiatu (34,9%). Omawiana relacja mniej korzystna była w budżecie województwa (29,7%), budżetach gmin (25,8%) i powiatów (21,7%).

Wykres 75. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2021 r.
Chart 75. Expenditure of local government units budgets by divisions in 2021

Analizując wydatki JST według działów, można stwierdzić, że 8 działów (spośród 33 ujętych w klasyfikacji budżetowej) skupia ponad 85% ogółu wydatków. Największy udział ma „Oświata i wychowanie” (w 2021 r. – 26,6%). Ważną pozycję w wydatkach zajmuje również dział „Rodzina” ze średnim udziałem 16,7%, „Transport i łączność” – 16,0%, „Administracja publiczna” – 7,6%, a także „Gospodarka komunalna i ochrona środowiska” – 6,9%. Omawiana struktura wydatków JST w województwie mazowieckim nie różniła się istotnie od struktury wydatków w kraju.

Wydatki w dziale „Oświata i wychowanie” miały największy udział w budżetach gmin i powiatów (stanowiąc odpowiednio 31,6% i 28,2% wydatków ogółem), natomiast wydatki w dziale „Transport i łączność” – w budżecie województwa i budżetach miast na prawach powiatu (stosownie 28,6% i 20,4%). Wydatki w dziale „Rodzina” realizowane były głównie przez gminy i miasta na prawach powiatu, stanowiąc 25,5% oraz 14,3% ogółu wydatków tych jednostek. Różna struktura wydatków jednostek poszczególnych szczególnie samorządu wynika z odmienności przypisanych im zadań.

Strukturę wydatków ogółem JST według działów cechuje duża stabilność. Różnice do 2020 r. były dość niewielkie i zawierały się w przedziale od minus 1,0 p. proc. do plus 0,9 p. proc. Zmiany te nie miały istotnego wpływu na kolejność działów w strukturze.

7.3. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3. Result of budgets of local government units

W 2021 r. wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego był dodatni, wobec ujemnego rok wcześniej. Relacja nadwyżki do dochodów ogółem ukształtowała się na poziomie ponad 5%. Znacznie zmalała liczba jednostek z deficytem budżetowym na korzyść tych z nadwyżką.

Rok budżetowy 2021 jednostki samorządu terytorialnego (JST) województwa mazowieckiego zamknęły nadwyżką w wysokości 3162,1 mln zł (wobec deficytu 634,2 mln zł w 2020 r.). Na tę kwotę złożyła się przede wszystkim nadwyżka budżetów gmin (1394,8 mln zł) oraz miast na prawach powiatu (1314,6 mln zł), a w dalszej kolejności powiatów (267,6 mln zł) i województwa (185,1 mln zł).

W porównaniu z rokiem poprzednim nadwyżka budżetów gmin była 2,4 razy wyższa, natomiast nadwyżka budżetu województwa i budżetów powiatów była niższa odpowiednio o 10,5% i o 7,1%. Budżety miast na prawach powiatu miały w 2021 r. wynik dodatni, podczas gdy rok wcześniej ujemny.

Tablica 49. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 49. Result of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2020	2021	
	w mln zł in million PLN				relacja do dochodów ogółem w % relation to total revenue in %
Ogółem Total	1744,0	-536,7	-634,2	3162,1	5,7
Gminy ^a Gminas ^a	214,7	-127,6	591,9	1394,8	6,5
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	1338,1	-669,0	-1720,9	1314,6	5,2
Powiaty Powiats	15,8	167,9	287,9	267,6	5,6
Województwo Voivodship	175,3	91,9	206,9	185,1	4,7

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

W 2021 r. nadwyżka budżetów JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła przeciętnie 574 zł, z tym że w miastach na prawach powiatu było to 571 zł, a w gminach 434 zł. Nadwyżka w powiatach osiągnęła 83 zł na osobę, a w budżecie województwa – 34 zł.

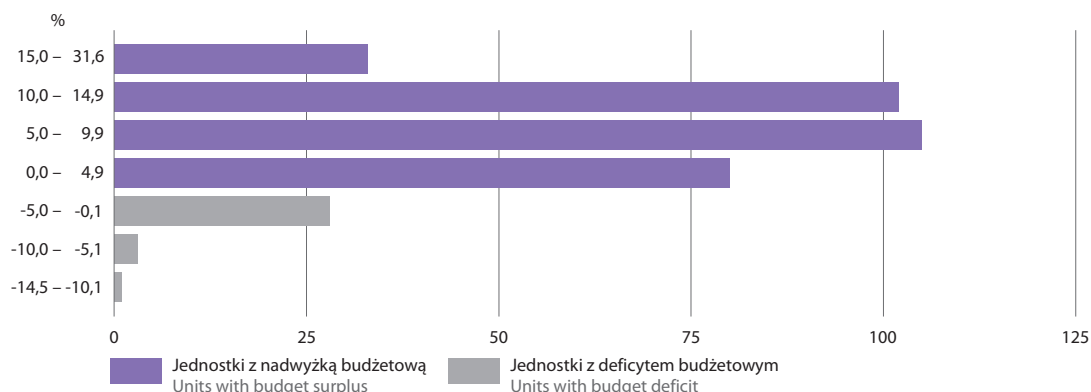
Relacja nadwyżki JST do dochodów ogółem wyniosła 5,7%, przy czym w gminach relacja ta była najwyższa i wyniosła 6,5%, a nieco niższa w powiatach – 5,6%, miastach na prawach powiatu – 5,2% i województwie – 4,7%.

Na 352 funkcjonujące w naszym województwie jednostki samorządu terytorialnego w 320 wystąpiła nadwyżka budżetowa, co stanowiło 90,9% ogółu. W 135 jednostkach relacja nadwyżki do wykonanych dochodów przekroczyła 10%. Deficyt odnotowały 32 jednostki (9,1%), ale tylko w 1 deficyt był większy niż 10% dochodów.

Dla porównania rok wcześniej nadwyżkę miało 278 jednostek (79,0% ogółu), a deficyt – 74 jednostki (21,0%). Ponad 10-procentowa nadwyżka wystąpiła w 66 jednostkach, a równie duży deficyt osiągnęło 5 jednostek.

Wykres 76. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2021 r.

Chart 76. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2021

W 2021 r. spośród 309 gmin województwa mazowieckiego w 286 nie wydatkowano wszystkich środków budżetowych, a w 23 wydatki przekroczyły dochody. Gminą z relatywnie największą nadwyżką budżetową było Szulborze Wielkie, gdzie dochody przewyższyły wydatki o 31,6%. Z kolei gminą, która w stosunku do swoich dochodów osiągnęła największy deficyt był Brańszczyk (relacja 14,5%).

Nadwyżkę budżetową miały 4 miasta na prawach powiatu, przy czym relatywnie najwyższą była ona w m.st. Warszawie (w wysokości 6,1% ogółu dochodów); 1 miasto (Radom) odnotowało deficyt (3,9% dochodów).

Wśród 37 powiatów omawianego województwa w 29 wystąpiła nadwyżka budżetowa, a w 8 odnotowano deficyt. Stosunkowo największa nadwyżka budżetowa wystąpiła w powiecie ostrołęckim (gdzie dochody o 13,4% przekroczyły wydatki), natomiast największy deficyt osiągnął powiat przysuski (5,6% ogółu dochodów).

Zagregowany wieloletni deficyt budżetowy wraz z odsetkami i dywidendami powoduje powstanie długu jednostki samorządu terytorialnego. Dług ten oblicza się jako wartość nominalną zobowiązań wykazanych na dzień 31 grudnia. W 2021 r. zadłużone były 334 jednostki z województwa mazowieckiego, tj. 94,9% ogólnej ich liczby.

Zobowiązania ogółem JST według stanu na koniec 2021 r. wyniosły 13605,3 mln zł. Ponad połowę (55,7%) tej kwoty stanowiły zobowiązania miast na prawach powiatu. Zobowiązania gmin stanowiły 31,5% całości zadłużenia, a zobowiązania województwa oraz powiatów odpowiednio 6,8% i 6,0% ogółu.

W ciągu roku zobowiązania ogółem JST wzrosły o 226,4 mln zł, tj. o 1,7%. W miastach na prawach powiatu odnotowano wzrost zadłużenia o 2,7%, w powiatach o 1,7%, w gminach o 0,6%, natomiast w województwie wystąpił spadek zadłużenia o 1,5%.

Zobowiązania ogółem JST w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły 2468 zł i były wyższe niż przed rokiem o 43 zł, tj. o 1,8%. Omawiany wskaźnik w miastach na prawach powiatu i gminach był znacznie wyższy niż w powiatach i województwie.

**Tablica 50. Zobowiązania jednostek samorządu terytorialnego w 2021 r.
Stan w dniu 31 grudnia**

Table 50. Liabilities of local government units in 2021
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem w mln zł Total in million PLN	Na 1 mieszkańca w zł Per capita in PLN	Relacja do dochodów ogółem w % Relation to total revenue in %	2020=100
Ogółem Total	13605,3	2468	24,5	101,7
Gminy ^a Gminas ^a	4287,5	1335	19,9	100,6
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	7573,0	3290	30,0	102,7
Powiaty Powiats	814,1	254	17,0	101,7
Województwo Voivodship	930,7	169	23,6	98,5

^a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Ministerstwa Finansów.

^a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Source: own contribution based on Ministry of Finance data.

Zadłużenie z tytułu kredytów i pożyczek wyniosło 12212,1 mln zł, co stanowiło 89,8% ogółu zobowiązań JST. Dług w tej kategorii wzrósł o 3,7% w porównaniu z rokiem poprzednim. Zobowiązania z tytułu papierów wartościowych osiągnęły 1388,5 mln zł, stanowiąc 10,2% ogółu zobowiązań JST. W ciągu roku odnotowano spadek tej kategorii długu o 13,2%. Zobowiązania wymagalne wyniosły 4,8 mln zł i w zestawieniu z poprzednim rokiem wzrosły dwukrotnie (o 103,2%). Ich udział w zobowiązaniach ogółem był marginalny i stanowił 0,03%.

Wskaźnik zadłużenia, liczony jako relacja zobowiązań do zrealizowanych dochodów ogółem, w 2021 r. dla wszystkich JST wyniósł 24,5% i zmniejszył się o 2,5 p. proc. w stosunku do roku poprzedniego. Największy spadek wskaźnika zadłużenia odnotowano w miastach na prawach powiatu (o 3,4 p. proc.), a w dalszej kolejności w województwie (o 3,2 p. proc.), w gminach (o 2,0 p. proc.) i powiatach (o 1,0 p. proc.).

7.4. Projekty dofinansowane ze środków europejskich

7.4. Projects co-financed by the European funds

Udział dofinansowania ze środków Unii Europejskiej projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa mazowieckiego był niższy niż przeciętnie w kraju. Najwięcej środków było przeznaczonych na projekty zrealizowane w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko.

W 2021 r. jednostki samorządu terytorialnego otrzymały większe niż rok wcześniej dotacje na realizację projektów europejskich.

Sposób wykorzystania głównej części funduszy napływających do Polski z budżetu Unii Europejskiej został określony w Umowie Partnerstwa na lata 2014–2020. W okresie wcześniejszym podstawą były Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007–2013, a środki przewidziane na ten okres programowania były wykorzystywane w niewielkiej skali także po 2015 r.

Umowa Partnerstwa 2014–2020 jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) i Wspólnej Polityki Rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014–2020. Instrumentami realizacji Umowy Partnerstwa są Krajowe Programy Operacyjne (KPO) i Regionalne Programy Operacyjne (RPO).

Większa część rozdzielonych w Umowie Partnerstwa 2014–2020 funduszy strukturalnych (tj. Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego – EFRR i Europejskiego Funduszu Społecznego – EFS) oraz Funduszu Spójności (FS) przypada na Krajowe Programy Operacyjne (KPO), niemające przypisania do konkretnych regionów, natomiast pozostała ich część została programowo rozdzielona na określone obszary kraju. Dotyczy to 16 Regionalnych Programów Operacyjnych (RPO) oraz Programu Operacyjnego Polska Wschódnia (PO PW).

Do końca czerwca 2022 r. całkowita wartość projektów zrealizowanych na terenie województwa mazowieckiego w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 wyniosła 67,1 mld zł, co stanowiło 12,0% wartości całkowitej w Polsce (nie wliczając środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna – POPT).

Ponad połowę (54,6%) omawianej kwoty, tj. 36,6 mld zł pochodziło z budżetu Unii Europejskiej. W kraju udział dofinansowania ze środków wspólnotowych był o 6,1 p. proc. wyższy i wyniósł 60,7%. Na 1 mieszkańca województwa mazowieckiego przypadało przeciętnie 12181 zł, tj. o 2659 zł mniej niż średnio w kraju.

Fundusze strukturalne oraz Fundusz Spójności w różnym stopniu wspierały projekty w ramach poszczególnych programów operacyjnych. Spośród zrealizowanych w województwie mazowieckim największą wartość (44,6 mld zł) miały projekty Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Stanowiły one 66,5% wartości całkowitej wszystkich projektów w województwie oraz 19,8% wszystkich projektów w tym programie w Polsce. Wartość umów/decyzji w pozostałych programach operacyjnych była znacznie niższa i wyniosła: 6,6 mld zł dla PO Inteligentny Rozwój, 1,4 mld zł dla PO Wiedza Edukacja Rozwój i 0,7 mld zł dla PO Polska Cyfrowa. Ich udział w kraju zawierał się w granicach od 4,5% do 8,5%. Najwyższe dofinansowanie ze środków Unii Europejskiej (na poziomie 85,5%) uzyskały projekty w Programie Operacyjnym Wiedza Edukacja Rozwój. Wartość projektów zrealizowanych w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych wyniosła 13,8 mld zł i stanowiła 6,8% wszystkich RPO w Polsce.

Tablica 51. Wartość całkowita projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa do 30 czerwca 2022 r.^a Table 51. The total value of projects implemented under the Partnership Agreement 2014–2020 in the Voivodship until 30 June 2022^a

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym dofinansowane ze środków Unii Europejskiej Of which co-financing from the European Union resources	Polska=100 Poland=100	Na 1 mieszkańca ^b w zł Per capita ^b in PLN
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	67135,3	36628,3	12,0 ^c	12181
programy operacyjne: operational programmes:				
Infrastruktura i Środowisko Infrastructure and Environment	44617,7	22341,3	19,8	8095
Inteligentny Rozwój Smart Growth	6572,5	3602,3	8,5	1193
Polska Cyfrowa Digital Poland	698,5	389,2	4,5	127
Wiedza Edukacja Rozwój Knowledge Education Development	1427,7	1221,1	5,5	259
Regionalne Programy Operacyjne Regional Operational Programmes	13818,8	9074,6	6,8	2507

a Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanych umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna. b Do przeliczeń przyjęto liczbę ludności według stanu w dniu 30 czerwca 2022 r. c Dla Polski łącznie ze środkami Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.

Źródło: dane Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.

a Estimated data; place of project implementation in accordance with the financing agreement; data relate to signed co-financing agreements; without the funds of the Technical Assistance Operational Programme. b For the purpose of calculating data, the number of population as of 30 June 2022 was adopted. c For Poland, together with the funds of the Operational Programme Eastern Poland. Source: data of the Ministry of Funds and Regional Policy.

Tylko część środków publicznych przekazanych na realizację wymienionych programów operacyjnych jest realizowana przez samorządy, natomiast pozostałe trafiają bezpośrednio do sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), fundacji, stowarzyszeń, uczelni, szkół itp.

Należy podkreślić, że opisane wartości projektów to nie są wszystkie środki europejskie wykorzystywane w województwie. Nie obejmują one:

- funduszy z formalnie już zakończonych poprzednich ram finansowych 2007–2013, lecz jeszcze później w niewielkim stopniu wykorzystywanych,
- środków pozaunijnych z Norweskiego Mechanizmu Finansowego (NMF; tzw. Funduszu Norweskiego), Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy (SPPW) i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG),
- projektów unijnych na lata 2014–2020 realizowanych poza funduszami strukturalnymi i Funduszem Spójności, czyli poza Umową Partnerstwa i pieczę Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (np. realizowanych z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – EFRROW).

Całkowita wartość realizowanych przez samorządy projektów europejskich obejmuje publiczne środki europejskie uzyskiwane w formie dotacji oraz wkład własny pochodzący z dochodów własnych samorządów lub z kredytów i pożyczek.

Dotacje z funduszy europejskich (nie tylko z budżetu Unii Europejskiej, ale także ze środków pochodzących z Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy) oznaczone są w klasyfikacji dochodów budżetowych czterema paragrafami:

- §§ 200 i 620 dotyczą ram finansowych okresu 2007–2013 oraz źródeł pozaunijnych,
- §§ 205 i 625 dotyczą ram finansowych okresu 2014–2020.

Dotacje z tytułu §§ 200 i 205 odnoszą się do projektów i zadań o charakterze nieinwestycyjnym, a dotacje z §§ 620 i 625 – do zadań inwestycyjnych. Dotacje te wchodzą do budżetów jednostek samorządu terytorialnego, gdy jednostki te skutecznie aplikują o ich przyznanie.

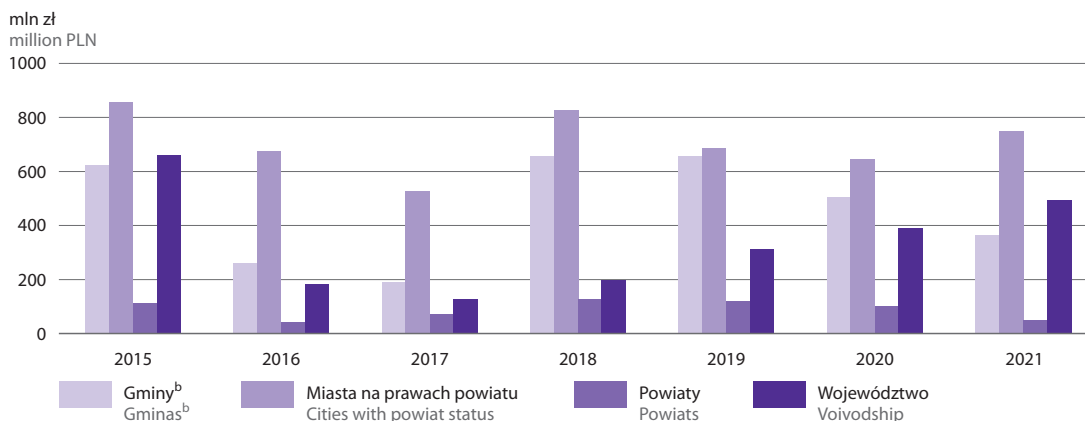
W 2021 r. jednostki samorządu terytorialnego (JST) otrzymały 1656,8 mln zł jako dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich, innych środków zagranicznych niepodlegających zwrotowi oraz płatności z budżetu środków europejskich (§§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej). Większość z tej kwoty (1540,6 mln zł) dotyczyła projektów określonych w Umowie Partnerstwa na lata 2014–2020 (§§ 205 i 625), natomiast mniejsza część (116,2 mln zł) dotyczyła źródeł pozaunijnych (§§ 200 i 620).

W ogólnej kwocie dotacji otrzymanych przez JST na realizację projektów europejskich (§§ 200, 620, 205 i 625) największy udział miały miasta na prawach powiatu (749,2 mln zł), a mniejszy udział – województwo (494,1 mln zł), gminy (362,7 mln zł) i powiaty (50,8 mln zł).

W porównaniu z 2020 r. dotacje z funduszy europejskich były wyższe o 11,5 mln zł, tj. o 0,7%. Wzrost odnotowano w budżecie województwa (o 26,6%) oraz w budżetach miast na prawach powiatu (o 15,8%), natomiast w budżetach powiatów i gmin miał miejsce spadek dotacji (odpowiednio o 49,8% i o 28,5%). Warto dodać, że omawiane dotacje były o 26,6% niższe niż w 2015 r., kiedy to notowano najwyższy w analizowanym okresie poziom dotacji otrzymanych przez JST na realizację projektów europejskich.

Wykres 77. Dotacje otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich^a

Chart 77. Grants received by local government units for the implementation of European projects^a

a Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej. b Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

a Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification. b Excluding gminas which are also cities with powiat status.

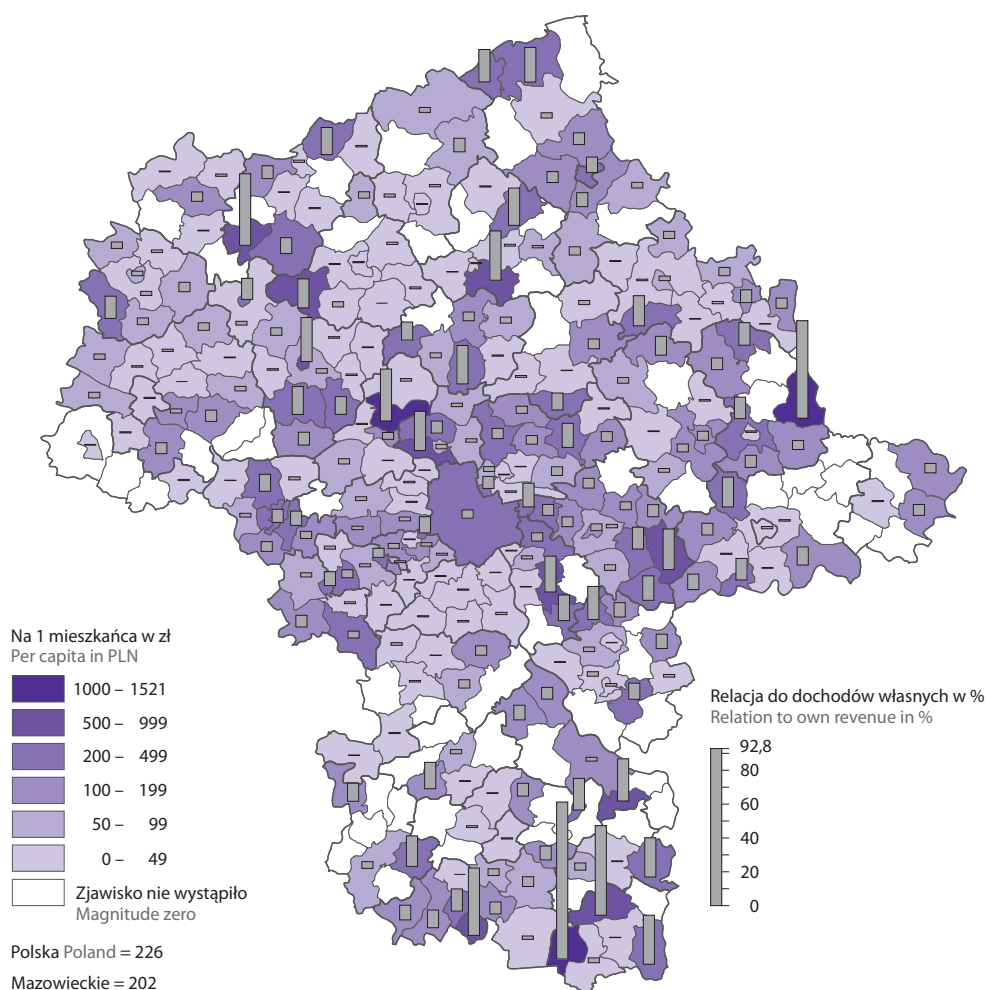

W 2021 r. dotacje JST otrzymane na realizację projektów europejskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 301 zł. W gminach było to przeciętnie 113 zł (od 0,17 zł w gminie Grójec do 1521 zł w gminie Rzecznów), przy czym w 62 gminach nie pozyskano dotacji na realizację projektów europejskich. W miastach na prawach powiatu omawiane dotacje wyniosły 326 zł na osobę (od 22 zł w Radomiu do 388 zł w m.st. Warszawie). W powiatach wskaźnik ten wyniósł przeciętnie 16 zł (od 0,11 zł w pruszkowskim do 310 zł w przasnyskim), z tym że w jednym powiecie (siedleckim) nie pozyskano dotacji na realizację projektów europejskich. Z budżetu województwa na każdego mieszkańca przypadało 90 zł dotacji europejskich.

Relacja dotacji otrzymanych przez JST na realizację projektów europejskich do dochodów własnych wyniosła 5,3%, przy czym w województwie była ona najwyższa i wyniosła 15,7%. W miastach na prawach powiatu omawiana relacja osiągnęła poziom 4,5%, w gminach – 3,8%, a w powiatach – 2,5%.

W 4 jednostkach samorządu terytorialnego, spośród 352 funkcjonujących w województwie mazowieckim, stosunek dotacji europejskich do dochodów własnych przekroczył 50%. Były to gminy: Rzecznów (92,8%), Jabłonna Lacka (57,6%) i Ciepeliów (53,0%) oraz powiat przasnyski (56,9%).

Mapa 53. Dotacje otrzymane przez gminy^a na realizację projektów europejskich^b w 2021 r.
Map 53. Grants received by gminas^a for the implementation of European project^b in 2021

a Dotacje dla miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej. b Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej.

a Grants for cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts. b Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification.

Z ogółu dotacji europejskich 81,8% (1354,9 mln zł) stanowiły dotacje na zadania inwestycyjne (§§ 620 i 625). W tej kwocie największy udział miały miasta na prawach powiatu (702,5 mln zł), a w dalszej kolejności – województwo (313,7 mln zł), gminy (310,0 mln zł) i powiaty (28,7 mln zł). W porównaniu z 2020 r. dotacje z funduszy europejskich na cele inwestycyjne były wyższe o 224,9 mln zł, tj. o 19,9%.

W 2021 r. fundusze europejskie były źródłem finansowania przeciętnie 19,7% wydatków inwestycyjnych zrealizowanych przez JST. Znacznie większy udział był w miastach na prawach powiatu (33,8%) i województwie (29,4%), a mniejszy w gminach (10,7%) i powiatach (3,5%).

Jedna jednostka ze środków europejskich sfinansowała całość inwestycji; był to powiat przasnyski. Znaczny udział dotacji europejskich w wydatkach inwestycyjnych miały gminy: Pomiechówek (65,5%), miasto Płońsk (61,5%), Rzecznów (58,4%) i Garbatka-Letnisko (51,7%). W 5 wymienionych jednostkach fundusze europejskie zapewniły finansowanie ponad połowy wydatków inwestycyjnych. W kolejnych 39 jednostkach (35 gminach, 2 miastach na prawach powiatu, 1 powiecie oraz w województwie) była to co najmniej ¼ wartości inwestycji. Nie skorzystały z takich źródeł 132 jednostki (105 gmin i 27 powiatów).

7.5. Planowanie przestrzenne i rewitalizacja

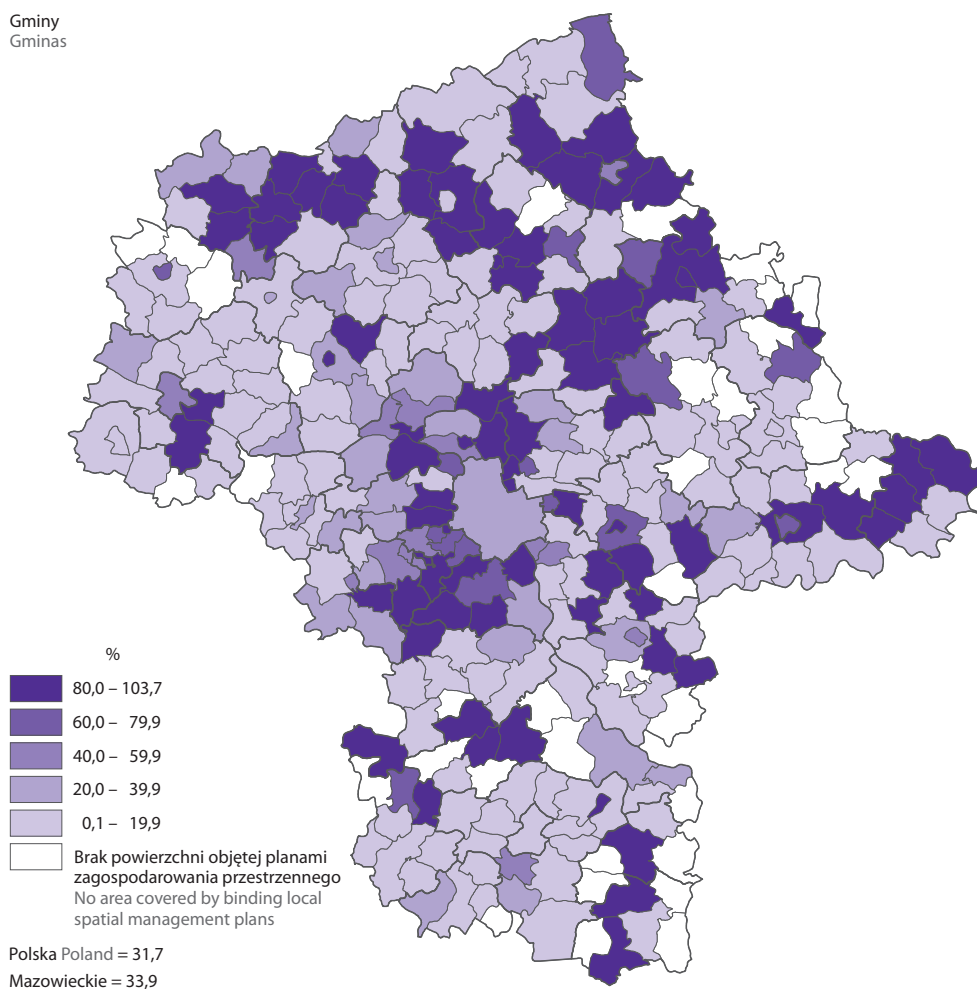
7.5. Spatial planning and revitalisation

Jednym z zadań własnych gmin jest kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej na swoim terenie tak, aby efektywnie wykorzystać przestrzeń, godząc przy tym interesy różnych jej użytkowników oraz realizując cele społeczne i gospodarcze. W związku z tym gminy uchwalają studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego jest to opracowanie planistyczne gminy – akt prawa miejscowego uchwalony przez radę gminy – ustalające dla obszaru nim objętego, przeznaczenie terenów wyodrębnionych liniami rozgraniczającymi, z określeniem ich funkcji, zasad zagospodarowania, zasad obsługi w zakresie infrastruktury, a także ustalające, w zależności od potrzeb, lokalne warunki, zasady i standardy kształtowania zabudowy oraz inne szczególne warunki wymagające uregulowania planistycznego.

Mapa 54. Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem ^a w 2021 r.

Map 54. Share of the area covered by binding local spatial management plans in total area ^a in 2021

^a Wartość wskaźnika większa od 100% wynika z rozbieżności zapisów w dokumentacji planistycznej gmin w stosunku do powierzchni geodezyjnej publikowanej przez Główny Urząd Geodezji i Kartografii (GUGiK) z uwzględnieniem prowadzonej od 2006 r. rewizji granic jednostek terytorialnych.

^a The index value greater than 100% results from the discrepancy in the planning documentation of the municipalities in relation to the geodetic area published by Head Office of Geodesy and Cartography (GUGiK), taking into account the revision of territorial units' borders since 2006.

W 2021 r. w województwie mazowieckim na terenie 284 gmin obowiązywało 5769 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (mpzp), o 5,6% więcej w porównaniu z 2020 r. Powierzchnia objęta mpzp stanowiła 33,9% powierzchni ogółem województwa, tj. o 0,4 p. proc. więcej niż przed rokiem.

Udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w województwie mazowieckim był mocno zróżnicowany. Prawie w co czwartej gminie powierzchnia pokryta planami stanowiła co najmniej 90%. Jednak w co trzeciej jednostce wskaźnik ten nie przekroczył 10%, a w 36 gminach nie odnotowano powierzchni pokrytej mpzp.

W 2021 r. w trakcie sporządzania na podstawie ustawy z dnia 27 marca 2003 r. było 1610 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego (1427 w 2020 r.). Sporządzanie blisko 44% projektów planów trwało dłużej niż 3 lata.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy to dokument planistyczny określający politykę przestrzenną gminy. Studium ma koordynować ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W studium uwzględnia się uwarunkowania wynikające w szczególności z: dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu, występowania obiektów i terenów chronionych, stanu funkcjonowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, prawa własności gruntów, jakości życia mieszkańców, zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych. W studium określa się, w szczególności: walory i zagrożenia środowiskowe, formy ochronne, obszary zabudowane, wyłączone z zabudowy i przewidziane do zabudowy z rozróżnieniem ich cech funkcjonalnych, stan i kierunki rozwoju infrastruktury usługowej i technicznej, obszary, dla których mają być sporządzane miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz obszary przewidywane do realizacji zadań i programów ponadlokalnych. Studium nie jest aktem prawa miejscowego i nie stanowi podstawy wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu.

Powierzchnia terenów wskazanych w studium do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego wyniosła 883,2 tys. ha i w porównaniu z 2020 r. była mniejsza o 132 ha. Tereny wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych na cele nierolnicze stanowiły 6% powierzchni wskazanej w studium, natomiast tereny wymagające zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne 1%.

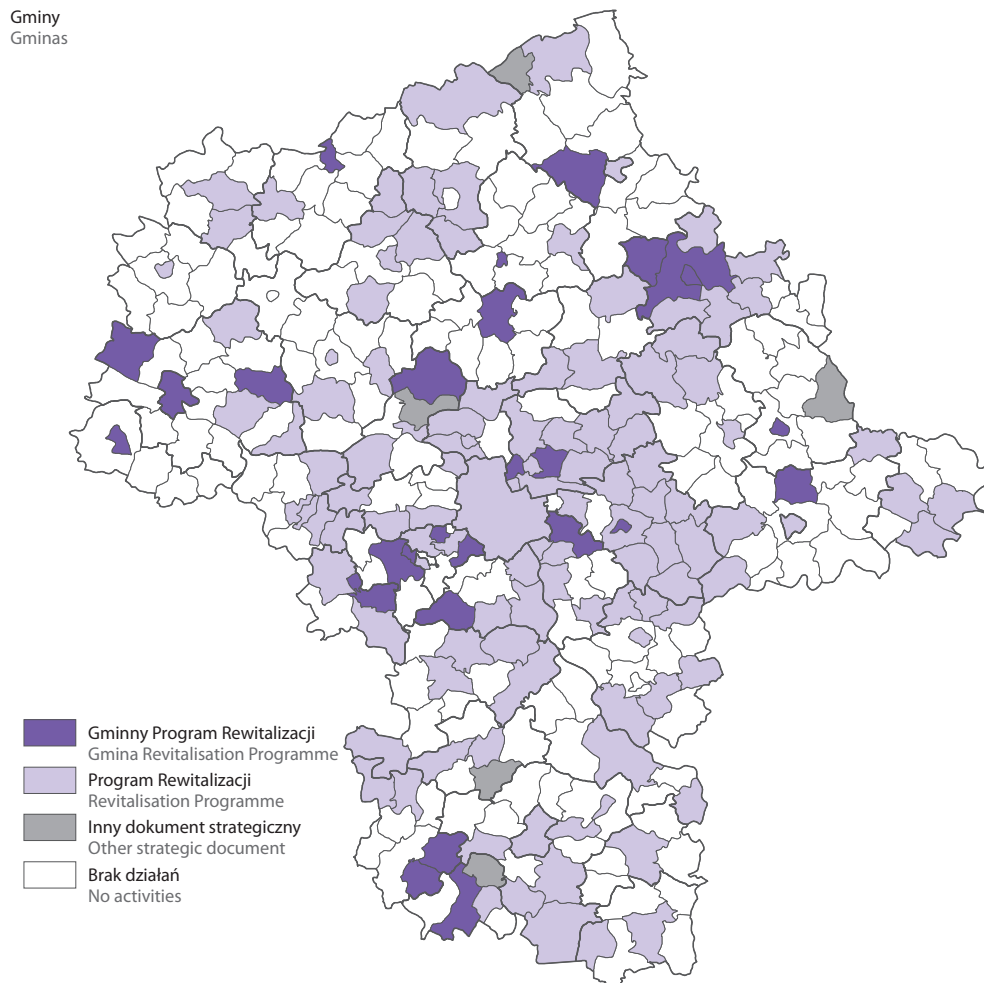
Działania rewitalizacyjne w 2021 r. prowadziła niespełna połowa gmin województwa mazowieckiego. Dla ponad $\frac{3}{4}$ z nich podstawą do prowadzenia działania był Program Rewitalizacji (PR) uchwalony na podstawie ustawy o samorządzie gminnym. Przeciętnie obszar rewitalizacji zajmował 7,6% powierzchni gminy. Liczba mieszkańców na obszarach rewitalizowanych stanowiła 13,4% ogółu ludności gmin prowadzących procesy rewitalizacji i w porównaniu z rokiem 2020 była mniejsza o 6,0%.

Rewitalizacja stanowi jeden z obszarów działań władz lokalnych skierowanych na poprawę stanu zagospodarowania i jakości życia na obszarach będących w stanie kryzysowym. Potrzeba rewitalizacji wynika z narastających problemów o charakterze przestrzennym i infrastrukturalnym, jak i społecznym oraz gospodarczym. Jej efektem powinno być przywrócenie funkcji danego obszaru z uwzględnieniem nowych uwarunkowań i potrzeb poprzez np. likwidację zagrożeń środowiska naturalnego, przywrócenie wartości użytkowych terenu, stwarzanie nowych miejsc pracy, spadek zagrożenia przestępczością, zachowanie dziedzictwa kulturowego, poprawę dostępu do usług kulturalnych lub edukacyjnych, przeciwdziałanie trudnościom gospodarczym tych terenów oraz złemu stanowi technicznemu budynków.

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji, na podstawie działań przygotowanych przez gminy i prowadzonych na podstawie dokumentu strategicznego (gminnego programu rewitalizacji, programu rewitalizacji lub innego dokumentu strategicznego).

W 2021 r. działania rewitalizacyjne prowadziło 148 gmin, tj. niespełna połowa jednostek na terenie województwa mazowieckiego (47,1%). Było to o 15 mniej niż w 2020 r. Program rewitalizacji prowadziły wszystkie miasta na prawach powiatu, 80,0% gmin miejskich, 77,2% gmin miejsko-wiejskich i tylko 33,8% gmin wiejskich. Dla ponad $\frac{3}{4}$ jednostek (77,7%) posiadających program rewitalizacji, dokumentem na podstawie którego prowadzono działania był program rewitalizacji (PR) uchwalony na podstawie ustawy o samorządzie gminnym. Rewitalizację na bazie gminnego programu rewitalizacji (GPR) uchwalonego na podstawie ustawy o rewitalizacji lub innego dokumentu strategicznego (IDS) prowadziło odpowiednio 18,9% i 3,4% gmin.

Mapa 55. Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2021 r.
 Map 55. Activity of the gminas in the field of revitalisation in 2021

Obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych (m.in.: niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowych (m.in.: przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnych (m.in.: niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych),
- technicznych (m.in.: degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, niefunkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Wyznaczenie obszaru zdegradowanego stanowi pierwszy etap działań prowadzących do wskazania terytorium gminy, na którym będzie prowadzona rewitalizacja. W 2021 r. 144 jednostki, stanowiące 45,9% ogółu gmin w województwie mazowieckim, podały informacje o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego, w tym 9 z nich nie posiadało żadnego dokumentu z zakresu rewitalizacji. Ich liczba była o 8 niższa niż rok wcześniej. Powierzchnia obszaru zdegradowanego w omawianych gminach wyniosła 354,1 tys. ha i w porównaniu z 2020 r. zmniejszyła się o 22,2 tys. ha, tj. o 5,9%. Warto zauważyć, że spadek zarówno liczby jednostek, jak i powierzchni dotyczył jedynie gmin wiejskich.

Tablica 52. Obszary zdegradowane w gminach
Table 52. Degraded area in gminas

Wyszczególnienie Specification	2020	2021		2020	2021	
	liczba gmin, które miały wyznaczony obszar zdegradowany number of gminas which had designated degraded area			powierzchnia obszaru zdegradowanego ^a area of degraded area ^a		
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		w % gmin ogółem in % of total gminas	w ha in ha		w % po- wierzchni ogółem in % of total area
Ogółem Total	152	144	45,9	376297	354124	10,0
Gminy miejskie ^b Urban gminas ^b	26	26	86,7	10838	10838	7,4
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	4	4	80,0	4972	5170	6,6
Gminy wiejskie Rural gminas	80	70	31,5	241705	211958	8,0
Gminy miejsko-wiejskie Urban-rural gminas	42	44	77,2	118782	126158	16,3

a W momencie jego wyznaczenia. b Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a At the time of designation. b Excluding gminas which are also cities with powiat status.

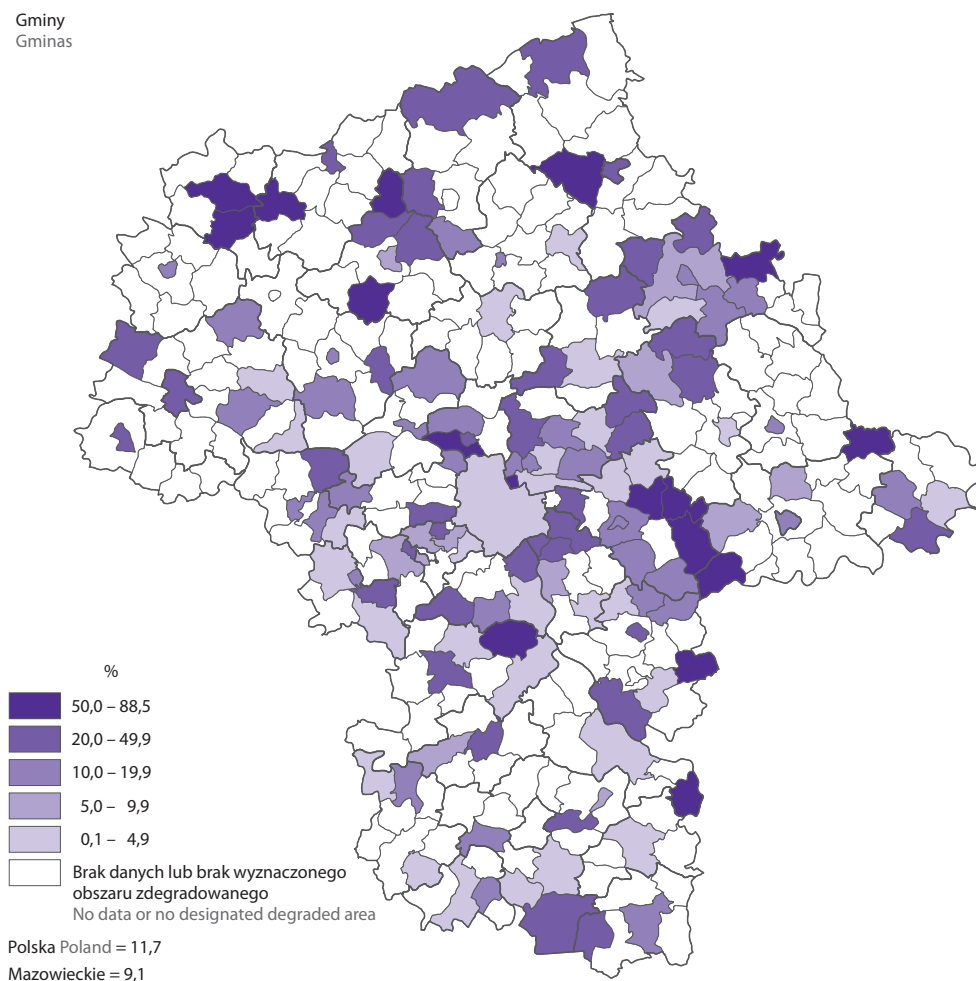
Obszar zdegradowany w momencie jego wyznaczenia zamieszkiwało 894,0 tys. osób, co stanowiło 16,2% ogółu ludności województwa mazowieckiego. W porównaniu z 2020 r. ich liczba wzrosła o 4,2% a udział o 0,6 p. proc.

W 2021 r. przeciętna powierzchnia obszaru zdegradowanego wyniosła 2,5 tys. ha w przeliczeniu na jedną gminę, a przeciętna liczba mieszkańców zamieszkująca ten obszar wyniosła 6,2 tys. osób. Wskaźniki te różniły się znacznie pomiędzy poszczególnymi typami gmin. Największe powierzchniowo obszary zdegradowane wyznaczono na obszarze gmin wiejskich, natomiast najmniejsze na obszarze gmin miejskich (odpowiednio 3,0 tys. ha i 0,4 tys. ha). Przeciętna liczba mieszkańców obszaru zdegradowanego w mieście na prawach powiatu była 30-krotnie wyższa niż przeciętna dla gminy wiejskiej i blisko 8-krotnie większa niż w gminach miejskich województwa mazowieckiego.

W 2021 r. obszar zdegradowany przeciętnie stanowił 9,1% ogólnej powierzchni gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR. W 17 gminach województwa mazowieckiego wskaźnik ten był wyższy niż 50%.

Mapa 56. Udział powierzchni obszaru zdegradowanego w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2021 r.

Map 56. Share of degraded area in the total area of gminas that carried out revitalisation activities on the basis of the GPR or PR in 2021

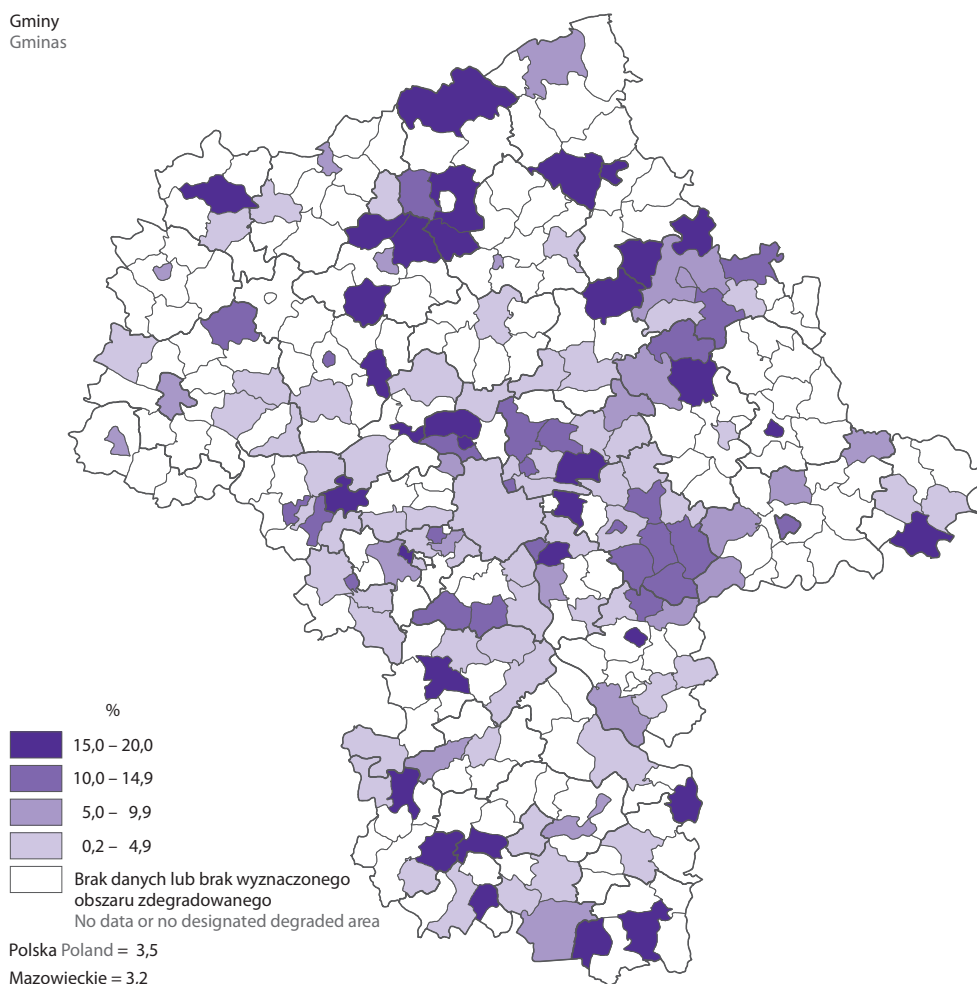

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz co najmniej jednego o charakterze gospodarczym lub środowiskowym, lub technicznym, lub przestrzenno-funkcjonalnym, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji powinien być wyznaczony na podstawie zapisów uchwały rady gminy lub przynajmniej wskazany w dokumentach strategicznych uchwalonych przez radę gminy.

W 2021 r. w województwie mazowieckim obszar rewitalizacji w gminach, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR obejmował 114,1 tys. ha i stanowił 3,2% powierzchni ogółem. W stosunku do 2020 r. powierzchnia rewitalizacji była o 11,0 tys. ha, tj. o 8,8% mniejsza. Przeciętnie obszar rewitalizacji zajmował 7,6% powierzchni gminy. Udział obszaru rewitalizacji w ogólnej powierzchni gmin, które posiadały gminny program rewitalizacji (GPR) lub program rewitalizacji (PR), był mocno zróżnicowany i zawierał się w przedziale się od 0,2% do 20,0%.

Mapa 57. Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2021 r. Stan w dniu 31 grudnia

Map 57. Share of revitalisation area in the total area of gminas that carried out revitalisation activities on the basis of the GPR or PR in 2021
As of 31 December

W końcu 2021 r. obszar rewitalizacji zamieszkiwało 573,5 tys. osób, co stanowiło 13,4% ogółu ludności gmin prowadzących procesy rewitalizacji. W porównaniu z rokiem 2020 liczba mieszkańców na obszarach rewitalizowanych była mniejsza o 6,0%.

Wśród typu funkcjonalnego terenów, na których prowadzone były działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR, dominowały tereny mieszkaniowe łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi. Obejmowały one 77,7% obszarów rewitalizacji w województwie, przy czym 15,5% znajdowało się w miastach, a 62,2% na wsi. Tereny niezamieszkałe stanowiły 21,4% obszaru rewitalizacji, w tym zabudowane 8,3%. Natomiast niespełna 1% to tereny zieleni, do których zaliczamy m.in. powierzchnię parków, zieleńców i cmentarzy.

Przedsięwzięcia z zakresu rewitalizacji to sformalizowana i zdefiniowana w programach rewitalizacji forma aktywności podmiotów zaangażowanych w procesy rewitalizacji służąca realizacji celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia realizowane mogą być przez gminę (jej jednostki organizacyjne) lub inny podmiot publiczny lub prywatny. Przedsięwzięcia podstawowe to takie, dla których zawarto: nazwy przedsięwzięć i podmioty je realizujące, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość środków finansowych, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia, dla których nie ma możliwości wskazania powyższych informacji – zgodnie z ustawą o rewitalizacji – stanowią przedsięwzięcia dopuszczalne.

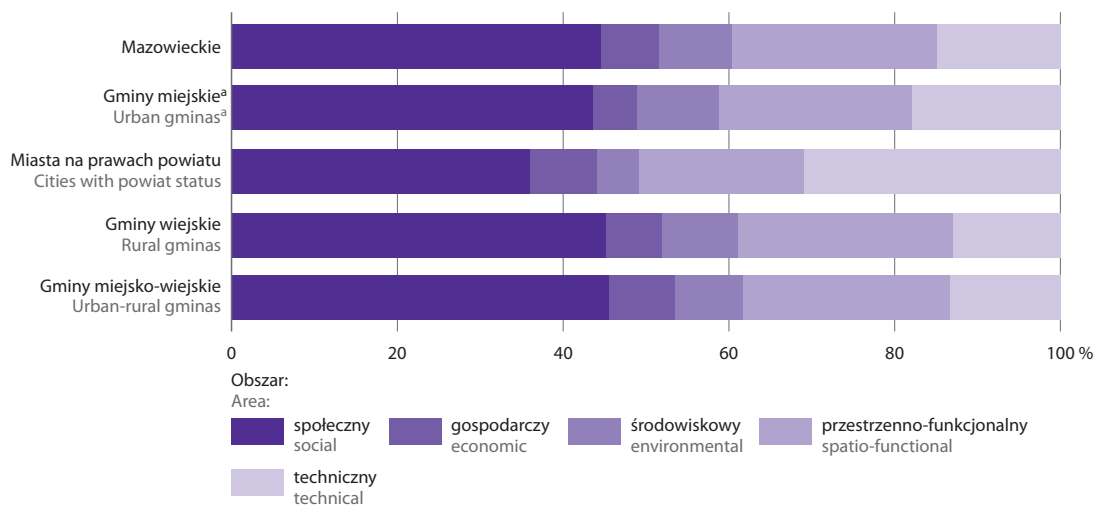
W obowiązujących w 2021 r. GPR i PR zaplanowanych było 2661 przedsięwzięć, tj. o 4,9% mniej niż w 2020 r. W ciągu całego roku rozpoczęto, realizowano lub zrealizowano 24,3% spośród zaplanowanych w programach rewitalizacji działań, najwięcej w miastach na prawach powiatu – 55,1%. W pozostałych jednostkach udział ten był niższy i wyniósł 30,3% dla gmin miejskich, 24,6% dla gmin miejsko-wiejskich oraz 17,3% dla gmin wiejskich.

Najwyższy odsetek (44,6%) miały przedsięwzięcia, w których dominowały interwencje w obszarze społecznym i zawierał się on w przedziale od 36,0% w miastach na prawach powiatu do 45,6% w gminach miejsko-wiejskich. Blisko co czwarte przedsięwzięcie dotyczyło interwencji w obszarze przestrzenno-funkcjonalnym. Największy ich udział odnotowano w gminach wiejskich (25,9%) i w gminach miejsko-wiejskich (24,9%). W gminach miejskich oraz miastach na prawach powiatu było to odpowiednio 23,2% i 19,9%. Działania w obszarze technicznym stanowiły 14,9% wszystkich przedsięwzięć w województwie. W miastach na prawach powiatu odsetek ten był najwyższy i wyniósł 30,9%, w pozostałych jednostkach udział ten był znacznie niższy – w gminach miejskich było to 17,9%, a w gminach miejsko-wiejskich oraz wiejskich odpowiednio 13,3% i 12,9%. Wśród zaplanowanych działań najmniej było przedsięwzięć w obszarze gospodarczym (7,0%) i środowiskowym (8,8%).

W porównaniu z 2020 r. wzrósł odsetek przedsięwzięć w obszarach: technicznym (o 0,6 p. proc.), społecznym (o 0,2 p. proc.) i środowiskowym (o 0,1 p. proc.), natomiast spadek odnotowano w obszarach przestrzenno-funkcjonalnym oraz gospodarczym (odpowiednio o 0,8 p. proc. i 0,1 p. proc.).

Wykres 78. Struktura przedsięwzięć zaplanowanych w programach rewitalizacji GPR/PR według obszaru interwencji w 2021 r.

Chart 78. Structure of undertakings planned in the GPR/PR revitalisation programmes by intervention areas in 2021

a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.
a Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Rozdział 8

Chapter 8

Wybrane dane o województwie mazowieckim

Selected data on Mazowieckie Voivodship

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
1	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska (ceny bieżące) w tys. zł	2205483,1	1003306,2	832891,4	1477485,5
2	Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej (ceny bieżące) w tys. zł	437782,7	216753,5	276227,9	338472,3
3	Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w dan³	0,038	0,039	0,040	0,041
4	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	25,0	26,4	26,5	26,4
5	Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,45	0,88	0,86	0,33
6	Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,76	11,12	11,51	11,22
7	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	2,31 ^a	2,42	2,52	3,10
8	Wskaźnik starości demograficznej w %	16,2	16,7	17,2	17,7
9	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^b na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	.	858	921	949
10	Wskaźnik zatrudnienia ^c według BAEL w %	56,8	.	57,2	58,4
11	Współczynnik aktywności zawodowej ^c według BAEL w %	60,7	.	60,2	60,7
12	Stopa bezrobocia ^c według BAEL w %	6,5	.	4,9	3,8
13	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	42	31	19	25
14	Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw ^d w zł	4991,77	5165,96	5427,50	5796,51
15	Przeciętna w roku liczba emerytów i rencistów w tys.	1122,4	1128,2	1133,4	1174,7
16	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	2047,16	2085,81	2141,25	2239,18
17	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym w zł	1756	1781	1912	2032
18	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w %	.	.	.	.
19	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w %	6,0	5,5	4,8	4,4
20	Dzieci przebywające w żłobkach ^e i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	77,5	86,6	94,8	111,1
21	Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	410,1	415,2	420,4	426,2
22	Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca w m³	37,9	37,9	37,7	39,6
23	Porady lekarskie udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej ^f na 1 mieszkańca	7,5	7,8	7,9	8,0

a Do obliczenia ogólnego salda migracji w przypadku migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r. b Łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach e Łącznie z oddziałami żłobkowymi oraz w latach 2017–2021 żłobkami przykładowymi. f Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony a In calculating the total net migration in case of the international migration data for 2014 was adopted. b Including children staying in the units in 2017–2021 workplace nurseries. f Data have included health care of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration.

2019	2020	2021	2022	Specification	No.
2381112,7	1626792,3	2343769,4	.	Outlays on fixed assets in environmental protection (current prices) in thousand PLN	1
392448,1	394919,1	455777,3	.	Outlays on fixed assets in water management (current prices) in thousand PLN	2
0,041	0,041	0,042	.	Industrial wastewater discharged per capita in dam ³	3
28,1	36,5	37,5	.	Share of municipal waste collected separately in total municipal waste in %	4
0,35	-1,96	-3,54	-2,24	Natural increase per 1,000 population	5
11,01	10,27	9,78	9,12	Live births per 1,000 population	6
3,34	2,21	2,36	2,05	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population	7
18,1	18,1	18,4	18,8	Old age ratio in %	8
949	920	940	.	Children attending pre-primary education establishments ^b per 1,000 children aged 3–6	9
58,4	57,8	60,1	60,5	Employment rate ^c by LFS in %	10
60,2	59,9	61,9	62,2	Activity rate ^c by LFS in %	11
3,1	3,4	2,8	2,7	Unemployment rate ^c by LFS in %	12
27	39	26	28	Registered unemployed persons per job offer (as of 31 December)	13
6095,17	6347,01	6847,08	7699,78	Average monthly gross wages and salaries in the enterprise sector ^d in PLN	14
1189,1	1197,9	1194,8	1193,7	Annual average number of retirees and pensioners in thousands	15
2349,78	2487,78	2664,09	2922,54	Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	16
2108	2241	2450	.	Average monthly available income per capita in households in PLN	17
15,2	15,5	13,9	.	At-risk-of-poverty rate after social transfers in %	18
3,9	3,4	3,0	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %	19
135,1	140,6	166,2	.	Children staying in nurseries ^e and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3	20
432,3	437,1	443,3	.	Dwelling stocks per 1,000 population (as of 31 December)	21
39,7	39,2	38,1	.	Consumption of water from water supply system in households per capita in m ³	22
8,2	7,2	8,3	.	Doctor's consultation provided within the scope of out-patient health care ^f per capita	23

wykonujących działalność leczniczą. c Przeciętne w roku. d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. narodowej, spraw wewnętrznych i administracji.

performing health care activities. c Annual average. d Data concern economic entities employing more than 9 persons. e Including nursery wards as well as

SELECTED DATA ON MAZOWIECKIE VOIVODSHIP

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
1	Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej ^f (stan w dniu 31 grudnia)	1748	1677	1615	1618
2	Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach niefinansowych ^g w %	95,7	95,1	94,5	95,4
3	Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^g w %	3,6	4,1	4,7	3,7
4	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące) ^g w mln zł	47791,1	37671,3	40808,1	46896,0
5	rok poprzedni=100 (ceny bieżące)	115,6	78,8	108,3	114,9
6	Nakłady wewnętrzne ^h na działalność badawczą i rozwojową (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w zł	1301	1284	1483	1762
7	Sprzedaż detaliczna towarów (ceny bieżące) ^d – rok poprzedni=100	95,6	101,1	108,0	106,4
8	Drogi powiatowe i gminne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej (stan w dniu 31 grudnia) w km	87,4	89,0	91,6	93,4
9	Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	7,9	5,9	6,6	4,8
	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %:				
10	ogółem	62,8	60,3	60,3	60,2
11	gminy ⁱ	52,2	46,7	45,9	45,6
12	miasta na prawach powiatu	73,9	71,3	71,4	71,2
13	powiaty	37,6	39,7	40,1	40,3
14	województwo	64,6	82,3	86,1	86,8
	Dotacje inwestycyjne ogółem ^k dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł:				
15	ogółem	2362,1	1315,2	1064,0	2084,4
16	gminy ⁱ	683,2	362,6	301,1	845,0
17	miasta na prawach powiatu	858,9	667,5	501,0	800,6
18	powiaty	204,7	159,3	208,5	343,4
19	województwo	615,3	125,8	53,4	95,4
	Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %:				
20	ogółem	16,0	11,5	14,3	17,8
21	gminy ⁱ	18,3	13,2	15,8	21,1
22	miasta na prawach powiatu	11,1	8,7	11,6	13,1
23	powiaty	16,0	15,4	18,2	22,7
24	województwo	35,2	17,6	20,1	25,8
	Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł:				
25	ogółem	1744,0	1485,3	261,8	-275,9
26	gminy ⁱ	214,7	435,6	-175,3	-807,9
27	miasta na prawach powiatu	1338,1	938,4	200,9	275,3
28	powiaty	15,8	56,2	-14,8	-69,3
29	województwo	175,3	55,1	251,1	326,1

d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób. f Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony i amortyzacji środków trwałych. i Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu. k Suma wszystkich typów dotacji inwestycyjnych.

d Data concern economic entities employing more than 9 persons. f Data have included health care of the Ministry of National Defence, the Ministry of which are also cities with powiat status. k Sum of all types of investment grants.

2019	2020	2021	2022	Specification	No.
1610	1646	1592	.	Population per out-patient health care unit ^f (as of 31 December)	1
95,4	95,2	93,1	94,1	Cost level indicator in non-financial enterprises ^g in %	2
3,7	3,8	5,7	4,7	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^g in %	3
50991,5	51724,1	60121,2	68572,9	Investment outlays of non-financial enterprises (current prices) ^g in million PLN	4
108,7	101,4	116,2	114,1	previous year=100 (current prices)	5
2012	2171	2338	.	Intramural expenditure ^h on research and development (current prices) per capita in PLN	6
107,4	92,9	112,9	118,4	Retail sale of goods (current prices) ^d – previous year=100	7
94,8	97,0	98,9	.	District and communal roads with hard surface per 100 km ² of total area (as of 31 December) in km	8
5,4	6,5	6,1	.	Share of renewable energy sources in production of electricity in %	9
				Share of own revenue in total revenue of local government units in %:	
58,9	57,1	56,3	.	total	10
45,8	46,4	44,4	.	gminas ⁱ	11
68,4	64,5	65,3	.	powiats	12
44,3	46,4	42,7	.	cities with powiat status	13
84,5	83,6	80,0	.	Voivodship	14
				Total investment grants ^k for local government units in million PLN:	
1859,8	1464,5	1969,8	.	total	15
742,9	551,9	746,9	.	gminas ⁱ	16
673,2	639,8	726,4	.	powiats	17
249,1	148,6	179,1	.	cities with powiat status	18
194,7	124,2	317,5	.	Voivodship	19
				Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in %:	
15,7	13,0	13,1	.	total	20
16,3	13,0	14,3	.	gminas ⁱ	21
12,3	10,9	8,7	.	powiats	22
19,2	17,7	18,3	.	cities with powiat status	23
31,3	22,4	28,4	.	Voivodship	24
				Result of budgets of local government units in million PLN:	
-536,7	-634,2	3162,1	.	total	25
-127,6	591,9	1394,8	.	gminas ⁱ	26
-669,0	-1720,9	1314,6	.	powiats	27
167,9	287,9	267,6	.	cities with powiat status	28
91,9	206,9	185,1	.	Voivodship	29

narodowej, spraw wewnętrznych i administracji. g Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. h Bez Interior and Administration. g Data concern economic entities employing more than 49 persons. h Excluding depreciation of fixed assets. i Excluding gminas

Rozdział 9

Chapter 9

Wybrane dane o m.st. Warszawie

Selected data on m.st. Warszawa

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tonach/rok:				
1	gazowych	5491012	5743078	5942604	5828386
2	pyłowych	677	646	520	456
3	Odpady wytworzone ^a w tys. t	3278,6	2870,0	2983,2	3373,7
4	Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w kg	344,3	343,1	335,2	334,0
5	Ludność (stan w dniu 31 grudnia)	1744351	1753977	1764615	1777972
6	Przyrost naturalny na 1000 ludności	0,75	1,41	1,25	0,91
7	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	4,69 b	4,35	4,46	6,16
8	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 grudnia)	667	691	713	730
9	Dzieci wieku w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^c na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	.	929	1000	1026
10	Stopa bezrobocia rejestrowanego ^d (stan w dniu 31 grudnia) w %	3,3	2,6	2,0	1,5
11	Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych (stan w dniu 31 grudnia) w %	55,1	55,3	52,1	46,7
12	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	12	11	9	13
13	Liczba osób na 1 przychodnię ^e (stan w dniu 31 grudnia)	1492	1404	1318	1305
14	Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej ^e na 1 mieszkańca	10,6	10,9	11,2	11,1
15	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w %	3,0	2,7	2,5	2,2
16	Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^f i klubach dziecięcych w %	14,8	15,6	17,4	19,0
17	Miejsca w żłobkach ^f i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 (stan w dniu 31 grudnia)	157,4	162,3	184,1	209,9
18	Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych (stan w dniu 31 grudnia)	1,91	1,88	1,85	1,82
19	Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	230	239	246	244
20	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	128	129	131	136
21	Spółki handlowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	65	72	77	71
22	Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^g w %	3,7	3,7	4,6	3,5
23	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^h na 1 mieszkańca w zł	13207	11448	14207	16421
24	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	7,6	11,5	11,6	13,2
25	Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	6371	6309	6618	7237
26	Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	773	742	1104	1237

a W ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych. b Do obliczenia ogólnego salda migracji w przypadku migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r. uwzględniając pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie wyszacowanych przy uwzględnieniu wyników: do 2020 r. – Powszechnego wewnętrznego i administracji. f Łącznie z oddziałami żłobkowymi oraz w latach 2017–2021 żłobkami przykładowymi. g Dane dotyczą podmiotów 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

a During the year; excluding municipal waste. b In calculating the total net migration in case of the international migration data for 2014 was adopted. farms in agriculture estimated using the results: until 2020 – the Agricultural Census 2010, from 2021 – the Agricultural Census 2020. e Data have included nurseries. g Data concern economic entities employing more than 49 persons. h Data concern economic entities employing more than 9 persons;

2019	2020	2021	2022	Specification	No.
				Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in tonnes/year:	
5637881	5415498	5871286	.	gases	1
395	330	225	.	particulates	2
3164,1	3700,7	3979,2	.	Waste generated ^a in thousand tonnes	3
302,5	247,0	266,5	.	Mixed municipal waste collected per capita in kg	4
1790658	1861774	1863056	1861975	Population (as of 31 December)	5
1,28	-0,81	-2,29	-1,30	Natural increase per 1,000 population	6
5,74	2,40	1,92	1,49	Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population	7
746	666	669	673	Non-working age population per 1,000 persons of working age (as of 31 December)	8
1015	1014	1018	.	Children aged 3–6 in pre-primary education establishments ^c per 1,000 children aged 3–6	9
1,3	1,8	1,7	1,4	Registered unemployment rate ^d (as of 31 December) in %	10
40,3	39,4	51,2	47,5	Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons (as of 31 December) in %	11
19	39	25	16	Registered unemployed persons per job offer (as of 31 December)	12
1268	1332	1269	.	Population per out-patients departments ^e (as of 31 December)	13
11,4	10,1	11,7	.	Medical consultations provided in out-patient health care ^e per capita	14
1,9	1,9	1,8	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %	15
22,3	24,5	27,5	.	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^f and children's club in %	16
249,5	274,1	301,7	.	Places in nurseries ^f and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 (as of 31 December)	17
1,80	1,80	1,78	.	Population per dwelling in dwelling stocks (as of 31 December)	18
255	265	278	282	Entities of the national economy per 1,000 population (as of 31 December)	19
142	146	152	154	Natural persons conducting economic activity per 1,000 population (as of 31 December)	20
76	81	88	90	Commercial companies per 1,000 population (as of 31 December)	21
3,7	4,3	5,8	4,3	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^g in %	22
17631	15616	19592	.	Investment outlays in enterprises (current prices) ^h per capita in PLN	23
12,1	12,6	10,0	8,3	Dwellings completed per 1,000 population	24
7308	6775	7932	.	Own revenue of the city budget per capita in PLN	25
1332	1228	1071	.	Property expenditure of the city budget per capita in PLN	26

c Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. d Do wyliczenia przyjęto liczbę pracujących Spisu Rolnego 2010, od 2021 r. – Powszechnego Spisu Rolnego 2020. e Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49 osób. h Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza

c Including children in units performing health care activities throughout the school year. d Data were compiled considering employed persons on private health care of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration. f Including nursery wards as well as in 2017–2021 workplace according to investment location.

Rozdział 10

Chapter 10

Wybrane dane o miastach na prawach powiatu

Selected data on cities with powiat status

Wyszczególnienie Specification	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	M.st. Warszawa
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2021 r. w tonach/rok: Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in 2021 in tonnes/year:					
gazowych gases	2635533	6974009	283984	163736	5871286
pyłowych particulates	102	169	86	70	225
Odpady wytworzone ^a w 2021 r. w tys. t Waste generated ^a in 2021 in thousand tonnes	249,3	101,6	67,6	29,1	3979,2
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w 2021 r. w kg Mixed municipal waste collected per capita in 2021 in kg	211,7	252,7	198,0	210,6	266,5
Ludność w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population in 2022 (as of 31 December)	48712	112483	197848	75623	1861975
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2022 r. Natural increase per 1,000 population in 2022	-2,80	-5,97	-5,40	0,18	-1,30
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2022 r. Internal and international net migration for permanent residence per 1,000 population in 2022	-9,37	-3,95	-5,86	-4,54	1,49
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 1000 osób w wieku produkcyjnym w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Non-working age population per 1,000 persons of working age in 2022 (as of 31 December)	787	754	760	785	673
Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2021/22 Children attending pre-primary education establishments per 1,000 children aged 3–6 in 2021/22 school year	1171	1099	1007	1102	1018
Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) w % Registered unemployment rate in 2022 (as of 31 December) in %	7,5	5,8	9,2	3,9	1,4
Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) w % Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons in 2022 (as of 31 December) in %	55,2	62,7	56,3	53,0	47,5
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Registered unemployed persons per job offer in 2022 (as of 31 December)	149	30	49	8	16

a W ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych.
a During the year; excluding municipal waste.

Wyszczególnienie Specification	Ostrołęka	Płock	Radom	Siedlce	M.st. Warszawa
Liczba osób na 1 przychodnię w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per out-patients departments in 2021 (as of 31 December)	850	1601	1398	1226	1269
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca w 2021 r. Medical consultations provided in out-patient health care per capita in 2021	10,6	10,5	9,4	14,4	11,7
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2021 r. w % Beneficiaries of social assistance at domicil in total population in 2021 in %	5,8	4,2	3,8	3,1	1,8
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^b i klubach dziecięcych w 2021 r. w % Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^b and children's club in 2021 in %	14,5	23,3	11,6	27,7	27,5
Miejsca w żłobkach ^b i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) Places in nurseries ^b and children's clubs per 1,000 children up to the age of 3 in 2021 (as of 31 December)	171	267	129	289	302
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych w 2021 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per dwelling in dwelling stocks in 2021 (as of 31 December)	2,44	2,13	2,28	2,16	1,78
Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Entities of the national economy per 1,000 population in 2022 (as of 31 December)	128	113	130	122	282
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Natural persons conducting economic activity per 1,000 population in 2022 (as of 31 December)	99	80	100	91	154
Spółki handlowe na 1000 ludności w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Commercial companies per 1,000 population in 2022 (as of 31 December)	9	13	12	11	90
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^c na 1 mieszkańca w 2021 r. w zł Investment outlays in enterprises (current prices) ^c per capita in 2021 in PLN	10163	29138	5046	2780	19592
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2022 r. Dwellings completed per 1,000 population in 2022	8,3	3,7	5,0	8,5	8,3
Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2021 r. w zł Own revenue of the city budget per capita in 2021 in PLN	3608	5974	3126	3480	7932
Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2021 r. w zł Property expenditure of the city budget per capita in 2021 in PLN	831	1446	844	526	1071

b Łącznie ze żłobkami przyzakładowymi. c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób; według lokalizacji inwestycji.

b Including workplace nurseries. c Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.